

*Nacionalna
poklicna
kvalifikacija*

Poklicni standardi in nacionalne poklicne kvalifikacije

2000–2012

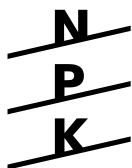

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Center
Republike Slovenije
za poklicno
izobraževanje

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

*Nacionalna
poklicna
kvalifikacija*

Programi poklicnega in strokovnega izobraževanja na trgu dela

Avtorji:

Urška Marentič
Barbara Kunčič Krapež
Klement Drogenik
Katja Kavnik
Boštjan Košorok
Nika Mustar
Majda Stopar
Mag. Darja Štarkl
Valter Urh
Mag. Barbara Velkov Rozman

Urednici:

Urška Marentič in
Barbara Kunčič Krapež

Jezikovni pregled:
Mirjam Sterle
Jana Šmagelj

Založnik:

Center RS za
poklicno izobraževanje

Tisk:

Cicero d.o.o.

Naklada:

2000 izvodov

Oblikovanje:

Kofein dizajn d.o.o.

Fotografije:

Mare Mutić

Strokovni recenzent:

Dr. Ivan Svetlik

Ljubljana, oktober 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

331.546(497.4)“2000/2012“

POKLICNI standardi in nacionalne poklicne kvalifikacije 2000-2012 /
[avtorji besedila Urška Marentič ... [et al.] ; urednici Urška Marentič in
Barbara Kunčič Krapež ; fotografije Mare Mutić]. - Ljubljana : Center
RS za poklicno izobraževanje, 2013

ISBN 978-961-6904-19-3

1. Marentič, Urška
269356544

Publikacija je bila izdana v okviru operacije Posodobitev in širitev poklicnih standardov in katalogov, ki jo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, 1. razvojne prioritete Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti ter 1.2. prednostne usmeritve Usposabljanje in izobraževanje za konkurenčnost in zaposljivost.

*Poklicni standardi
in nacionalne poklicne
kvalifikacije*

2000–2012

Kazalo

Predgovor

1. Uvod	12
2. Razvoj poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij v obdobju 2000–2012	14
3. Predstavitev poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij po strokovnih področjih za obdobje 2000–2012	22
Izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev	28
Umetnost	36
Humanistika	68
Novinarstvo in obveščanje	72
Poslovne in upravne vede	76
Računalništvo	91
Tehnika	100
Proizvodna tehnologija	135
Arhitektura, urbanizem in gradbeništvo	174
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo	192
Veterinarstvo	221
Zdravstvo	226
Socialne storitve	244
Osebne storitve	252
Transportne storitve	281
Varstvo okolja	295
Varovanje	305
Vojaščina	317
4. Pregled poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij na strokovnih področjih v obdobju 2000–2012	326
5. Namesto zaključka	360
6. Literatura in viri	362

Predgovor

Publikacija Poklicni standardi in nacionalne poklicne kvalifikacije 2000–2012 je na prvi pogled dokaj deskriptivno in tehnično gradivo. Prav je, da jo beremo tudi v tem smislu. Hitro namreč lahko ugotovimo, da prvič doslej predstavlja neposredne rezultate novega pristopa k preoblikovanju poklicne, izobrazbene in kvalifikacijske strukture v Sloveniji. Tako pristop sam kot njegovi rezultati, ki so nastajali v zadnjem desetletju, so neupravičeno ostajali preveč v senci drugega dogajanja. V tej publikaciji pa jih avtorji na sistematičen način predstavljajo javnosti in različnim uporabnikom na podlagi preglednega modela in številnih informacijskih baz.

Nič manj pomemben od tega, o čemer publikacija govori neposredno, je kontekst, v katerem so se začeli poklicni standardi opredeljevati na nov način in v katerem se je oblikoval sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Zato želim najprej opozoriti na nekaj njegovih najpomembnejših značilnosti.

Vprašanje, kako uskladiti svet izobraževanja in svet dela oziroma obseg in kakovost ponudbe in povpraševanja po delovni sili, sega v čas, ko se je oblikoval samostojen in od sveta dela ločen izobraževalni sistem. Odgovori nanj pa so bili različni: od liberalnega prepričanja, da je najboljši mehanizem usklajevanja prosti trg delovne sile, do detajlnega načrtovanja v času socializma, ko so nekateri verjeli, da je mogoče natančno napovedati obseg in kakovost potreb po posameznih poklicih in temu ustrezno v šolskem sistemu oblikovati izobraževalne programe ter uravnavati vpis vanje. Ne prvi ne drugi pristop se nista izkazala kot zadovoljiva, čeprav nobeden ni izgubil svoje relevantnosti.

Razvoj poklicnih standardov je sodobnejši odgovor na navedeno vprašanje. Kot pravijo avtorji v publikaciji »Poklicni standard v poklicnem izobraževanju postaja vmesnik in povezava med izobraževalnim sistemom ter trgom dela in gospodarstva.« (str. 5) Gre torej za skupni imenovalac potrebnih zmožnosti delavcev v delovnih procesih ter njihovih dejanskih zmožnosti, ki naj bi jih v veliki meri razvili prav z vključevanjem v izobraževalne programe. Ni čudno, da se je prav v času razvoja tega pristopa uveljavil tudi novi koncept 'kompetenc', ki pomenijo več kot le sistematično urejeno šolsko znanje, pomenijo zmožnost uporabe znanja v konkretnih delovnih ali življenjskih situacijah. Oblikovanje poklicnih standardov vključuje tudi ta koncept.

Poklicni standardi naj bi izboljšali tržno regulacijo, ker povečujejo preglednost na strani ponudbe in povpraševanja ter vključujejo tudi napovedi in predvidevanja sprememb v strukturi dela, medtem ko trg delovne sile deluje postfestno in zato botruje strukturnim neskladjem med ponudbo in povpraševanjem oziroma strukturni brezposelnosti. Za razliko od birokratskega planiranja s političnimi primesmi so poklicni standardi sedaj oblikovani z udeležbo strokovnjakov in socialnih partnerjev. Seveda pa v vse bolj dinamičnem okolju gospodarskih in tehnoloških sprememb lahko poklicni standardi izpolnijo svojo vlogo le, če so dovolj hitro in prožno na novo oblikovani in podvrženi dovolj pogostemu revidiranju glede na spreminjajočo se tehnološko in poklicno strukturo.

Kontekst nastajanja poklicnih standardov in poklicnih kvalifikacij je zaznamoval tudi vpliven koncept 'družbe znanja'. Poudarja naraščajočo vlogo znanja v družbi in posebej v proizvodnih procesih, ki z uvajanjem sodobnih tehnologij in s selitvijo proizvodnje v države v razvoju izpodriva enostavna dela. Znanje postaja eno osrednjih torišč konkurence med posameznimi proizvajalci in gospodarstvi. Za poklicne standarde in poklicne kvalifikacije je pomembno spoznanje, da znanja ne ustvarjajo zgolj 'znanjske institucije', kot so šole in raziskovalni inštituti, temveč da zlasti pod vplivom novih informacijskih tehnologij in višje izobrazbene ravni prebivalstva novo znanje nastaja dokaj razpršeno tudi v najrazličnejših drugih delovnih in življenjskih okoljih. In ker znanje postaja osrednji dejavnik tržne konkurence, je ključno, da ga v čim večji meri prepoznamo, priznamo in uporabimo ne glede na njegov izvor.

Poklicni standardi tako niso le izhodišče za pripravo izobraževalnih programov, temveč s hkratno vzpostavitev sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij tudi izhodišče za pripravo katalogov

standardov strokovnih znanj in spretnosti ter za preverjanje in priznavanje znanja, pridobljenega izven šolskega sistema oziroma neformalno. Tako lahko do nacionalne poklicne kvalifikacije posameznik pride po dveh poteh: z uspešno zaključenim izobraževanjem po programu, ki ga izvajajo šole, in s priznavanjem in potrjevanjem znanja, pridobljenega na druge načine, in sicer pri pooblaščenih institucijah. V Sloveniji za razliko od nekaterih drugih držav ne priznavamo popolne enakovrednosti rezultatov obeh poti. Medtem ko posameznik s šolskim izobraževanjem pridobi tako izobrazbo kot poklicno kvalifikacijo, pa s priznanjem neformalno pridobljenega znanja pridobi le poklicno kvalifikacijo, ne pa tudi izobrazbe. To načeloma ni sporno, saj je dodana vrednost formalnega izobraževanja zlasti v urejenem temeljnem in splošnem znanju, ki je podlaga tako nadaljnjemu izobraževanju kot pridobivanju raznovrstnih kompetenc. V praksi pa ostaja sporna zadržanost do sicer uradno potrjenih poklicnih kvalifikacij tistim posameznikom, ki bi želeli te kvalifikacije v šolskem sistemu dopolniti s temeljnim in splošnim znanjem ter tako priti do višje stopnje izobrazbe. Kakršnokoli že je navedeno razmerje, je vendarle pomembno, da smo dobili poklicne standarde kot skupno izhodišče za obe navedeni poti.

Novi pristop k oblikovanju poklicnih standardov je nastal v času gospodarske rasti, ko je bilo na posameznih poklicnih področjih razmeroma veliko pomanjkanje delovne sile, na zavodu za zaposlovanje pa hkrati znatno število iskalcev zaposlitve. Gospodarska kriza je vplivala na veliko povečanje brezposelnih, poklicna strukturna neskladja pa se kljub temu ohranjajo. Zato se na oblikovanje poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij kot podlage izobraževalnih programov in priznavanja neformalno pridobljenega znanja gleda kot na instrument zmanjševanja teh neskladij, kar naj bi pomagalo tako delodajalcem pri pridobivanju ustreznega kadra kot iskalcem zaposlitve. V kolikšni meri se ta pričakovanja uresničujejo ostaja odprto vprašanje.

Pri oblikovanju poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij ne kaže spregledati še ene pomembne okoliščine. Slovenija je bila v času nastajanja tega pristopa na poti v EU, ta pristop pa del njene pristopne strategije. Cilj, da se vzpostavi prosti pretok delovne sile znotraj EU, je med drugim mogoče doseči le s pregledno strukturo kvalifikacij. Delodajalci želijo vedeti, kakšna znanja in kompetence ima kandidat za zaposlitev, ki predloži določeno spričevalo in predloženemu dokumentu morajo zaupati. To je tem lažje, čim bolj podobne ali vsaj primerljive so kvalifikacijske strukture med posameznimi državami in čim bolj primerljiva in podobna je pot do kvalifikacij. Tudi interes delojemalcev je mednarodna veljavnost spričeval oziroma vrednost investicij v novo znanje. Pričakujejo, da se lahko zanešajo na pridobljena spričevala in jih samozavestno predložijo ob kandidiranju za prosta delovna mesta. To je še posebej pomembno v času krize zaposlovanja, ko se mnogi odločajo za iskanje dela preko državnih meja. Zato so razumljiva prizadevanja EU za vzpostavitev evropskega kvalifikacijskega okvira. Poklicni standardi in nacionalne poklicne kvalifikacije, ki jih predstavlja ta publikacija, so kakovostna podlaga za pregledno vključitev slovenskega sistema kvalifikacij v evropski kvalifikacijski okvir.

Samo publikacijo avtorji razdelijo v tri glavna poglavja. V prvem predstavijo razvoj poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij v obdobju 2000–2012. V njem pojasnijo glavne pojme ter opišejo obe glavni poti za doseg nacionalnih poklicnih kvalifikacij: s šolskim izobraževanjem in s potrjevanjem neformalno pridobljenega znanja. Prikažejo, kako teče postopek priprave poklicnih standardov in katalogov za nacionalne poklicne kvalifikacije ter kakšno vlogo imajo v njem socialni partnerji. Posebej pa predstavijo sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter postopek njihovega preverjanja in potrjevanja.

Najobsežnejše je poglavje, v katerem so po enotnem modelu predstavljeni poklicni standardi in nacionalne poklicne kvalifikacije na 18 širših strokovnih področjih. Modelski prikaz vsebuje: predstavitev širšega strokovnega področja, pri čemer je nadaljnji prikaz omejen na tista področja, za

katera so bili razviti poklicni standardi in nacionalne poklicne kvalifikacije; vsebinski opis področja z njegovimi zakonskimi podlagami in posebnostmi; povpraševanje po delavcih na tem področju v zadnjem obdobju vključno s pričakovanji za naslednja leta; poklicne standarde, razvite na tem področju bodisi z namenom izdelave katalogov za preverjanje znanja bodisi za oblikovanje izobraževalnih programov; analizo vpisa v izobraževalne programe, ki so bili izdelani; izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij, za katere so bili izdelani katalogi vključno s podatki o imenu kataloga, številu izvajalcev, številu licenc in številu izdanih certifikatov; in sklepne ugotovitve. Prikazi so pregledni ter opremljeni s tabelami in grafi ter z upoštevanjem ravni zahtevnosti.

V tretjem vsebinskem poglavju je podan še strnjen pregled poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij na širših strokovnih področjih za obdobje 2000–2012. Tako lahko razberemo, da je bilo od druge do šeste zahtevnostne stopnje v tem času razvitih 533 poklicnih standardov in 269 katalogov za nacionalne poklicne kvalifikacije, največ na četrti in peti zahtevnostni ravni. Najhitrejši razvoj je bil v obdobju 2006–2009, potem pa se je proces umiril. V prihodnje lahko pričakujemo manj novih poklicnih standardov in več revizij obstoječih.

Ocenimo lahko, da je pričujoča publikacija sistematičen, pregleden in dragocen prikaz razvoja poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij od leta 2000 dalje. Njena vrednost je poleg dokumentacijske predvsem v tem, da lahko svetovalci na področju izobraževanja in zaposlovanja in tudi mladi in njihovi starši, kateri se odločajo za vpis v izobraževalne programe, ter brezposelni in drugi iskalci zaposlitve na enem mestu najdejo koristne informacije o možnostih, ki jih v Sloveniji nudita sistem poklicnega izobraževanja in sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij za njihovo karierno pot od druge do šeste zahtevnostne stopnje. Zato jo potrebujejo vse osnovne in srednje šole, kakor tudi službe zavoda za zaposlovanje in zasebne agencije, ki delujejo na področju izobraževanja in zaposlovanja.

Ob tej publikaciji pa se ponujata tudi dva razmisleka za delo v prihodnje. Prvi se nanaša na posredne učinke novega pristopa k razvoju poklicnih standardov in poklicnih kvalifikacij, zaradi katerih je pravzaprav prišlo do sprememb. Potrebovali bi evalvacijo v smislu, koliko so poklicni standardi prispevali k usklajenosti med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile. Ali se je skoraj sedemdeset tisoč posameznikov, ki so pridobili javno veljavne certifikate o usposobljenosti, ki ustrezajo zahtevam nacionalnih poklicnih kvalifikacij, kaj lažje zaposlilo in dalj časa ohranilo svoje delo kot njihovi kolegi, ki tega niso storili? Ali so po tej poti prišli do kakovostnejšega dela kot bi sicer?

Drugi razmislek bi bil potreben glede na omejenost sistema poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij na drugo do šesto stopnjo zahtevnosti. Vprašanje je, ali za višje stopnje zahtevnosti, za katere se izobraževalni programi sicer pripravljajo na podoben način kot za nižje, sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij in certificiranja neformalno pridobljenega znanja v nobenem primeru ne pride v poštev. Razmeroma omejeno priznavanje že pridobljenega znanja in majhno število programov usposabljanja v sistemu visokega šolstva, kakor tudi zadržanost srednjih šol do priznavanja poklicnih certifikatov kažejo na razmeroma veliko moč šolskih institucij, ki pa jo morda ne uporabljajo vedno v korist vseh udeležencev v izobraževanju in na trgu delovne sile.

Dr. Ivan Svetlik

1

Uvod

V Sloveniji smo po letu 2000 pričeli z razvojem poklicnih standardov kot veznega člena med trgom dela in izobraževanjem ter razvojem katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalogov za NPK) kot podlage za postopke preverjanja in potrjevanja neformalno pridobljenega znanja v sistemu Nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Pri pripravi obeh strokovnih dokumentov smo upoštevali temeljne evropske dokumente, predvsem skupne evropske cilje v sistemih izobraževanja in usposabljanja v Evropi do leta 2010, Københavensko deklaracijo (2002) ter sporočila, ki so sledila: Sporočilo iz Maastrichta (2004), Sporočilo iz Helsinkov (2006), Sporočilo iz Bordeauxa (2008) in Sporočilo iz Brugea (2010).

Center RS za poklicno izobraževanje je kot osrednja razvojna inštitucija na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji zadolžen za razvojno delo na področju poklicnih kvalifikacij, poklicnih standardov in katalogov za NPK, pridobivanja poklicnih kvalifikacij za nova poklicna in strokovna področja, razvoja in spremljanja sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

V okviru svojih nalog je Center RS za poklicno izobraževanje skupaj s socialnimi partnerji v obdobju od 2000 do 2012 razvil 599 poklicnih standardov za vsa strokovna področja, ki pokrivajo področje srednjega poklicnega ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja. V tem obdobju je potekala tudi prenova izobraževalnih programov srednjega poklicnega ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja, ki so kompetenčno zasnovani in so se razvili na podlagi poklicnih standardov. Na osnovi poklicnih standardov je bilo pripravljenih tudi 305 katalogov za NPK, ki omogočajo postopke preverjanja in potrjevanja neformalno pridobljenih znanj, spretnosti in kompetenc.

Publikacija, ki je pred vami, predstavlja celovit pregled razvoja poklicnih standardov, analize vpisa v izobraževalne programe in izvajanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Pri tem smo uporabili in združili osnovne podatke različnih baz, in sicer:

- standardne klasifikacije dejavnosti s podatki Statističnega urada RS, in sicer Strukturne statistike podjetij po dejavnosti za leti 2009 in 2010,
- baze prostih delovnih mest (baza PDM), ki jo vodi Zavod RS za zaposlovanje,
- baze poklicnih standardov, baze katalogov za NPK, baz izvajalcev postopkov za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij, baze imetnikov licenc za člane komisij in baze podeljenih certifikatov za NPK v Nacionalnem informacijskem središču za poklicne kvalifikacije (NRP), ki ga vodi Center RS za poklicno izobraževanje,
- baze ŠOL-S, ki spremlja stanje na področju srednješolskega izobraževanja za mladino in odrasle in jo vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- baze vpisa v višješolske študijske programe, ki jo vodi Višješolska prijavna služba,
- po strokovnih področjih Klasius-P.

Upamo, da bo pripravljen pregled dobra osnova za pripravo nadaljnjih analiz in za odločanje na sistemski ravni o pripravi izobraževalnih programov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij v prihodnosti.

Urednici

2

*Razvoj poklicnih
standardov in
nacionalnih
poklicnih
kvalifikacij
v obdobju
2000–2012*

2.1 Poklicni standardi

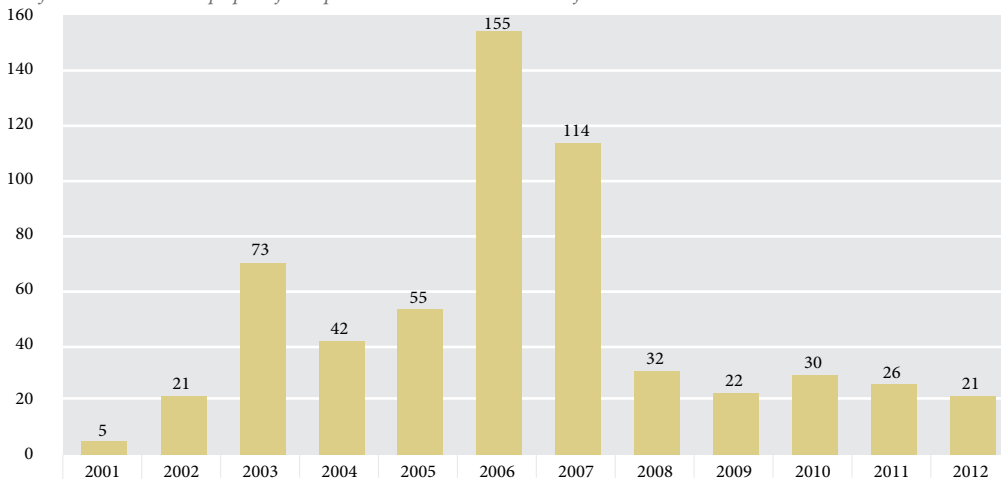
Vse hitrejši razvoj gospodarstva, predvsem razvoj novih tehnologij in storitev, povzroča razvoj novih poklicnih kvalifikacij. Poklici v tradicionalnem smislu ne sledijo več dinamiki trga dela, temveč odražajo kompleksnost nalog, ki se nenehno spreminja v sferi dela, zato mora poklicni standard postati instrument, ki se bo hitro odzival na zahteve trga dela in zahteve modernih načinov organizacije dela v podjetjih.

Poklicni standard v poklicnem izobraževanju postaja vmesnik in povezava med izobraževalnim sistemom ter trgom dela in gospodarstva. Med seboj povezuje temeljni namen izobraževanja ter cilje gospodarstva. Lassnigg (2001) pravi, da sta izobraževanje in gospodarstvo v stalni interakciji in povezavi, vendar se postavlja vprašanje, kako ju povezati, da bi zmanjšali kvalitativno in kvantitativno neskladje. Za zmanjševanje kvantitativnega neskladja se uporabljajo informiranje in poklicno usmerjanje, ki mora temeljiti na analizah trendov na trgu dela, ter napovedovanje potreb na trgu dela. Definiranje poklicnih standardov ter izobraževalnih standardov in njuno usklajevanje pa je lahko zelo močan instrument za preprečevanje kvalitativnega neskladja na trgu dela. Treba pa je poudariti, da imajo lahko poklicni standardi pozitiven učinek le, če res vplivajo na vsebine v programih ter na načine in vsebine preverjanja znanja.

Zelo pomembno vlogo so si v sodobnih kvalifikacijah že zagotovile tudi ključne kompetence, ki oblikujejo posameznikovo profesionalno rast, pa tudi opravljanje različnih vlog v družbi. Ključne kompetence so nepogrešljive, in to ne le za poklicno življenje, ampak tudi z vidika osebnostnega razvoja, vključevanja v širše družbeno okolje in za vseživljenjsko učenje. Zato smo na Centru RS za poklicno izobraževanje (CPI) pripravili analizo ključnih kompetenc in pripravili predlog posodobljenega nabora ključnih kompetenc, pri katerem smo upoštevali tako potrebe trga dela kot evropska priporočila na tem področju.

Na Centru RS za poklicno izobraževanje smo prve poklicne standarde razvili že leta 2001 za področje steklarstva, večje število poklicnih standardov smo pripravili v letih 2006 in 2007, ko je tudi potekala prenova izobraževalnih programov. Že v letu 2004 smo pri pripravi poklicnih standardov uvedli celovit pristop, kar pomeni pripravo kvalifikacijske strukture in razvoj poklicnih standardov za celotna strokovna področja v skladu s strategijo razvoja dejavnosti. V obdobju 2000–2012 smo na Centru skupaj s socialnimi partnerji razvili 596 poklicnih standardov za vsa strokovna področja, kar prikazuje graf 2.1.

Graf 2.1: Prikaz števila pripravljenih poklicnih standardov v obdobju 2000–2012

Zaradi aktualnosti vsebine poklicnih standardov ter upoštevanja trendov razvoja dejavnosti in potreb na trgu dela bomo v naslednjih letih pripravljali revizije poklicnih standardov po strokovnih področjih. Pri reviziji poklicnih standardov kot tudi pri razvoju novih poklicnih standardov je treba odstopiti od podrobnega opisovanja del in nalog. Namesto tega je treba popisati delovne in poslovne procese kot temeljno podlago za oblikovanje kompetenc, potrebnih za dejavno obvladovanje širših delovnih nalog v različnih kontekstih.

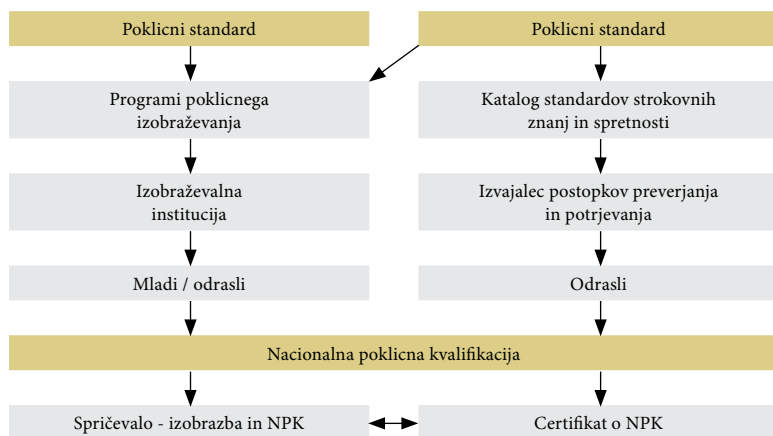
2.2 Različne poti za doseg nacionalnih poklicnih kvalifikacij

V Sloveniji se lahko pridobi nacionalno poklicno kvalifikacijo po šolski poti (poklicno, strokovno in višje strokovno izobraževanje) ali po poti priznavanja neformalnega učenja (sistem NPK). Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju povezuje oba sistema, saj določa, da je nacionalni poklicni standard, ki definira učni izid, osnova za vsako nacionalno poklicno kvalifikacijo v Sloveniji. Postopek priprave poklicnih standardov je določen v Pravilniku o nomenklaturi poklicev.

Poklicni standard določi vsebino poklicne kvalifikacije na določeni ravni zahtevnosti del in opredeli potrebna znanja, spretnosti in poklicne kompetence. Na osnovi poklicnih standardov so narejeni vsi izobraževalni programi za poklicno, strokovno in višje strokovno izobraževanje kot tudi katalogi za NPK. Prav tako so poklicni standardi tudi temeljni dokument za opravljanje izpitov in preverjanje poklicnih kvalifikacij, pridobljenih s priznavanjem neformalnega učenja.

Poklicni standard je torej povezovalni člen poklicnega izobraževanja in sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij. To pomeni, da gradimo enotni sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Slika 1 podrobneje prikazuje povezavo med izobraževalnim sistemom in sistemom NPK v Sloveniji.

Slika 2.1: Vloga poklicnih standardov v izobraževalnem sistemu in sistemu NPK

Levi stolpec na sliki 2.1 prikazuje pridobivanje izobrazbe v formalnih izobraževalnih programih, v katerih je osnova za pripravo izobraževalnega programa srednjega poklicnega, srednjega in višjega strokovnega izobraževanja, in enega ali več poklicnih standardov. Nekateri od teh poklicnih standardov so tudi osnova za pripravo katalogov za NPK, kar pomeni, da je NPK možno pridobiti na oba načina.

Desni stolpec pa prikazuje možnost pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije v sistemu preverjanja in potrjevanja neformalnega učenja (sistem NPK). Ključna razlika me obema sistemoma je v tem, da kvalifikacije, pridobljene v formalnem izobraževanju, omogočajo pridobitev stopnje izobrazbe in se izkazujejo s spričevalom ali diplomo, medtem ko NPK omogoča pridobitev formalne strokovne usposobljenosti za opravljanje poklica na določeni ravni in se izkazuje s certifikatom.

2.3 Postopek priprave poklicnih standardov in katalogov za NPK ter vloga socialnih partnerjev

Priprava poklicnih standardov in katalogov za NPK poteka po principu socialnega dialoga, saj v pripravo sistematično vključujemo vse ključne partnerje na nacionalni ravni pri definiranju vsebine poklicev in kvalifikacij, njihove ravni zahtevnosti ter potreb na trgu dela v prihodnjih letih. Še posebej je pomembno sodelovanje najnaprednejših subjektov s področja industrije, obrti in storitev za zgodnje odkrivanje potreb po novih kvalifikacijah in razvojnih trendov.

2.3.1 Postopek priprave poklicnih standardov in katalogov za NPK

Postopek priprave poklicnih standardov in katalogov za NPK je določen v Pravilniku o nomenklaturi poklicev:

- Postopek se začne s **pobudo**, ki jo na predpisanem obrazcu vlagatelj predloži Centru RS za poklicno izobraževanje, ki jo evidentira, strokovno ovrednoti in predloži v obravnavo Področnemu odboru za poklicne standarde. Pri obravnavi pobude so posebno pomembni podatki o potrebah na trgu dela in o primerljivosti s standardi za to kvalifikacijo v državah EU ter, če je potrebno, o skladnosti s predpisi in normativi na ravni EU.
- Če Področni odbor za poklicne standarde meni, da je pobuda utemeljena, strokovnjaki, predlagani s strani pristojnega področnega odbora za poklicne standarde, z metodološko podporo Centra RS za poklicno izobraževanje pripravijo predlog **profila poklica**.
- Na osnovi profila poklica strokovnjaki, ki jih predlaga pristojni poročni odbor za poklicne standarde, ob podpori Centra RS za poklicno izobraževanje pripravijo predlog **poklicnega standarda**, ki določa vsebino poklicne kvalifikacije na določeni ravni zahtevnosti del in opredeli potrebna znanja, spretnosti in poklicne kompetence. Poklicni standard se usklajuje v okviru pristojnega Področnega odbora za poklicne standarde, ki ga predlaga v obravnavo in sprejem Strokovnemu svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje. Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje nato ministru za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlaga poklicni standard v sprejem in objavo na Nacionalnem informacijskem središču (NRP).
- Poklicni standard in katalog za NPK morata biti pripravljena v skladu z **metodologijo**, ki jo določi pristojni strokovni svet na predlog področnih odborov za poklicne standarde. Metodološko podporo pri pripravi poklicnih standardov in katalogov nudi Center RS za poklicno izobraževanje.
- Na osnovi poklicnega standarda delovna skupina pripravi predlog **kataloga za NPK**, ki ga dokončno uskladi Področni odbor za poklicne standarde. Po zaključenem usklajevanju Področni odbor katalog za NPK predlaga v obravnavo in sprejem Strokovnemu svetu RS za poklicno in strokovno

izobraževanje. Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje nato ministru za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlaga katalog za NPK v sprejem in objavo na Nacionalnem informacijskem središču (NRP).

- Na podlagi enega ali več poklicnih standardov se razvije **izobraževalni program** za srednje poklicno ter srednje in višje strokovno izobraževanje. Izobraževalni program obravnava in sprejme Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje. Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje nato ministru za izobraževanje predlaga izobraževalni program v sprejem.
- Center RS za poklicno izobraževanje je odgovoren, da vsakih pet let opravi **revizijo** poklicnih standardov in katalogov za NPK. Postopek revizije je enak kot je postopek za pripravo novih poklicnih standardov.

2.3.2 Vloga socialnih partnerjev

Pri pripravi poklicnih standardov in katalogov imajo pomembno vlogo ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, področni odbori za poklicne standarde, Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje ter seveda zbornice, združenja delodajalcev, poklicna združenja, sindikati, nevladne organizacije, pristojna ministrstva. Njihova vloga je podrobneje prikazana v spodnji tabeli.

Tabela 2.1: Vloga socialnih partnerjev pri pripravi poklicnih standardov in NPK

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje člane v področnih odborih za poklicne standarde, – sprejme in objavi poklicne standarde in kataloge za NPK, – določi listo članov komisij za preverjanje in potrjevanje NPK, – imenuje člane stalne komisije za ugovore.
Področni odbori za poklicne standarde – 10 področnih odborov, ki so imenovani s strani ministra, pristojnega za delo, – sestavljajo jih uveljavljeni strokovnjaki, ki jih predlagajo zbornice, združenje delodajalcev, poklicna združenja, sindikati, neprofitne organizacije in pristojna ministrstva	<ul style="list-style-type: none"> – obravnavajo utemeljenost pobud za poklicne standarde in kataloge, – predlagajo prioritete priprave poklicnih standardov in katalogov pristojnemu strokovnemu svetu, – predlagajo metodologijo za pripravo poklicnega standarda in kataloga, – predlagajo pripravo poklicnih standardov in katalogov, – predlagajo sezname uveljavljenih strokovnjakov za pripravo poklicnih standardov, profilov poklicev in katalogov, – predlagajo strukturo kvalifikacij za področje, – usklajujejo vsebine poklicnih standardov in katalogov, – predlagajo revizijo poklicnih standardov in katalogov, – predlagajo poklicne standarde in kataloge pristojnemu strokovnemu svetu.
Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje	<ul style="list-style-type: none"> – sprejme metodologijo za pripravo poklicnega standarda in kataloga za NPK, – predlaga poklicne standarde in kataloge za NPK v sprejem ministru, pristojnemu za delo, – sprejme izobraževalne programe.
Zbornice, združenja delodajalcev, poklicna združenja, sindikati, nevladne organizacije, pristojna ministrstva	<ul style="list-style-type: none"> – vložijo pobudo za nove poklicne standarde in kataloge za NPK, – predlagajo člane v področne odbore za poklicne standarde, – predlagajo člane v Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje.

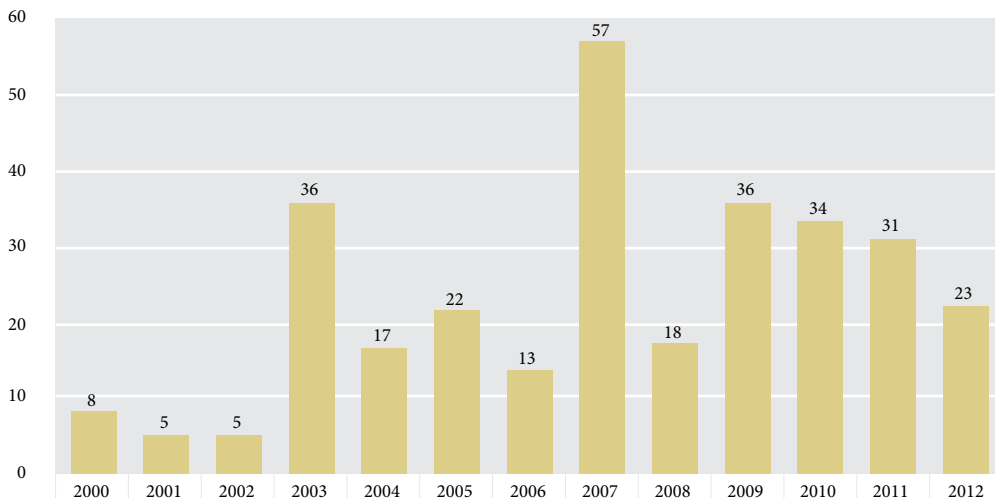
2.4 Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij

Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij je uvedel Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, ki je bil sprejet leta 2000. Odpira novo pot do nacionalnih poklicnih kvalifikacij in javno veljavnih listin (certifikatov), ki so v skladu z evropskimi procesi in ukrepi, ki se izvajajo na področju vrednotenja neformalnega in priložnostnega učenja. Omogoča ugotavljanje in potrjevanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj vsem, ne glede na to kako so bila znanja in spretnosti pridobljena. Nacionalna poklicna kvalifikacija je formalno priznana strokovna usposobljenost za opravljanje poklica na določeni ravni zahtevnosti na podlagi nacionalnega poklicnega standarda.

Prednost sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij je fleksibilnost, saj omogoča hitre reakcije na potrebe trga dela. Možnost potrjevanja predhodno pridobljenih znanj in oblikovanja krajših programov usposabljanja za manjkajoča znanja in spretnosti, kar v končnem rezultatu vodi v formalno pridobitev poklica, pozitivno vpliva na odpravljanje razlik med povpraševanjem in ponudbo na trgu dela.

Strokovna podlaga za organizacijo in izvedbo postopkov preverjanja in potrjevanja NPK je **katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK)**, ki je pripravljen na podlagi poklicnega standarda. Katalog za NPK določa znanja in spretnosti, ki so potrebna za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije, opredeljuje načine in merila preverjanja ter natančno definira naloge za preverjanje opredeljenega standarda. Določa tudi kadrovske in materialne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci postopkov preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij. V obdobju 2000–2012 smo na Centru skupaj s socialnimi partnerji razvili 305 katalogov za NPK, kar prikazuje Graf 2.2.

Graf 2.2: Prikaz števila pripravljenih Katalogov za NPK v obdobju 2000–2012

Vir: www.nrpslo.org

2.4.1 *Postopek preverjanja in potrjevanja NPK*

V postopku preverjanja in potrjevanja poklicne kvalifikacije kandidat dokazuje svojo usposobljenost in znanje za učinkovito opravljanje določenih opravil. Preverjanje in potrjevanje poklicne kvalifikacije je torej ugotavljanje spretnosti in znanj, ki jih ima kandidat glede na konkretni poklicni standard in katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

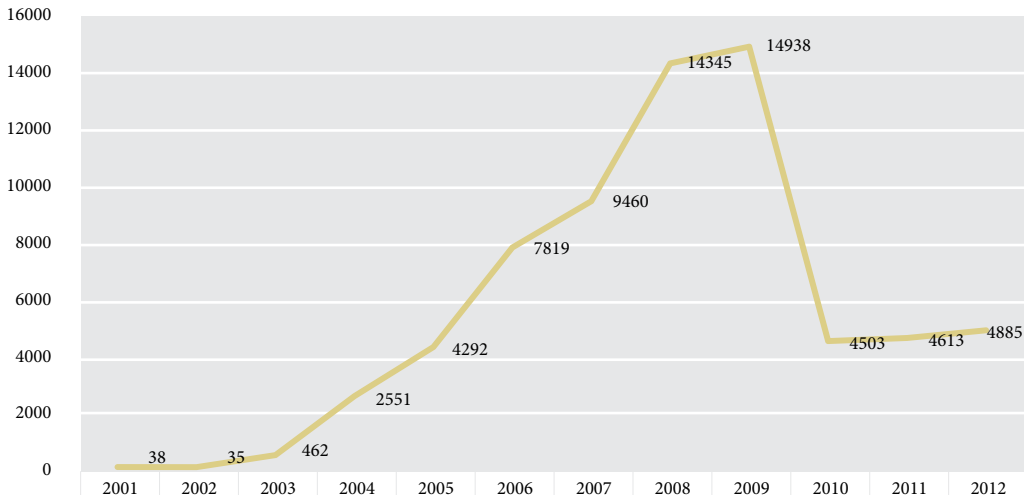
Način in postopek preverjanja je točno določen v Pravilniku o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja NPK, kar zagotavlja enotnost in transparentnost dokumentacije in certifikatov.

- Postopek preverjanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij izvajajo **izvajalci** postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij (izvajalci), ki so vpisani v register pri Državnem izpitnem centru in morajo izpolnjevati materialne pogoje, ki so določeni v katalogu za NPK.
- Preverjanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij poteka pred **tričlansko komisijo**, ki jo imenuje Državni izpitni center. Člani komisij za preverjanje in potrjevanje so strokovnjaki na svojem področju dela, kar dokazujejo z zahtevanim znanjem, izobrazbo in delovnimi izkušnjami. Po opravljenem usposabljanju za člane komisij jim Državni izpitni center podeli **licenco za člane komisij**, ki velja 4 leta. Do izteka licence, morajo člani komisij Državnemu izpitnemu centru predložiti dokazila o stalnem strokovnem usposabljanju, na podlagi katerih jim podaljša veljavnost licence. Določila o sestavi komisije preverjanja in potrjevanja NPK so zapisana v Katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti.
- Vsak kandidat ima **možnost svetovanja**. Svetovalec posreduje informacije o postopku preverjanja in potrjevanja NPK, svetuje ustrezno/ustreznejšo kvalifikacijo, pomaga oblikovati portfolio, svetuje udeležbo v ustreznem programu usposabljanja ali izobraževanja.
- **Postopek potrjevanja**: komisija za preverjanja in potrjevanje NPK v skladu s sprejetim poklicnim standardom in kriteriji za vrednotenje dokazil ovrednoti **portfolio kandidata**. Komisija lahko:
 - ugotovi izpolnjevanje pogojev, določenih v poklicnem standardu in katalogu za NPK – neposredno preverjanje ni potrebno – poklicna kvalifikacija se potrdi;
 - kandidata napoti na neposredno preverjanje, če pogojev, določenih s katalogom, ne izpolnjuje (kar ni razlog za zavrnitev kandidata) ali jih izpolnjuje le delno. V tem primeru komisija določi, v skladu s katalogom, tudi vsebino ter natančna navodila za preverjanje in potrjevanje za vsakega kandidata posebej.
- **Postopek preverjanja**: Pri preverjanju kandidat **neposredno** pred komisijo dokazuje svoje spretnosti in znanja. Preverjanje je lahko pisno, praktično ali ustno, najpogosteje pa se izvaja kombinacija naštetih načinov preverjanja. Način preverjanja je določen v katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti kot tudi naloge, s katerimi komisija preveri spretnosti in znanje kandidata.
- Vsak kandidat ima pravico **pritožbe** na postopek preverjanja in potrjevanja NPK pri Stalni komisiji za ugovore, ki jo imenuje minister, pristojen za delo.

Od leta 2000, ko je bil sprejet Zakon o Nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, lahko ugotovimo, da je sistem NPK najbolj uveljavljen način vrednotenja učinkov neformalnega učenja v Sloveniji. Glavni namen te oblike formalnega potrjevanja je celovit pregled znanj, spretnosti in izkušenj posameznika, potrjen po predpisanih postopkih, kar zagotavlja kakovost in nepristranskost sistema, vključenost vseh potrebnih partnerjev ter transparentnost in primerljivost znanj ter spretnosti posameznika, zato so nacionalne poklicne kvalifikacije tudi vključene Slovensko ogrodje kvalifikacij.

V obdobju 2000–2012 je bilo v Sloveniji podeljenih kar 67 941 certifikatov, kar prikazuje graf 2.3.

Graf 2.3: Prikaz števila podeljenih certifikatov v obdobju 2000–2012

A. Ivančič (2010) pravi, da nacionalne poklicne kvalifikacije ne nadomeščajo formalne izobrazbe, pač pa so za posameznika konkurenčna prednost pri zaposlovanju in pri poklicnem napredovanju. S prepoznavanjem že doseženih znanj, spretnosti in kompetenc in z njihovim ovrednotenjem glede na poklicne standarde, pripravljene v sodelovanju s predstavniki gospodarstva, so tudi dobra podlaga za racionalno načrtovanje individualne poklicne kariere. Zagotavljajo tudi pomembne prednosti delodajalcem. Razvidnost vsega znanja in spretnosti zaposlenih omogočajo boljše usklajevanje delavcev in delovnih mest in s tem boljšo izkoriščenost znanja in večjo produktivnost, prispevajo pa tudi k učinkovitejšemu načrtovanju izobraževanja in usposabljanja zaposlenih.

3

*Predstavitev
poklicnih
standardov in
nacionalnih
poklicnih
kvalifikacij
po strokovnih
področjih za
obdobje 2000–2012*

3.1 Metodološka pojasnila

V tem poglavju predstavljamo razvoj poklicnih standardov, analizo vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe ter izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij po strokovnih področjih klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja KLASIUS.

3.1.1 Opredelitev strokovnih področij

V publikaciji uporabljamo strokovna področja klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja KLASIUS, in sicer **Klasius-P**, ki je klasifikacija področij izobraževanja in usposabljanja na drugi klasifikacijski ravni (2-mestne kode).

Odstopanja od področij v klasifikaciji Klasius-P so:

- v področju umetnost smo posebej izpostavili področje **restavratorski sodelavci**, saj je bilo razvitih 7 nacionalnih poklicnih kvalifikacij na V. ravni zahtevnosti, ki so nastale kot dodatna strokovna usposobljenost za zahtevnejše izvedbe, prilagojene varstvu in obnovi stavbne dediščine, in jih ne moremo razvrstiti v področje Restavratorstvo;
- v področju arhitektura, urbanizem in gradbeništvo smo oblikovali novo strokovno področje **kamnarska industrija** z namenom pregledne in celovite predstavitve poklicnih standardov, izobraževalnih programov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij v enotni strukturi. V Klasius-P se kvalifikacije razvrščajo različno, nekatere v rudarstvo in nekatere v umetno obrt;
- v področju zdravstvo smo oblikovali področje **zdravilstvo**, ki ga po Klasius-P uvrščamo po v področje terapija in rehabilitacija, ožje področje radiestezija, bioenergija, akupuntura, homeopatija, kiropraktika in druga alternativna zdravilstva;
- področje socialno delo smo poimenovali **socialne storitve**;
- v področje varovanje po Klasius-P uvrščamo tudi področje vojaške in obrambne vede, ki ga v nadaljevanju predstavljamo samostojno. Zaradi postopka profesionalizacije Slovenske vojske je bilo pripravljeno veliko število poklicnih standardov in katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti, ločena predstavitev področja **vojaščina** se nam zato zdi preglednejša in ustrežnejša.

3.1.2 Opis strokovnega področja

Vsako strokovno področje je razvrščeno po področju Klasius-P in kratko predstavljeno.

Strokovno področje je uvrščeno v področja tudi glede na **Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD)** in predstavljeni so podatki Statističnega urada RS, in sicer Strukturne statistike podjetij po dejavnostih za leti 2009 in 2010.

Prikazan je tudi pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s strokovnega področja in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju 2008–2012. Uporabljeni so podatki iz **Baze prostih delovnih mest (baza PDM)**, ki jo vodi Zavod RS za zaposlovanje in vsebuje podatke o aktualnem povpraševanju delodajalcev, ko prijavijo prosto delovno mesto.

V spodnji tabeli so navedene stopnje izobrazbe po Šifrantu poklicne in strokovne izobrazbe ZRSZ, ki so označene s številkami, in njim ustrezna stopnja izobrazbe, ki opisuje vrsto in stopnjo izobraževanja.

Tabela 3.1: Stopnje izobrazbe po Šifrantu poklicne in strokovne izobrazbe ZRSZ

Stopnja izobrazbe	Stopnja izobrazbe pred prenovo sistema izobraževanja	Stopnja izobrazbe po prenovi sistema izobraževanja
I.	osnovnošolsko izobraževanje	-
II.	osnovnošolsko izobraževanje z dveletnimi poklicnimi tečaji (USO programi)	nižje poklicno izobraževanje
III.	dveletno poklicno ali strokovno izobraževanje	nižje poklicno izobraževanje
IV.	triletno poklicno ali strokovno izobraževanje	srednje poklicno izobraževanje
V.	štiri ali petletno srednje izobraževanje	gimnazijsko izobraževanje, srednje poklicnotehniško izobraževanje, srednje tehniško oz. drugo strokovno izobraževanje
VI.	dvo ali triletno višje izobraževanje	višje strokovno izobraževanje
VII.	štiri ali večletno visokošolsko izobraževanje, podiplomski študij (magisterij)	visoko strokovno izobraževanje, univerzitetno dodiplomsko izobraževanje, univerzitetno podiplomsko izobraževanje (magisterij)
VIII.	doktorat znanosti	doktorat znanosti
B. Š.		izobrazba, pridobljena z bolonjskim študijem

Vir: http://www.zrsz.si/_files/2134/registrirana_brezposelnost_18_2_2011.pdf

3.1.3 Razvoj poklicnih standardov

V gradivu so predstavljeni poklicni standardi **za obdobje 2001–2012**. Podatki so bili zajeti v bazi poklicnih standardov **NRP** (Nacionalno informacijsko središče za poklicne kvalifikacije), ki ga vodi Center RS za poklicno izobraževanje, in sicer na dan 27. 12. 2012.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. Zato je tudi predstavljena pot, ki jo omogočajo, in sicer: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Poklicni standardi so predstavljeni v celotni vertikali ali po različnih ravneh zahtevnosti, odvisno od obsežnosti strokovnega področja.

3.1.4 Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe

Pri analizi vpisa je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe **v obdobju 2008–2012** po **podatkih Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ)**. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabežen vpis.

Izobraževalni programi s posevno nepoudarjeno pisavo so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v letih **2008–2012** zabeležen vpis, zajeto iz **podatkov Višješolske prijavne službe**. V posamezni študijski program so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

3.1.5 *Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij*

Pri predstavitvi izvajanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij za obdobje **2000–2012** smo zajeli podatke v NRP (Nacionalno informacijsko središče za poklicne kvalifikacije), ki ga vodi Center RS za poklicno izobraževanje, na dan 27. 12. 2012, in sicer v:

- bazi katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti;
- bazi izvajalcev postopkov za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij;
- bazi imetnikov licenc za člane komisij;
- bazi podeljenih certifikatov za NPK.

Prav tako smo za podatke o podeljenih certifikatih uporabili tudi deli:

- Veronika Šlander: Statistika NPK od leta 2000 do 2006, interno gradivo CPI, 2007;
- mag. Jelka Kozjak Jezernik, Analiza preverjanja in potrjevanja NPK od leta 2007 do 2012, RIC, Ljubljana, februar 2013.

V gradivu so predstavljeni katalogi za NPK (katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti) po ravneh zahtevnosti. Za vsak katalog za NPK je predstavljeno tudi:

- število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo,
- število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK,
- število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

3.2 Uporabljene klasifikacije in baze podatkov

3.2.1 *KLASIUS*

KLASIUS je kratica za **KL**asifikacijski **S**istem **I**zobraževanja in **U**sposabljanja. Klasifikacijski sistem izobraževanja in usposabljanja (KLASIUS) sestavljata dve klasifikaciji, in sicer Klasius-SRV ter Klasius-P. KLASIUS je obvezen nacionalni standard, ki se uporablja pri evidentiranju, zbiranju, obdelovanju, analiziranju, posredovanju in izkazovanju statističnoanalitičnih podatkov, pomembnih za spremljanje stanj in gibanj na socialnoekonomskem in demografskem področju v Republiki Sloveniji. Namenjen je zagotavljanju konsistentnih podatkov za statistično, analitično in raziskovalno spremljanje vključenosti prebivalstva v aktivnosti izobraževanja in usposabljanja ter spremljanju izobrazbene oziroma kvalifikacijske strukture prebivalstva. (Metodološka pojasnila, 2006)

KLASIUS-P

KLASIUS-P je klasifikacija, s katero razvrščamo aktivnosti ali izide izobraževanja in usposabljanja v klasifikacijske skupine oz. kategorije glede na področja izobraževanja in usposabljanja. Z razvrstitvijo glede na področje razvrščamo aktivnosti in izide izobraževanja in usposabljanja v klasifikacijske skupine oz. kategorije glede na podobnost predmetnospecifičnih značilnosti vsebine aktivnosti in izidov izobraževanja in usposabljanja. KLASIUS-P je do druge klasifikacijske ravni (2-mestne kode) neposredno mednarodno primerljiv z ISCED 1997, na tretji klasifikacijski ravni (3-mestne kode) pa z Eurostatovo Klasifikacijo izobraževanja in usposabljanja Fields of Education and training.

KLASIUS-P sestavlja 10 širokih področij: splošne izobraževalne aktivnosti/izidi, izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev, umetnost in humanistika, družbene, poslovne, upravne in pravne vede, naravoslovje, matematika in računalništvo, tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo, kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, veterinarstvo, zdravstvo in sociala, storitve, neopredeljeno po širokem področju. (Metodološka pojasnila, 2006)

3.2.2 *Standardna klasifikacija dejavnosti (SKD)*

Standardna klasifikacija dejavnosti (SKD) je slovenski statistični standard za evidentiranje, zbiranje, analiziranje in izkazovanje podatkov, pomembnih za prikaz značilnosti gospodarstva, in za spremljanje razvojnih gibanj in strukturnih sprememb. Ta standard se uporablja za razvrščanje poslovnih subjektov in njihovih enot po dejavnostih v različnih statističnih in administrativnih zbirkah podatkov (registri, evidence, podatkovne baze ipd.) ter za potrebe statistike v državi in na mednarodni ravni. SKD je bila razvita na osnovi evropske klasifikacije dejavnosti NACE, ki je evropski referenčni okvir za pripravo in diseminacijo statističnih podatkov, povezanih z gospodarskimi dejavnostmi, v Sloveniji pa je bila uvedena v uporabo z vladno uredbo leta 1994. (Braunsberger, F., 2010).

3.2.3 *SI-STAT*

SI-STAT je podatkovni portal Statističnega urada Republike Slovenije, razdeljen je po tematskih področjih, znotraj katerih so razvrščene povezave do vseh objavljenih statističnih podatkov.

3.2.4 *Baza prostih delovnih mest (baza PDM)*

Baza prostih delovnih mest (baza PDM), ki jo vodi Zavod RS za zaposlovanje, obsega podatke o aktualnem povpraševanju delodajalcev, ko prijavijo prosto delovno mesto. Zakon o urejanju trga dela je aprila 2013 odpravil obvezno prijavo prostega delovnega mesta pri Zavodu.

3.2.5 *Nacionalno informacijsko središče za poklicne kvalifikacije (NRP)*

NRP, Nacionalno informacijsko središče za poklicne kvalifikacije, vodi Center RS za poklicno izobraževanje. Cilj NRP v Sloveniji je zagotavljati informacije o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah različnim ciljnim skupinam pri nas in v tujini. Nacionalno informacijsko središče Slovenije je partner v Evropski mreži nacionalnih informacijskih središč s podobnimi odgovornostmi.

Uporabnikom so na spletnem mestu NRP na voljo informacije o sprejetih poklicnih standardih in katalogih standardov strokovnih znanj in spretnosti, informacije o poti certificiranja, saj prek baze katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti lahko pridobijo tudi podatke o izvajalcih postopkov ugotavljanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter o izdanih certifikatih in razpisanih preverjanjih za pridobitev certifikata NPK ter o svetovalcih, ki jim lahko pomagajo pri pridobitvi certifikata, in članih komisij.

Trenutno v okviru NRP delujejo naslednje baze podatkov:

- baza poklicnih standardov;
- baza katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti;
- baza izvajalcev postopkov za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij;
- baza imetnikov licenc za člane komisij;
- baza podeljenih certifikatov za NPK;
- baza svetovalcev v postopku NPK.

3.2.6 *Aplikacija SŠ CENTRALNE OBDELAVE*

SŠ CENTRALNE OBDELAVE je aplikacija za zbirne obdelave podatkov in pripravo izpisov podatkov srednjih šol in dijakov ter vajencev iz baz ŠOL-S in Dijaški domovi.

Baza ŠOL-S spremlja stanje na področju srednješolskega izobraževanja za mladino in odrasle. Gre za popis srednjih šol: dijakov, ki so vpisani v posamezne izobraževalne programe, ter pedagoškega osebja, ki izvaja srednješolske izobraževalne programe

Aplikacija SŠ Centralne obdelave je dostopna na <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ/centralneobdelave.aspx>.

Predstavitev posameznih strokovnih področij so pripravili svetovalci Središča za povezovanje izobraževanja in trga dela, ki skrbijo za razvoj poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij na posameznem strokovnem področju.

*Izobraževalne
vede in
izobraževanje
učiteljev*

V strokovno področje Izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev po Klasius-P (SURS, 2006) sodijo:

- izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev (splošno),
- izobraževalne vede,
- izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok,
- izobraževanje učiteljev za primarno (bazično) izobraževanje,
- izobraževanje učiteljev posameznih predmetov,
- izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov.

V strokovno področje Izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev so vključena samo tista področja izobraževanja, kjer so razviti poklicni standardi in nacionalne poklicne kvalifikacije na V. in VI. ravni. V nadaljevanju so poklicni standardi in NPK razmeščeni v dveh sklopih, in sicer: izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok in izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov. Vsako področje je predstavljeno posebej.

Izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok

Opis področja izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok

Predšolska vzgoja ima zaradi specifičnih razvojnih značilnosti, ki jih je v kakršnikoli relaciji do predšolskih otrok potrebno upoštevati, in zaradi sprememb v delovnih okoljih staršev posebno mesto na področju vzgoje in izobraževanja. Sistemska skrb za populacijo predšolskih otrok v starostnem obdobju od rojstva oziroma od prvega leta starosti do vstopa v šolo v Republiki Sloveniji vključuje predšolsko vzgojo v javnih in zasebnih vrtcih v skladu z javnoveljavnimi programi za predšolske otroke ali programi za predšolske otroke zasebnih vrtcev. Tako predšolsko vzgojo kot varovanje predšolskih otrok urejata dva zakona:

- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11), ki ureja pogoje za opravljanje ter določa način upravljanja in financiranja na vseh področjih vzgoje in izobraževanja, in
- Zakon o vrtcih (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 25/08, 36/10), ki ureja predšolsko vzgojo, ki poteka v javnih in zasebnih vrtcih (naloge vrtcev, cilji in načela, vrsta možnih programov v vrtcih, financiranje, pogoji za izobrazbo strokovnih delavcev, delovna obveznost vzgojitelja in pomočnika vzgojitelja, zbiranje in varstvo osebnih podatkov v vrtcu ipd.).

Dejavnost varovanja predšolskih otrok za razliko od predšolske vzgoje vključuje le varovanje in nego, pogosto tudi prehrano predšolskih otrok, vendar s primernim materialnim standardom in primernim standardom varnosti, higiene in komunikacije, s čimer so posredno vključene tudi osnovne vzgojne komponente. Temeljna razlika je torej v tem, da varuh predšolskih otrok ne izvaja programa za predšolske otroke, kot ga predvideva zakon, ki ureja vrtce, kar utemeljuje drugačna izhodišča pri regulaciji varuha predšolskih otrok na eni in strokovnega delavca v vrtcu na drugi strani.

Uporabniki dejavnosti varovanja otrok na domu so izjemno občutljiva populacija, zato zakon z regulacijo varovanja predšolskih otrok poskuša zagotavljati tudi kakovost storitve varovanja predšolskih otrok, in sicer tako, da ureja registracijo varuha predšolskih otrok pod posebnimi pogoji z določilom o prehodnem

režimu. Ti pogoji z iztekom prehodnega režima leta 2013 dosežejo pričakovano raven s predpisano stopnjo izobrazbe in pridobitvijo ustrezne poklicne kvalifikacije – Varuh/varuhinja predšolskih otrok.

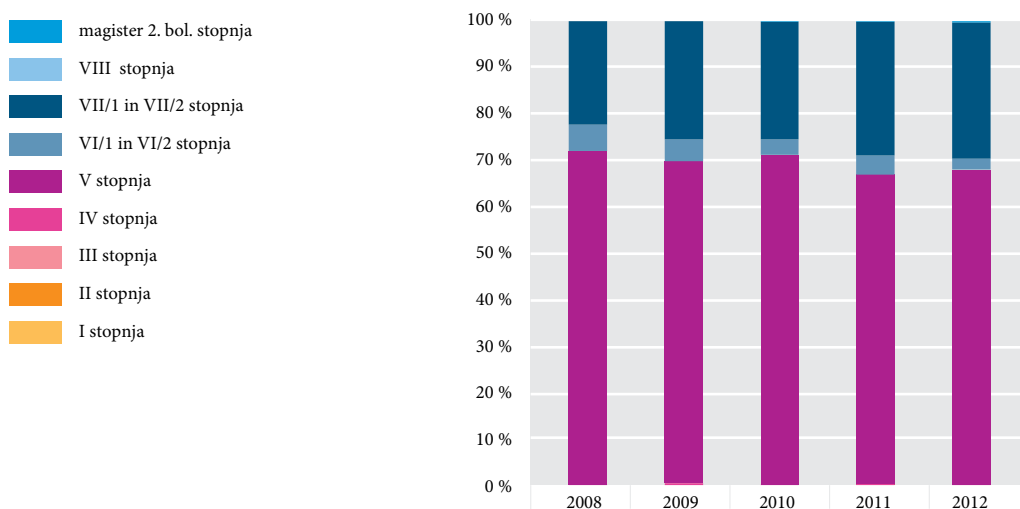
V nadaljevanju podrobneje predstavljamo pregled povpraševanja po delavcih, ki imajo izobrazbo s področja izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok, ter po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju 2008–2012 za področje izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok, za obdobje 2008–2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 13.211 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij (tabela 3.2). Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.2: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	2.130	16,12	11,41	88,59
2009	2.600	19,68	13,50	86,50
2010	3.002	22,72	11,89	88,11
2011	2.829	21,41	10,64	89,36
2012	2.650	20,06	9,58	90,42
Skupaj	13.211	100,00	11,40	88,60

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.1: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Kot kaže graf 3.1 so bili za delodajalce na področju izobraževanja vzgojiteljev predšolskih otrok v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri s srednješolsko izobrazbo. Povpraševanje po tem kadru je v največji meri odvisno od števila rojstev oz. od števila otrok, vključenih v vrtec, to pa je v zadnjih petih letih dokaj konstantno. Kot prikazuje zgornji graf, je bilo največje leta 2008 (71,88 %), potem je do leta 2010 zaznati manjše nihanje, po tem letu pa se povpraševanje po tem kadru počasi umirja in postopoma

zmanjšuje (68 % leta 2012). Izpostavimo lahko, da je več kot 88 % povpraševanja po vzgojiteljih predšolskih otrok za določen čas. Nekoliko večji porast povpraševanja se kaže za delavce s VII/1 in VII/2 izobrazbe, po katerih se je povpraševanje povzdignilo z 22,21 na 29,25 %.

Po podatkih ministrstva, pristojnega za izobraževanje, ki vodi evidenco o registriranih varuhih na domu, so potrebe po varuhih predšolskih otrok vezane na število predšolskih otrok, ki niso vključeni v vrtec, hkrati pa nimajo možnosti domačega varstva doma. V zadnjih letih vrtci odklonijo od 2.000 do 3.000 otrok, poleg teh pa so tu še otroci, ki v vrtec nikoli niso bili vpisani.

Ker se želja po vključenosti predšolskih otrok v vrtec v zadnjih letih veča, se lahko pričakuje, da se bodo zaradi aktivnih čakalnih list in že speljanih aktivnosti vrtcev in lokalnih skupnosti možnosti za zagotavljanje novih mest v vrtcih nadaljevale še nekaj let. Ocena števila rojstev do leta 2015 (SURŠ) kaže, da se število rojstev postopoma znižuje.

Ob upoštevanju deležev alternativnih oblik varovanja predšolskih otrok, ki niso vključeni v vrtec, iz ankete staršev (Računsko sodišče RS, 2006) razberemo, je med otroki, ki niso vključeni v vrtec, tretjina takih, katerih starši se odločijo, da varovanje svojega otroka zaupajo zasebnemu varuhu predšolskih otrok. Zgolj na temelju teh pričakovanih ocen lahko pričakujemo, da bi bilo v prihodnjih letih potrebno zagotoviti varstvo pri varuhih predšolskih otrok za 5.000 do 7.000 otrok, kar bi ob največji učinkovitosti zahtevalo približno 900 varuhov predšolskih otrok.

Razvoj poklicnih standardov na področju izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi, bodisi vključenost v izobraževalni program (IP) ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK) in s tem možnost pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK).

Tabela 3.3: Poklicni standardi na področju izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Varuh/Varuhinja predšolskih otrok	da	
	Pomočnik vzgojitelj predšolskih otrok/ pomočnica vzgojiteljica predšolskih otrok		SSI Predšolska vzgoja PT Predšolska vzgoja

Vir: www.nrpslo.org

Na področju izobraževanja vzgojiteljev predšolskih otrok sta bila leta 2007 pripravljena poklicni standard Pomočnik/pomočnica vzgojitelja predšolskih otrok in Varuh/varuhinja predšolskih otrok. **Pomočnik/pomočnica vzgojitelja predšolskih otrok** je podlaga za izobraževalni program SSI in PT Predšolska vzgoja.

Varuh/varuhinja predšolskih otrok pa je bil leta 2012 prenovljen. Zanj je bil, v skladu s potrebami na trgu dela ter z zakonsko ureditvijo tega področja, pripravljen tudi katalog za NPK.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne programe na področju izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok v letih 2008–2013

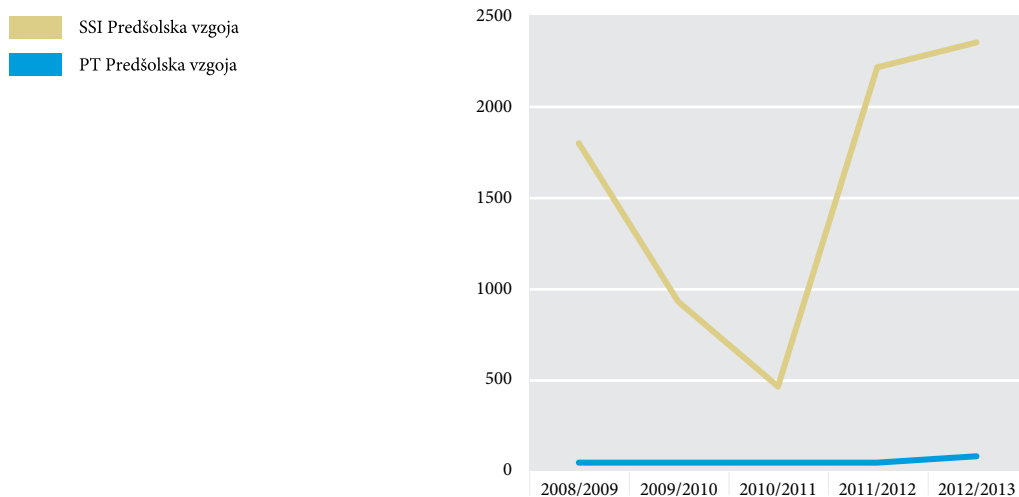
V spodnji tabeli je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis.

Tabela 3.4: Vpis v izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) Predšolska vzgoja v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Predšolska vzgoja	1.794	922	453	2.215	2.350
PT Predšolska vzgoja	33	33	33	31	68

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.2: Prikaz vpisa v izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) Predšolska vzgoja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok v obdobju 2008–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.5: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Varuh/Varuhinja predšolskih otrok	2	0	0

Vir: www.nrpslo.org

Sklepne ugotovitve za področje izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok

Na tem področju sta razvita dva poklicna standarda. Eden, Pomočnik vzgojitelj predšolskih otrok/ pomočnica vzgojiteljica predšolskih otrok, je podlaga za izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja Predšolska vzgoja, drugi, Varuh/Varuhinja predšolskih otrok, pa je podlaga za katalog za NPK.

Kot prikazujejo podatki vpisa (graf 3.2), lahko vidimo, da je vpis v program SSI Predšolska vzgoja od leta 2010/11 v stalnem porastu; v šolskem letu 2012/13 se je vpis v ta program povečal kar za petkrat, kar kaže na veliko zanimanje dijakov za ta IP.

Kot je iz razvidno Tabele 3.5, za Varuha/varuhinjo predšolskih otrok ni bilo izdanih certifikatov, a je pri tem potrebno opozoriti na dejstvo, da je bila nacionalna poklicna kvalifikacija na SSPSI potrjena in objavljena šele v drugi polovici leta 2012, torej je glede na aktivnosti priprav razpise za postopke preverjanja in potrjevanja NPK realno pričakovati v letu 2013.

Izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov

Opis področja izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov

V področju izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov so vključeni poklicni standardi in katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti, ki služijo vključevanju Romov v vrtce, obvezno šolo in njihovi integraciji v večinsko kulturo, ter poklicni standard Inštruktor/inštruktorica klekljanja.

Poklicna standarda in kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti za poklicni kvalifikaciji Romski pomočnik/romska pomočnica in Romski koordinator/romska koordinatorica sta bila

pripravljena leta 2007 in sta upoštevala Strategije vzgoje in izobraževanja Romov v RS iz leta 2004. Zaradi omenjene strokovne podlage in zakonov s področja izobraževanja ter specifik dela s temi otroki sta oba poklicna standarda po Klasius-P vključena v področje izobraževalnih ved, čeprav je pri obeh poklicih močno poudarjena interdisciplinarnost področja, saj kvalifikaciji med drugim posegata tudi na področje socialnega dela, kar še posebej velja za Romskega koordinatorja/romsko koordinatrico.

Tretji poklicni standard, ki je umeščen na področje izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov je Inštruktor/inštruktorica klekljanja. Ta PS je bil razvit leta 2010 na pobudo nacionalne skupine za kvalifikacijsko strukturo na strokovnem področju Domače in umetnostne obrti z željo, da se znanja klekljanja kot enega od pomembnih elementov slovenske kulturne dediščine prenašajo na sistematičen način.

Vključevanje Romov v vrtce, obvezno šolo in njihova integracija v večinsko kulturo

Slovenija se precej trudi za vključevanje Romov v vrtce, obvezno šolo in za njihovo integracijo v večinsko kulturo. Predšolski otroci Romov so v slovenske vrtce vključeni na tri načine. Največ jih je integriranih v običajne oddelke. Značilen je majhen delež romskih otrok, vključenih v predšolsko vzgojo v vrtcih. Država to problematiko posebej obravnava in šolam priznava ugodnosti za vzgojo in izobraževanje romskih učencev: za individualno ali skupinsko delo z romskimi učenci v šolskem procesu namenja dodatna finančna sredstva, ima ugodnejše normative za oddelke z Romi, posebej financira prehrano, učbenike, ekskurzije ipd., za vse pedagoške vrste študija študentom romske pripadnosti odobri štipendijo, financirala pa je tudi nastanek prvega delovnega zvezka za poučevanje romskega jezika. V okviru Zavoda RS za šolstvo deluje študijska skupina učiteljev, ki poučujejo romske učence. Žal pa je izstop učencev Romov iz šolskega sistema že v osnovni šoli nesorazmerno velik. Osnovna težava je neznanje slovenskega jezika, sledita še nestalen obisk oziroma izostajanje od pouka in učna neuspešnost.

Nizka izobrazbena raven Romov v kombinaciji z drugačnimi življenjskimi navadami in razmerami ne omogoča enostavnih rešitev na področju sistema vzgoje in izobraževanja. Delež otrok, ki končajo osnovno šolo, je še vedno nizek, kar vpliva na potrebe po izobraževanju odraslih Romov.

Romski pomočnik/romska pomočnica opravlja svoje delo (tj. pomoč romskim otrokom v šoli in izven nje) na različnih nivojih – v vrtcu, OŠ in v okviru romske skupnosti. Romski koordinator/romska koordinatrica pa ima vlogo povezovalca institucij in posameznikov (odraslih Romov) tako na področju izobraževanja kot na področju zaposlovanja in drugih interesnih sfer.

Razvoj poklicnih standardov na področju izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi, bodisi vključenost v izobraževalni program (IP) ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK) in s tem možnost pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK).

Tabela 3.6: Poklicni standardi na področju izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Romski koordinator/romska koordinatorica	da	
	Romski pomočnik/romska pomočnica	da	
VI.	Inštruktor/inštruktorica klekljanja		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicna standarda **Romski koordinator/romska koordinatorica** in **Romski pomočnik/romska pomočnica** sta podlaga za NPK.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov v obdobju 2000–2012

Tabela 3.7: Podatki o izvajalcih, članih komisije in podeljenih certifikatih na področju izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Romski koordinator/romska koordinatorica	2	9	1
	Romski pomočnik/romska pomočnica	2	9	31

Vir: www.nrpslo.org

Sklepne ugotovitve za področje izobraževanje učiteljev za poučevanje poklicnih in praktičnih predmetov

Skupaj so na področju razviti trije poklicni standardi, in sicer dva na V. ravni zahtevnosti za potrebe vključevanja Romov v vrtce, obvezno šolo in za njihovo integracijo v večinsko kulturo, ki vodita v kataloga za NPK. Tretji poklicni standard na področju je Inštruktor/inštruktorica klekljanja na VI. ravni zahtevnosti. Pristojno ministrstvo se odloča o možnih poteh, ki bi vodile do kvalifikacije na podlagi tega poklicnega standarda.

Za obe NPK, Romski koordinator/romska koordinatorica in Romski pomočnik/romska pomočnica, je bilo prvo preverjanje izvedeno leta 2011. Skupaj je bilo podeljenih 32 certifikatov.

Umetnost

V strokovno področje umetnost po Klasius-P (SURS, 2006) sodijo:

- umetnost,
- umetnostna zgodovina, slikarstvo, kiparstvo,
- glasba, ples, dramska umetnost,
- avdiovizualne tehnike in multimedijaska proizvodnja,
- oblikovanje,
- umetna obrt.

V strokovnem področju umetnost so poklicni standardi in nacionalne poklicne kvalifikacije razviti na področjih: glasba, ples, dramska umetnost; avdiovizualne tehnike in multimedijaska proizvodnja; oblikovanje in umetna obrt. V nadaljevanju predstavljamo vsako področje posebej.

Glasba, ples, dramska umetnost

V področju glasba, ples, dramska umetnost so razviti poklicni standardi na ožjem področju **ples, koreografija**.

Opis področja ples, koreografija

Ples je najbolj vsestranski med umetnostmi, plesna umetnost pa je mati vseh umetnosti. Glasba in poezija obstajata v času, slikarstvo in arhitektura v prostoru, ples pa v obeh hkrati, v času in prostoru. Z gibanjem izražamo tudi čustva: močnejše kot je čustvo, močnejše je gibanje in večja je izraznost. Gibi ob enakomernem ponavljanju prevzamejo enakomerno ritmično obliko in sami po sebi postanejo ples. Človek je to gibanje izoblikoval v umetniško obliko, ki se v najčistejši obliki izraža v baletu.

Balet je sestavljena oblika gledališkega ustvarjanja. Vključuje dramaturgijo, glasbo, koreografijo in upodabljajočo umetnost. Baletna umetnost se je kot umetniška oblika razvila najprej na italijanskih renesančnih dvorih in dobila svojo potrditev leta 1661 v Parizu, ko je bila ustanovljena Kraljeva plesna akademija. Tako se je začela vzgoja poklicnih plesalcev in od takrat se je balet razširil po vsem svetu. V Sloveniji za področje baleta delujeta dva poklicna baletna ansambla, v Ljubljani in Mariboru. Glede na njun sedanji repertoar, program in usmeritev ter glede na zasedenost in starost baletnih plesalcev v teh ansamblih strokovnjaki ocenjujejo, da bo v prihodnjih petih letih potrebnih okvirno 20–25 baletnih plesalcev.

Statistika kaže, da se v zadnjih letih število plesnih organizacij in s tem število plesalcev pospešeno povečuje (v zadnjih 10 letih se je povečalo za več kot 100 %). Po predvidevanjih se bo ta trend tudi nadaljeval, zato v prihodnje lahko pričakujemo nove pobude na tem področju, zlasti na področju sodobnega plesa.

V nadaljevanju podrobneje predstavljamo pregled povpraševanja po delavcih, ki imajo izobrazbo s področja ples, koreografija, ter po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju

2008–2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 144 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

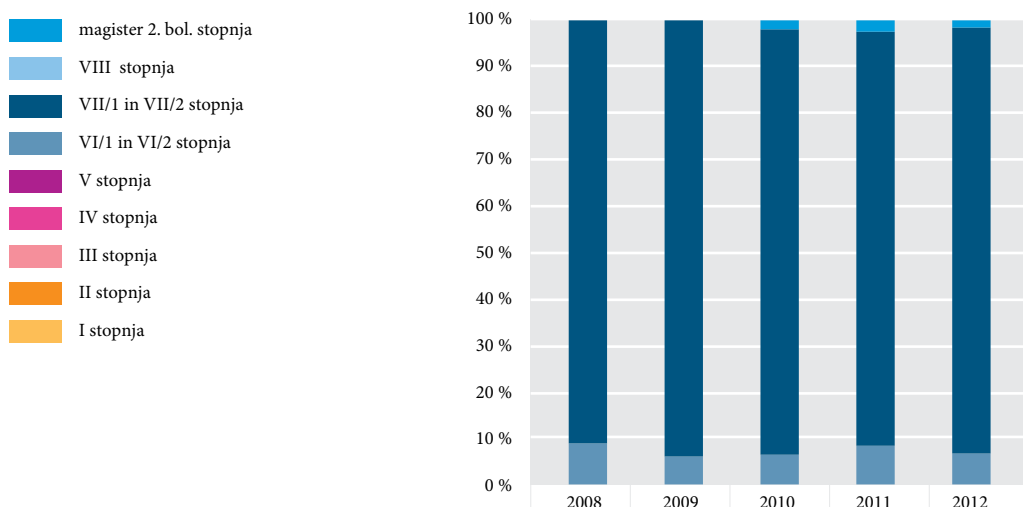
Tabela 3.8: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja ples, koreografija po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	27	18,75	14,81	85,19
2009	23	15,97	17,39	82,61
2010	30	20,83	36,67	63,33
2011	30	20,83	16,67	83,33
2012	34	23,61	26,47	73,53
Skupaj	144	100,00	22,92	77,08

Vir: ZRSZ, baze PDM

Podatki v Tabeli 3.8 kažejo na to, da so v opazovanih letih, 2008, 2009 in 2011, v več kot 80 % zaposlovali za določen čas, izjema sta leti 2010 in 2012, ko je ta odstotek malo nižji.

Graf 3.3: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja ples, koreografija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Kot kaže zgornji graf so bili za delodajalce na področju ples, koreografija v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri z višješolsko izobrazbo (75 %), za katere je sicer zaznati stalno nihanje povpraševanja v obravnavanih letih, medtem ko je bilo pri kadrih s srednjo strokovno izobrazbo po letu 2009 zaznati konstanten upad povpraševanja (s 30,4 % leta 2009 na 17,7 % leta 2012). V letih med 2008 in 2012 so delodajalci največ povpraševali po kadru z izobrazbo Plesalec (50 % vseh povpraševanj po kadrih z izobrazbo s tega področja) in v 80,56 % so bile to zaposlitve za določen čas.

Razvoj poklicnih standardov na področju ples, koreografija

Prvi poklicni standardi so na področju plesa, koreografije nastali leta 2007/08 in sicer najprej sodobni plesi, na VI. ravni zahtevnosti del: Plesalec/plesalka in Koreograf plesalec/koreografinja plesalka. Leta 2010 je bila prenovljena nomenklatura s področja baleta, na osnovi katere je bil pripravljen VŠI program Balet, ki pa se s šolskim letom 2012/13 izteka. Predlog Področnega odbora za poklicne standarde Izobraževanje, umetnost in kultura je, da se pripravi katalog za NPK Baletni plesalec/baletna plesalka, ki je trenutno v postopku medresorskega usklajevanja.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja ples, koreografija, ki so razviti le na VI. ravni zahtevnosti, in pot, ki jo omogočajo poklicni standardi, bodisi vključenost v izobraževalni program (IP) ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK) in s tem možnost pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK).

Tabela 3.9: Poklicni standardi na področju ples, koreografija in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Baletni plesalec/baletna plesalka	v pripravi	
	Koreograf plesalec/koreografka plesalka		
	Plesalec/plesalka		

Vir: www.nrpslo.org

Za poklicni standard **Baletni plesalec/baletna plesalka** je v pripravi katalog za NPK. Za poklicna standarda **Koreograf plesalec/koreografka plesalka** in **Plesalec/plesalka** je bila potrjena pobuda za pripravo katalogov za NPK, katerih pripravo načrtujemo v letu 2013.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju ples, koreografija v letih 2008–2013

VŠ program Balet, katerega podlaga je bila nomenklatura, se je iztekel z letom 2012. Leta 2011 je bil pripravljen nov VŠI Balet, ki pa na Strokovnem svetu za poklicno in strokovno izobraževanje ni bil potrjen.

V spodnji tabeli je navedeno število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabežen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posamezen študijski program so sešeta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

Tabela 3.10: Vpis v višješolski izobraževalni program Balet v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
VŠ Balet (star program)			10	8	

Vir: podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

V višješolski izobraževalni program baleta, ki pa se ukinja, je bilo vpisanih 18 študentov. V zadnjem letu, 2011/2012, se je vpisalo 8 študentov.

Sklepne ugotovitve za področje ples, koreografija

Na področju ples, koreografija imamo razvite tri poklicne standarde, vse na VI. ravni zahtevnosti: Baletni plesalec/baletna plesalka, Koreograf plesalec/koreografka plesalka, Plesalec/plesalka.

Na podlagi teh poklicnih standardov bodo nastali katalogi za NPK.

Na področju je do šolskega leta 2011/2012 obstajal višješolski izobraževalni program Balet, ki se je v letu 2012 iztekel, novi program pa na Strokovnem svetu za poklicno in strokovno izobraževanje ni bil potrjen.

Avdiovizualne tehnike in multimedijaska proizvodnja

Opis področja avdiovizualne tehnike in multimedijaska proizvodnja

Znotraj področja avdiovizualne tehnike in multimedijaska proizvodnja so se kvalifikacije razvile na treh vsebinsko specifičnih področjih, in sicer: mediji, grafika in tisk ter fotografija. Vsako od področij predstavljamo s kratkim opisom.

Mediji

Danes je področje medijev ena najbolj donosnih gospodarskih dejavnosti na svetu. Z digitalnimi tehnologijami so mediji, ki so bili nekoč na ločenih nosilcih: tisk na papirju, film na celuloidu in glasba na magnetnem traku, dobili enotni nosilec in neskončne možnosti povezovanja in prepletanja. Obenem se z razvojem digitalnih tehnologij večja obseg možnosti za distribucijo, večja se povpraševanje po medijskih vsebinah, bistveno večje pa je tudi število teh, ki medijske vsebine ustvarjajo. Te lahko razdelimo v dve skupini poklicev:

- Eno so poklici, vezani na znanja in spretnosti, ki se razvijajo z novimi tehnologijami in s tem povezanimi spremembami delovnih procesov. Tipičen primer je sprememba mesta arhiva v produkcijski verigi, do katere pride zaradi skupnega, digitalnega nosilca doslej ločenih medijev (na internetu ali digitalnem strežniku npr. tisk, RA, TV, film, fotografija nastopajo skupaj). Medtem ko je bil takrat, ko so mediji obstajali ločeno, arhiv zadnji v produkcijski verigi, po tem, ko smo vsebino zajeli, uredili in objavili, je danes arhiv izhodišče, iz katerega posamezni mediji po svoje oblikujejo in objavljajo vsebine ter jih ponujajo kot storitve.

- Druga skupina medijskih poklicev so tisti, ki so se razvili že s starimi mediji in katerim v digitalni tehniki še narašča pomen. Ko se namreč distribucijske platforme spreminjajo (spletna TV, strimanje zvočnih vsebin) in razvijajo na novo (internet, mobilna telefonija), se s tem spreminjata način organizacije in potrošnje medijskih vsebin, osnovni izrazni elementi teh vsebin pa ostajajo isti. Zakonitosti zvočne in likovne govorice pri tem ostajajo. Povpraševanje po dejavnostih, ki jih opravljajo oblikovalec zvoka, osvetljevalec, montažer ali snemalec, je iz dneva v dan večje. Ljudje, ki te dejavnosti opravljajo, se soočajo z enakimi izzivi ne glede na medij, za katerega ustvarjajo, usklajevanje univerzalnih zakonitosti s specifičnostmi medija pa je možno le ob poznavanju univerzalnih zakonitosti. Ker je usposabljanje teh profilov pogosto omejeno na spoznavanje delovanja orodji in programske opreme, se izgublja zavest o ustvarjalnih potencialih oblikovanja zvoka in slike ter govorice podob, vidno slabša pa postaja tudi kakovost nastalih vsebin.

Hitra infiltracija multimedijskih vsebin v vse pore življenja in povečano povpraševanje po njih se je odrazilo tudi na trgu delovne sile. Razvitejše družbe so ta deficit reševale na dveh ravneh. Prva, tehnološka, se je odigrala na področju produkcijskih sredstev (tehnologije). Le-ta so z digitalizacijo postala cenejša in enostavnejša za rokovanje. Hkrati so glede na svojo multifunkcionalnost narekovala potrebo po širše usposobljenih delovnih profilih, profilih, ki bi lahko v delovnem procesu namesto eno funkcije združevali oz. izvajali dve funkciji ali več, v nekaterih primerih pa pokrivali celoten produkcijski proces. Tem potrebam so v Evropi in svetu hitro sledile hitre spremembe v izobraževalnih procesih, šolskem sistemu in delovni organiziranosti (Utemeljitev poklicnih standardov na področju medijev. interno gradivo CPI, 2007–2012).

Grafika in tisk

Sodobno tiskarstvo pomeni razmnoževanje informacije v obliki besedila in slike na različnih vrstah papirja (in drugih materialov) s pomočjo tiskarskega stroja. Značilnost postopka je odtis s tiskovne forme na tiskovno podlago (najpogostejše so papir, karton, steklo, kovina, tekstil, plastika). Glavna značilnost tiskanega medija je predvsem zapis, ki ima dolgo življenjsko obstojnost, enostavno uporabnost, prenosljivost in praktično ponovljivost. Tiskan medij (tiskovine) se tiska na različne načine oziroma v različnih tehnikah (Kumar 2008).

Fotografija

Fotografija nas spremlja na vsakem koraku in tudi fotografska dejavnost je razpršena na več posameznih področij gospodarstva, družbenih dejavnosti in obrti. Profesionalna fotografija se pojavlja na naslednjih delovnih področjih: fotografska obrt; industrijska fotografija; novinarska fotografija; znanstveno-tehnična fotografija; naravoslovno-tehnična fotografija; fotografija na področju filma in televizije; arhiviranje. Nove tehnične možnosti so fotografijo približale večjemu številu ljubiteljskih fotografov. Kadar se z neko dejavnostjo na osnovnem nivoju sreča večje število ljudi, je s precejšnjo verjetnostjo pričakovati tudi povečano zanimanje za poglobljanje vedenja o tem in s tem tudi za izobraževanje. Fotograf kot strokovnjak na svojem področju usmerja, vodi in razvija znanja, da zadovolji zahtevane potrebe uporabnikov. Obrtniška znanja in oprema so za sodobno fotografijo samo baza, na kateri se razvijajo sodobne zahteve po strokovno-tehničnem in strokovnoteoretičnem znanju stroke. Naravoslovje, družboslovje in likovnost so temelji fotografskih znanj. Dejavnost fotografa je vezana na delo v različnih fotografskih laboratorijih, prilagojenih za obdelavo raznovrstnih fotografskih materialov in postopkov. Obdelava poteka pri umetni beli in umetni monokromatski svetlobi. Fotografranje se izvaja v fotografskih ateljejih ter v različnih drugih zunanjih in notranjih okoljih na

zemlji, pod zemljo, v zraku in pod vodo. Vse imenovano zahteva dobro psihofizično pripravljenost fotografa, dobro poznavanje materialov in odgovorno ravnanje z tistimi, ki so lahko okolju škodljivi, poznavanje različnih predpisov o varovanju avtorskih pravic, moralno odgovornost pri uporabi, izboru in predstavitvi fotografskih izdelkov (Utemeljitev poklicnih standardov, interno gradivo CPI, 2007).

Po standardni kvalifikaciji dejavnosti SKD (2008) področje avdiovizualnih tehnik in multimedijske dejavnosti povezujemo z različnimi področji dejavnosti, saj poklice s tega področja najdemo tako v informacijsko-komunikacijskih dejavnostih (filmska in televizijska dejavnost), tiskarstvu (tisk, knjigovezništvo, priprava za tisk), proizvodnji izdelkov iz papirja (kartonaža) kot tudi znotraj strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (npr. fotografska dejavnost). Na področju filmska in video dejavnost število podjetij narašča. Leta 2008 je bilo registriranih 387 podjetij, leto kasneje 449, leta 2011 pa že 606 podjetij. Število zaposlenih na področju se ni opazno spreminjalo, v povprečju je bilo okrog 640 zaposlenih. Število podjetij na področju tiska je od leta 2008, ko je bilo registriranih 1218 podjetij, do leta 2010 (registriranih 1231 podjetij) naraščalo, leta 2011 pa je padlo na 1198 podjetij. Zaposlenih na področju tiskarstvo in z njim povezane storitve leta 2008 je bilo 4981, leta 2011 pa 4252, kar je velik padec. Proizvodnja izdelkov iz papirja je imela leta 2008 registriranih 191 podjetij, leta 2011 pa 161. Na področju izstopa padec števila zaposlenih: leta 2008 jih je bilo 4312, leto kasneje 2886, leta 2011 pa je bilo zabeleženih le 2451 zaposlenih. Zanimivo je področje fotografska dejavnost, kjer je število podjetij od 2008 do 2011 naraslo s 303 na 366, število zaposlenih pa je v teh letih padlo s 469 leta 2008 na 277 leta 2011.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po delavcih z izobrazbo s področja avdiovizualne tehnike in multimedijske proizvodnje in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. V celotnem analiziranem obdobju je bilo izkazanih 2757 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij (Tabela 3.11). Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.11: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja avdiovizualne tehnike in multimedijske proizvodnje po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	771	27,97	42,67	57,33
2009	457	16,58	27,79	72,21
2010	599	21,73	25,71	74,29
2011	579	21,00	21,76	78,24
2012	351	12,73	27,35	72,65
Skupaj	2.757	100,00	30,18	69,82

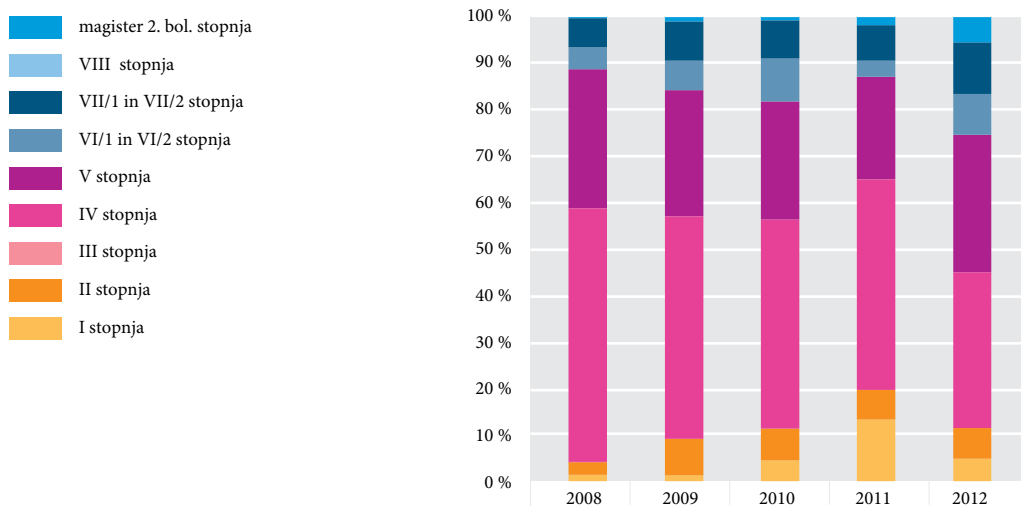
Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.12: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja avdiovizualne tehnike in multimedijška proizvodnja po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	1,43	1,31	4,51	13,30	4,84
II.	2,59	7,88	6,84	6,39	6,55
III.	,13	,00	,00	,00	,00
IV.	54,60	47,92	45,08	45,42	33,62
V.	30,09	27,13	25,38	22,11	29,63
VI./1 in VI./2	4,67	6,35	9,35	3,45	8,83
VII./1 in VII./2	6,23	8,53	8,18	7,60	11,11
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,26	,88	,67	1,73	5,41

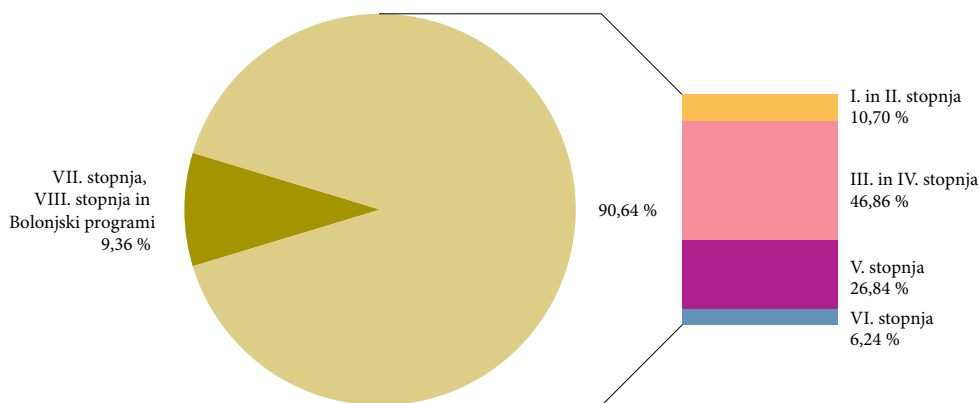
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.4: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja avdiovizualne tehnike in multimedijška proizvodnja po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.5: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja avdiovizualne tehnike in multimedijske proizvodnja po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Kot kaže zgornja grafa, so bili za delodajalce na področju avdiovizualnih tehnik in multimedijske produkcije v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri s srednjo poklicno (46,86 %) in srednjo strokovno izobrazbo (26,84 %), s tem da povpraševanje v teh letih v splošnem (v absolutnih številkah) za vse stopnje izobrazbe pada (tabela 3.11). Je pa pri tem upadanju potrebno opozoriti na dejstvo, da upad velja v največji meri za kadre s IV. ali nižjo stopnjo izobrazbe, medtem ko je pri povpraševanju po kadrih s V., VI. in VII. stopnjo izobrazbe ter za magistre 2. bolonjske stopnje v zadnjem letu (2011/12) evidentiran precejšen porast v relativnih deležih (Tabela 3.12). Podatki Zavoda RS za zaposlovanje in njihove baze PDM kažejo, da je bilo med leti 2008–2012 največ povpraševanja med delodajalci po kadrih z izobrazbo Grafični tehnik, Tiskar za tisk s ploskve ter Grafičar, skupaj 52,09 % vseh potreb po kadrih z izobrazbo s tega področja.

Razvoj poklicnih standardov in analiza vpisa v srednješolske izobraževalne programe in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 na področju avdiovizualne tehnike in multimedijske proizvodnje

Prvi poklicni standardi s področja grafike in tiska so nastali leta 2002, in sicer na IV. ravni zahtevnosti del, ko smo prenovili večino nomenklatur poklicev. V letu 2007 je bila opravljena revizija področja. Pripravljeni so bili 4 novi poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti del, saj smo na podlagi analize trga dela ugotovili, da se je v teh letih zelo razvila tehnologija grafike in tiska ter da se posledično v podjetjih kažejo večje potrebe po poklicih na višjih ravneh zahtevnosti del. Revizija poklicnih standardov na področju grafike in tiska je tako prinesla naslednje poklicne standarde na V. ravni zahtevnosti del: Operaterja/operaterko za ofsetni tisk, Operaterja/operaterko za flekso tisk, Operaterja/operaterko v kartonaži in Operaterja/operaterko grafične priprave. Na IV. ravni zahtevnosti so potrebe ostajale po Tiskarjih za ploski, propustni in globoki tisk ter Knjigovezih. V letu 2013 se po petih letih ponovno opravlja revizija poklicnih standardov na področju.

Na področju televizije, videa, snemanja in mešanja glasbe, oblikovanja slike in zvoka, spletnih strani, produkcije multimedijskih vsebin idr. je večina poklicnih standardov nastala v letih 2006–2009. Gre za poklice, pri katerih zaradi digitalnega razvoja prihaja do vse večjega povezovanja poklicev oz. medijskih vsebin, zaradi česar je bilo nekatere poklice med seboj težko razmejiti.

Na področju fotografije so v letu 2006 nastali poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti del, nomenklatura poklica fotograf pa je bila prenovljena leta 2007.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja avdiovizualne tehnike in multimedijjska proizvodnja glede na ravni zahtevnosti ter pot, ki jo omogočajo: vključenost v izobraževalni program ter obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK). V prvi skupini smo jih razvrstili na poklicne standarde na IV. in V. ravni zahtevnosti, v drugi pa na tiste na VI. ravni zahtevnosti.

Poklicni standardi na IV. in V. ravni zahtevnosti del

Tabela 3.13: Poklicni standardi na IV. in V. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Tiskar/tiskarka za globoki tisk		
	Kartonažer/kartonažerka (PRETEKLI)		
	Tiskar/tiskarka za ploski tisk		SPI Grafični operator
	Tiskar/tiskarka za propustni tisk		
	Knjigovez/knjigovezka		SSI Grafični tehnik PTI
V.	Operator/operatorka strojev za ofsetni tisk		Grafični tehnik
	Operator/operatorka v kartonaži		
	Operator/operatorka strojev za flekso tisk		
	Asistent/asistentka zvoka	da	
	Asistent/asistentka kamere	da	
	Asistent/asistentka montaže slike in zvoka	da	SSI Fotografski tehnik
	Osvetljevalec/osvetljevalka	da	
	Fotograf/fotografka		
	Operator/operatorka grafične priprave		
	Medijski asistent/medijska asistentka		SSI Medijski tehnik
	Oblikovalec/oblikovalka spletnih strani	da	
	Operator/operatorka multimedijskih naprav	da	
	Rekviziter/rekviziterka	da	
	Upravljelec/upravljalica scenskih elementov in naprav	da	
	Scenski kašer/scenska kašerka	da	
	Scenski oblikovalec/scenska oblikovalka	da	
	Scenski slikar/scenska slikarka	da	

Poklicni standardi **Operater/operaterka za ofsetni tisk, Operater/operaterka v kartonaži, Tiskar/tiskarka za propustni tisk** in **Knjigovez/knjigovezka** so podlaga za izobraževalni program PTI in SSI Grafični tehnik.

Poklicni standardi **Tiskar/tiskarka za ploski tisk, Tiskar/tiskarka za propustni tisk, Knjigovez/knjigovezka** in **Kartonažer/kartonažerka** so podlaga za izobraževalni program Grafični operater.

Poklicni standardi **Operater/operaterka grafične priprave, Medijski asistent/medijska asistentka** in **Oblikovalec/oblikovalka spletnih strani** so osnova za izobraževalni program SSI Medijski tehnik.

Poklicni standardi **Scenski kašer/scenska kašerka, Scenski oblikovalec/scenska oblikovalka** in **Scenski slikar/scenska slikarka** so podlaga za NPK Scenski kašer/scenska kašerka, Scenski oblikovalec/scenska oblikovalka in Scenski slikar/scenska slikarka.

Poklicni standardi **Fotograf/fotografka, Osvetljevalec/osvetljevalka, Asistent/asistentka montaže slike in zvoka** in **Asistent/asistentka kamere** so vključeni v izobraževalni program SSI Fotografski tehnik.

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti: **Oblikovalec/oblikovalka spletnih strani, Osvetljevalec/osvetljevalka, Asistent/asistentka montaže slike in zvoka** in **asistent/asistentka kamere, Asistent/asistentka zvoka Operater/operaterka multimedijских naprav, Upravljalac/upravljalica scenskih elementov in naprav, Rekviziter/rekviziterka, Scenski kašer/scenska kašerka, Scenski oblikovalec/scenska oblikovalka, Scenski slikar/scenska slikarka** so podlaga za NPK.

Poklicni standard na IV. ravni zahtevnosti **Tiskar/tiskarka za globoki tisk** ter poklicni standard na V. ravni zahtevnosti **Operater/operaterka strojev za flekso tisk** trenutno nimata izhoda v nobeni od možnih poti pridobitve kvalifikacije.

Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

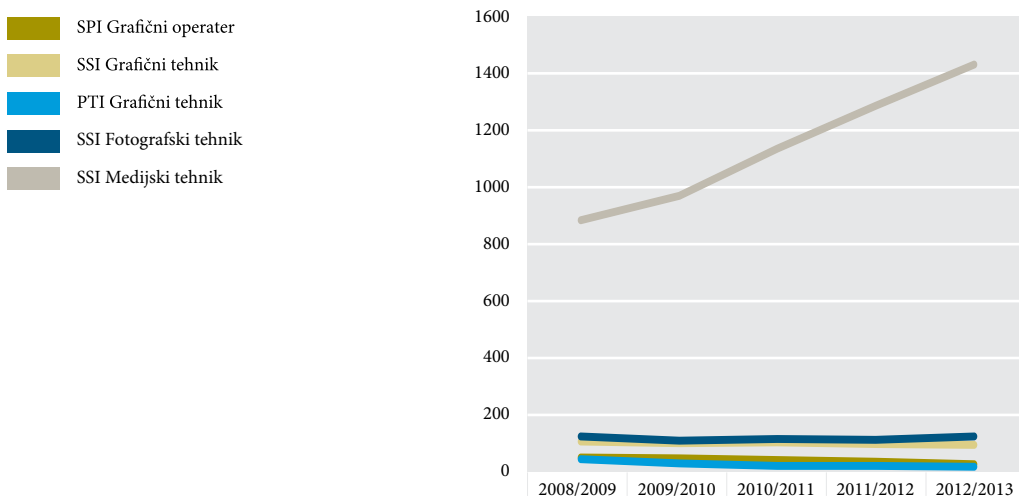
V spodnji tabeli je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis.

Tabela 3.14: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Grafični operater	36	33	29	23	13
SSI Grafični tehnik	93	89	92	84	81
PTI Grafični tehnik	30	17	8	8	3
SSI Fotografski tehnik	111	96	102	100	111
SSI Medijski tehnik	884	973	1.140	1.295	1.440

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.6: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti del

Tabela 3.15: Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Fotograf oblikovalec/fotografinja oblikovalka		VIŠ Fotografija
	Fotograf tehnolog/fotografinja tehnologinja		
	Fotoreporter/fotoreporterka		
	Scenski fotograf/scenska fotografinja		
	3D oblikovalec/oblikovalka in animator/animatorka		
	Glasbeni redaktor/glasbena redaktorica	da	VŠ Medijska produkcija
	Kamerman/kameranka	da	
	Medijski arhivist/medijska arhivistka	da	
	Montažer/montažerka slike in zvoka	da	
	Oblikovalec /oblikovalka osvetljave	da	
	Oblikovalec/oblikovalka zvoka	da	
	Organizator/organizatorka produkcije medijskih vsebin	da	
	Realizator oddaj/realizatorka oddaj	da	
	Snemalec/snemalka	da	
	Tajnik/tajnica režije	da	
	Tehnični realizator/tehnična realizatorka medijskih vsebin	da	
	Video oblikovalec/video oblikovalka	da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Fotograf oblikovalec/fotografinja oblikovalka, Fotograf tehnolog/fotografinja tehnologinja, Fotoreporter/fotoreporterka in Scenski fotograf/scenska fotografinja** so vključeni v višješolski študijski program Fotografija.

Poklicni standardi **Organizator/organizatorica produkcije medijskih vsebin** je vključen v višješolski program Medijska produkcija in je hkrati tudi podlaga za NPK Organizator/organizatorica produkcije medijskih vsebin.

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti: **Glasbeni redaktor/glasbena redaktorica, Kamerman/kamermanka, Medijski arhivist/medijska arhivistka, Montažer/montažerka slike in zvoka, Oblikovalec osvetljave/oblikovalka osvetljave, Oblikovalec/oblikovalka zvoka, Organizator/organizatorica produkcije medijskih vsebin, Realizator/realizatorica oddaj, Snemalec/snemalka, Tajnik/tajnica režije, Tehnični realizator/tehnična realizatorica medijskih vsebin, Video oblikovalec/video oblikovalka** so podlaga za NPK.

Poklicni standard **3D oblikovalec/oblikovalka in animator/animatorica** trenutno nima omogočene nobene poti pridobitve poklicne kvalifikacije.

Analiza vpisa v višješolske študijske programe v letih 2008–2013

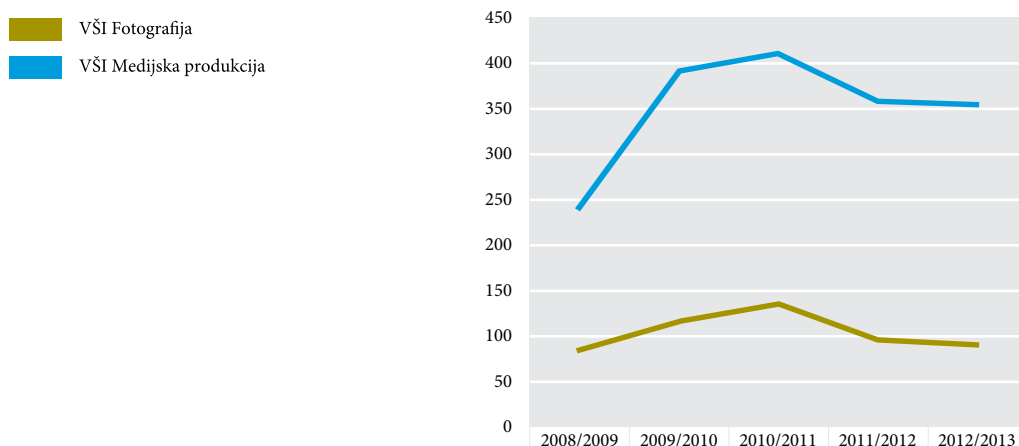
V spodnji tabeli je navedeno število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

Tabela 3.16: Vpis v programe višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Študijski program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
VŠI Fotografija	85	117	136	98	91
VŠI Medijska produkcija	242	392	411	359	355

Vir: podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.7: Prikaz vpisa v programe višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Podatki o vpisu v višješolske izobraževalne programe na področju avdiovizualnih tehnik in multimedijske produkcije prav tako kažejo na povečevanje vpisa v izobraževalni program Medijska produkcija, ki pa se je po letu 2011, tako kot to velja za VŠI Fotografija, umiril.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju avdiovizualne tehnike in multimedijske proizvodnje v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na V. ravni zahtevnosti

Tabela 3.17: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na V. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Asistent/asistentka zvoka	0	0	0
	Asistent/asistentka kamere	1	5	7
	Asistent/asistentka montaže slike in zvoka	1	0	0
	Osvetljevalec/osvetljevalka	3	5	5
	Oblikovalec/oblikovalka spletnih strani	19	5	97
	Operater/operaterka multimedijskih naprav	2	2	0
	Rekviziter/rekviziterka	0	0	0
	Scenski kašer/scenska kašerka	0	0	0
	Scenski oblikovalec/scenska oblikovalka	0	0	0
	Scenski slikar/scenska slikarka	0	1	0
	Upravljalac/upravljalica scenskih elementov in naprav	1	0	0

Vir: www.nrpslo.org

Zgornja tabela kaže, da za večino (osem od enajstih) poklicnih kvalifikacij še ni bilo izdanih certifikatov, in sicer za: Asistent/asistentka zvoka, Asistent/asistentka montaže slike in zvoka, Operater/operaterka multimedijskih naprav, Rekviziter/rekviziterka, Scenski kašer/scenska kašerka, Scenski oblikovalec/scenska oblikovalka, Scenski slikar/scenska slikarka, Upravljalac/upravljalica scenskih elementov in naprav. Razlog kaže iskati v dejstvu, da za te kvalifikacije še ni bilo izdanih (dovolj) licenc za člane komisije. Ostale tri poklicne kvalifikacije se dokaj redno izvajajo.

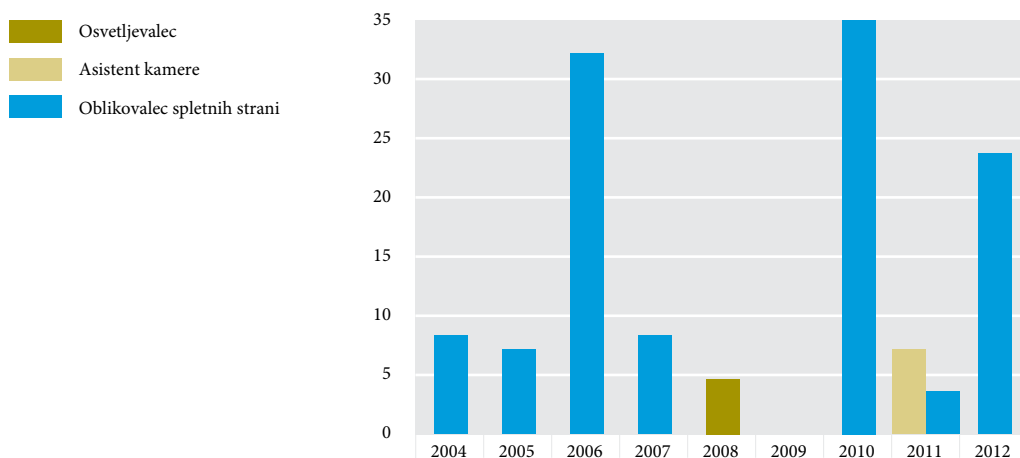
Tabela 3.18: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na V. ravni v obdobju 2004–2012

NPK	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oblikovalec/oblikovalka spletne strani	9	8	32	9			35	4	24
Asistent/asistentka kamere								7	
Osvetljevalec/osvetljevalka					5				

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Certifikati so bili podeljeni za 3 NPK, in sicer Oblikovalec/oblikovalka spletne strani, Asistent/asistentka kamere in Osvetljevalec/osvetljevalka. Tabela 3.18 in spodnji graf prikazujeta število podeljenih certifikatov po NPK po posameznih letih. Največ certifikatov je bilo podeljenih za NPK Oblikovalec/oblikovalka spletne strani, in sicer izstopata leti 2006 in 2010.

Graf 3.8: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na V. ravni v obdobju 2004–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na VI. ravni zahtevnosti

Tabela 3.19: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na VI. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
VI.	Glasbeni redaktor/glasbena redaktorica	1	4	13
	Kamerman/kameranka	1	5	26
	Medijski arhivist/medijska arhivistka	1	3	0
	Montažer/montažerka slike in zvoka	1	5	46
	Oblikovalec/oblikovalka osvetljave	2	4	57
	Oblikovalec/oblikovalka zvoka	1	5	119
	Organizator/organizatorka produkcije medijskih vsebin	1	6	29
	Realizator/realizatorka oddaj	1	3	18
	Snemalec/snemalka	1	5	43
	Tajnik/tajnica režije	1	5	11
	Tehnični realizator/tehnična realizatorka medijskih vsebin	1	4	14
	Video oblikovalec/video oblikovalka	1	5	12

Vir: www.nrpslo.org

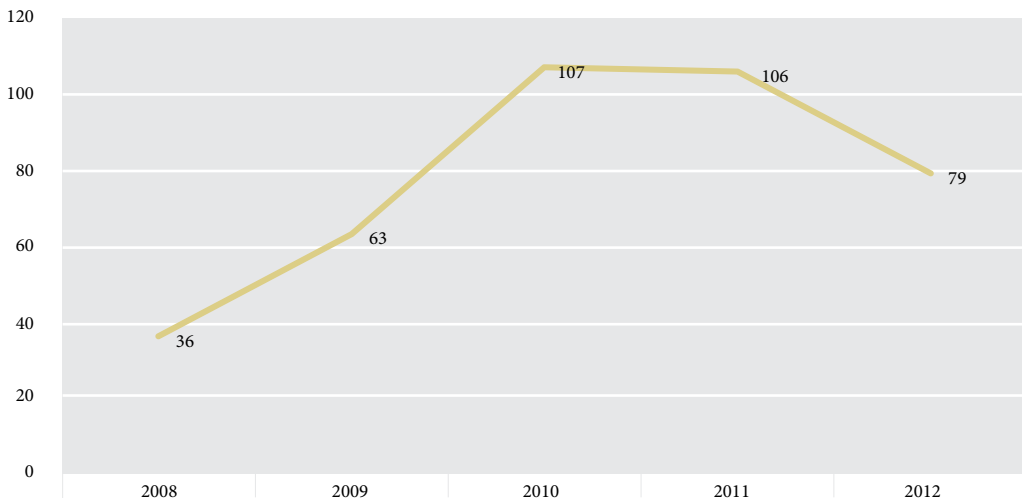
Zgornja tabela kaže, da je bilo, za razliko od NPK na V. ravni zahtevnosti, na področju avdiovizualne tehnike in multimedijske proizvodnje izdanih bistveno več certifikatov na VI. ravni. Največ jih je bilo podeljenih za NPK Oblikovalec/oblikovalka zvoka, in sicer 119, medtem ko se pri ostalih število giblje med 10 in 50, kar je za tovrstne poklice, ki so dokaj redki, relativno visoka številka. Edino za kvalifikacijo Medijski arhivist/medijska arhivistka zaenkrat še ni bilo izdanih certifikatov. Se je pa ta kvalifikacija začela izvajati šele v letu 2012.

Tabela 3.20: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na VI. ravni v obdobju 2008–2012

NPK	2008	2009	2010	2011	2012
Glasbeni redaktor/glasbena redaktorica				10	3
Kamerman/kamermanka				23	3
Medijski arhivist/medijska arhivistka					
Montažer/montažerka slike in zvoka			40	2	4
Oblikovalec/oblikovalka osvetljave	36	7	8	6	1
Oblikovalec/oblikovalka zvoka		56	33	22	8
Organizator/organizatorka produkcije medijskih vsebin			26	2	1
Realizator/realizatorka oddaj					18
Snemalec/snemalka				36	7
Tajnik/tajnica režije				5	8
Tehnični realizator/tehnična realizatorka medijskih vsebin					14
Video oblikovalec/video oblikovalka					12

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.9: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na VI. ravni v obdobju 2008–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje avdiovizualne tehnike in multimedijška proizvodnja

Poklicni standardi na področju avdiovizualne tehnike in multimedijška proizvodnja so nastali na treh specifičnih področjih; in sicer mediji, tisk in grafika ter fotografija.

Na IV. ravni zahtevnosti je razvitih pet poklicnih standardov, ki sodijo na področje tiska in grafike, na njihovi osnovi pa je razvit en izobraževalni program srednjega poklicnega izobraževanja, Grafični operater.

Na V. ravni zahtevnosti je razvitih 17 poklicnih standardov, štirje sodijo na področje tiska in grafike, 13 pa jih sodi na področje fotografije in medijev. Na podlagi nekaterih od teh 17 poklicnih standardov so razviti trije izobraževalni programi srednjega strokovnega izobraževanja, in sicer Grafični tehnik, Fotografski tehnik in Medijski tehnik, ter 11 katalogov za NPK.

Vpis v izobraževalne programe srednjega strokovnega in srednjega poklicnega izobraževanja na področju grafike in tiska, medijev ter fotografije je zelo nesorazmeren. Daleč največ vpisanih dijakov ima izobraževalni program Medijski tehnik (v šolskem letu 2012/2013 je bilo 1440 vpisanih dijakov v vse letnike), drugi po številu vpisanih dijakov pa je izobraževalni program Fotografski tehnik s 111 vpisanimi dijaki v šolskem letu 2012/2013.

Kot je razvidno iz podatkov in grafa 3.7 o analizi vpisa v IP srednjega strokovnega in srednjega poklicnega izobraževanja na področju grafike in tiska, medijev ter fotografije, se vpis v letih 2008–2012 v SSI Medijski tehnik vztrajno povečuje, medtem ko je pri ostalih, na področju grafike, tiska in fotografije, vpis konstanten oz. počasi pada.

Na VI. ravni zahtevnosti je razvitih 16 poklicnih standardov, na podlagi nekaterih od njih sta razvita dva izobraževalna programa višjega strokovnega izobraževanja, in sicer Fotografija in Medijska produkcija. Na tej ravni je tudi 12 katalogov za NPK.

Vpis v program Medijska produkcija je precej večji od vpisa v program Fotografija. V šolskem letu 2012/2013 skoraj 4-krat večji. Se pa pri obeh programih vpis od leta 2011 naprej počasi zmanjšuje.

Na strokovnem področju je na V. ravni zahtevnosti razvitih kar 11 katalogov za NPK, od katerih so trije aktualni in imajo tudi podeljene certifikate, in sicer Oblikovalec/oblikovalka spletne strani, Asistent/asistentka kamere in Osvetljevalec/osvetljevalka. Od teh ima največ (97) podeljenih certifikatov NPK Oblikovalec/oblikovalka spletnih strani.

Na VI. ravni zahtevnosti je razvitih 12 katalogov za NPK, ki imajo vsi razen enega (NPK Medijski arhivist/medijska arhivistka) podeljene certifikate. Po številu podeljenih certifikatov najbolj izstopa NPK Oblikovalec/oblikovalka zvoka (119 podeljenih certifikatov). Pri ostalih se število giblje med 10 in 50. Kvalifikacija Medijski arhivist/medijska arhivistka se je začela izvajati šele v letu 2012, zato še ni podeljenih certifikatov.

Za delodajalce so bili na področju avdiovizualnih tehnik in multimedijške proizvodnje v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri s srednjo poklicno (46,86 %) in srednjo strokovno izobrazbo (26,84 %), s tem da povpraševanje v teh letih v splošnem (v absolutnih številkah) za vse stopnje izobrazbe pada (tabela 3.11). Je pa pri tem upadanju potrebno opozoriti na dejstvo, da upad velja v največji meri za kadre s IV. ali nižjo stopnjo izobrazbe, medtem ko je pri povpraševanju po kadrih s V., VI. in VII. stopnjo izobrazbe ter za magistre 2. bolonjske stopnje v zadnjem letu (2011/12) evidentiran precejšen porast v relativnih deležih (tabela 3.12). Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje in njihove baze PDM kaže, da je bilo v obdobju 2008–2012 med delodajalci največ povpraševanja po kadrih z izobrazbo Grafični tehnik, Tiskar za tisk s ploške ter Grafičar, skupaj 52,09 % vseh potreb po kadrih z izobrazbo s tega področja.

Oblikovanje

Opis področja oblikovanje

Oblikovanje na vseh področjih in ravneh lahko pomembno prispeva k ekonomski in kulturni rasti ter blaginji države in državljanov. Je generator novih idej in inovacij ter tisto družbeno potrebno delo, ki vselej znova osmišlja naš vsakdan in naredi okolje ali izdelek bolj uporaben in zaželen. To je še posebej pomembno sedaj, ko smo aktivno vključeni v evropske procese, ko naša podjetja potrebujejo nove izdelke z visoko stopnjo dodane vrednosti, ki jo lahko ponudi samo razvito in kvalitetno oblikovanje v povezavi s projektno zasnovanim trženjem.

Podatki o prostih delovnih mestih, številu zaposlitev in številu brezposelnih oseb nam kažejo, da se je v času recesije povečalo število iskalcev zaposlitve tudi na tem področju. Opazno je, da v času recesije podjetja raje najemajo za nedoločen čas samostojne industrijske oblikovalce ali pa sklepajo pogodbe neposredno z oblikovalskimi biroji. Če se bo v prihodnosti beležila gospodarska rast, lahko pričakujemo tudi povečevanje potreb po zaposlovanju ali celo pomanjkanje ustreznega kadra.

Uspešna slovenska podjetja imajo zaposlenega enega ali več oblikovalcev. Rešitev ni vedno v konkretni zaposlitvi oblikovalca, ampak predvsem v pripravljenosti podjetja na sodelovanje z zunanjim oblikovalcem ali oblikovalskim birojem. Vse rešitve niso vedno produkt enega oblikovalca, ampak oblikovalskih birojev, v katerih deluje skupina strokovnjakov. Večkrat se zgodi, da podjetja za različne proizvode sodelujejo z več oblikovalskimi biroji hkrati. Neodvisne študije po EU so pokazale, da industrijski oblikovalci ne bi smeli biti vključeni samo v proces oblikovanja proizvoda, ampak bi morali sodelovati pri celotnem procesu nastajanja proizvoda. (Utemeljitev revizije poklicnih standardov na področju oblikovanja, interno gradivo CPI, 2011)

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po delavcih z izobrazbo s področja oblikovanje in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012.

Tabela 3.21: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja oblikovanje po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	147	25,70	40,14	59,86
2009	100	17,48	39,00	61,00
2010	115	20,10	32,17	67,83
2011	112	19,58	36,61	63,39
2012	98	17,13	30,61	69,39
Skupaj	572	100,00	36,01	63,99

Vir: ZRSZ, baze PDM

Celotno povpraševanje po delavcih na področju oblikovanje je od leta 2008 do leta 2012 znašalo 572 delavcev. Največ je bilo zaposlitev za določen čas, v povprečju 63,99 %. Zaposlitev za nedoločen čas je bilo v povprečju 36,01 %, največ leta 2008, in sicer 40,14 %. Povpraševanje in ponudba zaposlitev na tem področju upada. Leta 2008 so delodajalci iskali 147 delavcev, leta 2012 pa 98.

Industrijski oblikovalec je eden od poklicev, ki je v Sloveniji in svetu najbolj samozaposljiv, hkrati pa omogoča visoko evropsko zaposlitveno mobilnost. Industrijski oblikovalec je tudi eden od redkih kadrov v EU, ki so izjemno iskani in cenjeni v industrijsko razvitih državah Daljnega vzhoda.

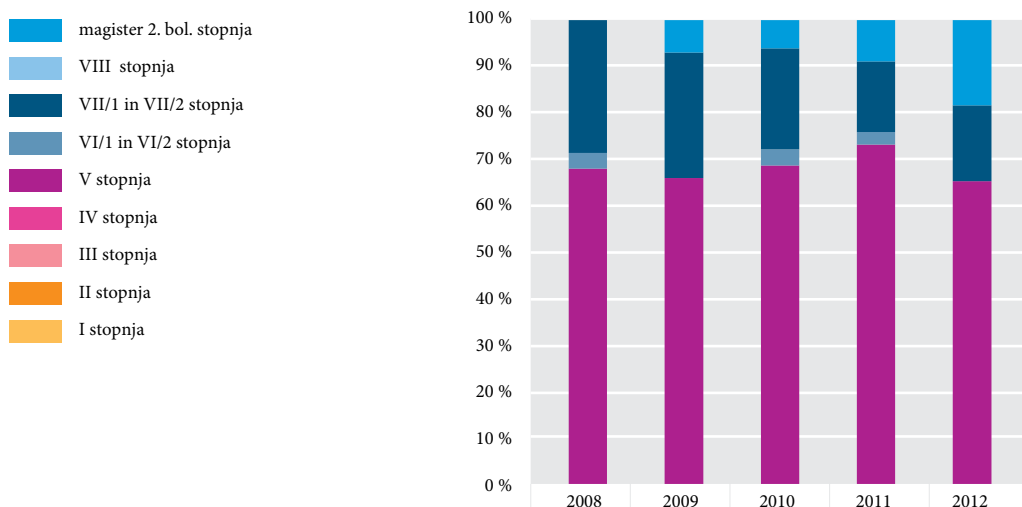
Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje (baze PDM) je bilo v Sloveniji v letih 2008–2012 največ povpraševanja po kadru z izobrazbo grafični oblikovalec (286) in univerzitetnih diplomiranih oblikovalcih (93). Zaposlitev za nedoločen čas je bilo v povprečju 36,01 % (ZRSZ).

Tabela 3.22: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja oblikovanje po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,00	,00	,00	,00	,00
II.	,00	,00	,00	,00	,00
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	,00	,00	,00	,00	,00
V.	68,03	66,00	68,70	73,21	65,31
VI./1 in VI./2	3,40	,00	3,48	2,68	,00
VII./1 in VII./2	28,57	27,00	21,74	15,18	16,33
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	7,00	6,09	8,93	18,37

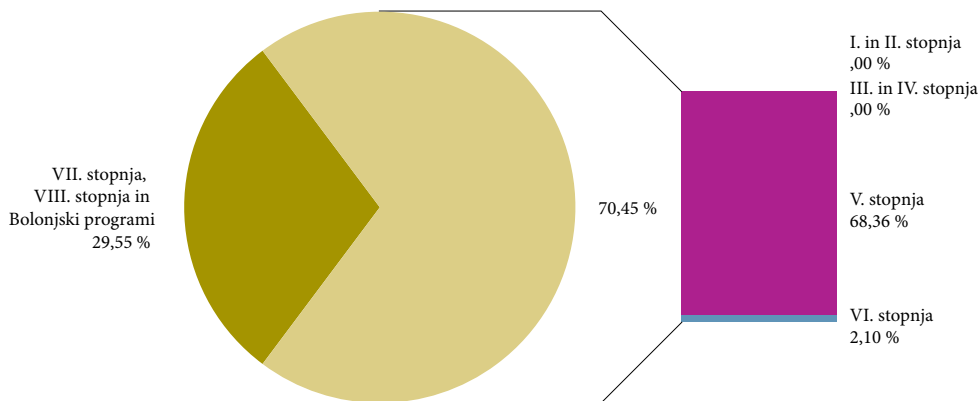
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.10: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja oblikovanje po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.11: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja oblikovanje po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju oblikovanje

Prvi poklicni standardi na področju oblikovanje so nastali leta 2004, in sicer na V. ravni zahtevnosti; ti so bili leta 2011 tudi revidirani. V drugem paketu so leta 2007 nastali poklicni standardi VI. ravni zahtevnosti.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja oblikovanje, razvrščene po različnih ravneh zahtevnosti del. Za vsako raven zahtevnosti del predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.23: Poklicni standardi na področju oblikovanje po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Izdelovalec/izdelovalka aranžerskega materiala	da	SPI Cvetličar
V.	Industrijski dizajner		SSI Tehnik oblikovanja
	Grafični oblikovalec/grafična oblikovalka		
	Modni oblikovalec/modna oblikovalka		
	Modni stilist/modna stilistka	da	
	Dekorater/dekoraterka		SSI Aranžerski tehnik
VI.	Snovalec/snovalka dekoracij		VIŠ Snovalec vizualnih komunikacij in trženja
	Oblikovalec/oblikovalka bivalnega in stavbnega pohištva		VIŠ Oblikovanje materialov
	Oblikovalec/oblikovalka izdelkov iz naravnega in umetnega kamna		
	Oblikovalec/oblikovalka kovin in polimerov		
	Oblikovalec/oblikovalka specialnih izdelkov iz lesa in lesnih tvoriv		
	Oblikovalec/oblikovalka umetniških izdelkov iz lesa in lesnih tvoriv		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Izdelovalec/izdelovalka aranžerskega materiala** je podlaga za SPI program Cvetličar in hkrati podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

V kvalifikacijski strukturi je bilo do sedaj navedeno ime poklicnega standarda Oblikovalec/oblikovalka uporabnih predmetov, tega je nadomestil poklicni standard **Industrijski dizajner**. Poklicni standardi **Modni oblikovalec/modna oblikovalka**, **Grafični oblikovalec/grafična oblikovalka** in **Industrijski dizajner** so podlaga za srednji strokovni izobraževalni program Tehnik oblikovanja.

Poklicni standard **Modni stilist/modna stilistka** je podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standardi **Dekorater/dekoraterka** je eden od poklicnih standardov, ki so podlaga izobraževalnemu programu Aranžerski tehnik srednjega strokovnega izobraževanja. V izobraževalnem programu sta še poklicna standarda **Pospeševalec/pospeševalka prodaje** in **Tržni komunikator/tržna komunikatorka**, ki po Klasius-P sodita v področje poslovanje in uprava.

Poklicni standard **Snovalec/snovalka dekoracij** je eden od dveh poklicnih standardov, ki sta podlaga višješolskemu programu Snovalec vizualnih komunikacij in trženja. Drugi poklicni standard, na katerem temelji program, je **Promotor/promotorka**, ki po Klasius-P sodi v področje poslovanje in uprava.

Oblikovalec/oblikovalka izdelkov iz naravnega in umetnega kamna, **Oblikovalec/oblikovalka kovin in polimerov**, **Oblikovalec/oblikovalka specialnih izdelkov iz lesa in lesnih tvoriv** in **Oblikovalec/oblikovalka umetniških izdelkov iz lesa in lesnih tvoriv** so poklicni standardi, ki so osnova za višješolski izobraževalni program Oblikovanje materialov.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju oblikovanje v letih 2008–2013

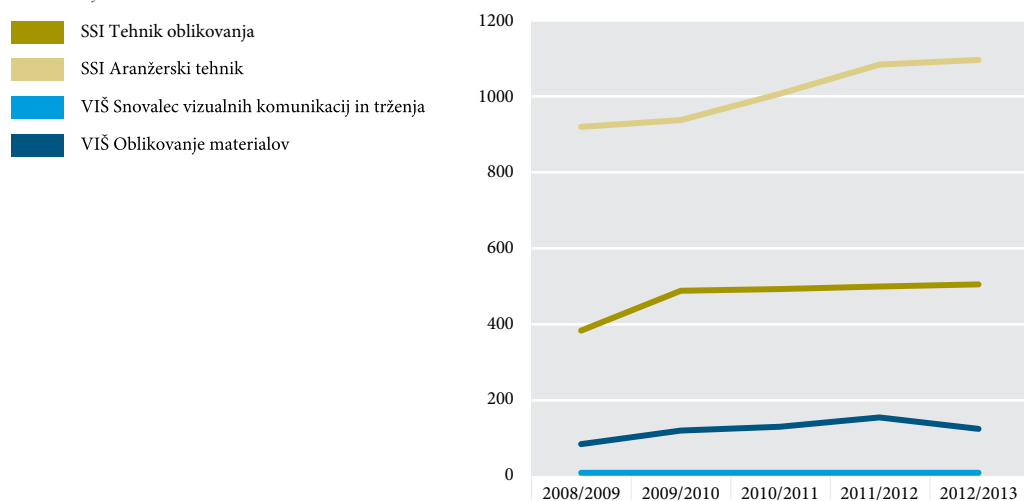
V spodnji tabeli je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju oblikovanje, kakor o njem poročajo podatki MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. V tabeli je navedeno tudi število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju po podatkih Višješolske prijavnice službe zabeležen vpis. V posameznem študijskem programu so seštet vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

Tabela 3.24: Vpis v izobraževalne programe srednjega in višjega strokovnega izobraževanja na področju oblikovanje v letih 2008–2013

PROGRAM	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Tehnik oblikovanja	385	490	494	501	506
SSI Aranžerski tehnik	909	927	996	1.073	1.086
VIŠ Snovalec vizualnih komunikacij in trženja	0	0	0	0	0
VIŠ Oblikovanje materialov	75	111	121	146	116

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.12: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega in višjega strokovnega izobraževanja na področju oblikovanje v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Vpis v izobraževalni program Tehnik oblikovanja od leta 2008 narašča. Izobraževalni program od šolskega leta 2006/2007 postopoma nadomešča izobraževalni program Oblikovanje (poklici: grafični oblikovalec, industrijski oblikovalec, modni oblikovalec). Prav tako beleži velik vpis izobraževalni program Aranžerski tehnik.

Program Snovalec vizualnih komunikacij in trženja še nima zabeleženega vpisa, saj je to nov program.

Največji vpis v program Oblikovanje materialov je bil leta 2011. Takrat se je v program vpisalo 146 dijakov, v letu 2008 pa je bilo vpisanih 75 dijakov.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju oblikovanje v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.25: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju oblikovanje

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Izdelovalec/izdelovalka aranžerskega materiala	3	2	0
V.	Modni stilist/modna stilistka	5	5	33

Vir: www.nrpslo.org

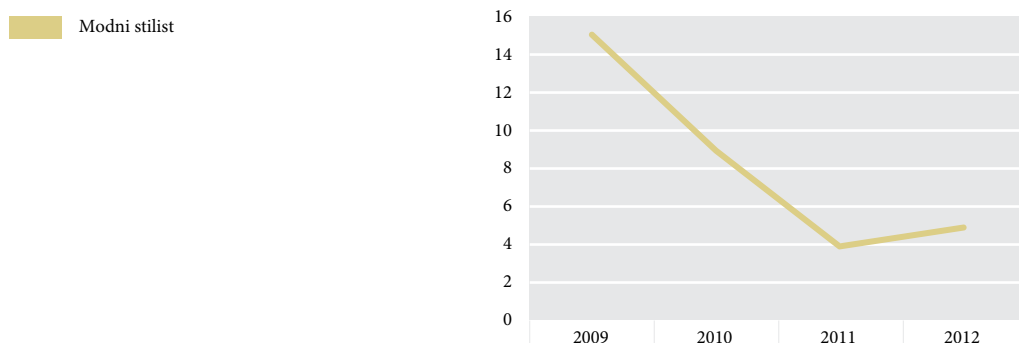
Za NPK Modni stilist/modna stilistka je bilo trenutno podeljenih 33 certifikatov. Največ jih je bilo podeljenih leta 2009 (15).

Tabela 3.26: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Modni stilist v obdobju 2009–2012

NPK	2009	2010	2011	2012	Skupaj
Modni stilist	15	9	4	5	33

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.13: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Modni stilist v obdobju 2009–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje oblikovanje

Na področju oblikovanja imamo dvanajst poklicnih standardov, enega na četrti ravni, pet na peti ravni in šest na šesti ravni. Standard na četrti ravni je podlaga za srednješolski poklicni program Cvetličar. Na tej ravni imamo eno nacionalno poklicno kvalifikacijo, za katero še ni bilo podeljenih certifikatov.

Trije standardi na peti ravni so podlaga za srednješolski strokovni izobraževalni program Tehnik oblikovanja. Vpis v izobraževalni program od leta 2008 narašča. En poklicni standard na peti ravni pa je podlaga za izobraževalni program Aranžerski tehnik, v katerega vpis stalno narašča. Na tej ravni imamo tudi eno nacionalno poklicno kvalifikacijo Modni stilist, za katero je bilo do leta 2012 izdanih 33 certifikatov.

Poklicni standardi na šesti stopni so podlaga dvema višješolskima izobraževalnima programoma. Program Snovalec vizualnih komunikacij in trženja je nov program, zato še ni podatkov o številu vpisanih.

Zaposluje se predvsem delavce s peto ali višjo stopnjo izobrazbe. Povpraševanj po delavcih z nižjo stopnjo izobrazbe na področju oblikovanja ni. Zaposlitve so v večini primerov (povprečno 63,99 %) za določen čas.

Umetna obrt

Področje umetna obrt obsega tehnike in veščine, ki so potrebne za posamezne vrste ročnih del, kot so: floristika (aranžiranje cvetja), zlatarstvo in draguljarstvo, lončarstvo, keramika, oblikovanje stekla, porcelana, tkanje, pletenje, šiviljstvo, krojaštvo, kamnoseštvo, rezbarstvo, okvirjanje slik, ročna izdelava in popraviljanje glasbenih instrumentov.

Opis področja umetna obrt

Domača obrt je pojem, ki se je izoblikoval proti koncu 19. stoletja. Z njim so poimenovali postransko kmetovo delo. Največkrat je taka obrt bila povezana z osnovno dejavnostjo kmetije in je ponujala dodatno delo prebivalcem. V današnjem času pa domača obrt pomeni bolj izdelovanje izdelkov, ki služijo za osebno porabo ali prodajo.

Z domačo obrtjo so se naši predniki ukvarjali že ob naselitvi. V grobovih naših slovanskih prednikov je bilo najdeno veliko število lončarskih, kovaških izdelkov, ostankov platna ... V večini primerov so bili ti izdelki namenjeni lastni porabi, včasih pa so bili uporabljeni tudi za trgovanje in plačevanje.

V srednjem veku so se iz prej naštetih dejavnosti začele počasi razvijati prava obrt in obrtne panoge. Vse to je bilo povezano z razvojem mest in trgov. Okoli 14. stoletja so se začeli oblikovati cehi. Znotraj teh so se obrtniki posamezne stroke povezali, pomembni pa so bili tudi pri nadzoru nad kakovostjo izdelkov, strokovnostjo obrtnikov ... Med pomembnejše obrti, s katerimi so se ukvarjali naši predniki, štejemo suhorobarstvo, ki se je razvijalo v Ribnici in njeni okolici. Že proti koncu 15. stoletja so suhorobarji dobili pravico za prodajo svojih izdelkov. Domača obrt je za večino prebivalstva pomenila preživetje. Zaradi velikega razmaha so se posamezne obrti na posameznih področjih zelo razširile, npr. sitarstvo v Stražišču ... Kriza domače obrti se je pojavila med letoma 1859 in 1883, razlogi so bili: močna industrializacija, novi trgovski obrati, izdelki iz tujine ... Ljudje so tudi začeli opuščati tradicionalno nošo, ki so jo zamenjala moderna oblačila. Vseh vrst davkov je bila domača obrt rešena leta 1931 z jugoslovanskim obrtnim zakonom. Tako so lahko obrtniki tudi svobodno prodajali svoje izdelke.

Za razvoj domače obrti pri nas je bilo zelo pomembno izobraževanje. Njegovega pomena so se zavedali že v 18. stoletju, pravi razvoj pa je doživelo proti koncu 19. stoletja. V skrbi za razvoj čipkarstva je bil leta 1876 ustanovljen tečaj v Idriji, a je že kmalu zaradi protireklame, ki je odvrčala ljudi od tečaja, nehal delovati. Vendar je bila v Idriji še isto leto ustanovljena prva čipkarska šola, ki je bila sprejeta z velikim navdušenjem; kmalu so se šole razširile tudi po drugih mestih. Državno obrtno šolo v Ljubljani so ustanovili leta 1888. Ta je bila sprva razdeljena na dva dela: na šolo za lesno industrijo in šolo za umetno vezenje in šivanje čipk.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja umetna obrt in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 97 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

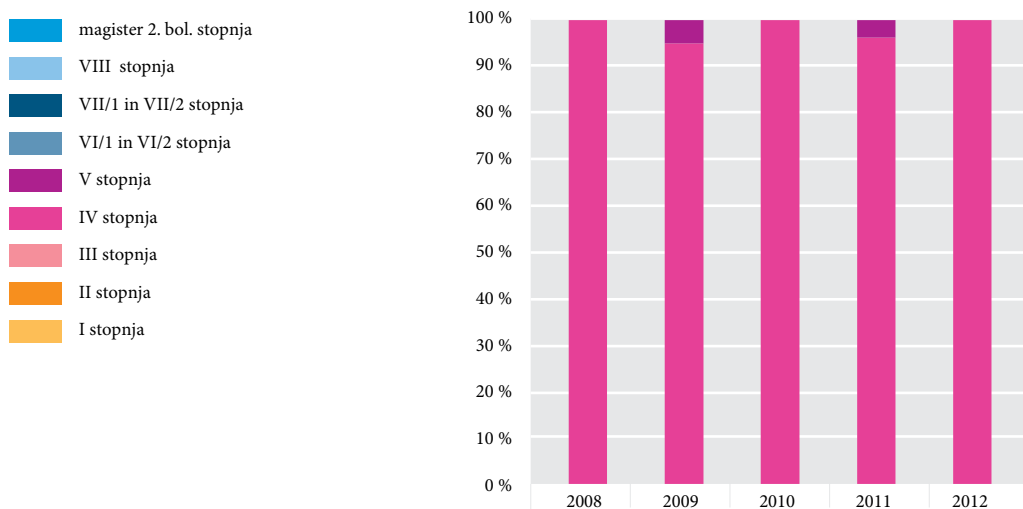
Tabela 3.27: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja umetna obrt po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	26	26,80	19,23	80,77
2009	20	20,62	35,00	65,00
2010	19	19,59	36,84	63,16
2011	27	27,84	7,41	92,59
2012	5	5,15	40,00	60,00
Skupaj	97	100,00	23,71	76,29

Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.27 prikazuje, kako se je povpraševanje po delavcih z leti zmanjševalo, kar moremo povezati z gospodarsko krizo in zmanjševanjem zaposlovanja. Je pa v opazovanem obdobju opazno naraščanje zaposlovanja za nedoločen čas.

Graf 3.14: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja umetna obrt po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 12 kaže, da delodajalci največ potreb po delavcih v obdobju 2008–2012 izkazujejo za kandidate s IV. stopnjo izobrazbe, kar v veliki meri ustreza zahtevnosti operativnih del na področju umetna obrt. Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje (baze PDM) je bilo v obdobju 2008–2012 največ povpraševanja po kadru z izobrazbo Zlatar in Tkalec, pri obeh je prevladovala zaposlitev za določen čas.

Razvoj poklicnih standardov na področju umetna obrt

Razvoj priprave poklicnih standardov na področju domača in umetna obrt segajo v sam začetek razvoja poklicnih standardov, v leto 2000. V okviru razvoja nomenklature poklicev sta bila predstavljena poklicna standarda Pletar/pletarka in Lončar/lončarka.

V nadaljevanju razvoja so člani Področnega odbora izobraževanje, umetnost, kultura (v nadaljevanju IUM) na svoji redni delovni seji leta 2008 na pobudo pripravljavcev pobud za pripravo nacionalnih poklicnih kvalifikacij sprejeli sklep, da je za pripravo poklicnih standardov na področju domače in umetnostne obrti potreben celovit pristop ter pregled celotnega strokovnega področja Področnega odbora IUM. Predstavniki Ministrstva za kulturo, predstavnik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije ter neodvisni strokovnjak s področja varovanja kulturne dediščine so oblikovali nacionalno skupino za kvalifikacijsko strukturo (v nadaljevanju NSKS) na področju domače in umetnostne obrti, ki je sprožila vrsto aktivnosti.

Na podlagi uskladitve NSKS s sklepi IUM je bila opravljena revizija poklicnih standardov. Revizija področja domače in umetnostne obrti v širšem smislu sledi ohranjanju in varovanju izročila kulturne dediščine. Ohranitev kulturne dediščine v najširšem smislu je pomembna, ker nas (Slovence in druge narode na območju Slovenije) ravno kulturna dediščina razlikuje od drugih narodov, čeprav nas z njimi obenem tudi povezuje. Bogata kulturna dediščina je pogoj za samozavest vsakega naroda in obenem dokaz o njegovem obstoju. Vsekakor pa nam prenaša številne izkušnje in dosežke naših prednikov, njihovo duhovno vsebino, včasih pa pokaže tudi pomanjkanje in nerazumevanje vsebinskih in pomenskih prvin.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja Umetna obrt, razvrščene glede na raven zahtevnosti del. Predstavljamo tudi pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.28: Poklicni standardi po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Izdelovalec/izdelovalka polsti in izdelkov iz polsti	da	
	Medičar/medičarka	da	
	Pletar/pletarka	da	
	Suhorobar - obodar/suhorobarka - obodarka	da	
	Suhorobar - orodjar/suhorobarka - orodjarka	da	
	Suhorobar - podnar/suhorobarka - podnarka	da	
	Suhorobar - posodar/suhorobarka - posodarka	da	

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Suhorobar - rešetar/suhorobarka - rešetarka	da	
	Suhorobar - spominkar/suhorobarka - spominkarka	da	
	Suhorobar - zobotrebčar/suhorobarka - zobotrebčarka	da	
	Suhorobar - žličar/suhorobarka - žličarka	da	
	Lončar/lončarka	da	
	Zlatar/zlatarka	da	SPI Zlatar
	Ročni tkalec/ročna tkalka	da	
	Klekljar/klekljarica	da	
	Slamokrovec/slamokrovka	da	
	Podkovski kovač/podkovska kovačica	da	
	Umetnostni kovač/umetnostna kovačica	da	
	Rezbar/rezbarka	da	
	Oblikovalec/oblikovalka cvetličnih vezav in dekoracij	da	SPI Cvetličar
V.	Oblikovalec/oblikovalka poslovnih in bivalnih prostorov s cvetjem	da	SSI Hortikulturni tehniki
VI.	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za oblikovanje in urejanje poslovnega in bivalnega prostora z rastlinami		VŠI Inženir/ inženirka hortikulture

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Izdelovalec/izdelovalka polsti in izdelkov iz polsti, Medičar/medičarka, Pletar/pletarka, Suhorobar - obodar/suhorobarka - obodarka, Suhorobar - orodjar/suhorobarka - orodjarka, Suhorobar - podnar/suhorobarka - podnarka, Suhorobar - posodar/suhorobarka - posodarka, Suhorobar - rešetar/suhorobarka - rešetarka, Suhorobar - spominkar/suhorobarka - spominkarka, Suhorobar - zobotrebčar/suhorobarka - zobotrebčarka, Suhorobar - žličar/suhorobarka - žličarka, Lončar/lončarka, Ročni tkalec/ročna tkalka, Klekljar/klekljarica, Slamokrovec/slamokrovka, Podkovski kovač/podkovska kovačica, Umetnostni kovač/umetnostna kovačica** so podlaga istoimenskim katalogom za NPK. Poklicni standardi so bili pripravljeni na pobudo nacionalne skupine za kvalifikacijsko strukturo na strokovnem področju domače in umetnostne obrti v duhu ohranjanja kulturne dediščine.

Poklicni standard **Zlatar/zlatarka** je podlaga za izobraževalni program Zlatar/zlatarka srednjega poklicnega izobraževanja ter podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti **Izdelovalec/izdelovalka nakita**.

Poklicna standarda **Oblikovalec/oblikovalka cvetličnih vezav in dekoracij** je podlaga za izobraževalni program Cvetličar in hkrati podlaga za kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standard **Oblikovalec/oblikovalka poslovnih in bivalnih prostorov s cvetjem** je podlaga za izobraževalni program Hortikulturni tehnik in hkrati podlaga za kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standard **Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za oblikovanje in urejanje poslovnega in bivalnega prostora z rastlinami** je podlaga za program višjega strokovnega izobraževanja Inženir/inženirka hortikulture, ki je predstavljen na strokovne področju Hortikultura.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju umetna obrt v letih 2008–2013

Tabela 3.29: Vpis v izobraževalni program srednjega poklicnega izobraževanja Zlatar

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Zlatar	/	/	/	/	/

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju umetna obrt v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število institucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK od leta 2004 do leta 2012.

Tabela 3.30: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju umetna obrt

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Izdelovalec/izdelovalka polsti in izdelkov iz polsti	0	0	0
	Medičar/medičarka	0	0	0
	Pletar/pletarka	2	3	0
	Suhorobar – obodar/suhorobarka – obodarka	0	9	0
	Suhorobar – orodjar/suhorobarka – orodjarka	0	9	0
	Suhorobar – podnar/suhorobarka – podnarka	0	9	0
	Suhorobar – posodar/suhorobarka – posodarka	0	9	0
	Suhorobar – rešeta/suhorobarka – rešetarka	0	9	0
	Suhorobar – spominkar /suhorobarka – spominkarka	0	9	0
	Suhorobar – zobotrebčar /suhorobarka – zobotrebčarka	0	9	0
	Suhorobar – žličar/suhorobarka – žličarka	0	9	0
	Lončar/lončarka	1	1	0
	Izdelovalec/izdelovalka nakita	0	0	0
	Ročni tkalec/ročna tkalka	0	0	0
	Klekljar/klekljarica	1	5	30
	Slamokrovec/slamokrovka	0	0	0
	Podkovski kovač/podkovska kovačica	0	0	0
	Umetnostni kovač/umetnostna kovačica	0	0	0
	Rezbar/rezbarka	2	6	16
	Oblikovalec/oblikovalka cvetličnih vezav in dekoracij	3	2	0
V.	Oblikovalec/oblikovalka poslovnih in bivalnih prostorov s cvetjem	2	4	0

Vir: www.nrpslo.org

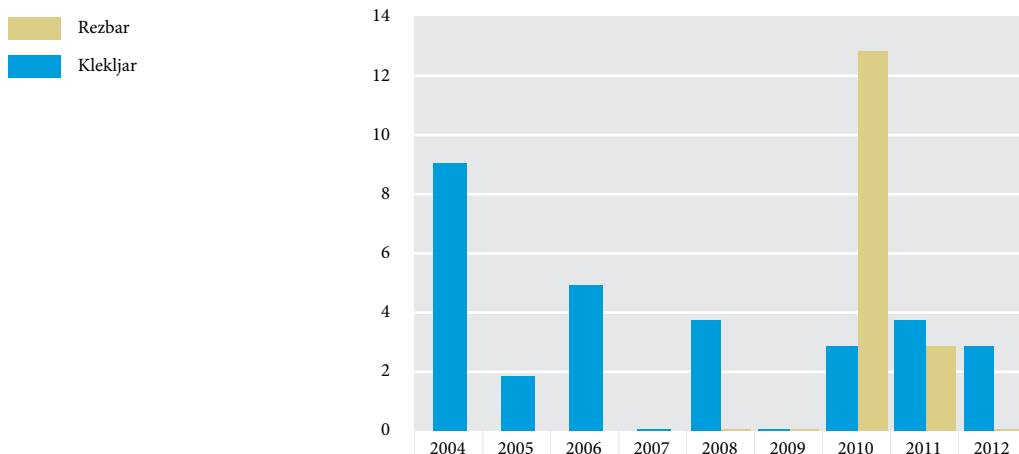
Zgornja tabela prikazuje število izdanih certifikatov za posamezne nacionalne poklicne kvalifikacije po posameznih letih od leta 2004 do leta 2012. NPK Čipkar/čipkarica se je na 112. seji Strokovnega sveta za poklicno izobraževanje (12. 12. 2008) nadomestil z NPK Klekljar/klekljarica.

Tabela 3.31: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Klekljar/klekljarica in Rezbar/rezbarka od leta 2004 do 2012

NPK	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
Klekljar	9	2	5	0	4	0	3	4	3	30
Rezbar					0	0	13	3	0	16

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.15: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Klekljar/klekljar in Rezbar/rezbarka od leta 2004 do 2012

Vir: mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje umetna obrt

Na področju domača in umetna obrt so poklicni standardi postavljeni na IV. stopnjo zahtevnosti, od teh je Zlatar/zlatarka podlaga programu srednjega poklicnega izobraževanja, ki pa nima vpisa. Velika količina poklicnih standardov je posledica tega, da so obrti odraz kulturne dediščine, ki se v prepletanju s sodobno umetnostjo počasi izgublja. Temu primerno je tudi stanje v sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij, saj so vsi poklicni standardi podlaga za sprejete kataloge strokovnih znanj in spretnosti. Izvajanje je zaradi postopka pridobivanja kandidatov za člane komisije trenutno omejeno zgolj na NPK Klekljar/klekljarica in Rezbar/rezbarka, vendar jima bodo kmalu sledila tudi druga področja. Ne preseneča sorazmerno veliko število izdanih certifikatov za NPK Klekljar/klekljarica; klekljanje idrijske čipke je namreč vezano na mesto, kjer se je klekljalo že pred več kot 300 leti. Za Idrijo je znano, da je to historično izpričan/potrjen kraj na Slovenskem, kjer je izdelovanje klekljanih čipk dokazano z arhivskim virom (1696), ki je najstarejši na Slovenskem.

Restavratorski sodelavci

Opis področja restavratorski sodelavci

V zadnjem desetletju številne evropske države opozarjajo na zaskrbljujoče izumiranje tradicionalnih obrti, zlasti s področja tradicionalnega gradbeništva (obdelava in oblikovanje naravnih materialov – kamen, les, kovina), restavratorstva in konzervatorstva na teh področjih ter obrtnega oblikovanja elementov in izdelkov iz naravnih materialov. Bogata evropska stavbna dediščina je vse bolj ogrožena, zato so številne vlade sprejele ukrepe in priporočila za revitalizacijo tradicionalnih znanj in spretnosti, pripravo ustreznih nacionalnih poklicnih kvalifikacij in izobraževalnih programov ter programov usposabljanja in spopolnjevanja v okviru vseživljenjskega sistema izobraževanja za mojstre, obrtnike, oblikovalce in arhitekte.

Obnova stavbne dediščine je dejavnost, ki zadnja desetletja postaja ena temeljnih panog. Podpirajo jo predvsem ekonomski razlogi (prenavljati je ceneje kot graditi na novo), ekološki razlogi (reciklaža materialov) ter razlogi trajnostnega razvoja kot temeljne razvojne usmeritve sodobne družbe.

Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje (baze PDM) je bilo v obdobju 2008–2013 povpraševanje po 13 akademskih restavratorjih, 3 diplomiranih konservatorjih-restavratorjih in 8 mizarjih, restavratorskih sodelavcih.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po delavcih z NPK s področja restavratorski sodelavci, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju 2008–2012. V celotnem analiziranem obdobju je bilo izkazanih 734 povpraševanj po delavcih z NPK iz omenjenega področja. Največ povpraševanja je bilo delavcih z NPK Zidar, restavratorski sodelavec/zidarka, restavratorska sodelavka in NPK Tesar, restavratorski sodelavec/tesarka, restavratorska sodelavka.

Tabela 3.32: Pregled povpraševanja po delavcih, ki imajo NPK s področja restavratorski sodelavci, 2008–2012

NPK	N	Delež v %
Zidar, restavratorski sodelavec/zidarka, restavratorska sodelavka	436	59,4
Tesar, restavratorski sodelavec/tesarka, restavratorska sodelavka	112	15,3
Krovec - klepar, restavratorski sodelavec/krovka - kleparka, restavratorska sodelavka	73	9,9
Mizar, restavratorski sodelavec/mizarka, restavratorska sodelavka	69	9,4
Slikopleskar-črkoslikar, restavratorski sodelavec/slikopleskarka-črkoslikarka, restavratorska sodelavka	42	5,7
Kamnosek, restavratorski sodelavec/kamnosekinja, restavratorska sodelavka	2	,3
Skupaj	734	100,0

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju restavratorski sodelavci

Poklicni standardi na področju restavratorstva so nastali leta 2003 kot dodatna strokovna izobrazba za zahtevnejše izvedbe, prilagojene varstvu in obnovi stavbne dediščine.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde na V. ravni zahtevnosti del s področja restavratorski sodelavci. Predstavljamo tudi pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.33: Poklicni standardi na področju restavratorski sodelavci in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Kamnosek, restavratorski sodelavec/kamnosekinja, restavratorska sodelavka	da	
	Krovec - klepar, restavratorski sodelavec/krovka - kleparka, restavratorska sodelavka	da	
	Mizar, restavratorski sodelavec/mizarka, restavratorska sodelavka	da	
	Pečar, restavratorski sodelavec/pečarka, restavratorska sodelavka	da	
	Slikopleskar-črkoslikar, restavratorski sodelavec/slikopleskarka-črkoslikarka, restavratorska sodelavka	da	
	Tesar, restavratorski sodelavec/tesarka, restavratorska sodelavka	da	
	Zidar, restavratorski sodelavec/zidarka, restavratorska sodelavka	da	

Vir: www.nrpslo.org

Na področju restavratorski sodelavci imamo sedem poklicnih standardov in sicer: **Kamnosek, restavratorski sodelavec/kamnosekinja, restavratorska sodelavka, Krovec - klepar, restavratorski sodelavec/krovka - kleparka, restavratorska sodelavka, Mizar, restavratorski sodelavec/mizarka, restavratorska sodelavka, Pečar, restavratorski sodelavec/pečarka, restavratorska sodelavka, Slikopleskar-črkoslikar, restavratorski sodelavec/slikopleskarka-črkoslikarka, restavratorska sodelavka, Tesar, restavratorski sodelavec/tesarka, restavratorska sodelavka, Zidar, restavratorski sodelavec/zidarka, restavratorska sodelavka.** Vsi poklicni standardi so na peti ravni zahtevnosti. Za vsak poklicni standard je opredeljen katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti, vendar se vse nacionalne poklicne kvalifikacije ne izvajajo. Trenutno je možno pridobiti nacionalno poklicno kvalifikacijo za kvalifikacijo Mizar, restavratorski sodelavec/mizarka, restavratorska sodelavka.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju restavratorski sodelavci v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.34: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju restavratorski sodelavci

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Kamnosek, restavratorski sodelavec/ kamnosekinja, restavratorska sodelavka	0	0	0
	Krovec - klepar, restavratorski sodelavec/ krovka-kleparka, restavratorska sodelavka	0	0	0
	Mizar, restavratorski sodelavec/mizarka, restavratorska sodelavka	4	3	2
	Pečar, restavratorski sodelavec/pečarka, restavratorska sodelavka	0	0	0
	Slikopleskar-črkoslikar, restavratorski sodelavec/slikopleskarka-črkoslikarka, restavratorska sodelavka	0	0	0
	Tesar, restavratorski sodelavec/tesarka, restavratorska sodelavka	0	0	0
	Zidar, restavratorski sodelavec/zidarka, restavratorska sodelavka	0	0	0

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Na področju imamo sedem nacionalnih poklicnih kvalifikacij, vendar postopek preverjanja in potrjevanja poteka samo za NPK Mizar, restavratorski sodelavec/mizarka, restavratorska sodelavka. Podeljena sta bila dva certifikata leta 2011. Pri ostalih trenutno ni registriranega nobenega izvajalca in člana komisije, tako da posamezniki ne morajo pridobiti nacionalne poklicne kvalifikacije.

Sklepne ugotovitve za področje restavratorski sodelavci

Na področju restavratorstva imamo sedem poklicnih standardov, vsi so na peti ravni zahtevnosti. Nobeden poklicni standard ni podlaga za srednješolski izobraževalni program. Vsaka od kvalifikacij ima katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti, vendar si lahko posamezniki pridobijo nacionalno poklicno kvalifikacijo le za Mizar, restavratorski sodelavec/mizarka, restavratorska sodelavka. Ostale nacionalne poklicne kvalifikacije nimajo registriranih izvajalcev in članov komisije.

Prikaz potreb po delavcih je narejen na podlagi nacionalnih poklicnih kvalifikacij in dveh izobrazbah na osmi stopnji.

Humanistika

V strokovno področje humanistika po Klasius-P (SURS, 2006) sodijo:

- humanistika,
- religija, verstva,
- tuji jeziki,
- slovenski jezik,
- zgodovina in arheologija,
- filozofija, logika in etika.

Na področju humanistika sta pripravljena dva poklicna standarda, eden na V. in eden na VI. ravni zahtevnosti, ostale kvalifikacije s tega področja pa večinoma posegajo na višjo, fakultetno oz. univerzitetno raven. Posebej omenjena poklicna standarda vključujemo v ožje področje znakovni jezik, ki je del področja slovenski jezik.

Zaradi »jezikovne vsebine poklica« je dejavnost znakovnega jezika oz. tolmačenja po Klasius-P vključena na področje izobraževanja in izobraževalnih ved, zato jo tudi predstavljamo na tem mestu in ne v okviru socialnega varstva. Več o poklicih na tem področju pišemo v nadaljevanju.

Znakovni jezik

Opis področja znakovni jezik

Kadar si posamezniki ali družine ne morejo sami zagotoviti socialne varnosti, so upravičeni do pomoči, ki jo v okviru različnih socialnih politik, ki segajo na področja zaposlovanja, upokojevanja, družinskega varstva, zdravstva, izobraževanja, stanovanjske problematike, invalidskega varstva, zagotavljata država ali lokalna skupnost. V Sloveniji dejavnost tolmačenja uvrščamo na področje socialnega varstva, a predvsem z vidika izvajanj omenjenih politik, in sicer zaradi naslednjih razlogov: tolmačenje je kompleksna dejavnost, ne zgolj prevajanje iz enega v drug jezik; vključuje poznavanje uporabniške skupine gluhih oseb, njihovih potreb in pravic; pravica do tolmačenja je urejena z Zakonom o uporabi slovenskega znakovnega jezika in se uresničuje z odločanjem pri centrih za socialno delo.

Oblikovanje poklica Tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika, ki je bil pripravljen že leta 2002, je v slovenskem prostoru spodbudilo sprejetje Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZ), 2002), ki je uveljavil pravico gluhe osebe do uporabe znakovnega jezika v postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave, izvajalci javnih pooblastil oziroma izvajalci javnih služb, kakor tudi v vseh drugih življenjskih situacijah, v katerih bi ji gluhotu pomenila oviro pri zadovoljevanju njenih potreb. S sprejetim zakonom se je utemeljila tudi vloga tolmača kot osebe, ki to delo opravlja kot poklic na podlagi dosežene nacionalne poklicne kvalifikacije. Revizija na področju znakovnega jezika je bila opravljena v letu 2012, ko je bil revidiran Tolmač slovenskega znakovnega jezika in hkrati pripravljen še poklic Asistent komunikacije v slovenskem znakovnem jeziku, pri katerem gre za sposobnost uporabe znakovnega jezika, tj. za sposobnost samega kretanja kot večšine. (Utemeljitev poklicnih standardov s področja slovenskega znakovnega jezika. Interno gradivo CPI, 2011)

Razvoj poklicnih standardov za področje znakovni jezik

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja znakovni jezik, razvrščene v V. in VI. raven zahtevnosti del.

Tabela 3.35: Poklicni standardi na področju znakovni jezik po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Asistent/asistentka za komunikacijo slovenskega znakovnega jezika	v pripravi	
VI.	Tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika	da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Asistent/asistentka za komunikacijo slovenskega znakovnega jezika** in **Tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika** sta podlaga za NPK. V letu 2012/13 sta bila poklicni standard in NPK Tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika revidirana, hkrati pa je bila pripravljena nova kvalifikacija na V. ravni zahtevnosti Asistent/asistentka komunikacije v slovenskem znakovnem jeziku.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju znakovni jezik v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.36: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju znakovni jezik

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
VI.	Tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika	1	5	46

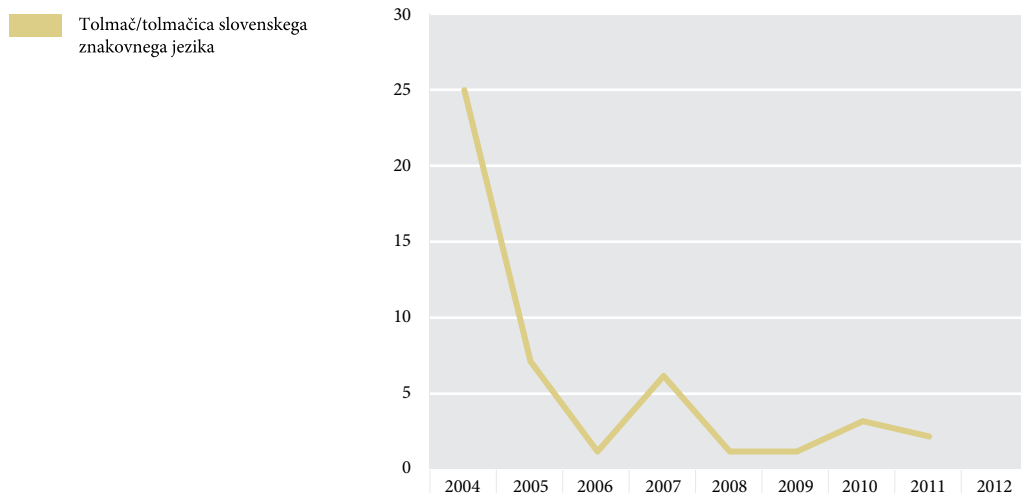
Vir: www.nrpslo.org

Tabela 3.37: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika v obdobju 2004–2012

NPK	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika	25	7	1	6	1	1	3	2	0

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.16: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika v obdobju 2004–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve na področju znakovni jezik

Na podlagi dosedanjega izvajanja postopka preverjanja in potrjevanja znanj in spretnosti za pridobitev NPK Tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik ugotavlja, da kandidati ustrezno raven znanja pridobivajo počasneje od predvidevanj, zato je tudi certificiranje potekalo počasneje, kot je bilo načrtovano. V letu 2002 je bilo namreč načrtovano, da bo v naslednjem obdobju certifikat prejelo 60 tolmačev. Do leta 2011 je certifikat prejelo 44 oseb, kar je 73 % načrtovanih potreb. Glede na to lahko sklepamo, da bo v prihodnjih letih več ljudi skušalo pridobiti te certifikate.

Novinarstvo in obveščanje

V področje novinarstvo in obveščanje po Klasius-P (SURS, 2006) sodita področji:

- novinarstvo in poročevalstvo ter
- knjižničarstvo, dokumentalistka, arhivistika.

Poklici na področju novinarstvo in obveščanje se uvrščajo večinoma na višje zahtevnostne ravni, zato je trenutno na tem področju pripravljena le ena poklicna kvalifikacija, in sicer Radijski napovedovalec moderator/radijska napovedovalka moderatorka.

Poklic medijskega arhivista, ki po Klasius-P sicer sodi v to področje, je zaradi poudarka na poznavanju in uporabi IKT ter medijskih vsebin vključen v področje avdiovizualnih tehnik in multimedijske produkcije.

Novinarstvo in obveščanje

Opis področja novinarstvo in obveščanje

Dejavnost radijskega in televizijskega napovedovanja ter obveščanja vključuje branje in moderiranje novic, vodenje intervjujev ... Nemalokrat pa je povezana s poznavanjem celotne produkcije radijskih in televizijskih programov, od tehnične, organizacijske do novinarske. Razmah predvsem komercialnih radijskih in TV-programov v minulem desetletju in pol je zabrisal meje med radijskim oz. TV-novinarstvom, napovedovanjem, moderiranjem, vodenjem programa, glasbenim urejanjem in vso tonsko tehniko. Nemalo je primerov, ko bodisi radijski bodisi televizijski program v živo ustvarja en človek, ki izbira glasbo, jo komentira, skrbi za tehnično izvedbo, zbira in podaja informacije, se pogovarja z gosti in s poslušalci. Gre za zelo kompleksne in interdisciplinarne poklice, pri katerih opazamo, da vse bolj posegajo na novinarsko raven, zaradi česar je meje težko natančno postaviti in opredeliti.

Razvoj poklicnih standardov na področju novinarstvo in obveščanje

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za certifikatni sistem.

Poklicni standard Radijski napovedovalec moderator/radijska napovedovalka moderatorka na VI. ravni zahtevnosti je bil razvit v letu 2006. V letu 2013 pripravljamo še eno kvalifikacijo, in sicer TV-voditelj/TV-voditeljica ter Novičarja v elektronskih in tiskanih medijih, oba prav tako na VI. ravni zahtevnosti del.

Tabela 3.38: Poklicni standardi na področju novinarstvo in obveščanje ter njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Radijski napovedovalec moderator/ Radijska napovedovalka moderatorka	da	

Poklicni standard **Radijski napovedovalec moderator/Radijska napovedovalka moderatorka** je podlaga za katalog za NPK.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju novinarstvo in obveščanje v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.39: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju novinarstvo in obveščanje

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
VI.	Radijski napovedovalec moderator/radijska napovedovalka moderatorka	4	9	98

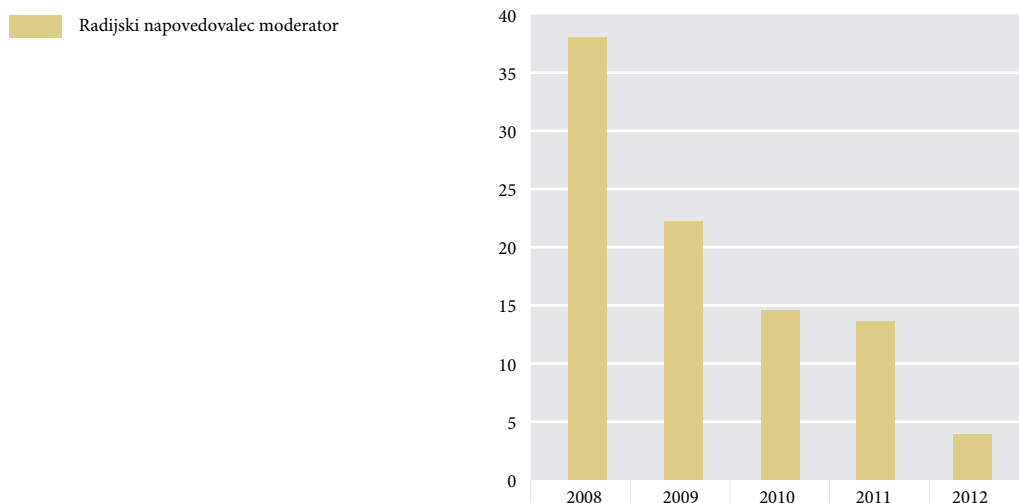
Vir: www.nrpslo.org

Tabela 3.40: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Radijski napovedovalec moderator/radijska napovedovalka moderatorka od leta 2008 do leta 2012

NPK	2008	2009	2010	2011	2012
Radijski napovedovalec moderator/ radijska napovedovalka moderatorka	39	23	16	15	5

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.17: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Radijski napovedovalec moderator/radijska napovedovalka moderatorka od leta 2008 do leta 2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve na področju novinarstvo in obveščanje

Trenutno je na področju novinarstvo in obveščanje en poklicni standard, ki omogoča pridobitev NPK Radijski napovedovalec moderator/Radijska napovedovalka moderatorica. Nacionalna poklicna kvalifikacija je bila na začetku izvajanja, leta 2008, za kandidate zelo zanimiva, saj je bilo podeljenih 39 certifikatov, nato pa je z leti število počasi padalo, dokler ni leta 2012 bilo podeljenih le 5 certifikatov. Eden od možnih razlogov za počasno zmanjševanje števila podeljenih certifikatov je verjetno tudi to, da je kvalifikacija prvenstveno namenjena tistim, ki delo že opravljajo in želijo te izkušnje le formalno potrditi s certifikatom.

Poslovne in upravne vede

V strokovno področje poslovne in upravne vede po Klasius-P (SURS, 2006) sodijo:

- poslovne in upravne vede (podrobneje neopredeljeno),
- prodaja (trgovina) na debelo in drobno,
- marketing in oglaševanje,
- finančništvo, bančništvo, zavarovalništvo,
- računovodstvo, knjigovodstvo in davkarstvo,
- poslovanje in upravljanje,
- tajniško in administrativno delo,
- delovno življenje.

Poslovne in upravne vede

Opis področja poslovne in upravne vede

Dejavnost poslovanja in upravnih ved se zrcali na nivoju srednjega vodstvenega kadra za visoko strokovna opravila v vseh strukturah gospodarstva, negospodarstva in državne uprave. Področje zahteva reševanje zahtevnih strokovnih in delovnih problemov s področij upravljanja, poslovanja in poslovanja organizacije, organiziranja poslovnih sistemov, poznavanja prava in predpisov, upravljanja s sredstvi in kadri ter uporabo informacijsko-upravljaljskih sistemov. Strokovno področje predstavlja opravljanje del na delovnih mestih ekonomistov, menedžerjev proizvodnih in operativnih enot družb, delavcev v kadrovskih službah, računovodstvu, knjigovodstvu in denarnem poslovanju.

Trgovina

Primerjalno z ostalimi združenji, ki so organizirana znotraj Gospodarske zbornice Slovenije, je Združenje za trgovino po številu članov (podjetij in samostojnih podjetnikov) daleč največje, saj je od vseh članov GZS kar 33,72 % članov Združenja za trgovino. Po uvedbi prostovoljnega članstva leta 2007 in pridobitvi statusa reprezentativnosti sredi leta 2009 danes GZS združuje preko 12.000 podjetij, ki predstavljajo najpomembnejši del slovenskega gospodarstva.

EuroCommerce, ena temeljnih evropskih organizacij za trgovsko dejavnost na ravni Evropske unije, katere član je z letom 2002 postalo tudi Združenje za trgovino pri Gospodarski zbornici Slovenije, opredeljuje trgovino kot najtesnejšo vez med industrijo in skoraj petsto milijoni potrošnikov po vsej Evropi. Gre za dinamično in delovno intenzivno dejavnost, katere vloga znotraj evropskega gospodarstva je izredno pomembna. Trgovina na ravni EU ustvari 13 % BDP-ja, v tej dejavnosti deluje 4,7 milijonov poslovnih subjektov, od katerih je kar 95 % mikro- in zelo majhnih podjetij, ki pa so bistvenega pomena za evropska gospodarska in zaposlitvena pričakovanja. Trgovina je tudi eden glavnih delodajalcev, saj omogoča delo 22,5 milijonom ljudi in je eden redkih sektorjev, v katerem število zaposlenih celo nekoliko narašča.

Marketing in oglaševanje

Marketing je proces komuniciranja vrednosti izdelka ali storitve za stranke. Trženje je morda v nekaterih primerih lahko razlagati kot umetnost prodaje izdelkov, vendar je prodaja le en del trženja. Ker izraz »trženje« lahko zamenja besedo »oglaševanje«, je celotna strategija in funkcija marketinga v spodbujanju izdelka ali storitve za stranko.

Z družbenega vidika predstavlja marketing povezavo med materialnimi zahtevami neke družbe in njenimi odzivi gospodarskih vzorcev. Trženje zadovoljuje potrebe in želje po menjalnih procesih ter gradi dolgoročne odnose. Je proces komuniciranja vrednosti izdelka ali storitve prek pozicioniranja stranke. Marketing je znanost o izbiri ciljnih tržišč s pomočjo analize in segmentacije trga, je pa tudi razumevanje potrošniške psihologije ter zagotavljanje potrošnikove dodane vrednosti.

Finance, bančništvo in zavarovalništvo

V slovenskem finančnem sistemu dominirajo banke kot ključni finančni posredniki, vendar pa vrednost kazalnika bilančne vsote glede na bruto domači proizvod ne dosega niti tretjine povprečja evropske petindvajsetice. Nekoliko manjši, čeprav še vedno velik razkorak, je tudi na področju zavarovalništva, pri čemer je razkorak merjen z višino premij v primerjavi z bruto domačim proizvodom. V razvitosti zaostaja tudi kapitalski trg, ker so se leta 2003 umaknile delnice nekaterih večjih podjetij, kar je precej znižalo rast vrednosti kazalnika tržne kapitalizacije glede na bruto domači proizvod. Reforme se uspešno izvajajo le na področju regulacije, nadzora in usklajevanja pravnega reda z direktivami EU. Za večjo učinkovitost finančnega sistema pa bo nujno potrebno nadaljevati proces privatizacije in s tem vzpostaviti stabilno lastniško strukturo glavnih finančnih posrednikov.

Računovodstvo, knjigovodstvo in davkarstvo

Družbe in samostojni podjetniki posamezniki, katerih osnovna dejavnost je opravljanje dejavnosti knjigovodenja, računovodenja, davčnega svetovanja in revizije za zunanje naročnike, so storitvena podjetja, ki v naši državi nimajo dolge zgodovine. Nastala so vzporedno z razvojem podjetništva po letu 1991.

Zaradi nepoznavanja koristnosti računovodskih storitev so podjetniki storitve računovodskih servisov sprva pojmovali kot nepotreben strošek, njihovo delo pa je bilo omejeno na evidentiranje poslovnih dogodkov zaradi sestave poročil, ki jih je od podjetnikov zahtevala država.

Poslovanje in upravljanje

Trgovski poslovodja operativno vodi trgovsko poslovanje v posamezni poslovni enoti oziroma prodajalni. V malih trgovskih družbah poskrbi za pridobitev dovoljenja za opravljanje trgovinske dejavnosti in pridobivanje kadrov (prodajalcev). Določa izbor blaga, ki se prodaja v posamezni prodajni enoti, količino in vrednost zalog blaga in vrste storitev, ki jih posamezna prodajna enota nudi (prevoz blaga, popravila, montaža). Njegova naloga je, da organizira delo tako, da v času, ko je prodajalna odprta, prodaja poteka nemoteno.

Tajniško in administrativno delo

Razvoj informacijske tehnologije je prinesel številne novosti v delovanje državne uprave in širše javne uprave, v poslovni oziroma zasebni sektor in nenazadnje tudi v vsakdanjik vseh nas kot posameznikov. Z razvojem sodobnih tehnologij se spreminjajo načini dela in komunikacij: delo z elektronskimi podatkovnimi bazami in dokumenti v elektronski obliki izpodriva tradicionalno pisarniško poslovanje, elektronska pošta nadomešča klasično pošiljanje papirnatih dopisov, papirnate obrazce in vloge nadomeščajo elektronske vloge in še bi lahko naštevali. Hkrati je konvergenca medijev povzročila, da vse več uporabnikov tako v zasebnem kot poslovnem življenju uporablja različne naprave informacijsko-komunikacijske tehnologije (mobilna telefonija, osebni računalniki, pametni televizijski sprejemniki in podobno) za elektronsko komunikacijo. Tako nastaja vse več podatkov v elektronski oziroma, točneje, digitalni obliki in vse večkrat uporabniku tudi ne bo na razpolago možnost natisniti tako prejetih ali obdelanih podatkov oziroma bi s tiskanjem na papir izgubili nekatere bistvene značilnosti podatkov (npr. elektronski podpis).

Posledica prodora novodobnih tehnologij v prav vse sfere delovanja pravnih in fizičnih oseb je zato velik porast količine dokumentarnega gradiva v digitalni obliki. Tako zasebni in javni sektor kot tudi posamezniki se zato srečujejo s številnimi vprašanji, ki jih prinaša delo z dokumentarnim gradivom v digitalni obliki. Med zahtevnejšimi je tudi vprašanje elektronske hrambe dokumentarnega gradiva in elektronsko arhiviranje, saj bo le-to zadovoljivo rešeno šele za zagotovitev enotnega in varnega sistema za hrambo dokumentarnega gradiva v digitalni obliki.

Delovno življenje

Delo in delovno okolje obsega študij struktur in funkcij življenja v delovnem okolju. Vključuje izobraževalne aktivnosti, v glavnem v okviru usposabljanja zaposlenih, ki so povezani z delovnim mestom in delovnimi nalogami. Področje dela preučuje organizacijske strukture, metode, sisteme in postopke. V to področje uvrščamo tudi usposabljanje zaposlenih, povezano z delovnim mestom ali delovnimi nalogami.

Po standardni klasifikaciji dejavnosti SKD področje poslovanje in uprava povežemo z različnimi dejavnostmi, saj poklice najdemo na področju trgovine, posredništva, poslovanja z nepremičninami, računovodstva, oglaševanja in poslovnih storitev. Področje trgovine zajema dejavnosti G45 - Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil, G46 - Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili in G47 - Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili. Skupaj je bilo leta 2008 na področju registriranih 23131 podjetij. Od tega jih je bilo največ v dejavnosti Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili, in to 12515 podjetij. Leta 2011 je bilo registriranih 24566 podjetij, kar je več kot leta 2008. Na vseh področjih znotraj trgovine število podjetij narašča, število zaposlenih pa se vseeno manjša. Leta 2008 je bilo zaposlenih 108074 posameznikov, leta 2011 pa 102650.

Tudi na področju L68 - Poslovanje z nepremičninami število podjetij narašča, število zaposlenih pa pada. Leta 2008 je bilo registriranih 2075 podjetij in 4043 zaposlenih, leta 2011 pa 2189 podjetij in 3820 zaposlenih.

Na področju M - Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti najdemo dejavnosti M69 - Pravne in računovodske dejavnosti, M70 - Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje, M73 - Oglaševanje in raziskovanje trga, na področju N - Druge raznovrstne poslovne dejavnosti pa najdemo N77 - Dajanje v nakup in zakup, N78 - Zaposlovalne dejavnosti, N79 - Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti, N82 - Pisarniške in spremljajoče

poslovne storitvene dejavnosti. Leta 2008 je bilo na vseh področjih skupaj registriranih 13657 podjetij, ki se ukvarjajo s prej naštetimi dejavnostmi, leta 2011 pa 16914 podjetij. Na tem področju je število zaposlenih naraslo, le v dejavnosti Dejavnost potovalnih agencij, organizator potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti se je število podjetij povečalo, število zaposlenih pa zmanjšalo.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja poslovanje in uprava in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih kar 114.158 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.41: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja poslovanje in uprava po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	35.979	31,52	29,18	70,82
2009	20.998	18,39	27,38	72,62
2010	22.102	19,36	26,93	73,07
2011	18.690	16,37	26,40	73,60
2012	16.389	14,36	25,32	74,68
Skupaj	114.158	100,00	27,40	72,60

Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.41 prikazuje, kako se je povpraševanje po delavcih v teh letih zmanjševalo, kar je povezano z gospodarsko krizo in posledičnim zmanjševanjem zaposlovanja. Pri tem je opazno, da se zmanjšuje število zaposlitev za nedoločen čas in večja število zaposlitev za določen čas.

Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje (baze PDM) je bilo v obdobju 2008–2012 največ povpraševanja po prodajalcih in kandidatih z izobrazbo ekonomskega tehnika, kar je skupno več kot polovica (60,1 %) vsega povpraševanja po delavcih z izobrazbo z ekonomskega področja. Prav tako izstopajo podatki, da delež zaposlitev za nedoločen čas raste enakomerno s stopnjo izobrazbe oziroma specializacije na posameznem področju.

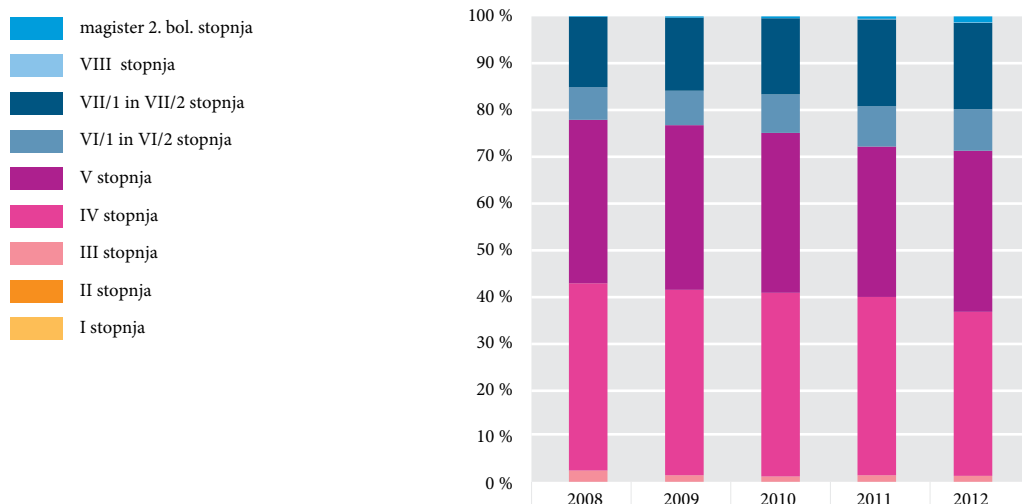
Tabela 3.42: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja poslovanje in uprava po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,00	,00	,00	,00	,00
II.	,01	,02	,00	,01	,02
III.	2,43	1,39	1,22	1,47	1,24
IV.	40,19	39,91	39,41	38,21	35,33
V.	35,21	35,37	34,36	32,34	34,50
VI./1 in VI./2	6,96	7,34	8,26	8,77	8,94
VII./1 in VII./2	15,10	15,73	16,39	18,61	18,61
VIII.	,05	,03	,04	,04	,07
magister 2. bol. st.	,06	,20	,32	,55	1,28

Vir: ZRSZ, baze PDM

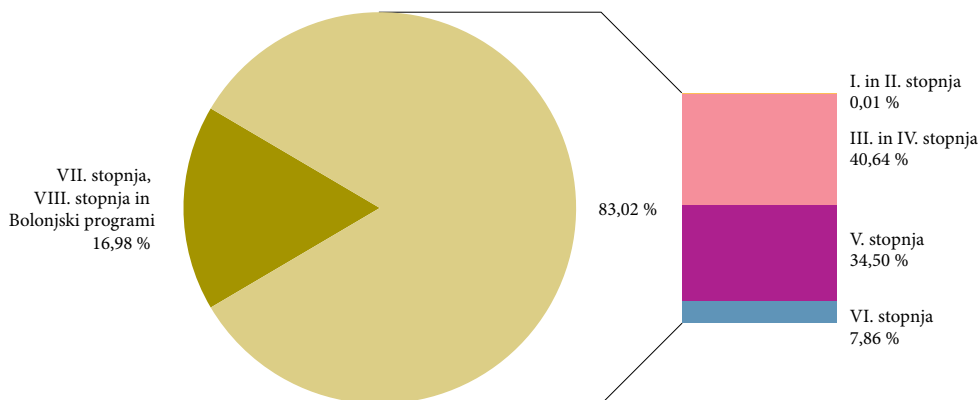
Tabela 3.42 prikazuje, da so na področju poslovanje in uprava največje potrebe po delavcih s srednješolsko izobrazbo. Struktura potreb ostaja vse obdobje od leta 2008 do leta 2012 enakomerna, kaže pa tudi na vertikalni dvig: v istem časovnem obdobju so se potrebe po delavcih z višjo in univerzitetno izobrazbo povečale za 2,5 %.

Graf 3.18: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja poslovanje in uprava po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.19: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja poslovanje in uprava po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov in analiza vpisa v srednješolske izobraževalne programe in višješolske študijske programe na področju poslovanje in uprava v letih 2008–2013

V okviru projekta Evropskega socialnega sklada so se v letu 2006, v sodelovanju z delodajalci, njihovimi predstavniki (GZS, OZS), šolami, sindikati in drugimi partnerji, pripravile vse potrebne osnove za prenovu srednjih poklicnih, srednjih strokovnih in višjih strokovnih programov na področju poslovanje in uprava.

V sodelovanju s predstavniki šol, delodajalcev, GZS in OZS smo pregledali opise del njihovih zaposlenih in, ob upoštevanju možnosti nadaljnega razvoja in mednarodnih primerjav, oblikovali osnovne okvire kvalifikacijske strukture na področju poslovanje in uprava za nadaljnjo obravnavo v širšem krogu s predstavniki šol, GZS in OZS. Rezultat je nastala struktura kot osnova srednjemu in višjemu strokovnemu izobraževanju.

V letu 2012/2013 se izvaja revizija strokovnega področja poslovanje in uprava. Pri pripravi revizije se skladno s sklepom Področnega odbora poslovanje in uprava obravnava pobude za pripravo poklicnih standardov Inženir družbeno odgovornega poslovanja, Organizator poslovne odličnosti, Menedžer samostojne dejavnosti ter pobudo za revizijo poklicnih standardov Promotor/promotorka in Snovalec/snovalka dekoracij. Skladno se s trendi zaposlovanja na področju aranžerstva pričakuje tudi spremenjena kvalifikacijska struktura na nivoju srednjega strokovnega izobraževanja, ki je vstopna točka na trgu dela.

V letu 2013 se na strokovnem področju področnega odbora poslovanje in uprava pričakuje obravnavo pobud za pripravo nacionalnih poklicnih kvalifikacij Sindikalni zaupnik, Kozmetični svetovalec ter katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti Upravnik/upravnica.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja poslovanje in uprava, razvrščene po različnih ravneh zahtevnosti del. Za vsako raven zahtevnosti del predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju poslovanje in uprava po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti del

Tabela 3.43: Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Pomožni administrator/ pomožna administratorka		NPI Pomožni administrator

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Pomožni administrator/pomožna administratorka** je podlaga izobraževalnemu programu Pomožni administrator nižjega poklicnega izobraževanja, namenjenega dijakom s posebnimi potrebami.

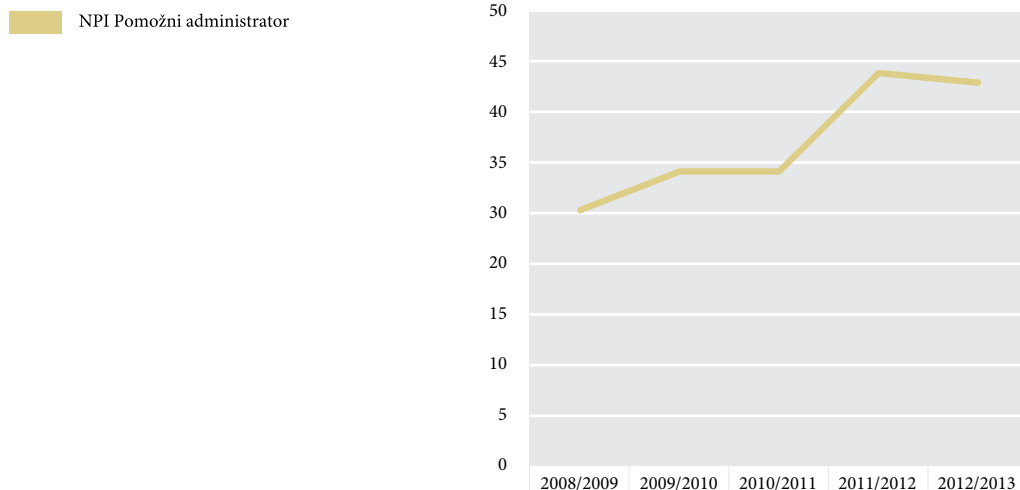
Analiza vpisa v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja

Tabela 3.44: Vpis v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja (NPI) Pomožni administrator v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
NPI Pomožni administrator	30	34	34	44	43

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.20: Prikaz vpisa v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja Pomožni administrator v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti del

Tabela 3.45: Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalogza NPK	Podlaga za IP
IV.	Prodajalec/prodajalka		SPI Trgovec
	Administrator/administratorka		SPI Administrator

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Administrator/administratorka** je podlaga izobraževalnemu programu Administrator srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standard **Prodajalec/prodajalka** je podlaga izobraževalnemu programu Trgovec srednjega poklicnega izobraževanja.

Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI)

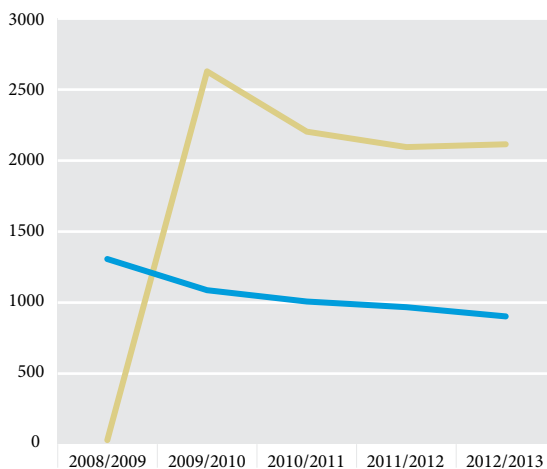
Tabela 3.46: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Trgovec	/	2.629	2.199	2.090	2.111
SPI Administrator	1.304	1.087	1.005	966	901

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.21: Prikaz vpisa v izobraževalna programa srednjega strokovnega izobraževanja Prodajalec in Administrator v letih 2008–2013

■ SPI Trgovec
■ SPI Administrator

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti del

Tabela 3.47: Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Vodja projektne naloge	da	
	Trgovski poslovodja/trgovska poslovodkinja		
	Pospeševalec/pospeševalka prodaje	da	SSI Aranžerski tehnik
	Tržni komunikator/tržna komunikatorka		
	Teletržnik/teletržnica	da	
	Komercialni referent/komercialna referentka		SSI Ekonomski tehnik
	Referent/referentka v bančni komerciali		PT Ekonomski tehnik
	Referent/referentka v podpori bančnega poslovanja		PTI Ekonomski tehnik
	Zavarovalniški asistent/zavarovalniška asistentka		
	Knjigovodja/knjigovodkinja	da	
	Tajnik/tajnica		
	Skladiščnik/skladiščnica v logistiki	da	SSI Logistični tehnik PTI Logistični tehnik

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Trgovski poslovodja/trgovska poslovodkinja** je podlaga za izpitni katalog izpita za pridobitev srednješolske strokovne izobrazbe z nazivom Trgovski poslovodja.

Poklicni standardi **Teletržnik/teletržnica**, **Tajnik/tajnica**, **Referent/referentka v podpori bančnega poslovanja**, **Referent/referentka v bančni komerciali**, **Komercialni referent/komercialna referentka**, **Zavarovalniški asistent/zavarovalniška asistentka**, **Knjigovodja/knjigovodkinja** so podlaga izobraževalnemu programu Ekonomski tehnik srednjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Pospeševalec/pospeševalka prodaje**, **Tržni komunikator/tržna komunikatorka** so podlaga izobraževalnemu programu Aranžerski tehnik srednjega strokovnega izobraževanja. Poklicni standard, na katerem še sloni program, je **Dekorater/dekoraterka**, ki po Klasius-P sodi v področje oblikovanje.

Poklicni standard **Skladiščnik/skladiščnica v logistiki** je podlaga za izobraževalni program Logistični tehnik.

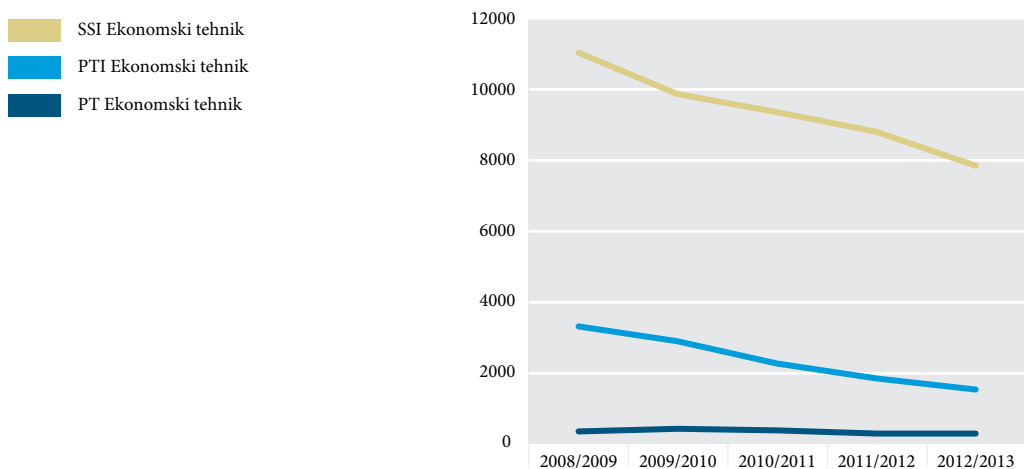
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI)

Tabela 3.48: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Ekonomski tehnik	11.059	9.900	9.388	8.834	7.878
PTI Ekonomski tehnik	3.353	2.939	2.308	1.892	1.572
PT Ekonomski tehnik	395	462	426	337	327

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.22: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti del

Tabela 3.49: Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Posrednik/posrednica za nepremičnine	da	VIŠ Ekonomist
	Upravitelj/upraviteljica nepremičnin		
	Asistent/asistentka v mednarodnem poslovanju	da	
	Tehnični komercialist/tehnična komercialistka		
VI.	Asistent/asistentka v podpori bančnega poslovanja		VIŠ Ekonomist
	Bančni komercialist/bančna komercialistka		
	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za zavarovalništvo		
	Računovodja/računovodkinja za manjše družbe, manjše javne zavode ipd.	da	
	Organizator/organizatorka poslovanja		
	Vodja projekta	da	
VI.	Poslovni sekretar/poslovna sekretarka		VIŠ Poslovni sekretar
	Promotor/promotorka		VIŠ Snovalec vizualnih komunikacij in trženja
	Vodja skladišča		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Posrednik/posrednica za nepremičnine, Upravitelj/upraviteljica nepremičnin, Asistent/asistentka v mednarodnem poslovanju, Tehnični komercialist/tehnična komercialistka, Asistent/asistentka v podpori bančnega poslovanja, Bančni komercialist/bančna komercialistka, Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za zavarovalništvo, Računovodja/računovodkinja za manjše družbe, manjše javne zavode ipd., Organizator/organizatorka poslovanja** so podlaga izobraževalnemu programu Ekonomist višjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standard **Poslovni sekretar/poslovna sekretarka** je podlaga izobraževalnemu programu Poslovni sekretar višjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standard **Promotor/promotorka** je eden od dveh poklicnih standardov, ki sta podlaga izobraževalnemu programu Snovalec vizualnih komunikacij in trženja višjega strokovnega izobraževanja. Drugi poklicni standard, na katerem sloni program, je **Snovalec/snovalka dekoracij**, ki po Klasius-P sodi v področje oblikovanje. Višješolski program se sicer ne izvaja.

Poklicni standard **Vodja skladišča** nima nobenega izhoda v poklicnih kvalifikacijah.

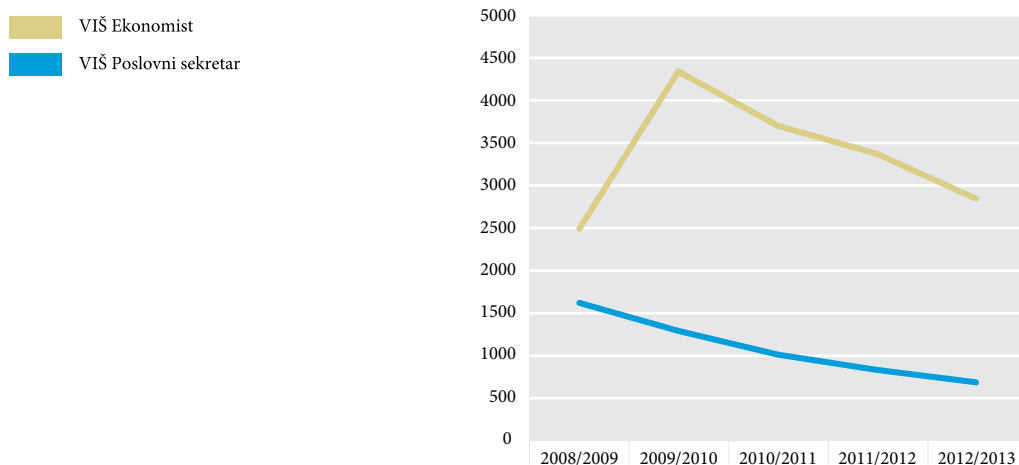
Analiza vpisa v višješolske študijske programe (VIŠ)

Tabela 3.50: Vpis v programe višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Študijski program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
VIŠ Ekonomist	2.479	4.338	3.695	3.367	2.831
VIŠ Poslovni sekretar	1.601	1.273	985	810	662

Vir: podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.23: Prikaz vpisa v programe višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju poslovanje in uprava v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK od leta 2007 do leta 2013.

Tabela 3.51: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju poslovanje in uprava

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Vodja projektne naloge	11	8	7
	Pospeševalec/pospeševalka prodaje	2	0	0
	Teletržnik/teletržnica	7	9	35
	Knjigovodja/knjigovodkinja	18	15	86
	Skladiščnik/skladiščnica v logistiki	0	3	0
VI.	Posrednik/posrednica za nepremičnine	9	21	375
	Asistent/asistentka v mednarodnem poslovanju	5	2	0
	Računovodja/računovodkinja za manjše družbe, manjše javne zavode ipd.	18	15	189
	Vodja projekta	12	13	227

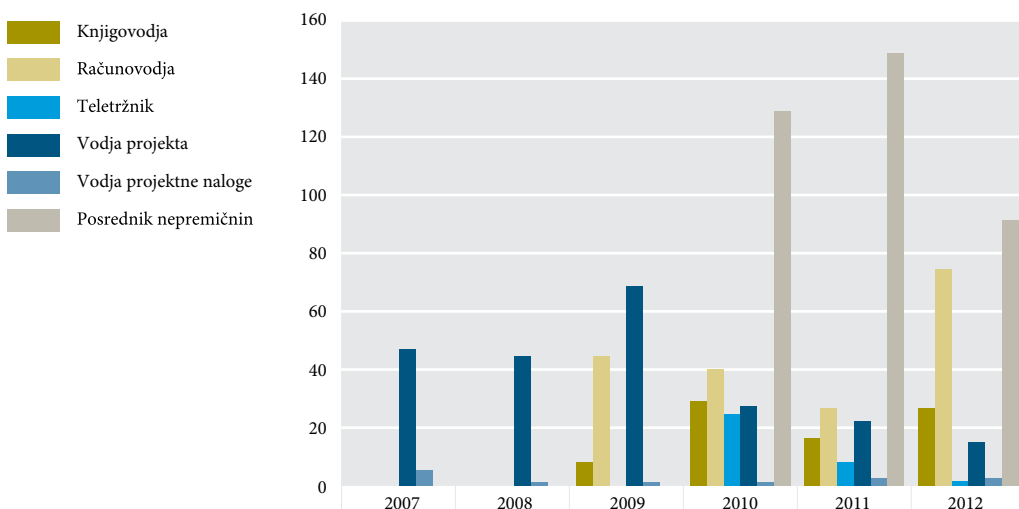
Vir: www.nrpslo.org

Tabela 3.52: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju poslovanje in uprava od leta 2007 do leta 2013

NPK	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
Knjigovodja		0	10	29	18	29	86
Računovodja		0	46	41	26	76	189
Teletržnik		0	0	26	9	0	35
Vodja projekta	47	46	68	28	22	16	227
Vodja projektne naloge	5	0	0	0	1	1	7
Posrednik nepremičnin				130	150	95	375

Vir: mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.24: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju poslovanje in uprava od leta 2007 do leta 2013

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje poslovanje in uprava

Na III. ravni zahtevnosti imamo na področju poslovanje in uprava en poklicni standard, Pomožni administrator/pomožna administratorka, na podlagi katerega je bil v letu 2004 izdelan istoimenski izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja, ki je namenjen dijakom s posebnimi potrebami. Prenovljen izobraževalni program se postopoma uvaža od šolskega leta 2009/10 naprej in s tem nadomešča dotedanji izobraževalni program pomožni administrator (gibalno ovirani). Vpis v program je relativno nizek, vendar linearen in konstanten: na nacionalni ravni se v prvi letnik vsako leto vpiše 30–43 dijakov.

Na IV. ravni zahtevnosti imamo na področju poslovanje in uprava 2 poklicna standarda, na podlagi katerih sta narejena tudi dva izobraževalna programa srednjega poklicnega izobraževanja. Oba programa, tako Prodajalec kot Administrator, beležita visoke vpise vse od svojega sprejetja, leta 2008, naprej, vendar pa število vpisanih počasi upada. Podatki sovpadajo s podatki o potrebah po delavcih glede na stopnjo izobrazbe, kjer je razvidno, da se iz leta v leto potrebe zmanjšujejo sorazmerno s stopnjo pridobljene izobrazbe.

Na V. ravni zahtevnosti imamo razvitih 13 poklicnih standardov in na podlagi teh 3 izobraževalne programe in 4 kataloge za nacionalne poklicne kvalifikacije.

V srednjem strokovnem izobraževanju imamo glede na podatke o strukturi potreb po delavcih na področju poslovanje in uprava po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja (2008–2012) največji odstotek potreb po delavcih s tovrstno izobrazbo, ki pa z leti linearno pada. Kljub dejstvu da se potrebe delodajalcev manjšajo, pa izobraževalni program Ekonomski tehnik še vedno vključuje največji odstotek vpisanih kandidatov na področju poslovanje in uprava.

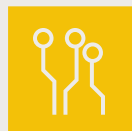
Na V. ravni zahtevnosti so razviti tudi štirje katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti, od katerih je največ podeljenih nacionalnih poklicnih kvalifikacij za področje knjigovodenja, najmanj pa za področje pospeševanja prodaje, ki ne beleži nobenega izdanega certifikata.

Na VI. ravni zahtevnosti je razvitih največ poklicnih standardov (14); imamo tudi tri izobraževalne programe, od katerih se eden, Snovalec vizualnih komunikacij in trženja, ne izvaja.

Če primerjalno analiziramo vpis v izobraževalne programe, ugotovimo, da na smeri Poslovni sekretar vpis upada, medtem ko se za področje Ekonomist zanimanje delno povečuje.

V sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij imamo na VI. ravni zahtevnosti na področju poslovanje in uprava razvite 4 kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti. Gre za kvalifikacije, ki so v večini primerov vključene v izobraževalni sistem, vendar so zaradi specifik trga dela v smislu tržne vrednosti ponujenih storitev zanimive za kandidate. Izjema je področje nacionalne poklicne kvalifikacije Asistent v mednarodnem poslovanju, ki se zaradi nezadostnega števila članov komisij ne izvaja.

Računalništvo

V strokovno področje računalništvo po Klasius-P (SURs, 2006) sodijo:

- računalniške vede,
- uporabno računalništvo.

Računalništvo

Opis področja računalništvo

Računalništvo je danes zelo široko področje, ki sega na eni strani od velikih »super« računalnikov, preko navadnih delovnih postaj do najmanjših mikrokrmilnikov. Tako je temelj delovanja in komunikacije zelo različnim napravam na praktično vsakem življenjskem področju. Posledično lahko ugotovimo, da bi brez računalništva sodobna družba dobesedno obstala. Informacijska družba je družba, v kateri je manipulacija s podobo, razporeditvijo, razširjenostjo in uporabo informacij pomembno ekonomsko, politično in kulturno delovanje. Za to obliko družbe je še posebej pomembna informacijska tehnologija, ki ima sicer širše gledano osrednjo vlogo tudi pri produkciji, ekonomiji in družbi na splošno. Zato, da vse predhodno v določeni družbi deluje in je mogoče, potrebuje družba strokovnjake s področja računalništva. Pri tem bi lahko te strokovnjake razdelili v dve skupini.

- V prvi skupini so tisti strokovnjaki, ki se ukvarjajo z razvojem in vzdrževanjem programskih rešitev. To področje je zelo živahno in se hitro razvija. Tako se programi z namiznih računalnikov vse bolj širijo v splet in v zadnjem času na mobilne naprave. Prav tako nam globalizacija, ki temelji na računalniških omrežjih, omogoča plasiranje programskih rešitev na globalnem trgu in s tem potencialno veliko več odjemalcev. Po tej poti je v zadnjem času krenilo lepo število slovenski podjetij, ki bodo, če bodo uspela, potrebovala še več strokovnjakov s tega področja.
- V drugi skupini pa so strokovnjaki, ki se ukvarjajo z vzdrževanjem računalniških sistemov in omrežij. Tudi tu smo priča hitremu razvoju in posledično spremenjenim zahtevam po znanjih, ki jih morajo imeti takšni strokovnjaki. Vse manj je popravil v klasičnem smislu, delo pa se seli na področje upravljanja z računalniško infrastrukturo ter zagotavljanja čim večje razpoložljivosti in varnosti delovanja. Ker je računalniška tehnologija prisotna praktično v vsakem podjetju, se posledično v vsakem podjetju pojavi potreba po strokovnjaku s tega področja. Če svojega dela ne opravi kvalitetno, so posledice lahko bistveno dražje, kot pa je strošek takšnega človeka za podjetje.

Po standardni klasifikaciji dejavnosti SKD področje računalništvo najdemo v področjih C - Predelovalne dejavnosti, kjer so dejavnosti C26 - Proizvodnja računalnikov, elektronskih naprav in optičnih izdelkov (razred C26.2 - Proizvodnja računalnikov in perifernih naprav), G - Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, kjer so razredi v dejavnostih: G46.5 - Trgovina na debelo z napravami in informacijsko-komunikacijsko tehnologijo in G47.4 - Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah z računalniškimi, s komunikacijskimi, z avdio in video napravami ter J - Informacijske in komunikacijske dejavnosti. Na tem področju (I) imamo dejavnosti: J58 - Založništvo, kjer so razredi J58 - Izdajanje programja, J62 - Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti ter J63 - Druge informacijske dejavnosti. Področje računalništvo je po standardni klasifikaciji dejavnosti tudi v področju S - Druge dejavnosti, kjer je dejavnost S95 - Popravilo računalnikov in izdelkov za široko rabo.

V prvi dejavnosti, J - Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov, je bilo leta 2008 registriranih 310 podjetij, leta 2011 pa so bila registrirana 303 podjetja. Zaposlenih v dejavnosti je bilo

leta 2008 5125. V letu 2009 je število zaposlenih naraslo na 6648, nato pa zopet padlo in leta 2011 je bilo registriranih 5326 zaposlenih. Na področju (J) imamo razred J62 - Izdajanje programov, kjer je bilo leta 2008 registriranih 25 podjetij, leta 2011 pa 27, število zaposlenih je v obdobju od 2008 do 2011 padlo z 106 na 74. Na tem področju imamo tudi dejavnosti (J62), kjer je število podjetij v obdobju od 2008 do 2011 naraslo z 2710 na 3761, število zaposlenih pa se je povečalo s 7891 na 8487. V tretji dejavnosti na področju (J), J63 - Informacijske in komunikacijske dejavnosti, je bilo v letu 2008 registriranih 507 podjetij in 1120 zaposlenih, v letu 2011 pa je število podjetij naraslo na 658, število zaposlenih pa se je zmanjšalo na 1111. Dejavnost S95 - Popravilo računalnikov in izdelkov za široko rabo, je imela leta 2008 registriranih 1058 podjetij, leta 2011 pa je število zraslo na 1108. Število zaposlenih se je zmanjšalo s 452 na 418.

V nadaljevanju podrobneje predstavljamo strukturo potreb po delavcih za področje računalništva za obdobje 2008–2012.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja računalništvo in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. V celotnem analiziranem obdobju je bilo izkazanih 4964 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenega področja. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.53: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja računalništvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	1.376	27,72	55,23	44,77
2009	902	18,17	49,11	50,89
2010	932	18,78	41,09	58,91
2011	948	19,10	40,93	59,07
2012	806	16,24	35,48	64,52
Skupaj	4.964	100,00	45,53	54,47

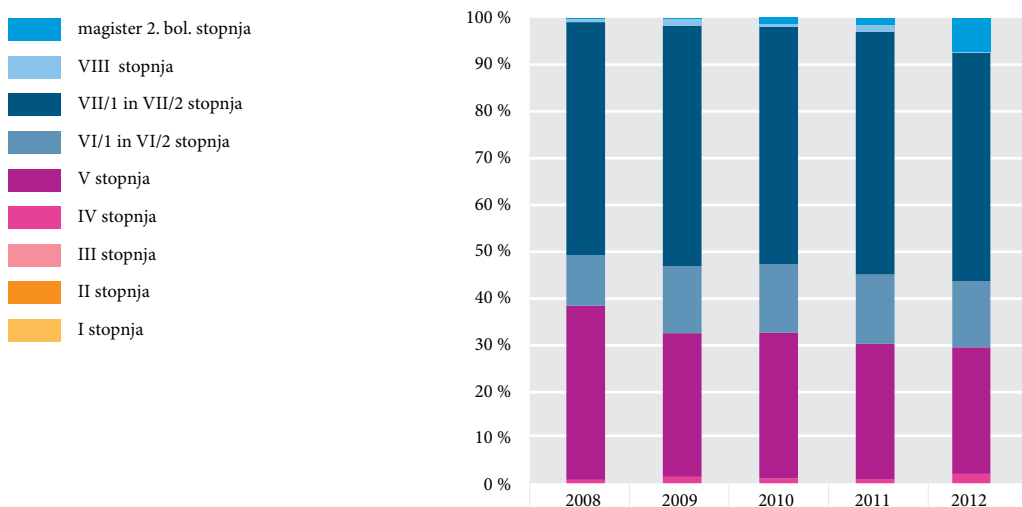
Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.54: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja računalništvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,00	,00	,00	,00	,00
II.	,00	,00	,00	,00	,00
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	,80	1,33	1,07	,84	1,99
V.	37,43	30,93	31,33	29,11	27,17
VI./1 in VI./2	10,83	14,41	14,81	14,98	14,27
VII./1 in VII./2	50,15	51,77	50,97	52,22	49,13
VIII.	,73	1,33	,54	1,48	,50
magister 2. bol. st.	,07	,22	1,29	1,37	6,95

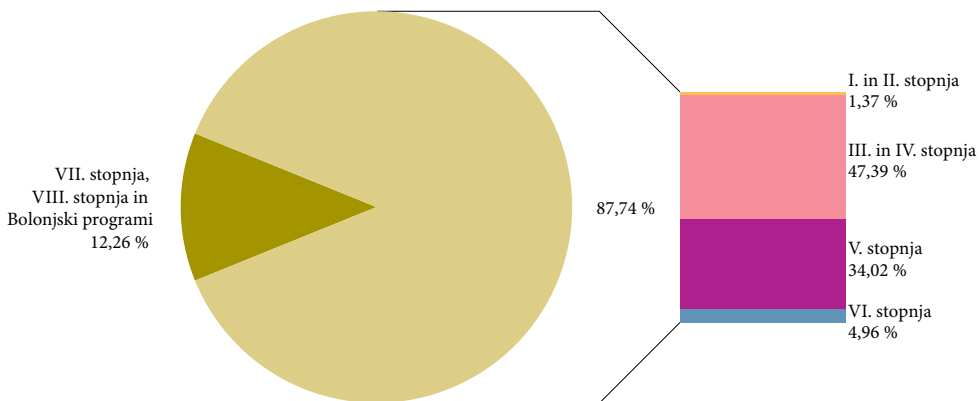
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.25: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja računalništvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.26: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja računalništvo po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Kot kažeta zgornja grafa, so bili za delodajalce na področju računalništvo v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri s VII. stopnjo izobrazbe na eni strani ter s srednjo strokovno izobrazbo (Računalniški tehniki) na drugi strani. Se je pa povpraševanje po tem profilu na V. stopnji v obravnavanih letih precej zmanjšalo, in sicer s 37 % na 27 %, za razliko npr. od povpraševanja po magistru 2. bolonjske stopnje, po katerem pa se je povpraševanje povečalo (z 0,07 na 6,95 %). Po drugi strani pa kaže opozoriti še na dejstvo, da se je od leta 2008 (10,83 %) povečalo tudi povpraševanje po kadru z višješolsko izobrazbo, ki zadnja leta ostaja na konstantni ravni nekaj več kot 14 %.

Razvoj poklicnih standardov na področju računalništvo

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja računalništva v celotni vertikalni ter pot, ki jo omogočajo: vključenost v izobraževalni program ter obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Prvi poklicni standardi na področju računalništvo so nastali v letih 2002/2003, ko so bile prenovljene nomenklature. Prva revizija celotnega področja je bila opravljena v letu 2010/2011, ko so bili vsi poklicni standardi in katalogi za NPK prenovljeni, a večjih sprememb ni bilo. Omeniti velja predvsem poklicni standard Koder/koderka algoritmov, ki je bil preimenovan in revidiran v smislu razširitve določenih znanj in kompetenc in se po novem, zaradi boljše prepoznavnosti na trgu dela, imenuje Programer/programerka. Vsi poklicni standardi so vključeni v srednje strokovne in višješolske izobraževalne programe, prav tako pa so tudi podlaga za nacionalne poklicne kvalifikacije.

Tabela 3.55: Poklicni standardi na področju računalništvo po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Vzdrževalec/vzdrževalka programske opreme	da	SPI Računalnikar
	Vzdrževalec/vzdrževalka računalniške strojne opreme	da	
V.	Izdelovalec/izdelovalka spletnih strani	da	SSI Tehnik računalništva PTI Tehnik računalništva PT Tehnik računalništva
	Koder/koderka algoritmov (PRETEKLI)		
	Skrbnik/skrbnica informacijskih sistemov	da	
	Skrbnik/skrbnica komunikacijskih sistemov	da	
	Programer/programerka	da	
VI.	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za programske aplikacije in podatkovne baze	da	VIŠ Informatika
	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za računalniške sisteme in omrežja	da	

Vir: www.nrpslo.org

Kot prikazuje zgornja tabela, so vsi poklicni standardi na področju računalništvo podlaga tako za NPK kot za izobraževalni program.

Poklicna standarda **Vzdrževalec/vzdrževalka računalniške strojne opreme in Vzdrževalec/vzdrževalka programske opreme** sta osnova za izobraževalni program SPI Računalnikar.

Poklicni standardi **Skrbnik/skrbnica komunikacijskih sistemov, Skrbnik/skrbnica informacijskih sistemov, Koder/koderka algoritmov, Izdelovalec/izdelovalka spletnih strani** so osnova za izobraževalni program Tehnik računalništva.

Poklicni standard **Koder/koderka algoritmov** je ob reviziji področja 2010/11 zamenjal poklicni standard **Programer/programerka**, vendar pa je ta (Koder/koderka algoritmov) še vedno podlaga za izobraževalni program SSI, PTI in PT Tehnik računalništva.

Poklicna standarda **Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za računalniške sisteme in omrežja** ter **Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za programske aplikacije in podatkovne baze** sta osnova za VŠI program Informatika.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju računalništvo v letih 2008–2013

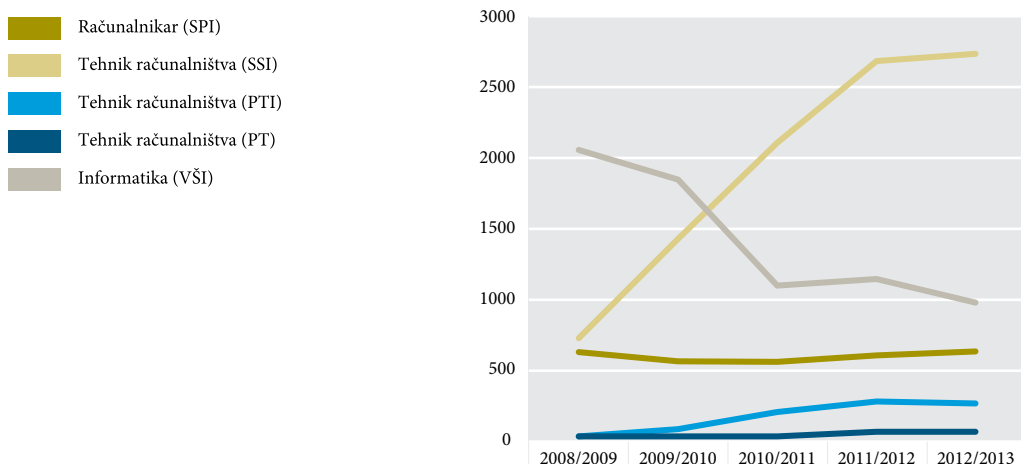
Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju računalništvo po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijave službe. V posameznem študijskem programu so sešeta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

Tabela 3.56: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega (SPI) in strokovnega izobraževanja (SSI) ter programe višjega strokovnega izobraževanja na področju računalništvo v letih 2008–2013

PROGRAM	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Računalnikar	604	539	534	578	606
SSI Tehnik računalništva	703	1.414	2.096	2.679	2.732
PTI Tehnik računalništva	/	54	178	253	237
PT Tehnik računalništva	/	/	/	34	34
VIŠ Informatika	2.046	1.837	1.077	1.126	957

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.27: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega (SPI) in strokovnega izobraževanja (SSI) ter programe višjega strokovnega izobraževanja na področju računalništvo v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.57: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju računalništvo

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Vzdrževalec/vzdrževalka programske opreme	7	2	0
	Vzdrževalec/vzdrževalka računalniške strojne opreme	2	7	27
V.	Izdelovalec/izdelovalka spletnih strani	6	5	137
	Skrbnik/skrbnica informacijskih sistemov	0	1	0
	Skrbnik/skrbnica komunikacijskih sistemov	0	1	0
	Koder/koderka algoritmov (PRETEKLI)	1	0	0
	Programer/programerka	0	1	0
VI.	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za programske aplikacije in podatkovne baze	5	3	0
	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za računalniške sisteme in omrežja	6	2	0

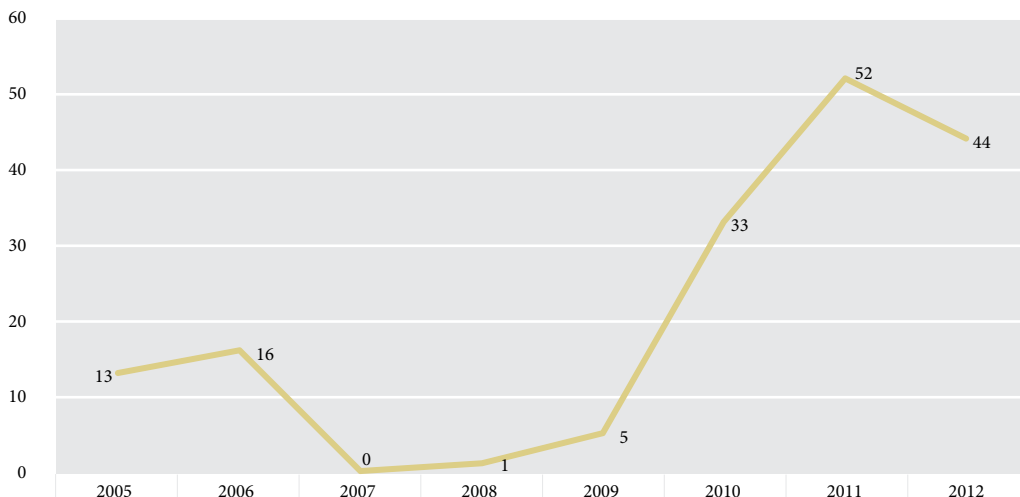
Vir: www.nrpslo.org

Tabela 3.58: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Izdelovalec/izdelovalka spletnih strani in NPK Vzdrževalec/vzdrževalka računalniške strojne opreme v obdobju 2005–2012

NPK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Izdelovalec/izdelovalka spletnih strani	13	16	0	1	0	33	42	32
Vzdrževalec/vzdrževalka računalniške strojne opreme					5	0	10	12

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.28: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj za NPK Izdelovalec/izdelovalka spletnih strani in NPK Vzdrževalec/vzdrževalka računalniške strojne opreme v obdobju 2005–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve na področju računalništvo

Na področju računalništvo imamo razvite poklicne standarde od IV. do VI. ravni zahtevnosti del. Na IV. ravni zahtevnosti del imamo 2 poklicna standarda, ki sta podlaga enemu izobraževalnemu programu srednjega poklicnega izobraževanja ter oba omogočata pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije.

Na V. ravni zahtevnosti imamo 5 poklicnih standardov in en izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja. Pri tem moramo poudariti, da program temelji še na poklicnem standardu, ki je že pretekel in ga je nadomestil drugi (nekdanji Koder/koderka algoritmov je zamenjal Programer/programerka). Vsi poklicni standardi omogočajo pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije.

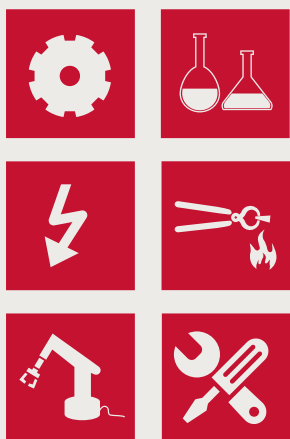
Na VI. ravni zahtevnosti del imamo 2 poklicna standarda, ki sta podlaga za višješolski program in prav tako omogočata pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije.

To področje je eno redkih, kjer je mogoče vse poklicne kvalifikacije pridobiti po obeh poteh, torej v šoli ali preko sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

Kot prikazujejo podatki o vpisu v izobraževalne programe na področju računalništvo, se je vpis v obdobju 2008–2012 stalno povečeval za program SSI Tehnik računalništva, kjer se je povečal za skoraj štirikrat (s 703 na 2732) kar sovпада s potrebami na trgu dela, kjer je povpraševanje po kadru s srednjo strokovno izobrazbo še vedno veliko, čeprav se je v obdobju 2008–2012 precej zmanjšalo in sicer s 37 % na 27 %. Pri ostalih IP srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja se beleži konstanten oz.

rahel porast vpisa, medtem ko je se je vpis v VŠI Informatika v obravnavanem obdobju za več kot enkrat zmanjšal (z 2046 na 957), trg dela pa konstantno povprašuje po tem kadru, povpraševanje ostaja na konstantni ravni nekaj več kot 14 %.

Podatki o izvajanju nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju računalništvo kažejo, da je bilo daleč največ certifikatov podeljenih za NPK Izdelovalec/izdelovalka spletnih strani, druga poklicna kvalifikacija, ki še ima podeljene certifikate je Vzdrževalec/vzdrževalka računalniške strojne opreme (27 podeljenih certifikatov). Ostali NPK-ji pa še nimajo izdanega nobenega certifikata. Z revizijo katalogov za NPK, ki je bila izvedena v letu 2011/2012 smo skušali predvsem olajšati vstopne pogoje za kandidate pa tudi za člane komisij, saj naj bi bil eden od razlogov za neizvajanje certificiranja s strani izvajalcev ravno pomanjkanje komisij.

Tehnika

V strokovno področje tehnika po Klasius-P (SURS, 2006) sodijo:

- strojništvo in obdelava kovin,
- elektrotehnika in energetika,
- elektronika in avtomatizacija,
- kemijska tehnologija in procesno inženirstvo,
- motorna vozila, ladje in letala.

Področje tehnika je med najbolj obsežnimi, saj pokriva velik spekter različnih industrijskih in gospodarskih področij. Poklicni standardi, ki so razviti na tem področju, se vsebinsko umeščajo v tri velike sklope, in sicer: 1. Strojništvo in obdelava kovin; Motorna vozila, ladje in letala, 2. Elektrotehnika in energetika; Elektronika in avtomatizacija ter 3. Kemijska tehnologija in procesno inženirstvo. V nadaljevanju predstavljamo ta tri področja ločeno.

Strojništvo in obdelava kovin; motorna vozila, ladje in letala

Opis področja strojništvo in obdelava kovin ter področja motorna vozila, ladje in letala

V vseh vejah industrije in tudi drugih delih gospodarstva tvorijo stroji, naprave in vozila materialno osnovo pridelave, predelave in izdelave. Področje strojništvo ima tako za širok spekter gospodarskih dejavnosti pomembno vlogo pri proizvodnji ali predelavi izdelkov ter tudi pri opravljanju nekaterih storitev. Če upoštevamo Standardno klasifikacijo dejavnosti SKD (2008), področje strojništvo lahko povežemo predvsem z naslednjimi kategorijami dejavnosti po SKD: C - Predelovalne dejavnosti, G - Trgovina, Vzdrževanje in popravila motornih vozil ter smiselno F - Gradbeništvo, predvsem F43.220 - Inštaliranje vodovodnih, plinskih in ogrevalnih napeljav in naprav, deloma pa tudi z dejavnostjo F43.290 - Drugo inštaliranje pri gradnjah.

Po podatkih Statističnega urada RS (Strukturna statistika podjetij po dejavnosti v Sloveniji, leti 2009, 2010) je razvidno, da C - Predelovalne dejavnosti med vsemi dejavnostmi vključujejo največ oseb, ki delajo, hkrati pa ustvarjajo tudi največjo dodano vrednost. Po številu podjetij so predelovalne dejavnosti na 4. mestu med vsemi dejavnostmi. Na drugem mestu po številu oseb, ki delajo, je dejavnost G - Trgovina, Vzdrževanje in popravila motornih vozil, hkrati pa je ta dejavnost tudi največja po številu podjetij in po prihodkih od prodaje. V dejavnosti Inštaliranje strojnih inštalacij sicer število podjetij rahlo upada (leta 2012 je bilo 26 podjetij manj kot leta 2008), kar lahko pripišemo posledicam gospodarske krize, vendar pa je skupno število na splošno dokaj visoko, v dejavnosti je bilo leta 2012 registriranih 1690 podjetij.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja strojništvo in obdelava kovin; motorna vozila, ladje in letala in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. V analizo področja so zajeta povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področij: strojništvo, obdelava kovin, motorna vozila. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.59: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja strojništvo in obdelava kovin; motorna vozila, ladje in letala po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	22.961	26,09	27,12	72,88
2009	13.126	14,92	20,35	79,65
2010	16.007	18,19	16,99	83,01
2011	19.816	22,52	21,10	78,90
2012	16.090	18,28	16,18	83,82
Skupaj	88.000	100,00	20,91	79,09

Vir: ZRSZ, baze PDM

Celotno povpraševanje po delavcih s področja strojništvo je v petih letih znašalo 88.000 oseb. Največ povpraševanja je bilo zabeleženega v letu 2008, 26,09 %. V letu 2009 smo zaznali upad povpraševanja, glede na celoto je znašalo 14,92 %. V letih 2010, 2011 in 2012 pa se je povpraševanje spet nekoliko povečalo, a ni doseglo ravni iz leta 2008. Upad lahko pripišemo gospodarski krizi, vendar področje strojništvo ni bilo pretirano prizadeto, saj povpraševanja iz leta v leto ostaja na precej visoki ravni. Delež zaposlitev za določen čas se v celotnem obdobju giblje nekje med 70 in 80 odstotki, iz česar lahko sklepamo, da delodajalci v panogi strojništvo zaposlujejo predvsem za določen čas.

Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje (baze PDM) je bilo v obdobju od 2008 do 2012 na področju Strojništvo in obdelava kovin; motorna vozila, ladje in letala največje povpraševanje po ključavničarjih (16746), strojnih tehnikih (12873), varilcih (11057), avtomehanikih (5741) in oblikovalcih kovin (4054), sledijo pa inženirji strojništva (2898), strojni mehaniki (2879), obdelovalci kovin (2789) in univ. dipl. inž. strojništva (2629). Najbolj množično je torej povpraševanje po delavcih s srednjo poklicno in srednjo strokovno izobrazbo s področja strojništvo, kar kaže tudi graf 3.30, precej manjše pa je povpraševanje po delavcih z visoko in univerzitetno izobrazbo (delavci z univerzitetno oz. visokošolsko izobrazbo so na 9. oz 12. mestu po povpraševanju). Med razpisanimi prostimi deli je največ zaposlitev za določen čas, bi pa lahko izpostavili višješolske, visokošolske in univerzitetne inženirje strojništva, med katerimi je dejansko več zaposlitev za nedoločen čas.

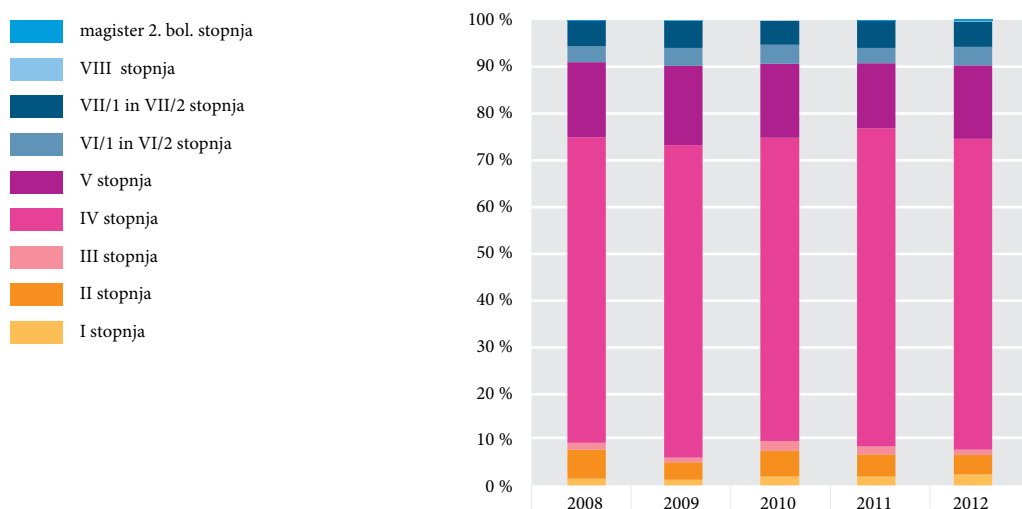
Tabela 3.60: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja strojništvo in obdelava kovin; motorna vozila, ladje in letala po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	1,47	1,17	1,92	1,91	2,39
II.	6,22	3,75	5,57	4,78	4,11
III.	1,49	1,02	2,06	1,65	1,17
IV.	65,74	67,24	65,18	68,47	66,81
V.	16,07	17,06	15,97	13,97	15,85
VI./1 in VI./2	3,51	3,91	4,03	3,32	4,01
VII./1 in VII./2	5,44	5,74	5,19	5,81	5,39
VIII.	,06	,11	,07	,06	,11
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,03	,16

Vir: ZRSZ, baze PDM

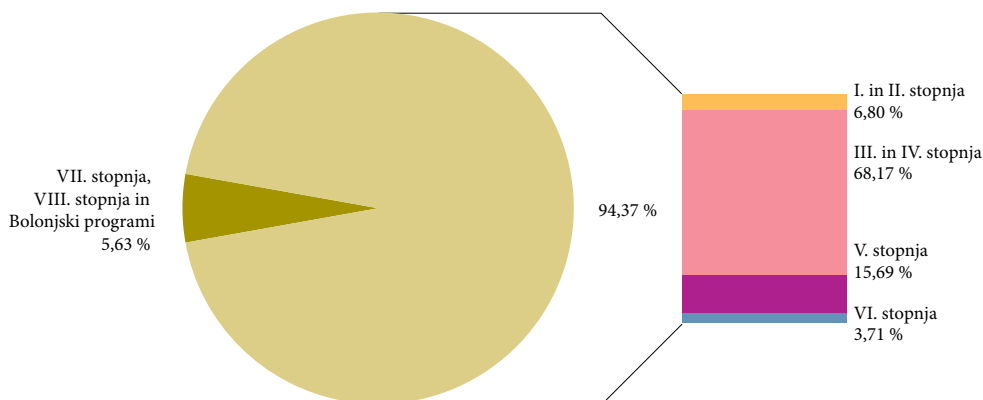
Gledano z vidika stopnje izobrazbe (tabela 3.60) je v celotnem obdobju največje povpraševanje po delavcih s srednjo poklicno in srednjo strokovno izobrazbo. Nizko je povpraševanje po delavcih z nižjo poklicno izobrazbo in delavcih z visokošolsko ali univerzitetno izobrazbo. Razmerje med povpraševanjem po različnih ravneh izobrazbe je v vsem obdobju precej konstantno (graf 3.29).

Graf 3.29: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja strojništvo in obdelava kovin; motorna vozila, ladje in letala po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 2.30: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja strojništvo in obdelava kovin; motorna vozila, ladje in letala po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Znotraj področja strojništvo želimo posebej izpostaviti tudi področje **metalurgija**, ki pri analizi celotnega področja strojništvo ni prišlo do izraza zaradi premajhne zastopanosti v celotnem povpraševanju po strojniških kvalifikacijah. Skupno število potreb po delavcih, ki imajo izobrazbo s področja metalurgije, je bilo v obdobju 2008–2012 2135. Podobno kot na celotnem področju strojništvo je moč zaznati tudi upadanje povpraševanja po poklicih z izobrazbo s področja metalurgije. V obdobju 2008–2012 so se povpraševanja po različnih delavcih z izobrazbo razvrstila tako: preoblikovalec kovin (314), talilec-livar (305), livarski pomočnik (213), čistilec metalnih izdelkov (147), sledili so metalurški tehniki (141) in strojni livarji (135) ter univ. dipl. inž. metal. mat. (101). Prevladuje torej povpraševanje po poklicih s srednjo poklicno izobrazbo s področja metalurgije, sledi povpraševanje po poklicih z nižjo poklicno izobrazbo s področja metalurgije, šele nato sledijo poklici z visokošolsko in univerzitetno izobrazbo, za njimi pa poklici s srednjo strokovno izobrazbo in z višješolsko izobrazbo.

Tabela 3.61: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja metalurgija po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	525	24,59	10,86	89,14
2009	235	11,01	15,74	84,26
2010	478	22,39	7,74	92,26
2011	571	26,74	22,42	77,58
2012	326	15,27	15,95	84,05
Skupaj	2.135	100,00	14,57	85,43

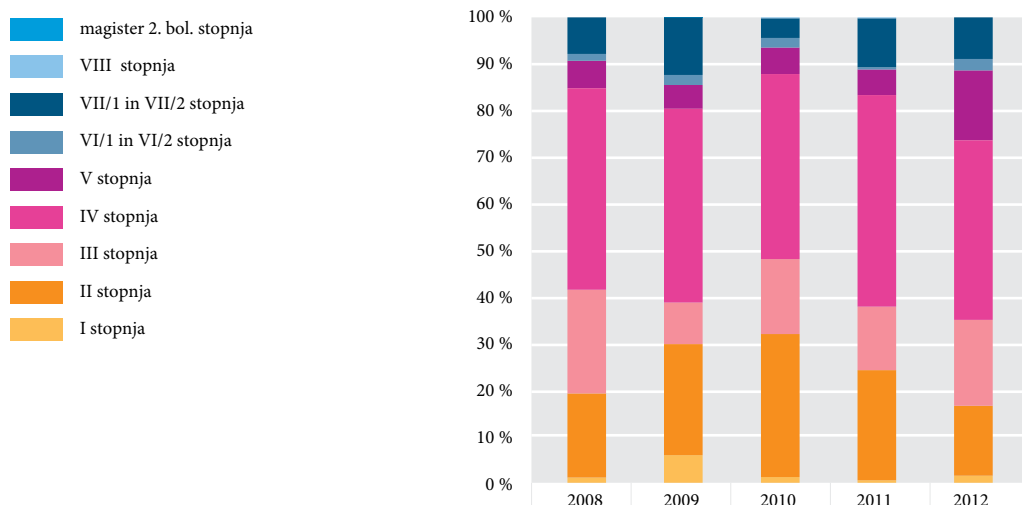
Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.62: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja metalurgija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	1,14	5,96	1,26	,53	1,53
II.	18,10	23,83	30,75	23,64	15,03
III.	22,29	8,94	16,11	13,66	18,40
IV.	43,24	41,70	39,75	45,53	38,65
V.	5,90	5,11	5,65	5,43	15,03
VI./1 in VI./2	1,52	2,13	2,09	,53	2,45
VII./1 in VII./2	7,81	12,34	4,18	10,51	8,90
VIII.	,00	,00	,21	,18	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,00	,00

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.31: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja metalurgija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Tudi področje **motorna vozila, ladje in letala** želimo posebej izpostaviti. V obdobju 2008–2012 je bilo za ta področja izobrazbe skupaj 7438 potreb po delavcih. Zaznano je bilo upadanje povpraševanja po poklicih z izobrazbo s področja avtomehanike, ladijske in letalske mehanike, sicer pa je bilo daleč največ povpraševanja po avtomehnikih (5741 = 77,18 %), na drugem mestu z le 12,66 % sledijo avtokleparji, nato mehaniki vozil in voznih sredstev (6,09 %), mehanskih kmetijskih strojev (1,16 %) in letalskih mehanikov (0,75 %). Zelo majhno je povpraševanje po delavcih z izobrazbo avtoservisni tehnik (0,51 %). Ko govorimo o ravni izobrazbe, je največje povpraševanje (več kot 98 %) po delavcih s srednjo poklicno izobrazbo.

Tabela 3.63: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja motorna vozila, ladje in letala po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	2.381	32,01	31,54	68,46
2009	1.381	18,57	26,00	74,00
2010	1.306	17,56	24,04	75,96
2011	1.321	17,76	23,54	76,46
2012	1.049	14,10	19,83	80,17
Skupaj	7.438	100,00	26,12	73,88

Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.64: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja motorna vozila, ladje in letala po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,00	,00	,00	,00	,00
II.	,00	,00	,00	,00	,10
III.	,25	,58	,08	,00	,00
IV.	98,07	99,06	98,62	99,24	98,38
V.	,17	,36	1,30	,76	1,43
VI./1 in VI./2	,00	,00	,00	,00	,00
VII./1 in VII./2	1,51	,00	,00	,00	,10
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,00	,00

Vir: ZRSZ, baze PDM

Strojništvo in obdelava kovin

Razvoj poklicnih standardov, analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 ter izvajanje NPK v obdobju 2000–2012 na področju strojništvo in obdelava kovin

Na področjih strojništvo in obdelava kovin smo prenovili večino nomenklatur poklicev. V letih 2005 in 2006 je potekala prenova celotnega področja strojništvo in obdelava kovin. Strokovne skupine, ki so jih predlagali predstavniki delodajalcev in delojemalcev, so takrat predlagale opustitev nekaterih poklicev zaradi usihanja povpraševanja po njih na trgu dela; hkrati pa so nastajala nova področja, ki so odpirala nove možnosti za delojemalce, npr. področje mehatronike. Pri nastajanju poklicnih standardov smo vse bolj opazili povezovanje strok, ki so do tedaj bile strogo ločene: elektrotehnike, strojništva in računalništva. Prva taka povezava je nastala pri razvoju poklicnih standardov za področje avtoservisne dejavnosti in temu je sledilo že omenjeno področje mehatronike. Tudi pri drugih poklicih opazimo, da prihaja zaradi razvoja tehnologije do vse večjega povezovanja poklicev, ki so bili tradicionalno ločeni (brusilec, strugar, rezkalec, ostrilec, frezalec itd.).

V letu 2011 smo začeli revizijo poklicnih standardov na področju strojništvo in obdelava kovin.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za certifikatni sistem. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde za področje strojništvo in obdelava kovin, ki smo jih zaradi obsežnosti področja razvrstili po ravneh zahtevnosti. Za vsako raven zahtevnosti predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ter obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so seštetata vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni in študijski programi, zapisani s poševno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti

Tabela 3.65: Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Monter/monterka mehatronskih sklopov		NPI Pomočnik v tehnoloških procesih
	Pomočnik/pomočnica vzdrževalca v proizvodnji	da	
	Upravljallec/upravljalca strojev v proizvodnji	da	
	Utopni kovač/utopna kovačica	da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Monter/monterka mehatronskih sklopov, Upravljallec/upravljalca strojev v proizvodnji, Pomočnik/pomočnica vzdrževalca v proizvodnji** so (poleg Ličarja) podlaga za izobraževalni program Pomočnik v tehnoloških procesih nižjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Upravljallec/upravljalca strojev v proizvodnji, Pomočnik/pomočnica vzdrževalca v proizvodnji in Utopni kovač/utopna kovačica** so podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

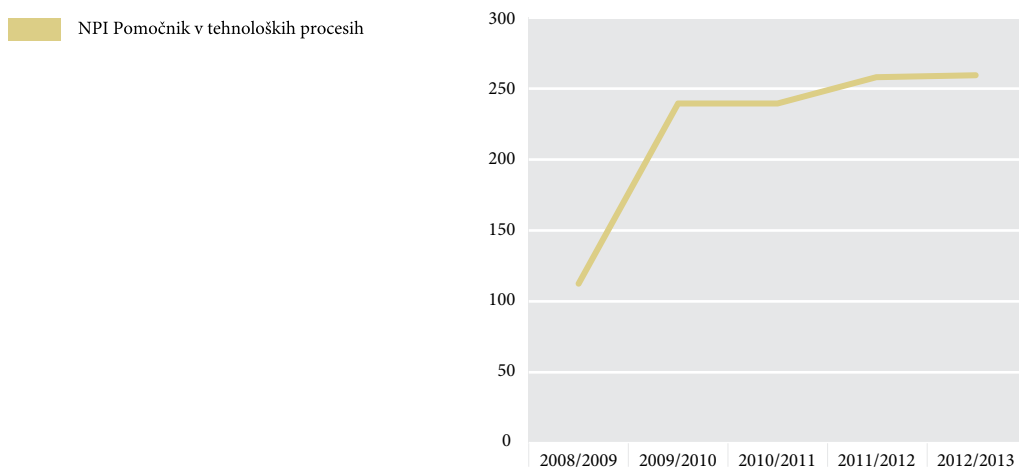
Analiza vpisa v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja (NPI) v letih 2008–2013

Tabela 3.66: Vpis v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v tehnoloških procesih

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
NPI Pomočnik v tehnoloških procesih	112	241	241	260	261

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.32: Prikaz vpisa v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v tehnoloških procesih

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na III. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.67: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na III. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati 2001–2012
III.	Pomočnik/pomočnica vzdrževalca v proizvodnji	6	2	22
	Upravljalet/upravljalca strojev v proizvodnji	7	5	117
	Utopni kovač/utopna kovačica	1	5	69

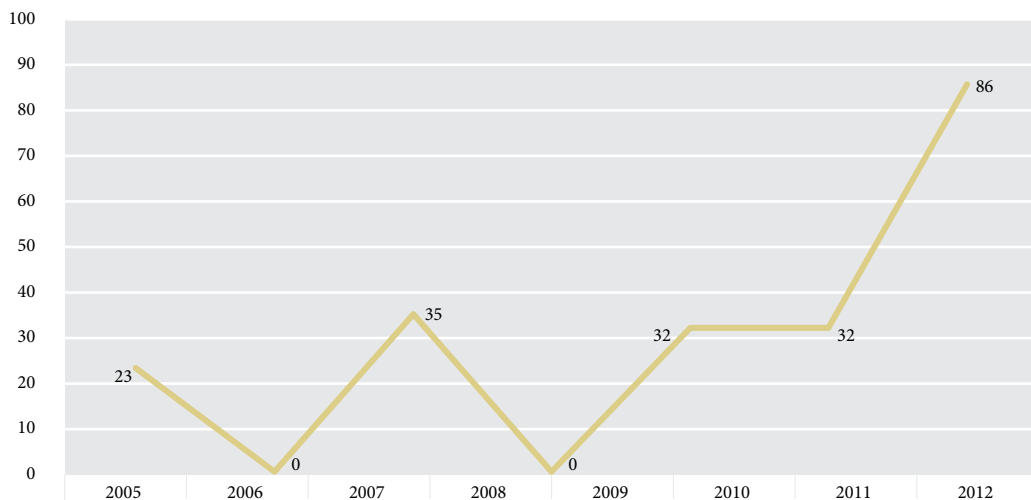
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.68: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na III. ravni zahtevnosti v obdobju 2006–2012

NPK	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pomočnik/pomočnica vzdrževalca v proizvodnji			22				
Upravljalet/upravljalca strojev v proizvodnji	23		13		32		49
Utopni kovač/utopna kovačica						32	37

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.33: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj za NPK na III. ravni zahtevnosti v obdobju 2006–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Poklicni standardi na IV. raven zahtevnosti

Tabela 3.69: Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Mehatronik operater/mehatroničarka operaterka		SPI Mehatronik operater
	Monter/monterka prezračevalnih in klimatskih sistemov		SPI Inštalater strojnih inštalacij
	Monter/monterka strojnih inštalacij		
	Oblikovalec/oblikovalka kovin		SPI Oblikovalec kovin - orodjar
	Orodjar/orodjarka		
	Izdelovalec/izdelovalka kovinskih konstrukcij		
	MIG/MAG-varilec/varilka	da	SPI Izdelovalec kovinskih konstrukcij
	Plamenski varilec/varilka in spajkalec/spajkalka	da	
	Ročno obločni/obločna varilec/varilka	da	
	TIG-varilec/varilka	da	
	Kovač/kovačica	da	SPI Metalurg
	Talilec/talilka	da	
	Toplotni obdelovalec/toplotna obdelovalka kovin	da	
	Valjavec/valjavka	da	
	Livar/livarka	da	
	Graver/graverka	da	
	Urar/urarka	da	
	Klepar - krovec/Kleparka - krovka		SPI Klepar - krovec

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Mehatronik operater/mehatroničarka operaterka** je podlaga za izobraževalni program Mehatronik operater srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicna standarda **Monter/monterka prezračevalnih in klimatskih sistemov in Monter/monterka strojnih inštalacij** sta podlaga za izobraževalni program Inštalater strojnih inštalacij srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicna standarda **Oblikovalec/oblikovalka kovin in Orodjar/orodjarka** sta podlaga za izobraževalni program Oblikovalec kovin - orodjar srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Izdelovalec/izdelovalka kovinskih konstrukcij, MIG/MAG-varilec/varilka, Plamenski varilec/varilka in spajkalec/spajkalka, Ročno obločni/obločna varilec/varilka, TIG-varilec/varilka** so podlaga za izobraževalni program Izdelovalec kovinskih konstrukcij srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Kovač/kovačica, Talilec/talilka, Toplotni obdelovalec/toplotna obdelovalka kovin, Valjavec/valjavka, Livar/livarka** so podlaga za izobraževalni program Metalurg srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standard **Klepar - krovec/Kleparka - krovka** je podlaga za izobraževalni program Klepar - krovec srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standardi **MIG/MAG-varilec/varilka, Plamenski varilec/varilka in spajkalec/spajkalka, Ročno obločni/obločna varilec/varilka, TIG-varilec/varilka, Kovač/kovačica, Talilec/talilka, Toplotni obdelovalec/toplotna obdelovalka kovin, Valjavec/valjavka, Livar/livarka, Graver/graverka, Urar/urarka** so podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

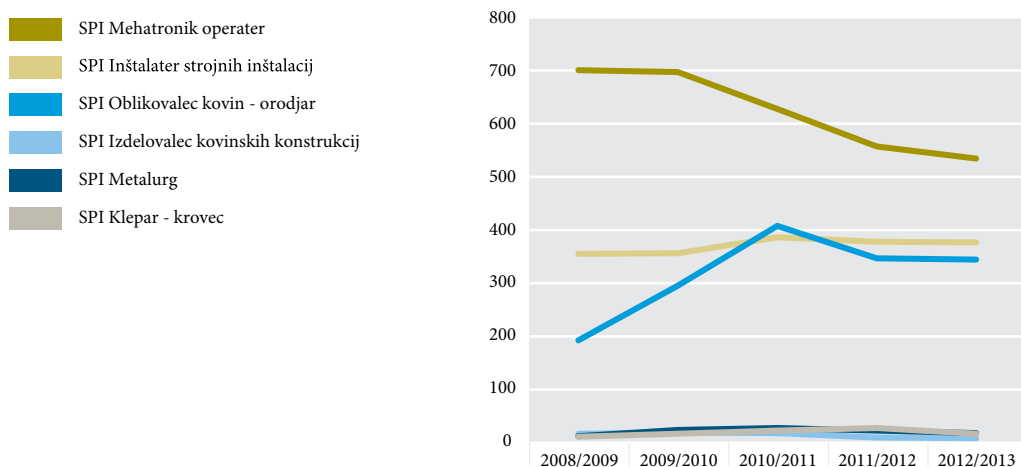
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Tabela 3.70: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Mehatronik operater	700	697	627	556	533
SPI Inštalater strojnih inštalacij	353	354	384	376	375
SPI Oblikovalec kovin - orodjar	189	293	406	345	342
SPI Orodjar	101	41			
SPI Oblikovalec kovin	198	105	1	1	
SPI Izdelovalec kovinskih konstrukcij	13	15	14	5	4
SPI Metalurg	8	20	23	19	14
SPI Klepar - krovec	7	13	19	23	13

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.34: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na IV. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.71: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na IV. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati 2001–2012
IV.	MIG/MAG-varilec/varilka	15	8	162
	Plamenski varilec/varilka in spajkalec/spajkalka	13	8	9
	Ročno obločni/obločna varilec/varilka	15	8	44
	TIG-varilec/varilka	16	8	134
	Kovač/kovačica	0	0	0
	Talilec/talilka	0	0	0
	Toplotni obdelovalec/toplotna obdelovalka kovin	1	0	0
	Valjavec/valjavka	0	0	0
	Livar/livarka	0	0	0
	Graver/graverka	0	0	0
	Urar/urarka	0	0	0

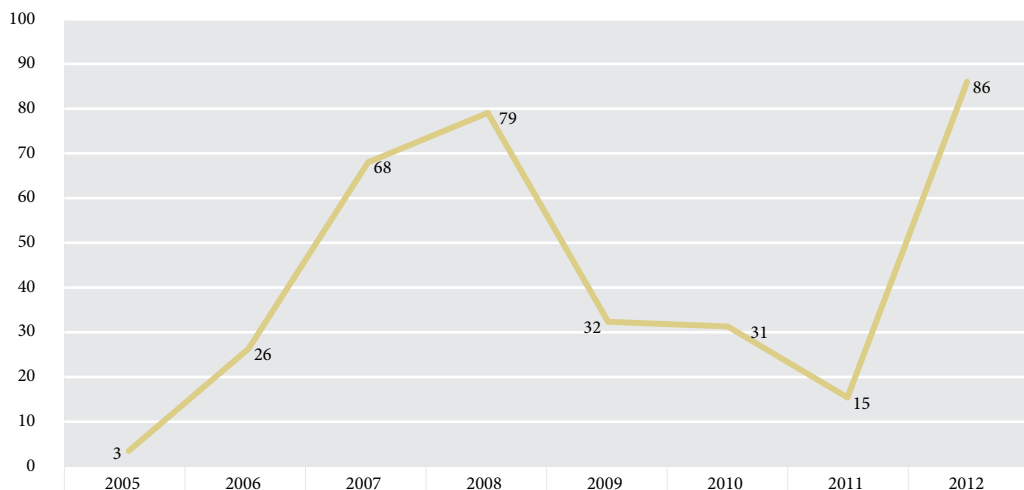
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.72: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na IV. ravni zahtevnosti v obdobju 2005–2012

NPK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
MIG/MAG-varilec/varilka	1	18	25	32	12	17	10	47
Plamenski varilec/varilka in spajkalec/spajkalka	1	2		5				1
Ročno obločni/obločna varilec/varilka	0	3	21	4	3	1	0	3
TIG-varilec/varilka	1	3	22	38	17	13	5	35

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.35: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj za NPK na IV. ravni zahtevnosti v obdobju 2005–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti

Tabela 3.73: Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Skrbnik/skrbnica procesnih naprav - mehatronik/mehatroničarka	da	SSI Tehnik mehatronike PTI Tehnik mehatronike
	Vodja delovne skupine v proizvodnji	da	
	Operator/operatorka energetskih naprav in sistemov		
	Operator/operatorka na CNC-stroju	da	SSI Strojni tehnik PTI Strojni tehnik
	Operator/operatorka proizvodnih procesov		
	Orodjar-mehatronik/orodjarka-mehatroničarka		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Skrbnik/skrbnica procesnih naprav - mehatronik/mehatroničarka** je podlaga za izobraževalni program Tehnik mehatronike srednjega strokovnega izobraževanja ter za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti oz. poklicnega in tehniškega izobraževanja.

Poklicni standardi **Orodjar - mehatronik/orodjarka - mehatroničarka, Operater/operaterka na CNC-stroju, Operater proizvodnih procesov, Operater energetskih naprav in sistemov** (v programu je poleg še poklicni standard **Upravljalec/upravljalica strojev** na III. ravni zahtevnosti) so podlaga za izobraževalni program Strojni tehnik srednjega strokovnega izobraževanja oz. poklicnega in tehniškega izobraževanja.

Poklicni standardi **Skrbnik/skrbnica procesnih naprav - mehatronik/mehatroničarka, Operater/operaterka na CNC-stroju, Vodja delovne skupine v proizvodnji** so podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

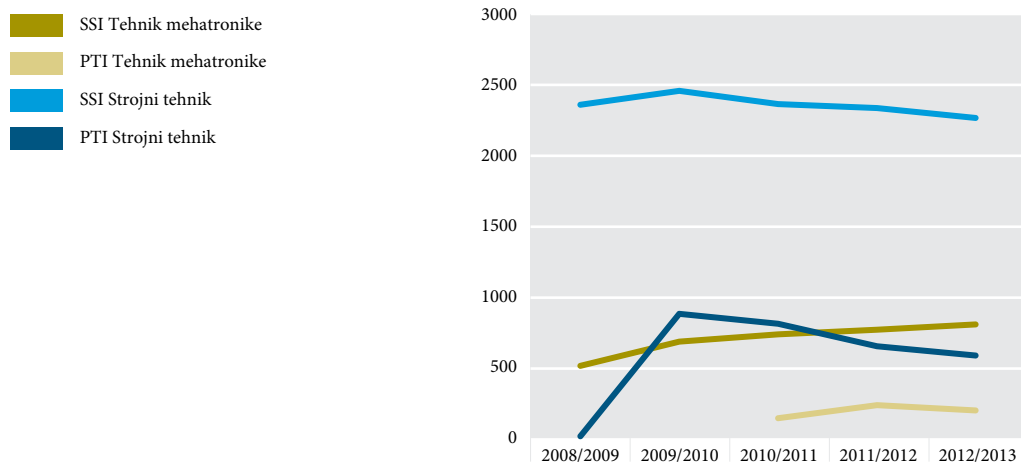
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Tabela 3.74: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Tehnik mehatronike	502	674	727	759	798
PTI Tehnik mehatronike			130	224	187
SSI Strojni tehnik	2.355	2.456	2.363	2.332	2.263
PTI Strojni tehnik	842	873	803	642	577

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.35: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na V. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.75: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na V. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati 2001–2012
V.	Operator/operaterka na CNC-stroju	15	11	377
	Skrbnik/skrbnica procesnih naprav - mehatronik/mehatroničarka	4	3	59
	Vodja delovne skupine v proizvodnji	7	3	108

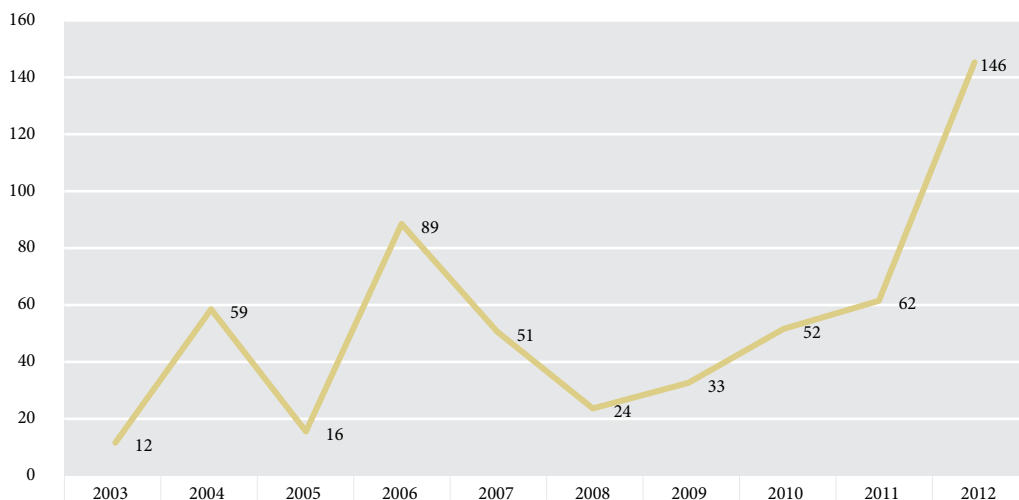
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.76: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj za NPK na V. ravni zahtevnosti v obdobju 2006–2012

NPK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Operator/operaterka na CNC-stroju	12	59	12	78	27	10	0	24	41	114
Skrbnik/skrbnica procesnih naprav - mehatronik/mehatroničarka			4	11	24	14	6			
Vodja delovne skupine v proizvodnji							27	28	21	32

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.35: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj za NPK na V. ravni zahtevnosti v obdobju 2006–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti

Tabela 3.77: Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Bionik tehnolog/tehnologinja		VIŠ Bionika
	Mehatronik tehnolog/tehnologinja		VIŠ Mehatronika
	Snovalec/snovalka izdelkov in simulacij delovanja v virtualnem okolju		VIŠ Strojništvo
	Tehnolog/tehnologinja proizvodnih procesov		
	Programer-tehnolog/programerka-tehnologinja CNC-stroja		
	Snovalec/snovalka energetskih naprav in sistemov		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Bionik tehnolog/tehnologinja** je podlaga za izobraževalni program Bionika višjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standard **Mehatronik tehnolog/tehnologinja** je podlaga za izobraževalni program Mehatronika višjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Snovalec/snovalka izdelkov in simulacij delovanja v virtualnem okolju**, **Tehnolog/tehnologinja proizvodnih procesov**, **Programer-tehnolog/programerka-tehnologinja CNC-stroja** ter **Snovalec/snovalka energetskih naprav in sistemov** so podlaga za izobraževalni program Strojništvo višjega strokovnega izobraževanja.

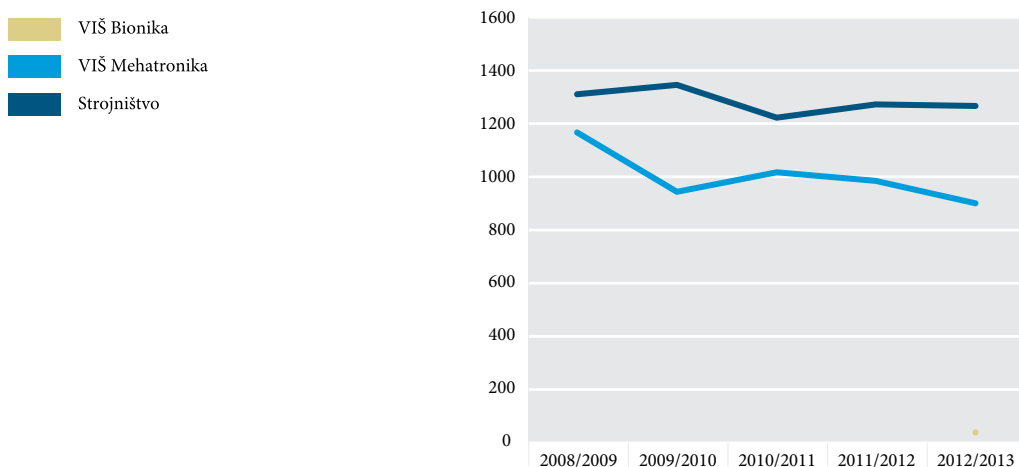
Analiza vpisa v višješolske študijske programe (VIŠ) v letih 2008–2013

Tabela 3.78: Vpis v programe višjega strokovnega izobraževanja

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
VIŠ Bionika					67
VIŠ Mehatronika	1.163	940	1.014	982	896
VIŠ Strojništvo	1.308	1.344	1.219	1.271	1.265

Vir: podatki Višješolske prijavne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.36: Prikaz vpisa v programe višjega strokovnega izobraževanja

Vir: podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Sklepne ugotovitve za področje strojništvo in obdelava kovin

Vsi razviti poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti s področja strojništvo omogočajo pridobitev poklicne kvalifikacije po obeh poteh, ki sta možni v Sloveniji; torej preko vključitve v izobraževalni program in preko sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Vpis v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v tehnoloških procesih se je v petih letih več kot podvojil.

Za NPK Pomočnik vzdrževalca v proizvodnji vidimo, da trenutno ni podeljenih dovolj licenc članom komisije, da bi se ta NPK lahko izvajala. Druga NPK na področju strojništva pa se redno izvaja. Največji »uporabnik« NPK Upravljalca/upravljalca strojev v proizvodnji je Iskra avtoelektrika d. d.

Razlogi za sistematično uvajanje NPK v interni sistem razvoja kadrov so bili predvsem posodabljanje proizvodnje z novo tehnologijo, ki je zahtevalo vse več strokovno usposobljenih ljudi. Na podlagi analiz izobrazbene strukture zaposlenih so ugotovili, da obstaja izobrazbeni primanjkljaj poklicev III. in IV. stopnje strojne smeri, in sicer v proizvodnji in na delovnih mestih, ki so s proizvodnjo povezana. Neskladnost med dejansko in zahtevano izobrazbo se je pokazala skoraj pri četrtini vseh zaposlenih. To je postalo še bolj opazno, ko se je povečala prodaja in je začelo primanjkovati strokovne delovne sile s področja strojništvo. (E. Gal, www.npk.si)

Na področju obdelave kovin imamo trenutno na III. ravni zahtevnosti en poklicni standard Utopni kovač/utopna kovačica, ki je podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti. Postopki preverjanja in potrjevanja se izvajajo na eni inštituciji, ki je vpisana v register izvajalcev, le-ta pa uspešno sodeluje s podjetjem, ki je glavni »uporabnik« te kvalifikacije, tj. Unior Zreče.

Na IV. ravni zahtevnosti je na področju strojništvo in obdelava kovin razvitih 18 poklicnih standardov, na podlagi katerih je razvitih 6 programov srednjega poklicnega izobraževanja ter 11 katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Vpis v izobraževalne programe se med njimi precej razlikuje. Na tem področju imajo največje število vpisanih dijakov v programih Mehatronik operater, Inštalater strojnih inštalacij ter Oblikovalec kovin -

orodjar. Pri programu Mehatronik operater je opazno upadanje vpisa od šolskega leta 2008/2009 naprej, v programih Inštalater strojnih inštalacij in Oblikovalec kovin - orodjar pa vpis polagoma narašča. Na drugi strani so trije programi srednjega poklicnega izobraževanja, ki imajo vsa opazovana leta majhno število vpisanih dijakov. To so: Izdelovalec kovinskih konstrukcij, Metalurg in Klepar - krovec. Medtem ko se je pri Izdelovalcu kovinskih konstrukcij vpis v zadnjih petih letih prepolovil in imamo v šolskem letu 2012/2013 le še 4 vpisane dijakke, je število vpisanih dijakov v druga dva programa naraščalo v primerjavi z začetnim opazovanim vpisnim letom.

V sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij so najbolj aktivne NPK s področja varilstva. Poklicni standardi s področja varilstva so vključeni v izobraževalni program Izdelovalec kovinskih konstrukcij, ki ima že več let zelo nizek vpis, na drugi strani pa je povpraševanje po varilcih kljub recesiji, v kateri se je znašlo gospodarstvo, veliko.

Katalogi za področje metalurgije so nastali za potrebe podjetij iz te panoge, ki ravno tako ne uspejo pridobiti kadra iz poklicnih šol, vendar se sistem za izvedbo preverjanja in potrjevanja ni vzpostavil; ni izvajalcev in ni članov komisije.

Izjemi na področju strojništvo sta poklicna standarda Graver in Urar, ki nista vključena v noben izobraževalni program. Katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti za NPK so nastali na pobudo sekcij Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, ki so želele ohraniti kvalifikacijo, če bi se nekoč pokazale potrebe po kadrih.

Na V. ravni zahtevnosti imamo na področju strojništvo in obdelava kovin razvitih 6 poklicnih standardov in na podlagi petih sta razvita dva izobraževalna programa srednjega strokovnega izobraževanja, in sicer Tehnik mehatronike in Strojni tehnik, ter 3 katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Program Tehnik mehatronike sloni na poklicnem standardu Skrbnik/skrbnica procesnih naprav - mehatronik/mehatroničarka, ki je podlaga tudi za istoimenski katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti. Izobraževalni program ima dober in konstanten vpis. NPK Skrbnik/skrbnica procesnih naprav - mehatronik/mehatroničarka pa je v svoji zasnovi namenjen tistim, ki imajo eno leto delovnih izkušenj pri delu s procesno linijo, kar pomeni, da se v pridobitev te kvalifikacije vključujejo odrasle osebe, ki želijo znanja in spretnosti, pridobljene v delovnem procesu, formalizirati s pridobitvijo certifikata.

Poklicni standard Operater/operaterka na CNC-stroju je vključen v izobraževalni program Strojni tehnik, hkrati pa je tudi osnova za NPK, ki zahteva od kandidatov že predhodna strokovna znanja s področja strojništvo ali lesarstvo.

Izjema na tej ravni je poklicni standard Vodja delovne skupine v proizvodnji, ki je podlaga le za NPK.

Na V. ravni zahtevnosti vidimo, da uspešno živijo tako izobraževalni programi kot nacionalne poklicne kvalifikacije.

Na VI. ravni zahtevnosti imamo na področju strojništvo in obdelava kovin 6 poklicnih standardov in 3 izobraževalne programe višješolskega strokovnega izobraževanja ter nobenega kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti, ki bi omogočal pridobitev kvalifikacije po poti priznavanja in potrjevanja.

Novost na tej ravni je poklicni standard Bionik tehnolog/tehnologinja, ki je podlaga za izobraževalni program Bionika, ki je v svojem prvem šolskem letu, 2012/2013, vpisal 67 študentov. Druga dva programa imata vse opazovano obdobje visok in konstanten vpis.

Motorna vozila, ladje in letala

Razvoj poklicni standardov, analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 ter izvajanje NPK v obdobju 2000–2012 na področju motorna vozila, ladje in letala

Na področju motorna vozila, ladje in letala smo od leta 2003, ko so nastali prvi poklicni standardi, prenovili večino nomenklatur poklicev. Pri razvoju poklicnih standardov za področje avtoservisne dejavnosti smo vse bolj opažali povezovanje strok. V letu 2013 bomo prenovili tudi poklicne standarde s področja avtoservisne dejavnosti, in sicer z vsebinami trajnostnega razvoja.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde na področju motorna vozila, ladje in letala, razvrščene po različnih ravneh zahtevnosti.

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijave službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni in študijski programi, zapisani s poševno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Poklicni standardi na področju motorna vozila, ladje in letala

Tabela 3.79: Poklicni standardi na področju motorna vozila, ladje in letala po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Ličar/ličarka		SPI Avtokaroserist, NPI Pomočnik v tehnoloških procesih
	Vzdrževalec/vzdrževalka pnevmatik in vulkanizer/vulkanizerka	da	SPI Avtoserviser, SPI Mehanik kmetijskih in delovnih strojev
IV.	Avtoserviser/avtoserviserka		SPI Avtoserviser
	Avtoličar/avtoličarka		SPI Avtokaroserist
	Avtoklepar/avtokleparka		
	Mehanik/mehaničarka kmetijskih in gozdarskih strojev in naprav		SPI Mehanik kmetijskih in delovnih strojev
V.	Avtoservisni tehnik/avtoservisna tehnica		SSI Avtoservisni tehnik PTI Avtoservisni tehnik

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Častnik/častnica ladijskega stroja		SSI Ladijski strojni tehnik
	Avtoservisni tehnolog/tehnologinja		
	Menedžer/menedžerka v avtomobilski dejavnosti		VIŠ Avtoservisni menedžment
	Upravitelj/upraviteljica ladijskega stroja		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicna standarda **Vzdrževalec/vzdrževalka pnevmatik in vulkanizer/vulkanizerka** ter **Avtoserviser/avtoserviserka** sta podlaga za izobraževalni program Avtoserviser srednjega poklicnega izobraževanja; poklicni standard **Vzdrževalec/vzdrževalka pnevmatik in vulkanizer/vulkanizerka** je tudi podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standardi **Avtoklepar/avtokleparka**, **Avtoličar/avtoličarka** in **Ličar/ličarka** so podlaga za izobraževalni program Avtokaroserist srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicna standarda **Mehanik/mehaničarka kmetijskih in gozdarskih strojev in naprav** ter **Vzdrževalec/vzdrževalka pnevmatik in vulkanizer/vulkanizerka** sta podlaga za izobraževalni program Mehanik kmetijskih in delovnih strojev srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standard **Avtoservisni tehnik/avtoservisna tehnica** je podlaga za izobraževalni program Avtoservisni tehnik srednjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standard **Častnik/častnica ladijskega stroja** je eden od poklicnih standardov, ki so podlaga za pripravo izobraževalnega programa Ladijski strojni tehnik (SSI).

Poklicna standarda **Avtoservisni tehnolog/tehnologinja** in **Menedžer/menedžerka v avtomobilski dejavnosti** sta podlaga za izobraževalni program Avtoservisni menedžment višjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standard **Upravitelj/upraviteljica ladijskega stroja** nima izhoda v poklicnih kvalifikacijah.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 na področju motorna vozila, ladje in letala

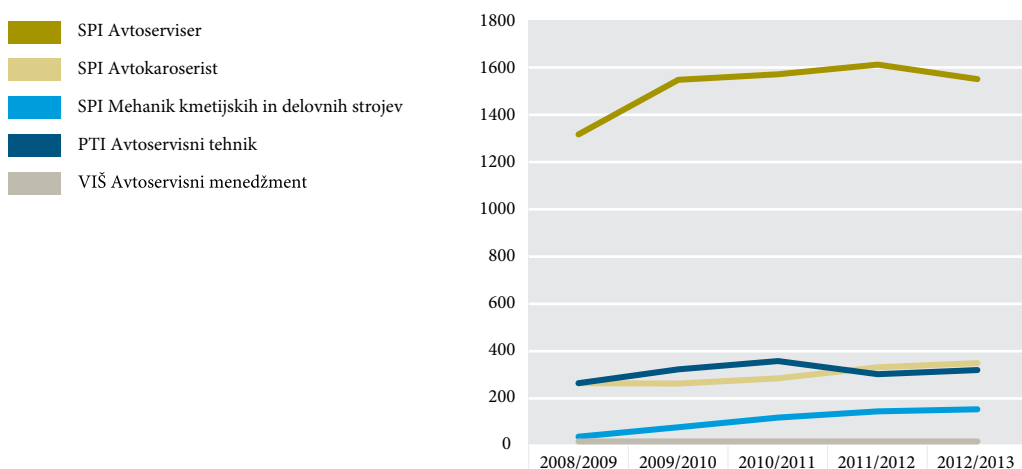
Tabela 3.80: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja ter programe višjega strokovnega izobraževanja na področju motorna vozila, ladje in letala

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Avtoserviser	1.321	1.556	1.578	1.620	1.558
SPI Avtomehanik	249	8	3		
SPI Avtokaroserist	257	255	276	325	341
SPI Avtoličar	19				
SPI Avtoklepar	34				
SPI Mehanik kmetijskih in delovnih strojev	33	74	115	140	149
SPI Kmetijski mehanik	64	32			

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
PTI Avtoservisni tehnik PTI	256	315	352	296	313
SSI Ladijski strojni tehnik					
VIŠ Avtoservisni menedžment	0	0	0	0	0

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.37: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja ter programe višjega strokovnega izobraževanja na področju motorna vozila, ladje in letala

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju motorna vozila, ladje in letala v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število institucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.81: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na V. ravni zahtevnosti na področju motorna vozila, ladje in letala

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
III.	Vzdrževalec/vzdrževalka pnevmatik in vulkanizer/vulkanizerka	8	1	0

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje motorna vozila, ladje in letala

Na področju motorna vozila, ladje in letala imamo na vseh ravneh zahtevnosti 8 poklicnih standardov, ki so podlaga za 5 izobraževalnih programov na različnih ravneh.

V panogi ni izobraževalnega programa na ravni nižje poklicne izobrazbe, ker med delodajalci ni potreb po teh kadrih. Razvit je bil katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti za NPK Vzdrževalec/vzdrževalka pnevmatik in vulkanizer/vulkanizerka na III. ravni zahtevnosti, ki pa ni zaživel, ker ni izdanih dovolj licenc za člane komisije, pa tudi potrebe med delodajalci po tem kadru niso velike. Poklicni standard in katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti sta nastajala istočasno s poklicnimi standardi na IV. ravni zahtevnosti. Ob razvoju izobraževalnega programa Avtoserviser (srednje poklicno izobraževanje) so poklicni standard Vzdrževalec/vzdrževalka pnevmatik in vulkanizer/vulkanizerka vključili v program, ki naj bi tako omogočil pridobitev kvalifikacije tudi osipnikom iz programa. Vendar kandidatov za pridobitev te NPK po tej poti ni bilo.

Izobraževalni programi v panogi imajo vsi konstantno visok vpis, kar kaže na velik interes mladih za delo v tej stroki.

Vsi programi, ki tečejo, imajo konstantno dober vpis, najboljši vpis pa je v program srednjega poklicnega izobraževanja Avtoserviser, kar sovпада tudi s povpraševanjem na trgu dela, kjer je največje povpraševanje (več kot 98 %) po delavcih s srednjo poklicno izobrazbo. Zelo majhno pa je povpraševanje po delavcih z izobrazbo avtoservisnih tehnik (0,51 %).

Elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija

Opis področja elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija

Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica elektronske in elektroindustrije (2010) vključuje v slovensko elektronsko in elektroindustrijo vse razrede dejavnosti, ki tvorijo značilno strukturo elektronske in elektroindustrije v EU in v svetu. Dejavnosti EE industrije Slovenije, kjer se v poslovanju podjetij izvajajo raziskave in razvoj izdelkov, tehnološko-proizvodne, nabavno-tržne in logistične aktivnosti, pokrivajo z vidika izdelkov naslednja področja:

- velike in male električne gospodinjne aparate ter dele zanje, opremo za dom,
- električne stroje, naprave in aparate,
- stikalne ter zaščitne naprave in opremo,
- instalacijske, stikalne komponente, svetila,
- akumulatorje in baterija,
- električno in elektronsko opremo za vozila,
- merilno, medicinsko, kontrolno, nadzorno opremo,
- komunikacijsko opremo,
- elektro-optične naprave in aparate,
- elektronske komponente in sestave.

Po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2008) po NACE 2006, ki velja od 1. 1. 2008, tvorita panogo elektronske in elektroindustrije dva oddelka dejavnosti, in sicer C 26 - Proizvodnja računalniških, elektronskih in optičnih izdelkov in C 27 - Proizvodnja električnih naprav ter razredi proizvodnih dejavnosti: C 28.130 - Proizvodnja črpalk in kompresorjev (za hladilne naprave v gospodinjstvu), C 28.240 - Proizvodnja ročnih orodij in naprav, C 29.310 - Proizvodnja električne in elektronske opreme

za vozila; C 32.500 - Proizvodnja medicinskih instrumentov, naprav in pripomočkov (delno). V panogo so vključeni tudi razredi storitvenih dejavnosti, povezani s proizvodnjo: C 33.130 - Popravila elektronskih in optičnih naprav; C 33.140 - Popravila električnih naprav in C 33.200 - Montaža industrijskih strojev in naprav.

Po podatkih GZS, Zbornice elektronske in elektroindustrije (str. 11, 2010), delež prihodka elektronske in elektroindustrije v prihodku vseh predelovalnih dejavnosti v letu 2009 znaša 16,1 %. Delež izvoza elektronske in elektroindustrije v okviru predelovalnih dejavnosti je 19,1 % in se je glede na delež v letu 2008 zvišal za 0,2 odstotne točke, kljub temu da je prodaja na tujem trgu v dejavnosti C 26 - Proizvodnja računalnikov, elektronske opreme in optičnih izdelkov upadla kar za 24 % glede na 2008. Izvoz elektronske in elektroindustrije je v 2009 znašal 2.310 milijarde €.

Dodana vrednost v predelovalnih dejavnostih v letu 2009 znaša 5.446 milijarde € in je 11,6 % manjša kot v 2008. Slovenska elektronska in elektroindustrija je ustvarila v letu 871,3 milijonov € dodane vrednosti, kar predstavlja 16 % dodane vrednosti predelovalne industrije v 2009. Dodana vrednost na zaposlenega v letu 2009 v elektroindustriji znaša 28.587,24 € in je nekoliko pod povprečjem predelovalnih dejavnosti RS. Povprečna dodana vrednost v predelovalnih dejavnostih v 2009 znaša 31.523,32 €.

Elektronska in elektroindustrija Slovenije je v letu 2009 kljub izjemno težkim razmeram zaradi svetovne gospodarske in finančne krize uspela zadržati znižano prodajo brez drastičnega krčenja svojih zmogljivosti in dosegla 2.310 milijarde € prodaje na tujih trgih (19 % znižanje glede na 2008).

Zaposlovanje se je na področju elektrotehnike, energetike po letu 2008 zmanjšalo, leta 2011 pa spet doživelo porast. Zaposlovanje za določen/nedoločen čas pa je v analiziranem obdobju bilo v prid zaposlovanju za določen čas.

Izobrazbi na tem strokovnem področju, po katerih je bilo v obdobju 2008–2012 največ povpraševanja, sta bili srednja poklicna izobrazba elektrika energetik ter srednja strokovna izobrazba elektrotehnik. Elektrikar energetik ima kljub največjemu povpraševanju visok delež zaposlitev za določen čas. Na splošno med stopnjami izobrazbe, ki so bile pri delodajalcih pri novih zaposlitvah najbolj zaželeni, prevladujeta srednja poklica izobrazba in srednja strokovna izobrazba. Zanimljivo pa ni niti delež profilov, ki imajo univerzitetno izobrazbo.

Tabela 3.82: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	7.909	25,93	33,48	66,52
2009	4.234	13,88	26,48	73,52
2010	5.160	16,92	20,35	79,65
2011	6.933	22,73	17,50	82,50
2012	6.262	20,53	17,77	82,23
Skupaj	30.498	100,00	23,43	76,57

Vir: ZRSZ, baze PDM

Celotno povpraševanje po delavcih s področja elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija je v petih letih znašalo 30.498 oseb. Največ povpraševanja je bilo zabeleženega v letu 2008, 25,93 %. V letu 2009 smo zaznali padec povpraševanja, glede na celoto je znašalo 13,88 %. V letih 2010, 2011 in 2012 pa se je povpraševanje spet nekoliko dvignilo, a ni doseglo ravni iz leta 2008. Upad

lahko pripišemo gospodarski krizi. Delež zaposlitev za določen čas se je v obdobju 2008–2012 povečal s 66 na 82 %, kar kaže na to, da delodajalci želijo vedno bolj zaposlovati za določen čas.

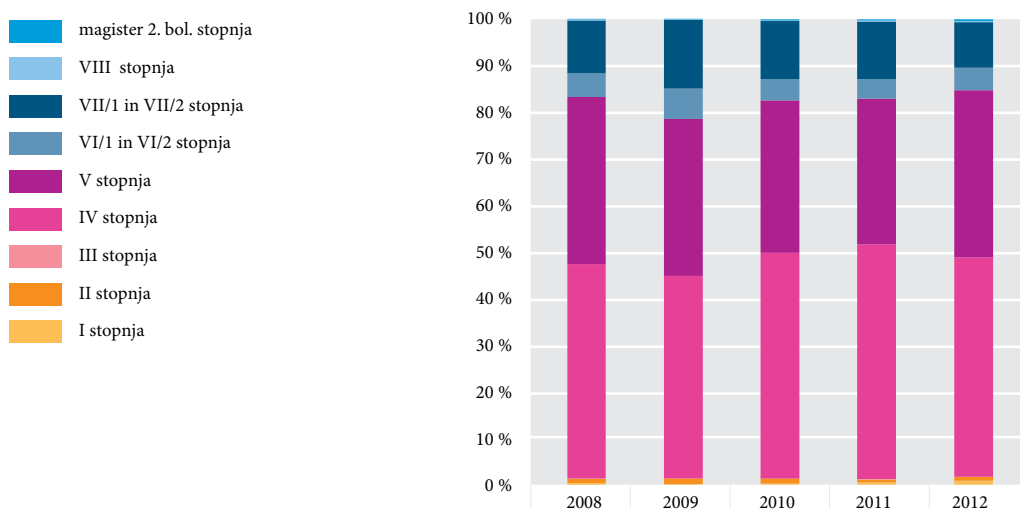
Tabela 3.83: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,42	,14	,33	,49	,86
II.	,90	1,23	1,01	,69	,83
III.	,06	,00	,02	,10	,00
IV.	46,06	43,58	48,53	50,37	47,19
V.	35,90	33,70	32,69	31,33	35,92
VI./1 in VI./2	5,11	6,45	4,67	4,28	4,77
VII./1 in VII./2	11,35	14,76	12,40	12,29	9,90
VIII.	,18	,12	,17	,25	,21
magister 2. bol. st.	,03	,02	,17	,20	,32

Vir: ZRSZ, baze PDM

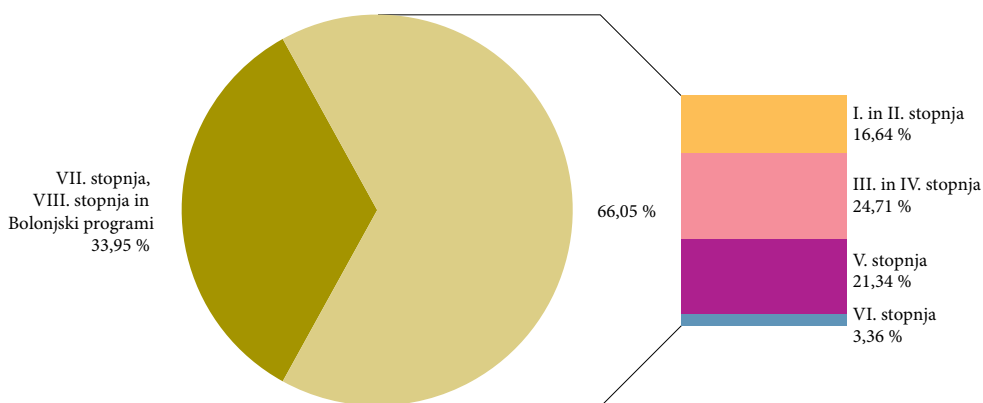
Gledano z vidika stopnje izobrazbe (tabela 3.83) je v celotnem obdobju največje povpraševanje po delavcih s srednjo poklicno in srednjo strokovno izobrazbo. Na tretjem mestu je povpraševanje po delavcih z visokošolsko ali univerzitetno izobrazbo, sledi povpraševanje po delavcih z višjo izobrazbo. Nizko je povpraševanje po delavcih z nižjo poklicno izobrazbo. Razmerje med povpraševanjem po različnih ravneh izobrazbe je v celotnem obdobju precej konstantno, izjema je leto 2009, ko se je povečalo povpraševanje po delavcih z visokošolsko in višješolsko izobrazbo na račun zmanjšanja potreb po delavcih s srednjo poklicno in srednjo strokovno izobrazbo (graf 3.38).

Graf 3.38: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.39: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju elektrotehnike in energetike, elektronike in avtomatizacije ter telekomunikacij

Na področjih elektrotehnike, energetike, elektronike in avtomatizacije ter telekomunikacij so prvi poklicni standardi nastali leta 2003 za potrebe podjetij s področja distribucije elektrike. V letih 2005 in 2006 je potekala prenova celotnega področja elektrotehnike, energetike, elektronike in avtomatizacije ter telekomunikacij in takrat smo prenovili tedanje nomenklature, ki so bile podlaga za izobraževalne

programe. Strokovne skupine, ki so jih predlagali predstavniki delodajalcev in delojemalcev, so takrat predlagale opustitev nekaterih poklicev na IV. ravni zahtevnosti zaradi razvoja tehnologije in, posledično, usihanja povpraševanja po njih na trgu dela. Na višjih ravneh zahtevnosti pa smo razvili nove poklicne standarde, ki jih narekujejo potrebe razvoja tehnologije.

V prihodnje bomo prenovili poklicne standarde z vsebinami trajnostnega razvoja.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde, razvrščene v dve skupini: elektrotehnika, energetika, elektronika in avtomatizacija ter telekomunikacije. Za vsako skupino predstavljamo tudi pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ter obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Tabela 3.84: Poklicni standardi na področju elektrotehnika, energetika, elektronika in avtomatizacija po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Pomočnik/pomočnica elektroinštalaterja		
IV.	Elektronik/elektroničarka		SPI Električar
	Elektroenergetik/elektroenergetičarka		
	Monter/monterka inteligentnih inštalacij		
V.	Preglednik/preglednica manj zahtevnih električnih inštalacij in inštalacij zaščite pred delovanjem strele	da	SSi Elektrotehnik PTI Elektrotehnik
	Sistemski elektroenergetik/sistemska elektroenergetičarka		
	Sistemski elektronik/sistemska elektroničarka		
	Operater/operaterka avtomatiziranih postrojev		
	Stikalničar/stikalničarka v elektroenergetiki	da	
VI.	Dispečer/dispečerka v centru vodenja elektroenergetskega sistema (ES)	da	VIŠ Elektroenergetika
	Tehnolog/tehnologinja elektroenergetike		
	Snovalec/snovalka elektroenergetskih naprav		
	Snovalec/snovalka naprav industrijske elektronike		
	Snovalec/snovalka avtomatiziranih sistemov		
	Preglednik/preglednica zahtevnih električnih inštalacij in inštalacij zaščite pred delovanjem strele	da	

Vir: www.nrpslo.org

V okviru področja elektronike in avtomatizacije posebej izpostavljamo tudi področje **telekomunikacije**, ki pri analizi celotnega področja elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija ni prišlo do izraza zaradi premajhne zastopanosti v celotnem povpraševanju po kvalifikacijah s tega področja. Sicer pa na področju telekomunikacij obstaja 5 poklicnih standardov, ki se uvrščajo na V. in VI. raven zahtevnosti.

Tabela 3.85: Poklicni standardi na področju telekomunikacije po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Sistemske instalater/sistemska instalaterka elektronskih komunikacij		SSI Tehnik elektronskih komunikacij
	Sistemske operater/operaterka elektronskih komunikacij		
VI	Diagnostik/diagnostičarka telekomunikacijskih sistemov		VIŠ Telekomunikacije
	Snovalec/snovalka telekomunikacijskih omrežij, sistemov in naprav		
	Tehnolog/tehnologinja za gradnjo in vzdrževanje telekomunikacijskih omrežij, sistemov in naprav		

Vir: www.nrpslo.org

Na podlagi poklicnega standarda **Pomočnik/pomočnica elektroinstalaterja** ni razvit izobraževalni program in prav tako ni kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standardi **Elektronik/elektroničarka, Elektroenergetik/elektroenergetičarka, Monter/monterka inteligentnih inštalacij** so podlaga za izobraževalni program Elektrikar srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicna standarda **Preglednik/preglednica manj zahtevnih električnih inštalacij in inštalacij zaščite pred delovanjem strele in Preglednik/preglednica zahtevnih električnih inštalacij in inštalacij zaščite pred delovanjem strele** sta podlaga za istoimenska kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti. Razvita sta bila zaradi zahtev Pravilnika o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah (Ur. l. št. 41/2009).

Poklicna standarda **Stikalničar/stikalničarka v elektroenergetiki in Dispečer/dispečerka v centru vodenja elektroenergetskega sistema (ES)** sta podlaga za istoimenska kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti. Razvita sta bila za potrebe industrije električne distribucije.

Poklicni standardi **Sistemske elektroenergetik/sistemska elektroenergetičarka, Stikalničar/stikalničarka v elektroenergetiki, Operater/operaterka avtomatiziranih postrojev in Sistemske elektronik/sistemska elektroničarka** so podlaga za izobraževalni program Elektrotehnik srednjega strokovnega izobraževanja.

Poklicna standarda **Sistemske instalater/ sistemska instalaterka elektronskih komunikacij ter Sistemske operater/ sistemska operaterka elektronskih komunikacij** sta podlaga za izobraževalni program Tehnik elektronskih komunikacij srednjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Tehnolog/tehnologinja elektroenergetike, Snovalec/snovalka elektroenergetskih naprav, Dispečer/dispečerka v centru vodenja elektroenergetskega sistema (ES), Stikalničar/stikalničarka v elektroenergetiki, Vodja projekta, Vodja projektne naloge** so podlaga za izobraževalni program Elektroenergetika višjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Snovalec/snovalka naprav industrijske elektronike, Snovalec/snovalka avtomatiziranih sistemov in Snovalec/snovalka elektroenergetskih naprav** so podlaga za izobraževalni program Elektronika višjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Diagnostik/diagnostičarka telekomunikacijskih sistemov, Snovalec/snovalka telekomunikacijskih omrežij, sistemov in naprav, Tehnolog/tehnologinja za gradnjo in vzdrževanje**

telekomunikacijskih omrežij, sistemov in naprav in Tehnični komercialist/tehnična komercialistka so podlaga za izobraževalni program Telekomunikacije višjega strokovnega izobraževanja.

Področni odbor za poklicne standarde Tehnika je na svoji 8. seji (13. 11. 2012) pogojno potrdil pobudo za pripravo poklicnega standarda Skrbnik-vzdrževalec medicinskih orodij, naprav, sistemov z nalogo CPI-ju, da z delovno skupino primerja vsebino poklicnih standardov na področju mehatronike ter elektronike. Posebej je potrebno preveriti, ali so vsebine servisiranja in vzdrževanja strojev zadostno vsebovane v sedanjih poklicnih standardih.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju elektrotehnike in energetike, elektronike in avtomatizacije in telekomunikacij v letih 2008–2013

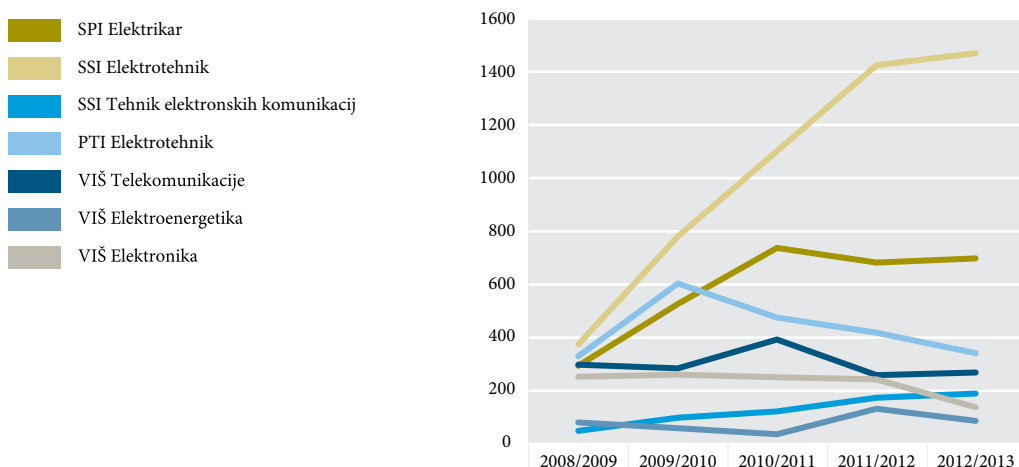
Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljajci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešeta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni programi, zapisani s poševno nepoudarjeno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Tabela 3.86: Vpis v srednješolske izobraževalne programe in višješolske študijske programe

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
<i>NPI Pomočnik elektricarja</i>	28	15			
<i>NPI Monter električnih naprav</i>	4	5	3		
SPI Elektrikar	291	525	737	681	698
<i>SPI Elektrikar elektronik</i>	442	176			
<i>SPI Elektrikar energetik</i>	279	132			
SSI Elektrotehnik	372	781	1.104	1.429	1.476
<i>SSI Elektrotehnik elektronik</i>	812	487	232		
<i>SSI Elektrotehnik energetik</i>	262	179	91		
SSI Tehnik elektronskih komunikacij	44	95	118	169	186
<i>SSI Elektrotehnik računalništva</i>	2.113	1.384	659		
<i>SSI Elektrotehnik telekomunikacij</i>	252	144	61		
PTI Elektrotehnik	327	602	473	416	338
<i>PTI Elektronik</i>	241				
<i>PTI Elektrotehnik energetik</i>	65				
VIŠ Telekomunikacije	295	281	390	255	265
VIŠ Elektroenergetika	77	54	32	129	83
VIŠ Elektronika	249	258	247	239	134

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.40: Vpis v srednješolske izobraževalne programe in višješolske študijske programe

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija in telekomunikacije v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.87: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Preglednik/preglednica manj zahtevnih električnih inštalacij in inštalacij zaščite pred delovanjem strele	2	6	0
	Stikalničar/stikalničarka v elektroenergetiki	0	0	115
VI.	Preglednik/preglednica zahtevnih električnih inštalacij in inštalacij zaščite pred delovanjem strele	2	6	0
	Dispečer/dispečerka v centru vodenja elektroenergetskega sistema (ES)	0	0	106

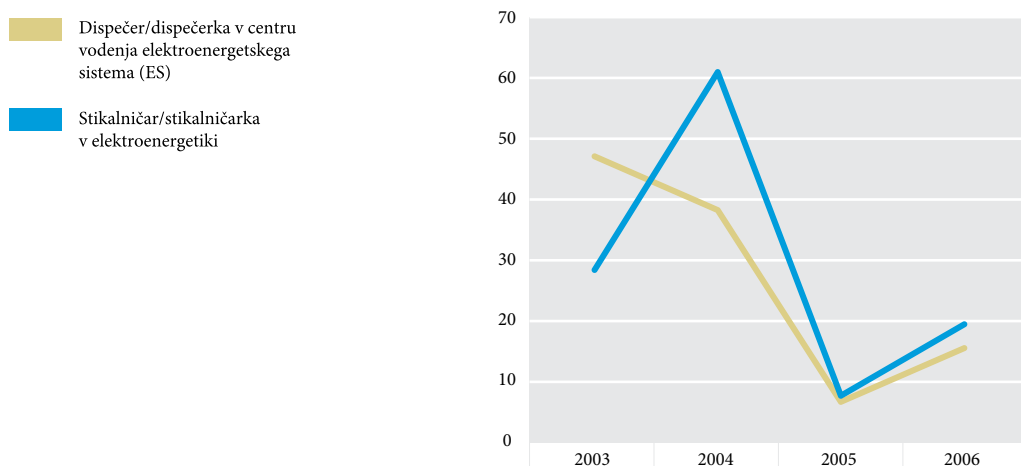
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.88: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija ter telekomunikacije v obdobju 2003–2006

NPK	2003	2004	2005	2006
Stikalničar/stikalničarka v elektroenergetiki	28	61	7	19
Dispečer/dispečerka v centru vodenja elektroenergetskega sistema (ES)	47	38	6	15

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.41: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija in telekomunikacije v obdobju 2003–2006

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje elektrotehnika in energetika, elektronika in avtomatizacija

Na področju elektrotehnike, energetike, elektronike in avtomatizacije imamo razvitih 15 poklicnih standardov na 4 zahtevnostnih ravneh. Na ravni nižje poklicne izobrazbe ni bil razvit izobraževalni program, čeprav imamo potrjen poklicni standard Pomočnik/pomočnica elektroinštalaterja. Na ravni srednje poklicne izobrazbe je bil razvit en izobraževalni program, Električar, ki je nadomestil 2 izobraževalna programa (Električar elektronik in Električar energetik). Na ravni srednje strokovne izobrazbe je nastal en izobraževalni program, Elektrotehnik, ki je nadomestil 2 izobraževalna programa (Elektrotehnik elektronik, Elektrotehnik energetik). Na ravni višje strokovne izobrazbe sta nastala dva izobraževalna programa Elektroenergetika in Elektronika.

Na področju telekomunikacij imamo 5 poklicnih standardov in 2 izobraževalna programa. Na ravni srednjega strokovnega izobraževanja je razvit Tehnik elektronskih komunikacij, na ravni višjega strokovnega izobraževanja pa je razvit program Telekomunikacije.

Primerjava vpisa med področji pokaže, da je v telekomunikacijah na ravni srednjega strokovnega izobraževanja vpis nižji kot v programih s področja elektrotehnike. Na ravni višjega strokovnega izobraževanja pa število vpisanih raste v programu s področja telekomunikacij.

Na strokovnem področju so razviti 4 katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti; in sicer sta 2 za področje proizvodnje elektrike, ki sta nastala na pobudo in za potrebe Eles. Trenutno ni veljavnih licenc za člane komisije za ti dve kvalifikaciji in tudi ni vpisanega izvajalca, do leta 2006 pa so podelili 221 certifikatov za oba NPK-ja.

Druga dva kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti, ki sta razvita na področju, sta novejša in izhajata iz Pravilnika o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah (Ur. l. št. 41/ 2009), ki določa zahteve, s katerimi se zagotavlja varnost nizkonapetostnih električnih inštalacij in naprav pri projektiranju in gradnji novih stavb ter njihovem vzdrževanju. Ena od zahtev se nanaša tudi na kader, ki lahko opravlja preglede električnih inštalacij. Pravilnik določa, da preglede lahko opravljajo osebe s pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo. Za ti dve NPK imamo že 2 izvajalca in člane komisije in razpisane roke preverjanja in potrjevanja.

Kemijska tehnologija

Opis področja kemijska tehnologija

Kljub dejstvu, da je kemična industrija relativno mlada panoga, ima v Sloveniji močno tradicijo. Manjše kemične tovarne, ki delujejo na slovenskem ozemlju in se ukvarjajo s proizvodnjo mila, barv, plina in različnih pomožnih kemikalij, so nastale že v prvi polovici 19. stoletja. Slovenija je v svojem temeljnem strateškem dokumentu razvoja države, v Strategiji razvoja Slovenije (2005) opredelila pet ključnih razvojnih prioritet, in sicer je v prvi od njih (Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast) zapisala dejavnost Spodbujanje podjetniškega razvoja in povečanje konkurenčnosti. V tretji pa so opredeljena tudi nosilna gospodarska področja, med katerimi sta tudi farmacija in kemijska industrija.

Kemija ima jasno in ključno vlogo pri zagotavljanju tehnoloških rešitev za izzive, pred katere je postavljena družba današnjega dne. S ponujanjem novih priložnosti in blaginje bo kemija stimulatивно jedro slovenskega in enakovreden član evropskega gospodarstva.

V dejavnostih kemijske industrije je leta 2010 po podatkih Združenja kemijske industrije pri Gospodarski zbornici Slovenije poslovalo 648 družb: 39 velikih, 39 srednjih, 70 malih in 500 mikro družb. V letu 2011 je število registriranih podjetij naraslo na 677. Največ družb, 517, se je ukvarjalo z izdelki iz gume in s plastičnimi masami, 140 s proizvodnjo kemikalij in kemičnih izdelkov ter 20 s proizvodnjo farmacevtskih surovin in preparatov. Po podatkih iz nerevidiranih letnih poročil za leto 2010 je bilo v kemijski industriji povprečno 24.786 zaposlenih, prihodki družb so dosegli 4,6 milijarde evrov (samo iz prodaje na tujih trgih 3,4 milijarde evrov), neto čisti dobiček družb je znašal 273 milijonov evrov in dodana vrednost 1,4 milijarde evrov. (Utemeljitev poklicnih standardov področja kemijske tehnologije. Interno gradivo CPI, 2011)

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja kemijska tehnologija in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008

do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 4.409 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.89: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja kemijska tehnologija po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	1.010	22,91	26,73	73,27
2009	698	15,83	15,90	84,10
2010	951	21,57	11,88	88,12
2011	992	22,50	26,41	73,59
2012	758	17,19	17,55	82,45
Skupaj	4.409	100,00	20,16	79,84

Vir: ZRSZ, baze PDM

Pregled povpraševanja po delavcih na področju kemije prikazuje, da se povpraševanje od leta 2008 zmanjšuje. V povprečju je za nedoločen čas namenjenih 20,16 % ponudb zaposlitve, za določen čas pa 79,84 % zaposlitev. Največje povpraševanje po delavcih za določen čas je bilo v letu 2010, in sicer 88,12 %, največje povpraševanje po delavcih za nedoločen čas pa je bilo leta 2008, 26,73 %, kar je še vedno majhen delež.

V času od 2008 do 2012 je bilo na področju kemijske tehnologije največ povpraševanja po kemijskih tehnikih (1681), univerzitetnih diplomiranih kemikih (439), univerzitetnih diplomiranih inženirjih kemijske tehnologije (410), diplomiranih inženirjih kemijske tehnologije (VS) (388) in kemijskih procesničarjih (330).

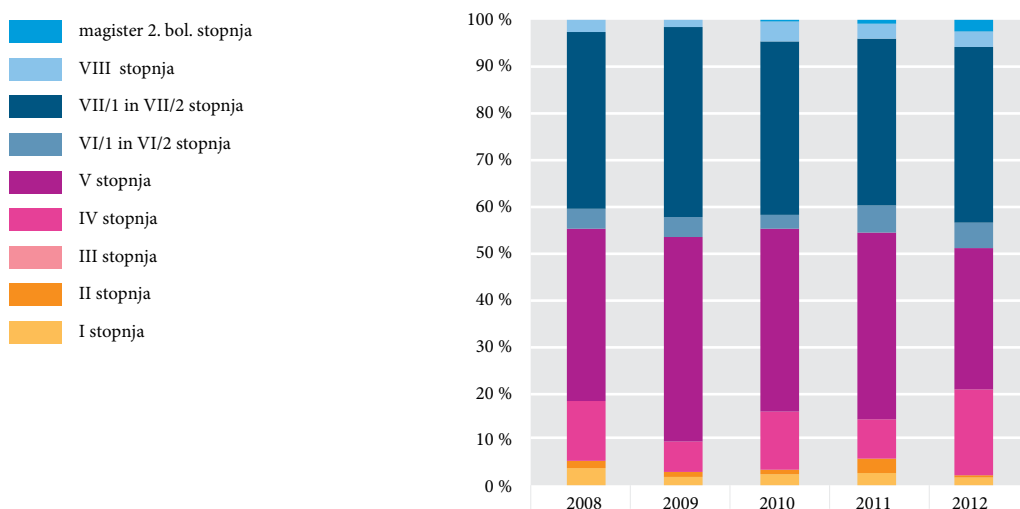
Tabela 3.90: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja kemijska tehnologija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	3,76	1,86	2,42	2,62	1,72
II.	1,49	1,00	,95	3,13	,40
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	12,87	6,59	12,51	8,47	18,47
V.	37,03	43,84	39,22	40,12	30,34
VI./1 in VI./2	4,26	4,30	3,05	5,85	5,54
VII./1 in VII./2	38,02	40,83	37,22	35,79	37,73
VIII.	2,57	1,58	4,31	3,23	3,30
magister 2. bol. st.	,00	,00	,32	,81	2,51

Vir: ZRSZ, baze PDM

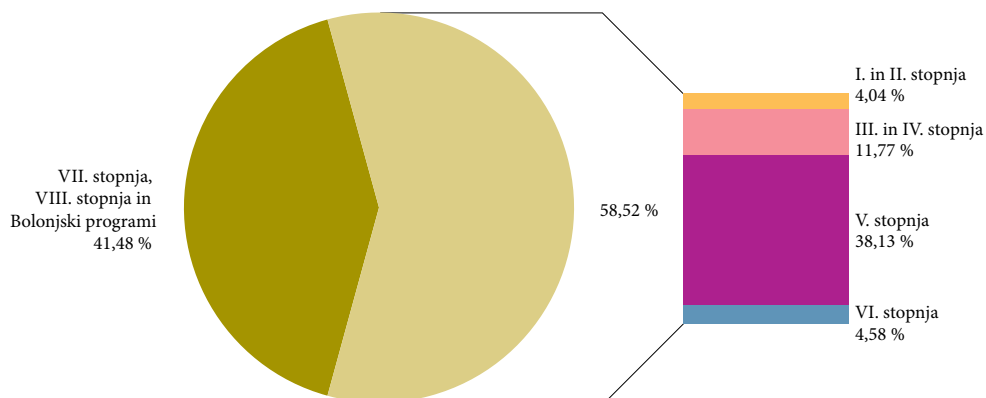
Pri pregledu povpraševanja po delavcih po stopnjah dosežene izobrazbe lahko vidimo (tabela 3.90, graf 3.42 in graf 3.43), da delodajalci iščejo delavce s peto stopnjo izobrazbe in take, ki imajo sedmo stopnjo izobrazbe. V letu 2012 je bilo povpraševanje po sedmi stopnji izobrazbe večje kot po ostalih stopnjah. Najmanjše je povpraševanje po delavcih z drugo stopnjo izobrazbe in tistih, ki imajo osmo stopnjo izobrazbe.

Graf 3.42: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja kemijska tehnologija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.43: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja kemijska tehnologija po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju na področju kemijska tehnologija

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja kemijska tehnologija ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.91: Poklicni standardi na področju kemijska tehnologija po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Kemijski procesničar/kemijska procesničarka		
V.	Operativni kemijski tehnolog/operativna kemijska tehnologinja		SSI Kemijski tehnik
	Kemijski analitik/kemijska analitičarka		

Vir: www.nrpslo.org

Na področju kemijske tehnologije v letih 2011/2012 poteka revizija kvalifikacijske strukture. Poklicni standard **Kemijski procesničar/kemijska procesničarka** ni podlaga za izobraževalni program in trenutno za to kvalifikacijo ni možnosti za pridobitev NPK.

Poklicna standarda **Operativni kemijski tehnolog/operativna kemijska tehnologinja in Kemijski analitik/kemijska analitičarka** sta osnova za izobraževalni program Kemijski tehnik. Ne predvideva se priprava katalogov za NPK.

Analiza vpisa v izobraževalne programe na področju na področju kemijska tehnologija v letih 2008–2013

V spodnji tabeli je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis.

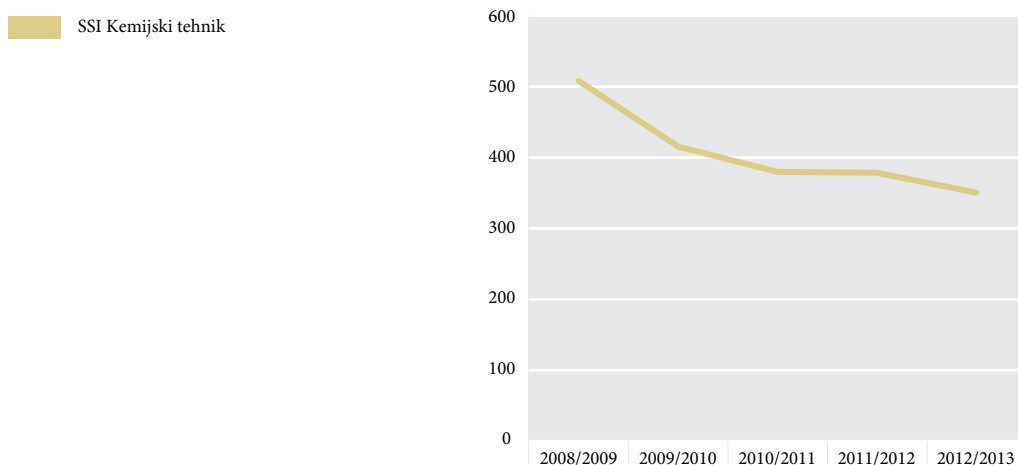
Tabela 3.92: Vpis v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Kemijski tehnik	510	415	380	379	350

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Povpraševanje po kemijskih tehnikih je v povprečju enako, vpis v srednje strokovni izobraževalni program kemijski tehnik pa od leta 2008 upada. Leta 2008 je bilo v program vpisanih 510 dijakov, v letu 2012 pa 350 dijakov.

Graf 3.44: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Sklepne ugotovitve za področje kemijska tehnologija

Na področju kemijske tehnologije imamo tri poklicne standarde, enega je na četrti ravni in dva na peti ravni. Poklicna standarda na peti ravni, Operativni kemijski tehnolog/operativna kemijska tehnologinja in Kemijski analitik/kemijska analitičarka, sta osnova za izobraževalni program SSI Kemijski tehnik. Za izobraževalni program SSI Kemijski tehnik so podlaga tudi standardi z drugih področij. S področja plastične in gumarske predelave je to Upravlavec strojev za predelavo plastičnih materialov, s področja papirništva pa Papirniški tehnolog/papirniška tehnologinja.

Na tem področju trenutno ni možno pridobiti nacionalne poklicne kvalifikacije.

Vpis v srednješolski strokovni izobraževalni program Kemijski tehnik upada, povpraševanje na trgu po zaposlovanju delavcev s to izobrazbo pa ostaja povprečno enako. Delodajalci iščejo predvsem delavce s peto in sedmo stopnjo izobrazbe, in to za določen čas.

Kljub naraščanju števila podjetij na področju proizvodnje kemikalij in kemičnih izdelkov se je vpis v izobraževalni program od leta 2008 do leta 2012 zmanjševal.

Proizvodne tehnologije

V strokovno področje proizvodne tehnologije po Klasius-P (SURs, 2006) sodijo:

- živilska tehnologija,
- tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija,
- lesarska, papirniška, plastična, steklarska in podobna tehnologija,
- rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin.

Živilska tehnologija

Opis področja živilska tehnologija

Živilstvo zajema široko področje predelave živil in sega vse od slaščičarstva, mlinarstva, pekarstva, mlekarstva, mesarstva, predelave sadja in zelenjave, izdelave najrazličnejših pijač (brezalkoholne, pivo, vino, žgane pijače) pa do izdelave izdelkov hitre hrane in oljarstva. S predelavo živil se ukvarjajo tako majhni obrtniški obrati kot velika industrijska podjetja. Znotraj živilske panoge je po številu podjetij najštevilčnejši sektor pekarstvo, testenine. Negativni trend zaposlovanja je, tako kot ostale sektorje, v času gospodarske krize zajel tudi živilsko predelovalno industrijo in obrt. Povpraševanje po zaposlitvi delavcev z izobrazbo s področja živilstva je leta 2009 padlo in naslednja leta nihalo. Prevladovala so zaposlitve za določen čas.

Po standardni klasifikaciji dejavnosti SKD področje živilske tehnologije uvrščamo v C - Predelovalne dejavnosti. Dejavnosti, ki se ukvarjajo z živilsko tehnologijo in sodijo v področje, so C10 - Proizvodnja živil, C11 - Proizvodnja pijač, C12 - Proizvodnja tobačnih izdelkov. Skupaj je bilo leta 2008 registriranih 1079 podjetij s 17301 zaposlenimi. Med temi se ji največji ukvarja s proizvodnjo živil, in sicer 975 registriranih podjetij. Leta 2011 je število podjetij naraslo na 1277, število zaposlenih je padlo na 15179. Področje C12 - Proizvodnja tobačnih izdelkov nima registriranih podjetij in zaposlenih. Omeniti je potrebno, da ima lahko eno podjetje registriranih več dejavnosti.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja živilska tehnologija in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je bilo v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 7.842 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštewane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.93: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja živilska tehnologija po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	2.181	27,81	24,03	75,97
2009	1.331	16,97	18,41	81,59
2010	1.402	17,88	19,90	80,10
2011	1.576	20,10	18,27	81,73
2012	1.352	17,24	15,38	84,62
Skupaj	7.842	100,00	19,69	80,31

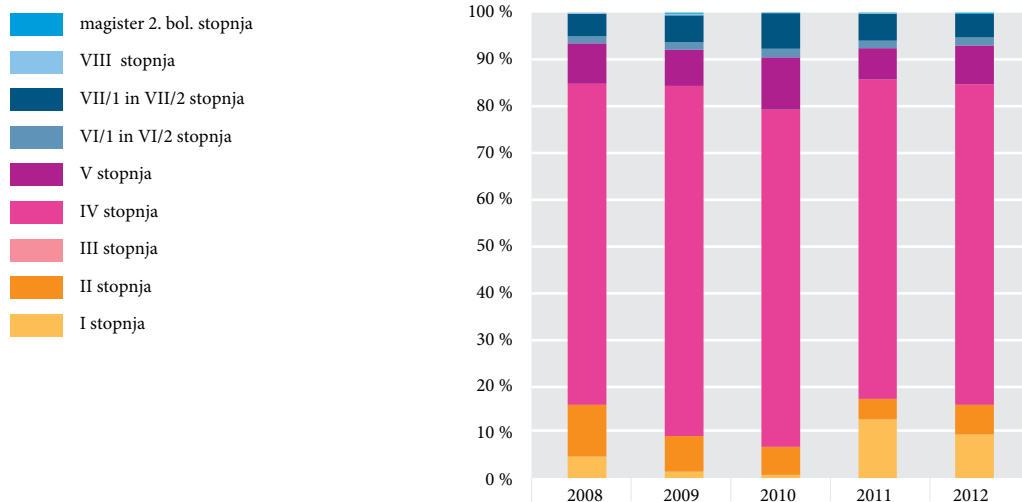
Za področje živilstvo je značilno, da so delodajalci v vseh analiziranih letih največ povpraševali po delavcih z zaključeno dvoletno in triletno poklicno izobrazbo.

Tabela 3.94: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja živilska tehnologija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	4,59	1,35	,64	12,63	9,39
II.	11,10	7,66	6,06	4,38	6,29
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	69,05	75,21	72,47	68,65	68,93
V.	8,67	7,81	11,27	6,73	8,36
VI./1 in VI./2	1,51	1,65	1,85	1,65	1,70
VII./1 in VII./2	4,91	5,79	7,56	5,77	5,10
VIII.	,18	,30	,00	,06	,00
magister 2. bol. st.	,00	,23	,14	,13	,22

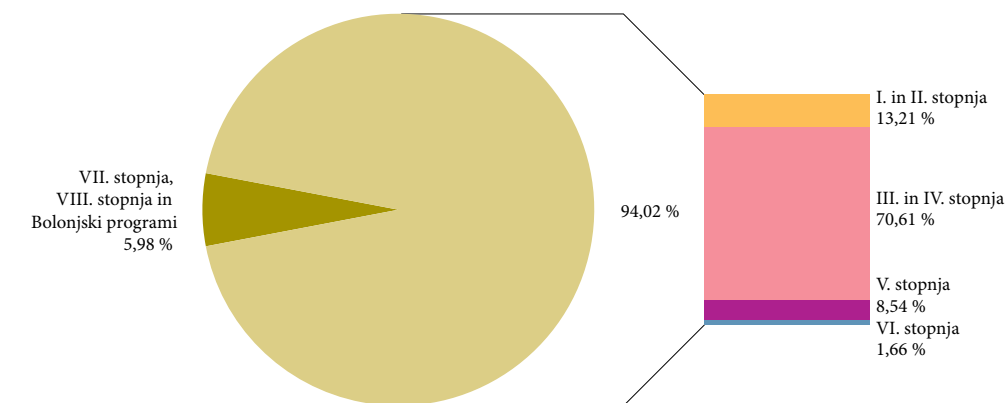
Vir: ZRSZ, baza PDM

Graf 3.45: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja živilska tehnologija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baza PDM

Graf 3.46: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja živilska tehnologija po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baza PDM

Razvoj poklicnih standardov in analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2012 na področju živilska tehnologija

Področje živilska tehnologija obsega pestro paleto del, od pomočniških do bolj zahtevnih, zato pripravljamo poklicne standarde na različnih nivojih.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja živilska tehnologija, razvrščene po različnih ravneh zahtevnosti del. Za vsako raven zahtevnosti del predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijave službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni programi, zapisani s poševno nepoudarjeno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti

Tabela 3.95: Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Pomočnik/pomočnica peka in slaščičarja		NPI Pomočnik v biotehniki in oskrbi
	Pomočnik/pomočnica mesarja		
	Pomočnik/pomočnica v živilstvu		
	Izdelovalec/izdelovalka kruha, potic, peciva in testenin na tradicionalni način	da	

Vir: www.nrpslo.org

Na najnižjem nivoju zahtevnosti, tj. na III. ravni, smo pripravili štiri poklicne standarde: **Izdelovalec/izdelovalka kruha, potic, peciva in testenin na tradicionalni način** je osnova za katalog za NPK, ostali poklicni standardi so umeščeni v program nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v biotehniki in oskrbi.

Poklicni standardi **Pomočnik/pomočnica peka in slaščičarja**, **Pomočnik/pomočnica v živilstvu**, **Pomočnik/pomočnica mesarja** so poleg Pomočnik/pomočnica v biotehniki in Pomočnik/pomočnica gospodinjice oskrbnice podlaga za izobraževalni program Pomočnik v biotehniki in oskrbi. Trenutno poteka revizija poklicnih standardov Pomočnik/pomočnica peka in slaščičarja in Pomočnik/pomočnica mesarja.

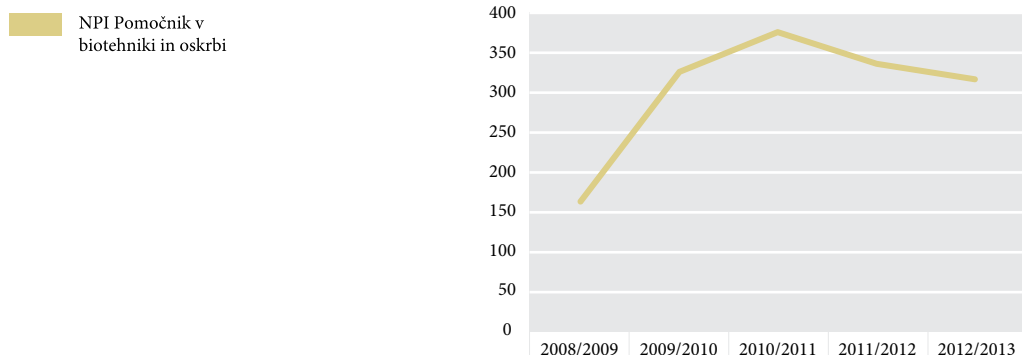
Analiza vpisa v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja (NPI) v letih 2008–2013

Tabela 3.96: Vpis v izobraževalne programe nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v biotehniki in oskrbi v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
NPI Pomočnik v biotehniki in oskrbi	162	327	377	337	317

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.47: Prikaz vpisa v izobraževalne programe nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v biotehniki in oskrbi v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti

Tabela 3.97: Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Predelovalec/predelovalka mleka na tradicionalni način	da	SPI Mlekar
	Predelovalec/predelovalka mesa na tradicionalni način	da	
	Predelovalec/predelovalka sadja na tradicionalni način	da	
	Predelovalec/predelovalka mleka		
	Izdelovalec/izdelovalka fermentiranega mleka		
	Sirar/sirarka		
	Maslar/maslarka		SPI Mesar
	Sladoledar/sladoledarka		
	Razsekovalc/razsekovalka		
	Predelovalec/predelovalka mesa in mesnin		
	Prodajalec/prodajalka mesa in mesnin		
	Klavničar/klavničarka		SPI Pek
	Izdelovalec/izdelovalka osnovnih vrst kruha		
	Izdelovalec/izdelovalka pekovskega peciva		
	Izdelovalec/izdelovalka pekovskih izdelkov hitre hrane in pekovskih polizdelkov		
	Testeninar/testeninarka		
	Mlinar/mlinarica		SPI Slaščičar
	Izdelovalec/izdelovalka trajnega peciva		
	Izdelovalec/izdelovalka sladic		
	Izdelovalec/izdelovalka čokolade in bonbonov		
	Slaščičar dekorater/slaščičarka dekoraterka		
	Lectar/lectarka		SPI Živilec
	Oljar/oljarka		
	Pivovar/pivovarka		
	Vinar/vinarka		
	Žgajnar destilater/žgajnarica destilaterka		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Predelovalec/predelovalka mleka na tradicionalni način, Predelovalec/predelovalka mesa na tradicionalni način in Predelovalec/predelovalka sadja na tradicionalni način** posegajo na področje živilstva, vendar so to poklicni standardi, ki so hkrati prilagojeni dopolnilni dejavnosti na kmetiji in imajo vsi podlago v katalogih za NPK, ki se uspešno izvajajo že več let.

Poklicni standardi **Predelovalec/predelovalka mleka, Izdelovalec/izdelovalka fermentiranega mleka Sirar/sirarka, Maslar/maslarka ter Sladoledar/sladoledarka** so vključeni v izobraževalni program Mlekar. Poklicni standard **Sladoledar/sladoledarka** je vključen tudi v izobraževalni program Slaščičar. V letu 2012 smo opravili revizijo vseh navedenih standardov.

Poklicni standardi **Razsekovallec/razsekovalka, Predelovalec/predelovalka mesa in mesnin, Prodajalec/prodajalka mesa in mesnin** in **Klavničar/klavničarka** so vključeni v izobraževalni program Mesar. V letu 2012 smo opravili revizijo vseh navedenih standardov.

Poklicni standardi **Izdelovalec/izdelovalka osnovnih vrst kruha, Izdelovalec/izdelovalka pekovskega peciva in Izdelovalec/izdelovalka pekovskih izdelkov hitre hrane in pekovskih polizdelkov** so osnova izobraževalnega programa Pek.

Poklicni standardi **Izdelovalec/izdelovalka trajnega peciva, Izdelovalec/izdelovalka sladlic, Izdelovalec/izdelovalka čokolade in bonbonov in Slaščičar dekorater/slaščičarka dekoraterka** so vključeni v izobraževalni program Slaščičar. Poklicni standard **Lectar/lectarka** je vključen v odprti del kurikula.

Oljar/oljarka, Pivovar/pivovarka, Vinar/vinarka ter **Žgajnar destilater/žgajnarka destilaterka** so poklicni standardi, ki so vključeni v izobraževalni program Živilec. Program je bil sicer na Strokovnem svetu za poklicno in strokovno izobraževanje potrjen, vendar pa Ministrstvo za šolstvo in šport doslej še ni objavilo razpisa za vpis v ta program.

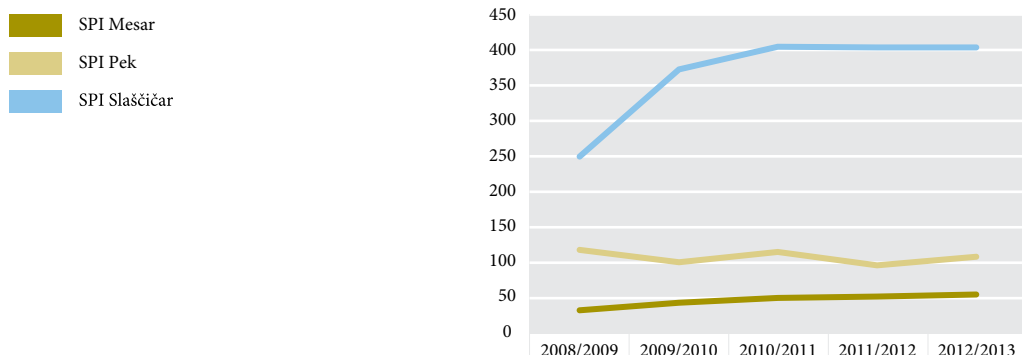
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Tabela 3.98: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Živilec	-	-	-	-	-
SPI Mlekar	-	-	-	-	-
SPI Mesar	30	41	48	50	53
SPI Pek	116	98	113	94	106
SPI Slaščičar-konditor	99				
SPI Slaščičar	248	372	404	403	403

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.48: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti

Tabela 3.99: Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Kontrolor/kontrolorka živil		
	Operater/operaterka proizvodnje živil rastlinskega izvora		
	Operater/operaterka proizvodnje živil živalskega izvora		SSI Živilsko-prehranski tehnik
	Prehrambenik/prehrambenica		PTI Živilsko-prehranski tehnik
	Upravljaliec/upravljalca strojev v živilski industriji		
	Kletar/kletarka	da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Kontrolor/kontrolorka živil**, **Operater/operaterka proizvodnje živil rastlinskega izvora**, **Operater/operaterka proizvodnje živil živalskega izvora**, **Prehrambenik/prehrambenica** in **Upravljaliec/upravljalca v živilski industriji** so umeščeni v program srednjega strokovnega izobraževanja Živilsko-prehranski tehnik.

Poklicni standard **Kletar/kletarka** je podlaga za kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti

Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

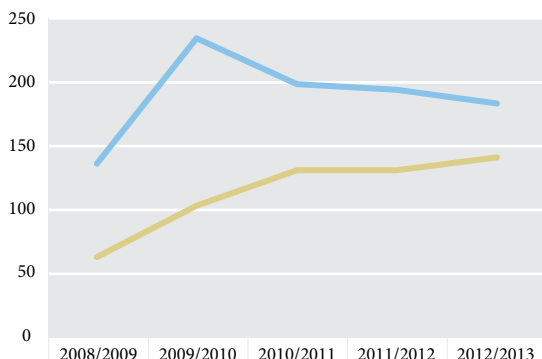
Tabela 3.100: Vpis v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Živilsko-prehranski tehnik	64	104	132	132	142
PTI Živilsko-prehranski tehnik	137	235	199	195	184
SSI Živilski tehnik	92	42	-	-	-
PTI Živilski tehnik	119	-	-	-	-

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.49: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

SSI Živilsko prehranski tehnik
PTI Živilsko prehranski tehnik

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti

Tabela 3.101: Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Tehnolog/tehnologinja živilstva		VIŠ Živilstvo in prehrana
	Organizator/organizatorka prehrane		
	Vinolog/vinologinja		

Vir: www.nrpslo.org

Na VI. ravni zahtevnosti smo izdelali tri poklicne standarde: **Tehnolog/tehnologinja živilstva**, **Organizator/organizatorka prehrane** ter **Vinolog/vinologinja** in ti so osnova za izobraževalni program Živilstvo in prehrana.

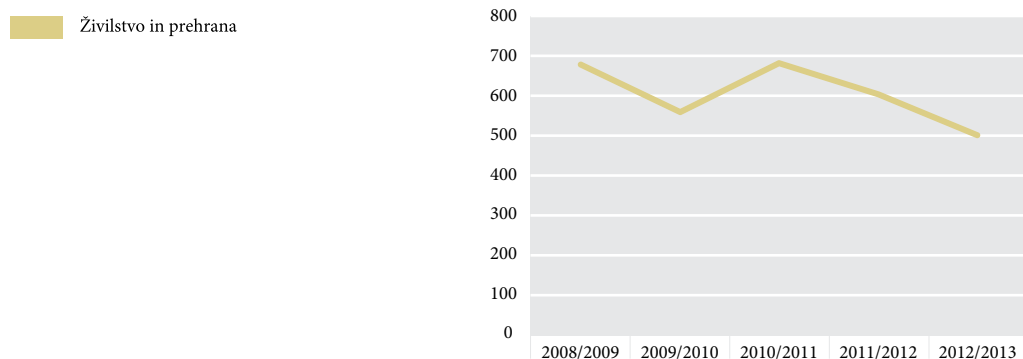
Analiza vpisa v programe višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) v letih 2008–2013

Tabela 3.102: Vpis v program višjega strokovnega izobraževanja Živilstvo in prehrana v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Živilstvo in prehrana	678	559	682	603	500

Vir: podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.50: Prikaz vpisa v program višjega strokovnega izobraževanja Živilstvo in prehrana v letih 2008–2013

Vir: podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju živilska tehnologija v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.103: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju živilska tehnologija

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
III.	Izdelovalec/izdelovalka kruha, potic, peciva in testenin na tradicionalni način	7	30	537
IV.	Predelovalec/predelovalka mesa na tradicionalni način	5	30	177
	Predelovalec/predelovalka mleka na tradicionalni način	4	19	558
	Predelovalec/predelovalka sadja na tradicionalni način	5	19	115
V.	Kletar/kletarka	1	0	0

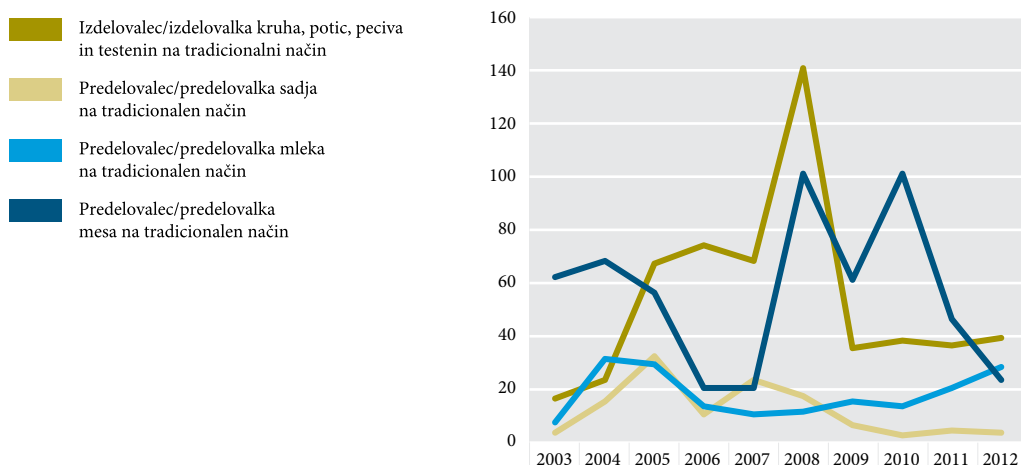
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.104: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju živilska tehnologija v obdobju 2003–2012

NPK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Izdelovalec/izdelovalka kruha, potic, peciva in testenin na tradicionalni način	16	23	67	74	68	141	35	38	36	39
Predelovalec/predelovalka sadja na tradicionalni način	3	15	32	10	23	17	6	2	4	3
Predelovalec/predelovalka mleka na tradicionalni način	7	31	29	13	10	11	15	13	20	28
Predelovalec/predelovalka mesa na tradicionalni način	62	68	56	20	20	101	61	101	46	23

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.51: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju živilska tehnologija v obdobju 2003–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje živilska tehnologija

Na področju živilske tehnologije je organizirano izobraževanje na vseh stopnjah poklicnega in strokovnega izobraževanja. Vsi programi imajo vključenih več poklicnih standardov, od štiri do pet, izjema je višješolski program Živilstvo in prehrana, ki obsega tri poklicne standarde.

Med mladimi zadnja leta ni interesa za vpis v triletni poklicni izobraževalni program Mlekar. Pripravili so se tudi poklicni standardi, ki so bili umeščeni v triletni poklicni izobraževalni program Živilec, vendar pa Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport doslej še ni objavilo razpisa za v vpis.

Do pobud za pripravo nacionalnih poklicnih kvalifikacij s strani industrije ali obrti ni prihajalo, zato se na področju živilstvo doslej ni razvijalo katalogov standardov znanj in spretnosti. Pri dopolnilnih dejavnosti je situacija drugačna, saj se na tem področju že vrsto let izvajajo preverjanja in potrjevanja znanj in spretnosti za vse štiri pripravljene kataloge NPK.

Tekstilna, konfekcijska, čevlarska in usnjarska tehnologija

Opis področja tekstilna, konfekcijska, čevlarska in usnjarska tehnologija

Tekstilstvo zajema široko področje predelave in izdelave tekstilij ter vključuje več področij dela in različne poklice, ker pokriva tehnološke postopke predenja, tkanja, pletenja, barvanja, tiskanja, plemenitenja, konfekcioniranja ter vzdrževanja tekstilij. Tekstilije imajo to uporabno nalogo, da nas ščitijo pred zunanjimi vplivi. Biti morajo funkcionalne, modne, pisane, prijetne za nošnje, njihovo vzdrževanje mora biti čim enostavnejše. Z izdelavo tekstilij se ukvarjajo tako majhni obrtniški obrati kot velika industrijska podjetja. Za področje tekstilstva se trenutno po šolah izvajajo programi le za področje konfekcije, ki pa vključuje tudi možnost za vzdrževanje tekstilij. Na tem področju je kar veliko sprememb, saj smo tudi tu vključili prenovo izobraževalnih programov. V vsakdanjem življenju smo obdani tudi z usnjenimi in krznenimi izdelki, tudi oblečemo se lahko v usnjena in krznena oblačila, pa ne pozabimo, da smo radi tudi modno in udobno obuti ter da uporabljamo najrazličnejše dodatke, kot so torbice, denarnice, pasovi in drugo. Izobraževanje na tem področju se že nekaj časa ne izvaja.

Negativni trend zaposlovanja je, tako kot ostale sektorje, zajel tudi tekstilno industrijo in obrt. Povpraševanje po zaposlitvi delavcev, ki imajo izobrazbo s področja tekstilstva, je v letu 2012 izrazito padlo.

Področje tekstilna tehnologija po SKD zajema dejavnosti C12 - Proizvodnja tekstilij, C14 - Proizvodnja oblačil, C15 - Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov. Leta 2008 je bilo na področju registriranih 1487, leta 2011 pa 1305 podjetij. Število zaposlenih se je v obdobju od 2008 do 2011 zmanjšalo z 20894 na 12896, kar je velik padec. Največji delež pripada dejavnosti C14 - Proizvodnja oblačil, kjer je tudi največ podjetij in največ zaposlenih na področju. Samo v tej dejavnosti je število zaposlenih v obdobju od 2008 do 2011 padlo z 9616 na 5190.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja tekstilna, konfekcijska, čevlarska in usnjarska tehnologija in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 7.610 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.105: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja tekstilna, konfekcijska, čevlarska in usnjarska tehnologija po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	1.633	21,46	36,56	63,44
2009	1.654	21,73	14,15	85,85
2010	1.745	22,93	10,49	89,51
2011	1.844	24,23	8,13	91,87
2012	734	9,65	12,94	87,06
Skupaj	7.610	100,00	16,54	83,46

Vir: ZRSZ, baza PDM

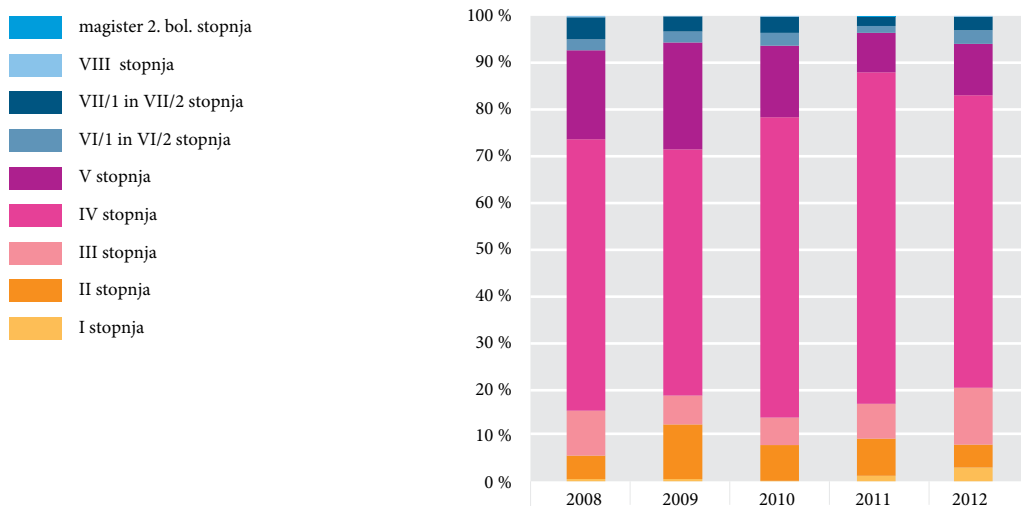
Na področju tekstila je med delodajalci prevladovalo povpraševanje po kadrih s triletno poklicni izobrazbo.

Tabela 3.106: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja tekstilna, konfekcijska, čevlarska in usnjarska tehnologija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,55	,54	,17	1,25	3,00
II.	5,02	11,67	7,68	7,97	4,90
III.	9,68	6,29	5,85	7,48	12,26
IV.	58,30	52,84	64,58	71,20	62,81
V.	19,04	22,91	15,36	8,51	11,04
VI./1 in VI./2	2,39	2,42	2,75	1,41	3,00
VII./1 in VII./2	4,78	3,20	3,38	2,06	2,86
VIII.	,24	,12	,23	,00	,14
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,11	,00

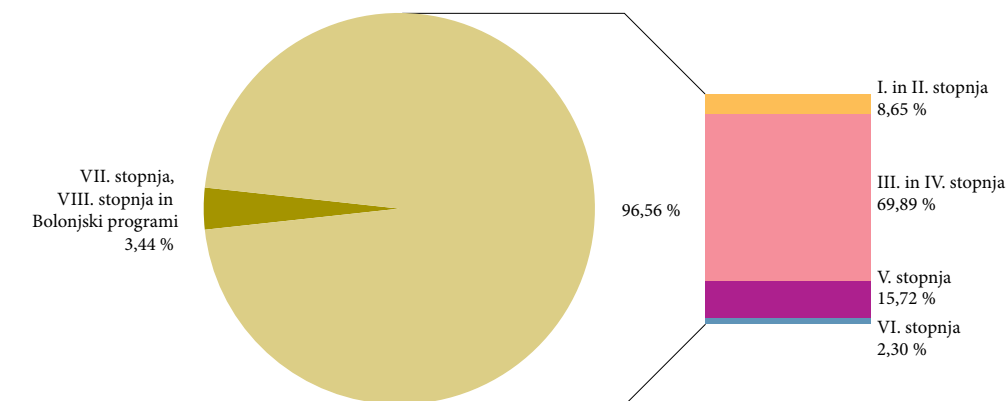
Vir: ZRSZ, baza PDM

Graf 3.52: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja tekstilna, konfekcijska, čevlarska in usnjarska tehnologija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baza PDM

Graf 2.53: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baza PDM

Poklicni standardi na področju tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.107: Poklicni standardi na področju tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
II.	Delavec/delavka za preprosta konfekcijska dela	da	
III.	Tekstilni konfektionar/tekstilna konfektionarka	da	
	Preoblikovalec tekstilij		NPI Preoblikovalec tekstilij
IV.	Krojač/krojačica	SPI Izdelovalec oblačil	SSI Ustvarjalec modnih oblačil
	Šiviljec/šivilja		
V.	Tehnik/tehnica za konfekcijo	PTI Ustvarjalec modnih oblačil	
	Modelar/modelarka za konfekcijo		

Vir: www.nrpso.org

Poklicni standardi **Šiviljec/šivilja, Krojač/krojačica in Vzdrževalec/vzdrževalka tekstilij** so osnova za izobraževalni program Izdelovalec/izdelovalka oblačil. Hkrati so ti poklicni standardi, skupaj s poklicnima standardoma **Tehnik/tehnica za konfekcijo in modelar/modelarka za konfekcijo** osnova za štiriletni program Ustvarjalec/ustvarjalka modnih oblačil. Ustvarjalec modnih oblačil je program, ki se ga izvaja tudi v poklicno-tehniškem izobraževanju in obsega dva poklicna standarda Tehnik/tehnica za konfekcijo in Modelar/modelarka za konfekcijo.

Poklicna standarda **Delavec/delavka za preprosta konfekcijska dela, Tekstilni konfektionar/tekstilna konfektionarka** sta podlaga za katalog za NPK.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 na področju tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni programi, zapisani s poševno nepoudarjeno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

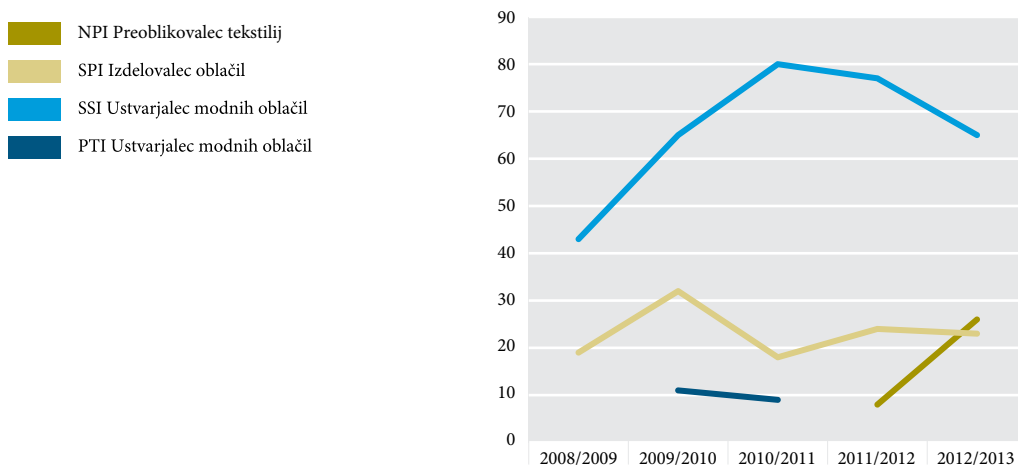
Tabela 3.108: Vpis v izobraževalne programe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
NPI Pomočnik konfektionarja	23	22	27	16	
NPI Preoblikovalec tekstilij				8	26
SPI Šivilja-krojač	23	2	1		
SPI Izdelovalec oblačil	19	32	18	24	23
SSI Ustvarjalec modnih oblačil	43	65	80	77	65
PTI Ustvarjalec modnih oblačil		11	9		
PTI Konfekcijski modelar	26				

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Program Preoblikovalec tekstilij je leta 2011/12 zamenjal program Pomočnik konfektionarja. Program Izdelovalec oblačil je nadomestil program Šivilja-krojač. Konfekcijski modelar je bil v času izvajanja oblikovan kot program poklicno-tehniškega izobraževanja in ga je nadomestil program Ustvarjalec modnih oblačil, ki se izvaja kot PTI in SSI.

Graf 3.54: Prikaz vpisa v srednješolske izobraževalne programe v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju na področju tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.109: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
II.	Delavec/delavka za preprosta konfekcijska dela	1	0	0
III.	Tekstilni konfektionar/tekstilna konfektionarka	1	0	0

Vir: www.nrpslo.org

Sklepne ugotovitve za področje tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija

Za področje tekstil in obutev je značilno, da je vpis v izobraževalne programe precej nizek. Izdelana sta bila dva kataloga za NPK Delavec/delavka za preprosta konfekcijska dela in Tekstilni konfektionar/tekstilna konfektionarka, za katera je registriran en izvajalec, vendar pa se preverjanje in potrjevanje doslej ni izvajalo.

Lesarstvo

Opis področja lesarstvo

Lesarstvo zajema dve ključni dejavnosti: proizvodnjo pohištva in notranje opreme ter obdelavo in predelavo lesa, ki vključuje proizvodnjo stavbnega pohištva in primarno predelavo lesa. V lesarstvu je delež mikro podjetij zelo visok, kar dokazuje, da tradicionalno spada med obrtniške panoge. V letu 2009 se je povpraševanje po zaposlovanju delavcev, ki imajo izobrazbo s področja lesarstva zmanjšalo za dobro polovico.

Področje lesarstvo po SKD sodi v področje C16 - Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva in v področje C31 - Proizvodnja pohištva. V prvo sodijo dejavnosti C16.1 - Žaganje, skobljanje in impregniranje lesa ter C16.2 - Proizvodnja lesenih, plutovinastih, pletarskih izdelkov (razredi Proizvodnja furnirja in plošč na osnovi lesa, Proizvodnja sestavljenega parketa, Stavbno mizarstvo in tesarstvo). Dejavnost je leta 2008 obsegala 1701 podjetij in 10086 zaposlenih. Leta 2011 je število podjetij padlo na 1666, padlo je tudi število zaposlenih in sicer na 7800. Na področju C31 - Proizvodnja pohištva pa je bilo leta 2008 registriranih 1080 podjetij. Število podjetij je v letu 2010 naraslo na 1094, leta 2011 pa spet padlo na 1082. Število zaposlenih je, kljub rahlemu porastu števila podjetij, padlo z 11941 registriranih leta 2008 na 7413 v letu 2011.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja lesarstvo in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 10.737 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.110: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja lesarstvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	3174	29,56	28,70	71,30
2009	1610	14,99	29,88	70,12
2010	2052	19,11	20,42	79,58
2011	1978	18,42	27,15	72,85
2012	1923	17,91	28,91	71,09
Skupaj	10737	100,00	27,05	72,95

Vir: ZRSZ, baze PDM

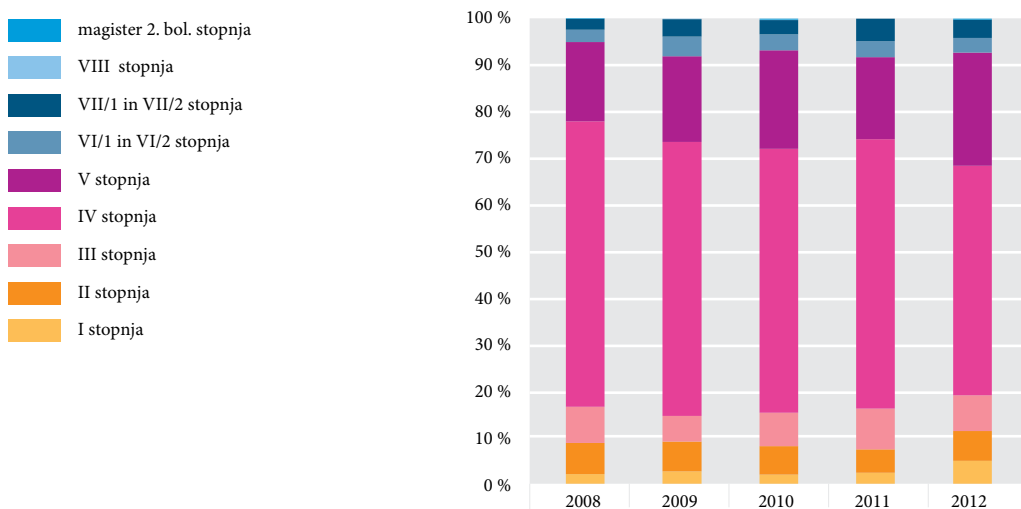
Delodajalci so v vseh letih najpogosteje povpraševali po delavcih s triletno poklicno izobrazbo.

Tabela 3.111: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja lesarstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	2,11	2,73	2,05	2,43	4,99
II.	6,71	6,34	6,09	4,95	6,34
III.	7,75	5,59	7,16	8,80	7,70
IV.	61,41	58,82	56,77	57,89	49,35
V.	17,01	18,45	21,10	17,69	24,34
VI./1 in VI./2	2,61	4,22	3,51	3,39	3,17
VII./1 in VII./2	2,36	3,79	3,07	4,85	3,95
VIII.	,00	,06	,05	,00	,00
magister 2. bol. st.	,03	,00	,19	,00	,16

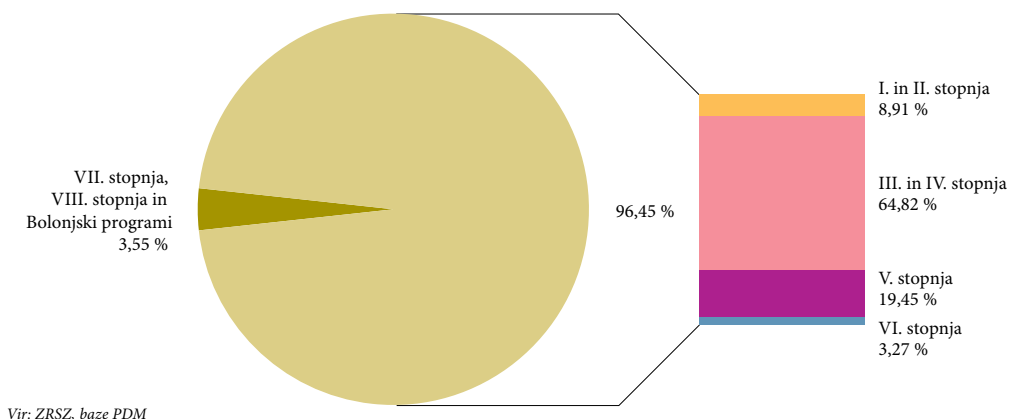
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.54: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja lesarstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.55: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja Lesarstvo po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Poklicni standardi na področju lesarstvo

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja lesarstvo ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.112: Poklicni standardi na področju lesarstvo po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
II.	Upravljalec/upravljalca lesnoobdelovalnih strojev	da	SPI Mizar
III.	Obdelovalec/obdelovalka lesa		NPI Obdelovalec lesa
IV.	Mizar/mizarka		SPI Mizar
	Tapetnik/tapetnica		SPI Tapetnik
V.	Operater/operaterka lesarske tehnologije		SSI Lesarski tehnik PTI Lesarski tehnik
VI.	Tehnolog/tehnologinja lesarstva		VSI Lesarstvo

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Obdelovalec/obdelovalka lesa** je osnova za izobraževalni program Obdelovalec lesa.

Poklicna standarda **Mizar / mizarka** in **Upravljalec/upravljalca lesnoobdelovalnih strojev** sta osnova za program Mizar, poklicni standard **Tapetnik/tapetnica** pa za program Tapetnik srednjega poklicnega izobraževanja.

Program srednjega strokovnega izobraževanja Lesarski tehnik ima podlago v poklicnem standardu **Operater/operaterka lesarske tehnologije**.

Poklicni standard **Tehnolog/tehnologinja lesarstva** je osnova za pripravo višješolskega študijskega programa Lesarstvo.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 na področju lesarstva

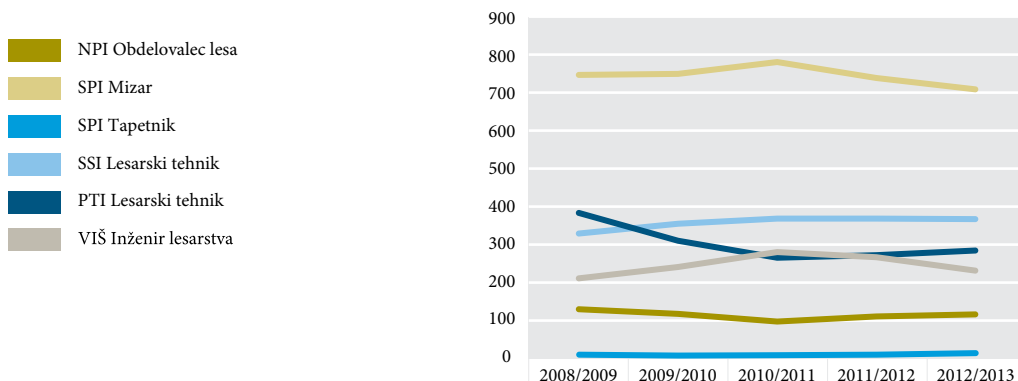
Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju poslovanje in uprava po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

Tabela 2.113: Vpis v izobraževalne programe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
NPI Obdelovalec lesa	127	115	95	108	114
SPI Mizar	746	749	781	739	708
SPI Tapetnik	2	-	1	3	6
SSI Lesarski tehnik	327	354	367	367	365
PTI Lesarski tehnik	382	309	263	270	283
VIŠ Inženir lesarstva	209	239	279	265	230

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.54: Prikaz vpisa v izobraževalne programe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju lesarstvo v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.114: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju Lesarstvo

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
II.	Upravljalce/upravljalca lesnoobdelovalnih strojev	1	2	0

Vir: www.nrpslo.org

Sklepne ugotovitve za področje lesarstvo

Vpis v izobraževalne programe na področju lesarstva je visok, izjema je program Tapetnik. Pripravljen je bil tudi katalog za NPK Upravljalce/upravljalca lesnoobdelovalnih strojev, za katerega pa med potencialnimi kandidati ni bilo interesa.

Plastična predelava in gumarstvo

Opis področja plastična predelava in gumarstvo

Slovenija je med vodilnimi državami v svetu po proizvedeni količini izdelkov iz plastike na prebivalca, obenem pa občutno zaostaja po količini ločeno zbranih in recikliranih tovrstnih odpadkov. Naravnih surovin je vedno manj in so zato vedno dražje. Na podlagi tega bi morali obrniti snovni tok odpadkov, torej več ločeno zbrati, tako v industriji kot v splošni rabi, in te odpadke koristiti v Sloveniji, jih predelati kot sekundarno surovino ali uporabiti kot vir energije. To je tudi poslovna priložnost za slovenska podjetja in nove zaposlitve.

Po podatkih GZS, Združenja kemijske industrije¹, 5 % ustvarjenih prihodkov v Sloveniji in enako število zaposlenih v predelovalni dejavnosti pripada plastični predelavi. Z obsegom zaposlenih in tudi po prihodkih gumarska industrija po podatkih za leto 2011 pokriva 2 % slovenskih predelovalnih dejavnosti, njen neto čisti dobiček pomeni slabih 5 % čistega dobička slovenskih predelovalnih dejavnosti.

Po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2008) je dejavnost C22 - Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas razdeljena na naslednja področja: C22.1 - Proizvodnja izdelkov iz gume in C22.2 - Proizvodnja plastičnih izdelkov.

Na področju proizvodnje izdelkov iz gume in plastičnih mas je bilo leta 2011 registriranih 1044 podjetij. Po podatkih SURS število podjetij na tem področju upada, v letu 2008 je bilo namreč registriranih

¹ http://www.gzs.si/slo/panoge/zdruzenje_kemijske_industrije/sekcije_in_delovne_skupine_zki/sekcija_za_plastiko_in_gumo

1119 podjetij. V istem letu je bilo na tem področju zaposlenih 13516 ljudi, nekaj manj, 12371, je bilo zaposlenih leta 2009, leta 2010 pa je zaposlenost spet narasla na 12424.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja plastična predelava in gumarstvo in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 114 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.115: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja plastična predelava in gumarstvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	36	31,58	25,00	75,00
2009	11	9,65	27,27	72,73
2010	17	14,91	23,53	76,47
2011	30	26,32	,00	100,00
2012	20	17,54	,00	100,00
Skupaj	114	100,00	14,04	85,96

Vir: ZRSZ, baze PDM

Plastična in gumarska predelava imata pomemben delež v proizvodni tehnologiji. Na področju gumarstva večinoma (v 85,96 %) povprašujejo po delavcih za določen čas. Največ povpraševanja delodajalcev je po vulkanizerjih z dvoletno poklicno šolo, ta povpraševanja zajamejo kar 70,18 % vseh zaposlitev na področju gumarstva.

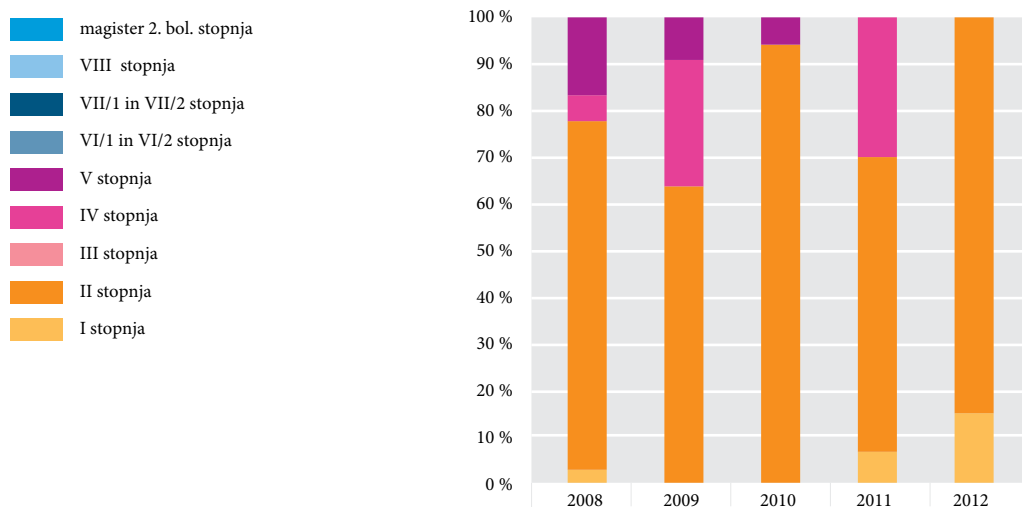
Tabela 3.116: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja plastična predelava in gumarstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	2,78	,00	,00	6,67	15,00
II.	75,00	63,64	94,12	63,33	85,00
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	5,56	27,27	,00	30,00	,00
V.	16,67	9,09	5,88	,00	,00
VI./1 in VI./2	,00	,00	,00	,00	,00
VII./1 in VII./2	,00	,00	,00	,00	,00
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,00	,00

Vir: ZRSZ, baze PDM

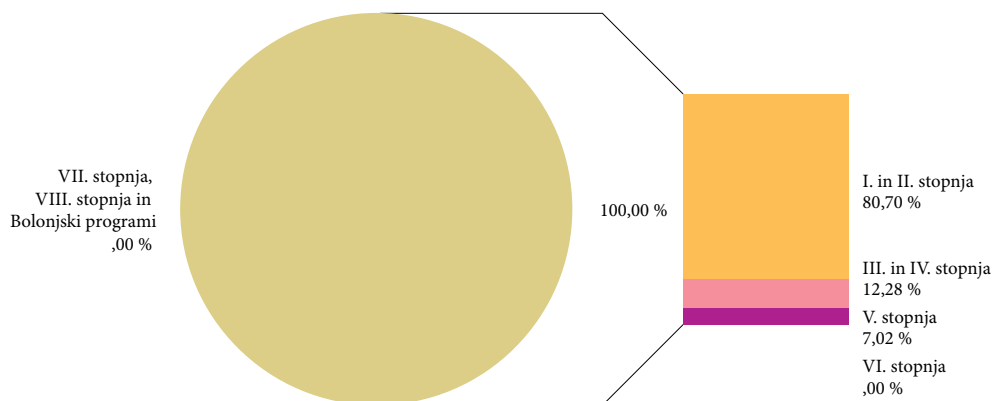
Povpraševanje po delavcih s prvo in z drugo stopnjo izobrazbe na področju gumarstvo je kar 80,70 %. Povpraševanj po delavcih, ki imajo tretjo, šesto ali višjo stopnjo izobrazbe, na tem področju ni.

Graf 3.55: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja plastična predelava in gumarstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.56: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja plastična predelava in gumarstvo po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju plastična predelava in gumarstvo

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja plastična predelava in gumarstvo ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.117: Poklicni standardi na področju plastična predelava in gumarstvo po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Upravljalec/upravljalca procesnih strojev za predelavo nekovinskih rudnin	da	
IV.	Predelovalec/predelovalka plastičnih materialov		
	Predelovalec/predelovalka gume		
V.	Upravljalec/upravljalca strojev za predelavo polimerov		
	Upravljalec/upravljalca strojev za predelavo plastičnih materialov		SSI Kemijski
VI.	Tehnolog/Tehnologinja polimernih izdelkov		tehnika

Vir: www.nrpslo.org

V letu 2011/2012 je potekala revizija področja plastična in gumarska predelava.

Poklicni standard **Upravljalec/upravljalca procesnih strojev za predelavo nekovinskih rudnin** je osnova za katalog za NPK in je v postopku revizije.

Poklicna standarda **Predelovalec/predelovalka plastičnih materialov** in **Predelovalec/predelovalka gume** sta prenovljena. Nobeden od teh standardov ni podlaga za izobraževalni program in trenutno ni možnosti pridobitve NPK.

Poklicni standard **Upravljalec/upravljalca strojev za predelavo plastičnih materialov** je zamenjal poklicni standard Upravljalec/upravljalca strojev za predelavo polimerov in je podlaga za izobraževalni program Kemijski tehnik.

Poklicni standard **Tehnolog/tehnologinja polimernih izdelkov** je prenovljen, spremenjena je raven zahtevnosti, ni pa podlaga za izobraževalni program in trenutno ni možnosti za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju plastična predelava in gumarstvo v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.118: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju plastična predelava in gumarstvo

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
III.	Upravljalca/opravljalca procesnih strojev za predelavo nekovinskih rudnin	1	0	71

Vir: www.nrpslo.org

Za NPK Upravljalca/opravljalca procesnih strojev za predelavo nekovinskih rudnin je izdanih 71 certifikatov. Največ (37) jih je bilo podeljenih leta 2005 ter leta 2006 (32), nato sta bila podeljena še dva certifikata leta 2008. Nacionalen poklicne kvalifikacije trenutno ni možno pridobiti, saj ni registriranih članov komisije, ki bi ustrezno preverila ter potrdila znanja in spretnosti kandidatov.

Sklepne ugotovitve za področje plastična predelava in gumarstvo

Na področju plastičarstva in gumarstva imamo pet standardov, od teh je eden na tretji, dva na četrti in po eden na peti in šesti ravni. Vpis v srednješolski strokovni izobraževalni program Kemijski tehnik, v katerega sodi poklicni standard Upravljalca/opravljalca strojev za predelavo plastičnih materialov, smo podrobneje prikazali na področju kemijske tehnologije.

Nacionalna poklicna kvalifikacija je ena, na tretji ravni, vendar je trenutno posamezniki ne morejo pridobiti, ker niso podeljene licence za člane komisij. Sicer pa je bilo do sedaj podeljenih 71 certifikatov.

Nekateri od standardov so v postopku revizije, med drugim poteka razprava o pripravi katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Steklarstvo

Opis področja steklarstvo

Za razvoj in ohranjanje steklarske dejavnosti pri nas je zaradi majhnosti slovenskega trga ključnega pomena dogajanje na evropskem in svetovnem trgu. Raziskave trga dela kažejo, da so pogoji delovanja na področju steklarstva zaradi konkurence zelo ostri. Upoštevajoč trg dela na področju uporabe steklenih izdelkov oziroma storitev steklarstvo pri nas živi in se razvija na treh ravneh:

- tradicionalno ročno oblikovanje stekla z več možnostmi dodelave,
- različne strojne obdelave steklovine, zlasti ravnega stekla, z različnimi tehnikami dodelave,
- umetnostno in industrijsko oblikovanje stekla.

Po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2008) sodijo panoge, ki se ukvarjajo s steklarstvom, v področje C - Predelovalne dejavnosti in v dejavnost C23 - Proizvodnje nekovinskih mineralnih

izdelkov. Slednja ima področja: C23.1 - Proizvodnja stekla in steklenih izdelkov: Proizvodnja ravnega stekla, Oblikovanje in obdelava ravnega stekla, Proizvodnja votlega stekla, Proizvodnja steklenih vlaken, Proizvodnja in oblikovanje drugih vrst stekla ter tehničnih steklenih izdelkov.

Na področju proizvodnje stekla in steklenih izdelkov je bilo leta 2008 registriranih 70 podjetij, leta 2009 jih je bilo 69, leta 2010 je število podjetij naraslo na 74. Tudi leta 2011 je število registriranih podjetij naraslo, registriranih je bilo 76.

Leta 2008 je bilo po podatkih SURS na področju proizvodnje stekla in steklenih izdelkov zaposlenih 2553 posameznikov, leta 2009 je število zaposlenih padlo na 2194, leta 2011 je bilo 2073 zaposlenih.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja steklarstvo in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 515 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Največje povpraševanje delodajalcev po posameznikih v obdobju 2008–2012 je bilo leta 2010. V tem letu so iskali 178 delavcev. Podobno kot na ostalih področjih tudi tukaj večinoma zaposlujejo za določen čas in takih zaposlitev je povprečno 88,54 %. Največji delež povpraševanja za zaposlitev za nedoločen čas je bil leta 2012, znašal je 30,23 %.

Tabela 3.119: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja steklarstvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	124	24,08	8,87	91,13
2009	77	14,95	9,09	90,91
2010	178	34,56	8,99	91,01
2011	93	18,06	12,90	87,10
2012	43	8,35	30,23	69,77
Skupaj	515	100,00	11,46	88,54

Vir: ZRSZ, baze PDM

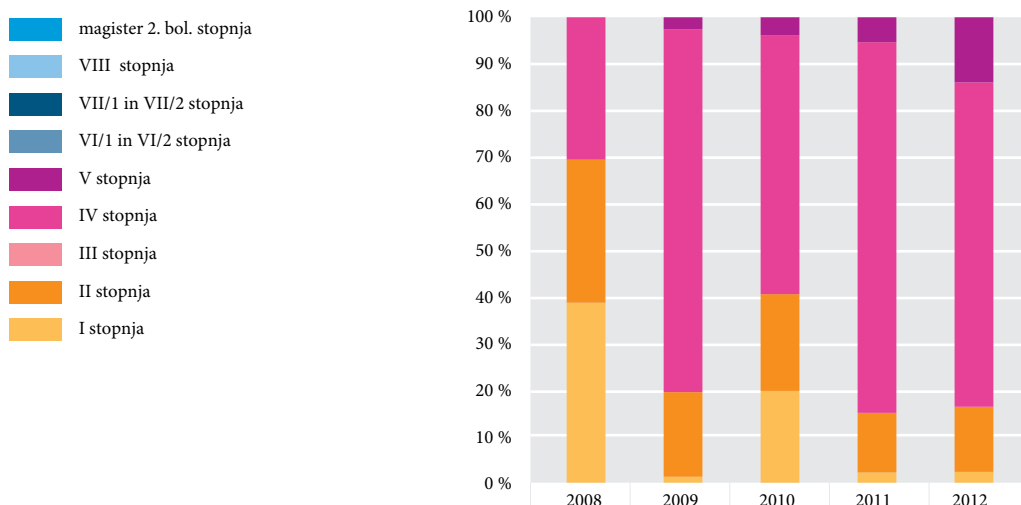
Največje povpraševanje na področju steklarstva je po delavcih z osnovnošolsko izobrazbo ter s srednjo poklicno izobrazbo. Povpraševanja po drugih stopnjah ni. V letu 2009 se je začelo iskanje tudi delavcev s srednjo strokovno izobrazbo, ki z leti raste.

Tabela 3.120: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja steklarstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	38,71	1,30	19,66	2,15	2,33
II.	30,65	18,18	20,79	12,90	13,95
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	30,65	77,92	55,62	79,57	69,77
V.	,00	2,60	3,93	5,38	13,95
VI./1 in VI./2	,00	,00	,00	,00	,00
VII./1 in VII./2	,00	,00	,00	,00	,00
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,00	,00

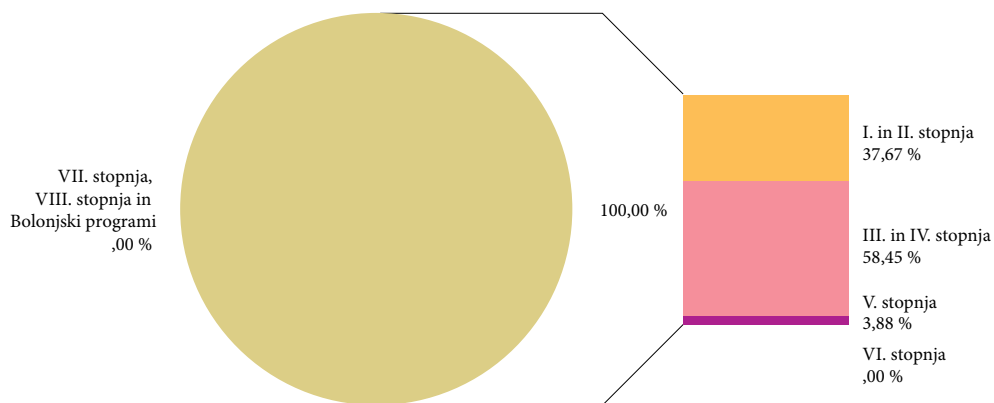
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.57: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja steklarstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.58: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja steklarstvo po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju steklarstvo

Poteka postopek prenove dosedanjih poklicnih standardov ter izdelave morebitnih novih poklicnih standardov. Razmišlja se o izdelavi NPK, vendar predlog še ni izoblikovan.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega

izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja steklarstvo ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.121: Poklicni standardi na področju steklarstvo po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Steklopihalec krogličar/steklopihalka krogličarka		
IV.	Steklobrusilec/steklobrusilka		SPI Steklar
	Steklopihalec/steklopihalka		
	Stekloslikar/stekloslikarka		
V.	Steklar dodelovalec/steklarka dodelovalka		SSI Tehnik steklarstva PTI Tehnik steklarstva
	Steklar oblikovalec/steklarka oblikovalka		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Steklopihalec krogličar/steklopihalka krogličarka** ni podlaga za izobraževalni program, tudi možnosti za pridobitev NPK ni.

Program SPI Steklar je leta 2003/2004 nadomestil program SPI Steklar in oblikovalec stekla. Podlaga za program so poklicni standardi **Steklopihalec/steklopihalka**, **Steklobrusilec/steklobrusilka**, **Stekloslikar/stekloslikarka** in **Stavbni steklar/stavbna steklarka** (poklicni standard sodi v področje gradbeništvo).

Podlaga za program SSI Tehnik steklarstva sta poklicna standarda **Steklar dodelovalec/steklarka dodelovalka** in **Steklar oblikovalec/steklarka oblikovalka**.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalnih in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 na področju steklarstvo

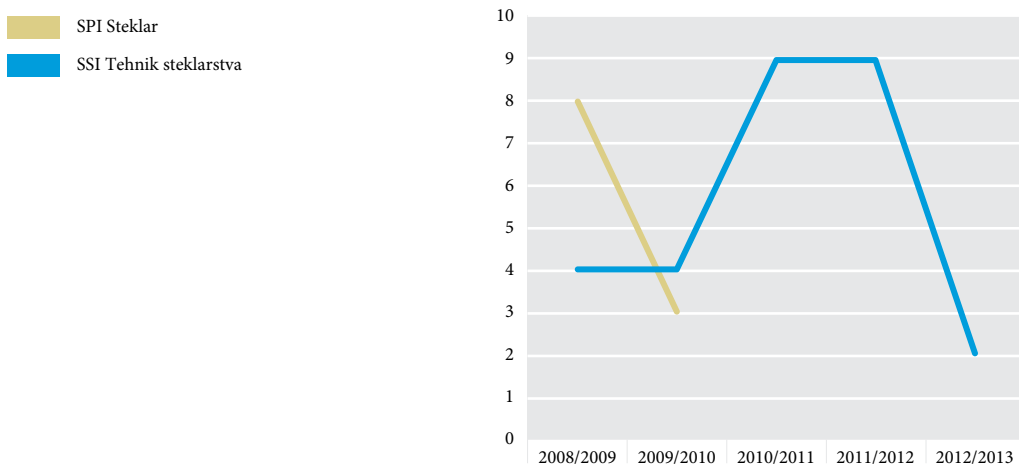
V spodnji tabeli je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju steklarstva po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis.

Tabela 3.122: Vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Steklar	8	3			
SSI Tehnik steklarstva	4	4	9	9	2
PTI Tehnik steklarstva	0				

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.59: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Program srednjega poklicnega izobraževanja Steklar se trenutno ne izvaja. V letu 2008 je bilo v program SPI Steklar vpisanih osem dijakov, leta 2009 pa so bili vpisani trije.

V program srednjega strokovnega izobraževanja Tehnik steklarstva sta bila leta 2012 vpisana dva dijaka. Največji vpis v obdobju od 2008 do 2013 je bil v letih 2010 in 2011, ko je bilo v program vpisanih devet dijakov.

Sklepne ugotovitve za področje steklarstvo

Področje obsega sedem poklicnih standardov. Na tretji ravni imamo en poklicni standard, ki ni podlaga za izobraževalni program in za nacionalno poklicno kvalifikacijo. Poklicni standardi na četrti ravni so podlaga za izobraževalni program SPI Steklar, ki pa se od leta 2010 ne izvaja. Na tej ravni imamo štiri poklicne standarde. Dva poklicna standarda na peti ravni sta podlaga za izobraževalni program SSI Tehnik steklarstva.

Trenutno poteka postopek prenove celotnega področja, razmišlja se o izdelavi katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti, vendar predlog še ni bil oblikovan.

Na področju steklarstva ni možno pridobiti nacionalne poklicne kvalifikacije.

Zaposlovanje na področju C23 - Proizvodnja nekovinskih mineralov je začelo naraščati, delež, ki zajema zaposlovanje v steklarski dejavnosti, pa pada, čeprav število registriranih podjetij narašča.

Papirništvo

Opis področja papirništvo

Papirništvo ima v Sloveniji večstoletno tradicijo. V 19. stoletju je bilo nosilec industrializacije (eden prvih parnih strojev), danes pa je gotovo vodilno med industrijskimi panogami na področju uvajanja elementov sonaravne proizvodnje.

Les, kot naravno obnovljiv vir, je osnovna surovina za proizvodnjo vlaknin (celuloza, lesovine) in papirja. Glavna surovina slovenskih papirnic je odpadni papir, zato ima sistem ravnanja z odpadnim papirjem in papirno embalažo odločilno vlogo (Potočnik, 2008).

V standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) sodi C17 - Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja v področje C - Predelovalne dejavnosti. V področju C17 - Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja ločimo: C17.1 - Proizvodnja vlaknin, papirja in kartona, Proizvodnja vlaknin, Proizvodnja papirja in kartona, Proizvodnja valovitega papirja in kartona ter papirne in kartonske embalaže, Proizvodnja gospodinjskih, higienskih in toaletnih potrebščin iz papirja, Proizvodnja pisarniških potrebščin iz papirja, Proizvodnja tapet, Proizvodnja drugih izdelkov iz papirja in kartona.

V letu 2008 je bilo na področju papirništva (SURs) registriranih 205 podjetij. V letu 2009 je število podjetij upadlo, registriranih je bilo 185. Leta 2010 je število podjetij za proizvodnjo papirja padlo na 175, v letu 2011 pa na 172. Največ podjetij je registriranih za proizvodnjo izdelkov iz papirja in kartona. Leta 2008 je bilo 191 podjetij, ki so opravljali to delo, v letu 2011 pa je bilo teh podjetij 161. Druga največja dejavnost na področju papirništva je proizvodnja valovitega papirja in kartona ter papirne in kartonske embalaže, kjer je bilo leta 2008 dejavnih 89 podjetij, leta 2011 pa jih je bilo 80. Po številu podjetij lahko izpostavimo še proizvodnjo drugih izdelkov iz papirja in kartona, kjer je bilo leta 2008 registriranih 71 podjetij, leta 2011 pa 57. Podjetja velikokrat opravljajo več od prej naštetih dejavnosti skupaj.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja papirništvo in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 176 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.123: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja papirništvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	62	35,23	24,19	75,81
2009	41	23,30	19,51	80,49
2010	25	14,20	44,00	56,00
2011	23	13,07	8,70	91,30
2012	25	14,20	16,00	84,00
Skupaj	176	100,00	22,73	77,27

Vir: ZRSZ, baze PDM

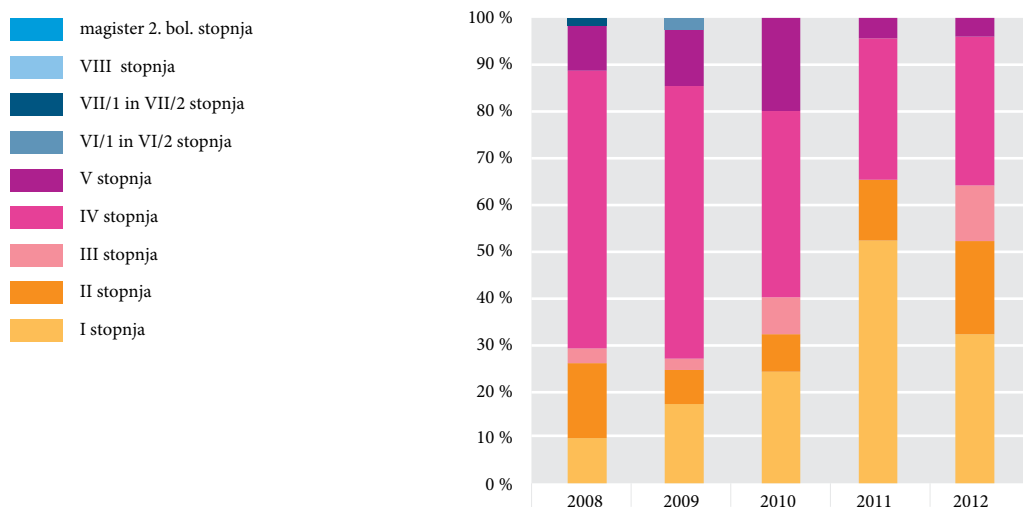
Podobno kot na ostalih področjih tudi na področju papirništvo delodajalci povprašujejo po zaposlovanju za določen čas (v povprečju 77,27 %). Največ povpraševanj po zaposlitvi za nedoločen čas je bilo v letu 2010, kar 44,00 % (tabela 32). Delodajalci iščejo predvsem posameznike z osnovnošolsko izobrazbo in tiste s srednjo poklicno izobrazbo (tabela 34, graf 19). Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje (baza PDM) je bilo v obdobju 2008–2012 največ povpraševanja po kadru papirničar s srednjo poklicno izobrazbo (48,86 %), po papirniških delavcih s končano osnovno šolo (22,16 %) ter papirniških tehnikih (10,23 %).

Tabela 3.124: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja papirništvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	9,68	17,07	24,00	52,17	32,00
II.	16,13	7,32	8,00	13,04	20,00
III.	3,23	2,44	8,00	,00	12,00
IV.	59,68	58,54	40,00	30,43	32,00
V.	9,68	12,20	20,00	4,35	4,00
VI./1 in VI./2	,00	2,44	,00	,00	,00
VII./1 in VII./2	1,61	,00	,00	,00	,00
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,00	,00

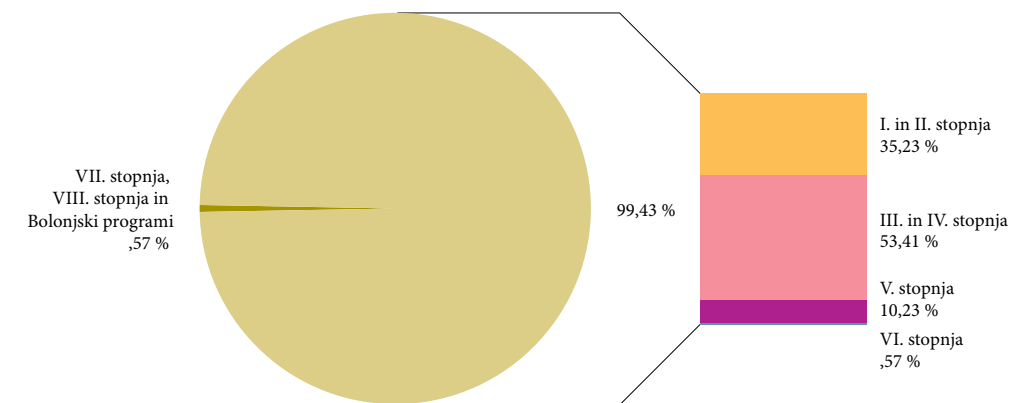
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.60: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja papirništvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.61: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja papirništvo po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju papirništvo

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja papirništvo ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.125: Poklicni standardi na področju papirništvo po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Papirniški tehnolog/papirniška tehnologinja		SSI Kemijski tehnik

Vir: www.nrpslo.org

Na področju papirništva imamo poklicni standard **Papirniški tehnolog/papirniška tehnologinja**, ki je podlaga za izobraževalni program Kemijski tehnik (vpis v izobraževalni program je predstavljen pri področju kemijske tehnologije).

Sklepne ugotovitve za področje papirništvo

Papirništvo obsega en poklicni standard, ki je podlaga izobraževalnemu programu SSI Kemijski tehnik. Vpis v program smo podrobneje predstavili na področju kemijske tehnologije.

Na tem področju ni katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti, tako da ni možnosti pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije.

Poteka postopek prenove celotnega področja, vse od kvalifikacijske strukture do prenove sedanjih PS ter izdelave morebitnih novih PS. Razmišlja se o izdelavi katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti, vendar predlog še ni izoblikovan.

Delodajalci zaposlujejo predvsem za določen čas (77,2 %) in podobno kot na nekaterih drugih področjih tudi tu število zaposlenih upada.

Rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin

Opis področja rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin

Gospodarstvo nedvomno potrebuje rudarske in njemu podobne profile, saj se s podaljševanjem življenjske dobe premogovnikov, večanjem števila površinskih kopov, intenzivno gradnjo predorov, obnovo železnic, vzponom pirotehnične, geotehnične in geovrtalne dejavnosti večja tudi potreba po teh kadrih. Tudi zapiranje rudnikov in ohranjanje nekaterih v muzejske namene bo v prihodnosti zahtevalo predvsem rudarsko izobražene kadre. Že samo plan velenjskega premogovnika, da bo aktivno deloval najmanj do leta 2040, zahteva množico kadrov, ki bodo sposobni premog izkopati in rudnik strokovno in ekonomsko zapreti, kar pomeni delo do vsaj leta 2055. Tudi zasavski premogovniki se že srečujejo s pomanjkanjem strokovnih kadrov na vseh izobraževalnih nivojih, saj se letnica njihovega zapiranja (2017) hitro bliža, zaloge pa še zdaleč niso izkopane, ne jame pripravljene na zapiranje, da ne omenjamo sanacije posledic rušilnih procesov na površini. Ne smemo prezreti niti energetske krize, ki nam vse bolj žuga in lahko sproži tudi ponovno odpiranje starih premogovnih in drugih rudnih zalog. Če ne bomo imeli ustreznega kadra, to vsekakor ne bo mogoče.

Na področje B - Rudarstvo po SKD sodijo dejavnosti B05 - Pridobivanje premoga, B06 - Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina, B07 - Pridobivanje rud, B08 - Pridobivanje rudnin in kamnin in B09 - Storitve za rudarstvo. Skupaj je bilo na področju rudarstva leta 2008 registriranih 109 podjetij, leta 2011 je bilo enako število. Rahel padec je bil leta 2009, ko je bilo registriranih 106 podjetij. Kljub temu, da se število podjetij v dejavnostih ni zmanjševalo, se je zmanjšalo število zaposlenih. Leta 2008 je bilo 3207 zaposlenih, leta 2011 pa 2395. Podatka o številu zaposlenih na posameznem področju nismo pridobili, saj je statistično zaupen podatek.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja rudarstva in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 595 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.126: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja rudarstvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	186	31,26	17,74	82,26
2009	107	17,98	12,15	87,85
2010	139	23,36	10,79	89,21
2011	91	15,29	7,69	92,31
2012	72	12,10	18,06	81,94
Skupaj	595	100,00	13,61	86,39

Vir: ZRSZ, baze PDM

Iz Tabele 3.126 je razvidno, da so se potrebe po delavcih z izobrazbo s področja rudarstvo v obdobju 2008–2012 zmanjšale za več kot 50 %. Pri tem je razmerje med zaposlitvami za nedoločen čas in za določen čas v vseh letih nad 80 % v prid zaposlitvam za določen čas, kar pomeni, da želijo delodajalci zaposlovati predvsem za določen čas.

Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje (baza PDM) je bilo v obdobju 2008–2012 največje povpraševanje po rudarjih (125) s srednjo poklicno izobrazbo, rudarskih tehnikov (113) in univ. diplomiranih inženirjih geologije (103), rudarskih delavcih (78 s končano osnovno šolo) in univ. diplomiranih inženirjih rudarstva in geologije (42).

Tabela 3.127: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja rudarstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

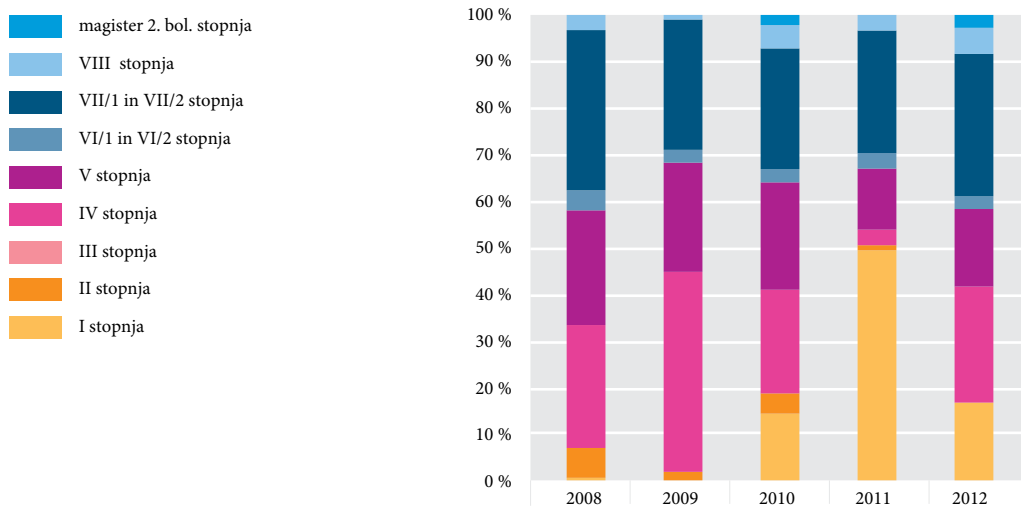
Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,54	,00	14,39	49,45	16,67
II.	6,45	1,87	4,32	1,10	,00
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	26,34	42,99	22,30	3,30	25,00
V.	24,73	23,36	23,02	13,19	16,67
VI./1 in VI./2	4,30	2,80	2,88	3,30	2,78
VII./1 in VII./2	34,41	28,04	25,90	26,37	30,56
VIII.	3,23	,93	5,04	3,30	5,56
magister 2. bol. st.	,00	,00	2,16	,00	2,78

Vir: ZRSZ, baze PDM

Gledano z vidika stopnje izobrazbe (tabela 3.127 in graf 3.63) je največje povpraševanje po delavcih z univerzitetno izobrazbo, sledita srednja poklicna in srednja strokovna ali splošna izobrazba.

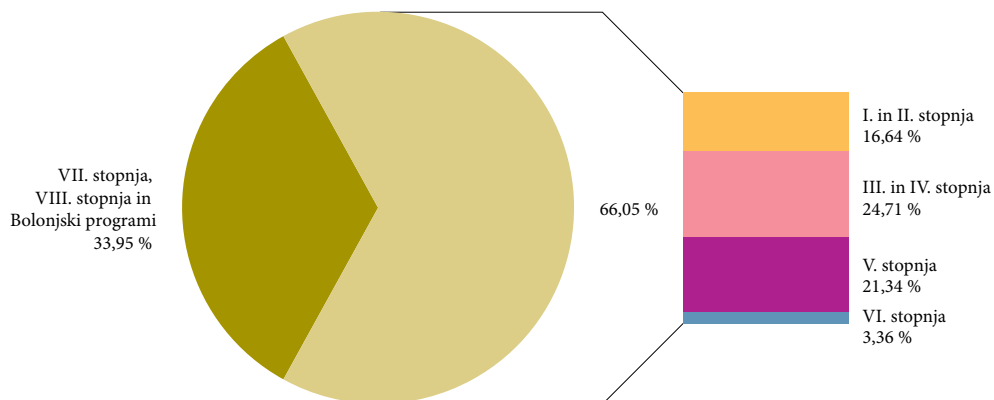
V letu 2010 in 2011 je močno naraslo povpraševanje po delavcih z osnovnošolsko izobrazbo, zmanjšalo pa se je povpraševanje po delavcih s srednjo poklicno in srednjo strokovno izobrazbo. V letu 2012 se je povpraševanje po delavcih s srednjo poklicno izobrazbo zopet povečalo. Povpraševanje po delavcih z višješolsko, visokošolsko in univerzitetno izobrazbo je konstantno.

Graf 3.62: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja rudarstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.63: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja rudarstvo po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin

Leta 2006 smo prenovili nomenklature in razvili poklicne standarde na področju rudarstvo. Prenova je bila potrebna, saj klasično rudarstvo v Sloveniji počasi upada, zato so nekateri poklicni profili in standardi že zastareli, saj se pojavljajo nove veje, smeri in možnosti tega poklica, ki se vse bolj povezuje z geologijo, geotehnologijo, geotehniko in gradbeništvom.

Zanimanje za poklic rudarskega tehnika je vse manjše oziroma stagnira na nivoju do deset na novo vpisanih dijakov letno v programu rudarskega tehnika in do petnajst v programu rudarja. Poleg manjšega zanimanja za ta poklic večji vpis v ta izobraževalni program preprečujejo tudi stroge zdravstvene zahteve za delo v jami, pri čemer odpade kar polovica vseh, ki se želijo vpisati, in preprečevanje zaposlovanja žensk pri podzemnih delih (ženevska konvencija, 1956), kar pa je seveda ozko povezano s posebnostjo sedanjega izobraževanja za poklica rudar ali rudarski tehnik, kjer se dijaki izobražujejo teoretično in še posebej praktično izključno za potrebe podzemnega rudarjenja.

Strokovna skupina, ki so jo imenovali delodajalci in delojemalci, je pri prenovi dotedanjih nomenklatur upoštevala naslednje smernice:

- poklic rudarskega tehnika smo modernizirali in napravili bolj privlačnega mladini, tudi s spremembo naziva (v naziv GEOTEHNIK),
- dodali smo poklicne profile in standarde, ki bodo omogočali širše zaposlovanje, ne samo v rudarskih panogah,
- prilagodili smo poklic ne le rudarski, ampak tudi geološki, gradbeni, geotehnološki in drugim, rudarstvu sorodnim strokam in dejavnostim.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde, razvrščene po ravneh zahtevnosti. Za vsako raven zahtevnosti predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ter obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Tabela 3.128: Poklicni standardi na področju rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Pomočnik/pomočnica rudarja		
	Pomočnik/pomočnica upravljalca geovrtalnih strojev in naprav	da	
IV.	Upravljalec/upravljalica površinskega kopa		
	Izvajalec/izvajalka ognjemetov		
	Rudar miner/rudarka minerka		
	Rudar/rudarka		SPI Geostrojnik rudar
	Upravljalec/upravljalica geovrtalnih strojev in naprav	da	
	Bogatilec/bogatilka mineralnih surovin		

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Geotehnični laborant/geotehnična laborantka		
	Geotehnik/geotehnica za podzemna dela		SSI Geotehnik PTI Geotehnik
	Geotehnik/geotehnica za površinska dela		
VI.	Geotehnolog/geotehnologinja		VIŠ Geotehnologija in rudarstvo

Vir: www.nrpslo.org

Na podlagi poklicnega standarda **Pomočnik/pomočnica rudarja** ni razvit izobraževalni program in prav tako ni kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standardi **Upravljalec/upravljalca površinskega kopa, Izvajalec/izvajalka ognjemetov, Rudar miner/rudarka minerka, Rudar/rudarka, Upravljalec/upravljalca geovrtalnih strojev in naprav, Bogatilec/bogatilca mineralnih surovin** so podlaga za izobraževalni program Geostrojnik rudar srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Geotehnični laborant/laborantka, Geotehnik/geotehnica za podzemna dela, Geotehnik/geotehnica za površinska dela** so podlaga za izobraževalni program Geotehnik srednjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standard **Geotehnolog/geotehnologinja** je podlaga za izobraževalni program višjega strokovnega izobraževanja Geotehnologija in rudarstvo.

Poklicna standarda **Pomočnik/pomočnica upravljalca geovrtalnih strojev in naprav in Upravljalec/upravljalca geovrtalnih strojev in naprav** sta podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin v letih 2008–2013

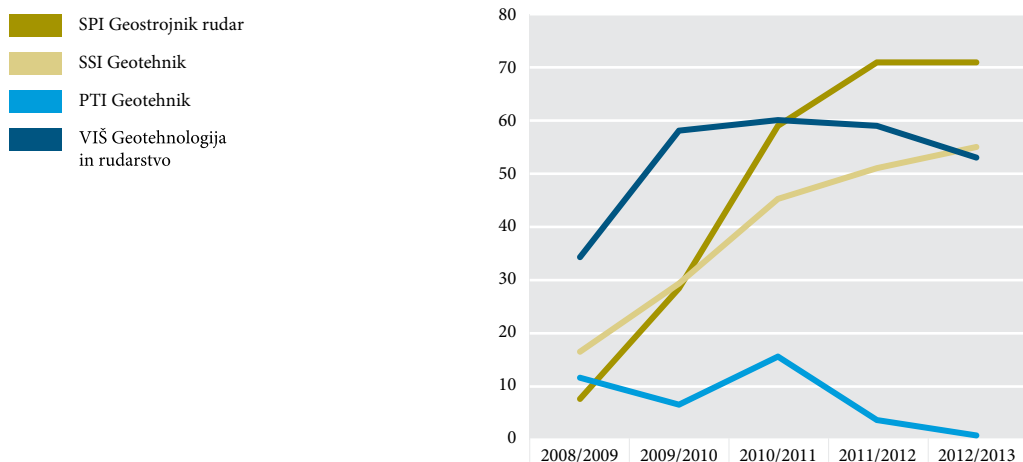
Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

Tabela 3.129: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Geostrojnik rudar	7	28	59	71	71
SSI Geotehnik	16	29	45	51	55
PTI Geotehnik	11	6	15	3	0
VIŠ Geotehnologija in rudarstvo	34	58	60	59	53

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.64: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin v obdobju 2000–2013

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.130: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati 2001–2012
III.	Pomočnik/pomočnica upravljalca geovrtalnih strojev in naprav	0	0	0
IV.	Upravljaletc/upravljalca geovrtalnih strojev in naprav	0	0	0

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Slander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin

Na področju rudarstvo je razvitih 12 poklicnih standardov na različnih ravneh zahtevnosti in 4 izobraževalni programi.

Na III. ravni zahtevnosti sta razvita 2 poklicna standarda, in sicer Pomočnik/pomočnica rudarja in Pomočnik/pomočnica upravljalca geovrtalnih strojev in naprav na podlagi slednjega je razvit katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti, ne obstaja pa izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja.

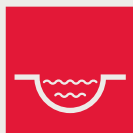
Na IV. ravni je razvitih 6 poklicnih standardov, in sicer Upravljaletc/upravljalca površinskega kopa, Izvajalec/izvajalka ognjemetov, Rudar miner/rudarka minerka, Rudar/rudarka, Bogatilec/bogatilka mineralnih surovin in Upravljaletc/upravljalca geovrtalnih strojev in naprav, na podlagi katerih je razvit izobraževalni program srednjega poklicnega izobraževanja Geostrojnik rudar. Na podlagi poklicnega standarda Upravljaletc/upravljalca geovrtalnih strojev in naprav je razvit tudi katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Na V. ravni zahtevnosti imamo potrjene 3 poklicne standarde, in sicer Geotehnični laborant/laborantka, Geotehnik/geotehnica za podzemna dela, Geotehnik/geotehnica za površinska dela, na katerih temelji izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja Geotehnik.

Na VI. ravni zahtevnosti pa imamo en poklicni standard Geotehnolog/geotehnologinja in en višješolski program Geotehnologija in rudarstvo, ki temelji na njem.

V opazovanem obdobju (med šolskimi leti 2008/2009 in 2012/2013) so imeli trije izobraževalni programi, izjema je Geotehnik PTI, naraščajoč vpis do zadnjega šolskega leta 2012/2013, ko se je vpis v prvi letnik zmanjšal. V izobraževalnem programu Geotehnik PTI pa se je vpis vsa šolska leta zmanjševal, v zadnjem šolskem letu pa ni vpisan nobenega dijaka.

Nacionalni poklicni kvalifikaciji Pomočnik/pomočnica upravljalca geovrtalnih strojev in naprav ter Upravljaletc/upravljalca geovrtalnih strojev in naprav sta nastali zaradi potreb, ko so nastajale nove avtoceste v Sloveniji in so se gradili predori. Kljub potrebam pa potencialni izvajalec ni uspel izpeljati vpisa v register izvajalcev ter pridobiti članov komisije, zato postopek ni zaživel. Ob reviziji smo v delovni skupini ugotovili, da sta poklicna standarda uporabna tudi za kader, ki dela vrtine za pridobivanje geotermalne energije; tako obstaja možnost, da se bo s to razširitvijo potreb vzpostavil tudi sistem certificiranja na tem področju.

*Arhitektura,
urbanizem in
gradbeništvo*

V strokovno področje arhitektura, gradbeništvo po Klasius-P (SURS, 2006) sodijo:

- arhitektura in urbanizem,
- gradbeništvo.

Gradbeništvo

Opis področja gradbeništvo

Gospodarska aktivnost v gradbeništvo se v ekonomskih napovedih uporablja kot eden najpomembnejših indikatorjev domače in svetovne konjunktore. Če se aktivnost v gradbeništvo povečuje oziroma oživlja, se začenja obdobje gospodarske konjunktore v celotnem gospodarstvu in nasprotno. Izgradnja objektov v najrazličnejših dejavnostih, kot so industrija, kmetijstvo, trgovina, je namreč prvi pogoj, da te dejavnosti začnejo sploh poslovati. Poleg tega je to tudi temelj za ostale investicije v gospodarstvu, saj ti objekti spadajo med osnovna sredstva ostalih dejavnosti, ki oživijo nove proizvodne zmogljivosti.

Pomen gradbeništva se kaže tudi v velikem številu delovne sile, ki se lahko zaposli v tej dejavnosti. Komisija za gradbeništvo v EU je prišla do ocene, da se z vsakim novim delovnim mestom, ki je odprto oziroma ustvarjeno v gradbenem sektorju, lahko ustvarita še dve delovni mesti v sektorjih, povezanih z gradbeništvo. Prav zaradi tega ima velik vpliv na zaposlovanje tudi v drugih storitvenih dejavnostih.

Velik delež gradbeništva v številu zaposlenih v gospodarstvu in njegov mali delež v osnovnih sredstvih mu dajeta osnovno oznako. Gre za dejavnost, ki uporablja malo kapitala in zaposluje veliko delavcev. Povpraševanje po storitvah gradbeništva je določeno predvsem z investicijami. To pomeni, da na gradbeništvo močno vplivajo ciklična dogajanja v gospodarstvu. Obseg in struktura gradbenih del sta določena predvsem z namensko strukturo investicij.

Področje gradbeništvo lahko na podlagi standardne klasifikacije dejavnosti SKD povežemo s področjem C - Predelovalne dejavnosti, znotraj katere je dejavnost C23.6 - Proizvodnja izdelkov iz betona, cementa, mavca (razred C23.64 - Proizvodnja malte), in s področjem F - Gradbeništvo. Znotraj tega področja imamo dejavnosti F41 - Gradnja stavb, F42 - Gradnja inženirskih objektov in F43 - Specializirana gradbena dela. V prvi dejavnosti C23.6 je bilo leta 2008 registriranih 158 podjetij, leta 2011 je število padlo na 142. Padlo je tudi število zaposlenih s 1924 registriranih zaposlenih leta 2008 na 1777 zaposlenih leta 2011. Na področju F - Gradbeništvo je bilo leta 2008 registriranih 19433 podjetij in 76566 zaposlenih. Tudi tukaj se je zmanjšalo število podjetij na 18940 in število zaposlenih na 56325. Največ podjetij je bilo v dejavnosti F43 - Specializirana gradbena dela, kjer se je število podjetij povečalo s 14718 registriranih leta 2008 na 15012 registriranih podjetij leta 2011. Kljub temu se je število zaposlenih v tej dejavnosti zmanjšalo s 34068 v letu 2008 na 27904 v letu 2011. Število registriranih podjetij je naraščalo tudi v nekaterih drugih dejavnostih na področju, pri nobeni pa ni naraslo število zaposlenih.

Tabela 3.131: Analiza poslovanja podjetij po področju dejavnosti F - Gradbeništvo (2010)

F - Gradbeništvo	Število podjetij	Število oseb, ki delajo	Prihodki od prodaje (mio EUR)	Dodana vrednost (mio EUR)
Gradnja stavb	3.557	23.447	2.168	341
Gradnja inženirskih objektov	557	12.429	1.587	283
Specializirana gradbena dela	15.076	42.026	2.269	754

Vir: Strukturna statistika podjetij po dejavnosti v Sloveniji, SURS

Če primerjamo dejavnosti, ki jih spremlja SURS v okviru strukturne statistike podjetij med seboj, vidimo, da je gradbeništvo na tretjem mestu, za trgovino in strokovnimi, znanstvenimi in tehničnimi dejavnostmi, po številu podjetij, ki delujejo v panogi, in na drugem mestu, za predelovalnimi dejavnostmi, po številu samozaposlenih in zaposlenih oseb v panogi. Po drugi strani pa precej zaostaja za trgovino in predelovalnimi dejavnostmi v prihodkih od prodaje ter dodani vrednosti. Je delovno intenzivna panoga, ki je trenutno v upadanju.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja gradbeništvo in po stopnjah izobrazb, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012.

Tabela 3.132: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja gradbeništvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	12.179	22,39	22,26	77,74
2009	7.883	14,49	18,23	81,77
2010	8.005	14,72	17,69	82,31
2011	14.233	26,17	11,66	88,34
2012	12.085	22,22	10,77	89,23
Skupaj	54.385	100,00	15,68	84,32

Vir: ZRSZ, baze PDM

Celotno povpraševanje po delavcih s področja gradbeništva je v petih letih znašalo 54385 oseb. Največje povpraševanje je bilo zabeleženo v letu 2008 (22,39 % glede na celotno obdobje). V letu 2009 je moč zaznati padec povpraševanja, glede na celoto je znašalo 14,49 %, enako stanje se je ohranilo tudi v 2010. V letu 2011 in 2012 pa se je povpraševanje spet nekoliko dvignilo, a ni doseglo ravni iz leta 2008. Upad lahko pripišemo gospodarski krizi, vendar področje gradbeništva ostaja eno tistih, ki imajo pomemben delež v strukturi zaposlenosti, saj povpraševanje iz leta v leto ostaja na precej visoki ravni. V navedenem obdobju se povečuje delež potreb po delavcih za zaposlitev za določen čas (s 77,7 % na 89,2 %); ob tem lahko sklepamo, da delodajalci vedno bolj iščejo kadre predvsem za začasna, projektna in sezonska dela, vedno manj pa želijo zaposlovati za nedoločen čas.

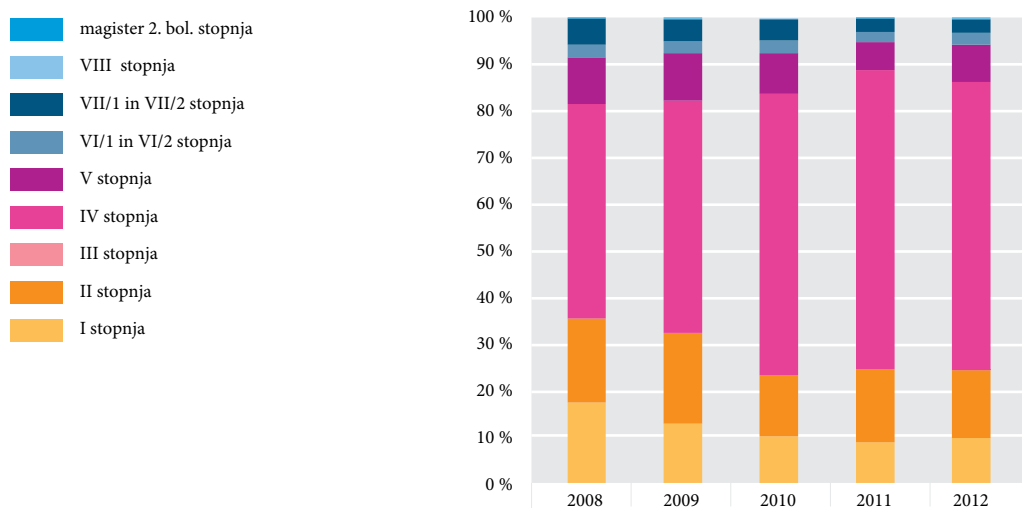
V obdobju 2008–2012 je bilo največje povpraševanje po kadrih z izobrazbo zidar (31,70 %), tesar (15 %) in gradbeni delavec (11,7 %), sledijo zidarji za zidanje in ometavanje (9,24 %), gradbeni tehniki (7,20 %), železokrivci (4,08 %) in strojniki gradbene mehanizacije (2,54 %). Na 8., 9. In 10. mestu sledi povpraševanje po inženirjih gradbeništva (2,39 %) in univerzitetnih (2,27 %) ter visokošolskih inženirjih gradbeništva (1,47 %), kar kaže na to, da je povpraševanje po delavcih s terciarno izobrazbo precej nizko. Pomemben je tudi podatek, da delodajalci delavce s srednjo strokovno, srednjo poklicno ali nižjo poklicno izobrazbo bolj pogosto zaposlujejo za določen čas kot visoko izobražene, ki imajo večje možnosti za zaposlitev za nedoločen čas.

Tabela 3.133: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja gradbeništvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	17,37	12,79	10,13	8,85	9,71
II.	18,10	19,65	13,05	15,72	14,55
III.	,00	,00	,00	,00	,01
IV.	46,19	49,82	60,66	64,41	62,07
V.	9,94	10,38	8,69	5,89	7,98
VI./1 in VI./2	2,83	2,38	2,67	2,18	2,57
VII./1 in VII./2	5,52	4,87	4,72	2,91	3,02
VIII.	,05	,10	,06	,02	,05
magister 2. bol. st.	,01	,01	,00	,01	,05

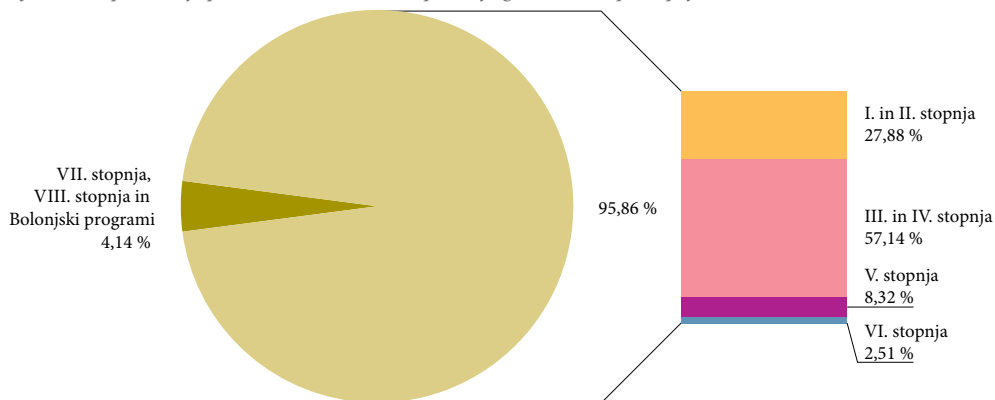
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.65: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja gradbeništvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.66: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja gradbeništvo po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Gledano z vidika stopnje izobrazbe (tabela 3.133 in graf 3.66) je največje povpraševanje po delavcih s srednjo poklicno izobrazbo, ta delež je v obdobju 2008–2012 tudi naraščal (graf 1). Upadel pa je delež povpraševanja po delavcih z osnovnošolsko in nižjo poklicno izobrazbo ter tudi delež povpraševanja po delavcih z visokošolsko izobrazbo (graf 3.65).

Po podatkih ZRSZ (Verša Paić, 2013) je število zaposlenih v gradbeništvo od leta 2008 do leta 2012 upadlo s približno 87.000 na približno 60.000 zaposlenih. Delež gradbeništva v skupni zaposlenosti je bil največji leta 2008 in 2009 (10 %), nato pa je do leta 2012 upadel na 7,4 %.

Število prostih delovnih mest v gradbeništvo je po podatkih ZRSZ (Verša Paić, 2013) po letu 2008 najprej upadlo, nato pa se je v letih 2011 in 2012 ponovno dvignilo. V navedenem obdobju pa se je povečal delež gradbeništva v skupnem povpraševanju.

Kot kažejo podatki ZRSZ (Verša Paić, 2013) se v primerjavi z dejavnostmi na splošno v gradbeništvo pogosteje povprašuje po delavcih z osnovnošolsko ali poklicno izobrazbo, redkeje pa po visoko usposobljeni delovni sili.

Razvoj poklicnih standardov, analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 ter izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju gradbeništvo v obdobju 2000–2012

Na področju gradbeništva so prve podlage za nacionalni poklicni kvalifikaciji Vzdrževalec/vzdrževalka cest in Cestni preglednik/preglednica nastale v sodelovanju s Slovenskimi cestnimi podjetji leta 2002. Prvi poklicni standardi so nastali leta 2003; in sicer Zidar/zidarka, Tesar/tesarka in Izvajalec/izvajalka suhomontažne gradnje. V letih 2005 in 2007 smo prenovili preostale nomenklature s področja gradbeništva. Strokovne skupine, ki so jih imenovali delodajalci in delojemalci, so predlagale prevedbo nomenklatur v poklicne standarde za poklice, ki so najbolj pogosti in tradicionalno poznani v panogi. V projektu Phare Savinjska smo v letu 2005 za potrebe trga dela izdelali tri poklicne standarde in kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti na III. ravni zahtevnosti, ki so bili namenjeni dvigu kvalifikacijske strukture brezposelnih v regiji ter odpiranju novih možnosti za zaposlitev.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za certifikatni sistem. V nadaljevanju zaradi obsežnosti področja predstavljamo poklicne standarde po ravneh zahtevnosti. Za vsako raven zahtevnosti predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ter obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju gradbeništvo po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijave službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni programi, zapisani s poševno nepoudarjeno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Poklicni standardi na II. in III. ravni zahtevnosti

Tabela 3.134: Poklicni standardi na II. in III. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
II.	Vzdrževalec/vzdrževalka cest	da	
	Izvajalec/izvajalka betonskih del	da	
	Izvajalec/izvajalka del nizkih gradenj	da	
	Izvajalec/izvajalka zidanja in ometavanja	da	
III.	Tesar/tesarka opažev		NPI Pomočnik v tehnologiji gradnje
	Upravljalce/upravljalca lahke gradbene mehanizacije		
	Polagalec/polagalka keramičnih ploščic		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Vzdrževalec/vzdrževalka cest**, **Izvajalec/izvajalka betonskih del**, **Izvajalec/izvajalka del nizkih gradenj**, **Izvajalec/izvajalka zidanja in ometavanja** so podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standardi **Izvajalec/izvajalka zidanja in ometavanja**, **Tesar/tesarka opažev**, **Upravljalce/upravljalca lahke gradbene mehanizacije**, **Polagalec/polagalka keramičnih ploščic** so podlaga za izobraževalni program Pomočnik v tehnologiji gradnje nižjega poklicnega izobraževanja.

Analiza vpisa v izobraževalne programe nižjega poklicnega izobraževanja (NPI) v letih 2008–2013

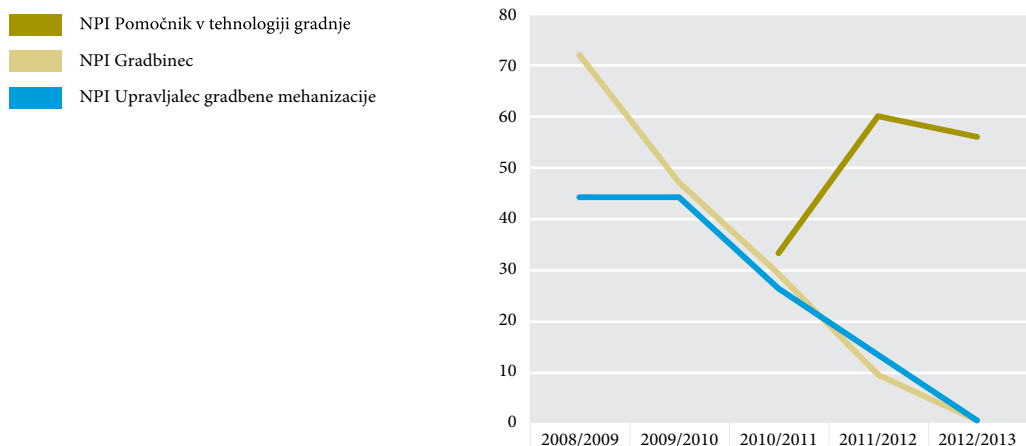
Tabela 3.135: Vpis v izobraževalne programe nižjega poklicnega izobraževanja (NPI) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
NPI Pomočnik v tehnologiji gradnje	/	/	33	60	56
NPI Gradbinec	72	47	29	9	0
NPI Upravljalac gradbene mehanizacije	44	44	26	13	0
NPI Tesar opažev*	0	0	0	0	0

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

*OPOMBA: Izobraževalni program ima zabeležen vpis do šolskega leta 2006/2007, kasneje pa ne več.

Graf 3.67: Prikaz vpisa v izobraževalne programe nižjega poklicnega izobraževanja (NPI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje NPK na II. in III. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.136: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na II. in III. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati 2001–2012
II.	Vzdrževalec/vzdrževalka cest	5	4	887
	Izvajalec/izvajalka betonskih del	7	20	1.078
III.	Izvajalec/izvajalka del nizkih gradenj	7	15	90
	Izvajalec/izvajalka zidanja in ometavanja	10	20	9.393

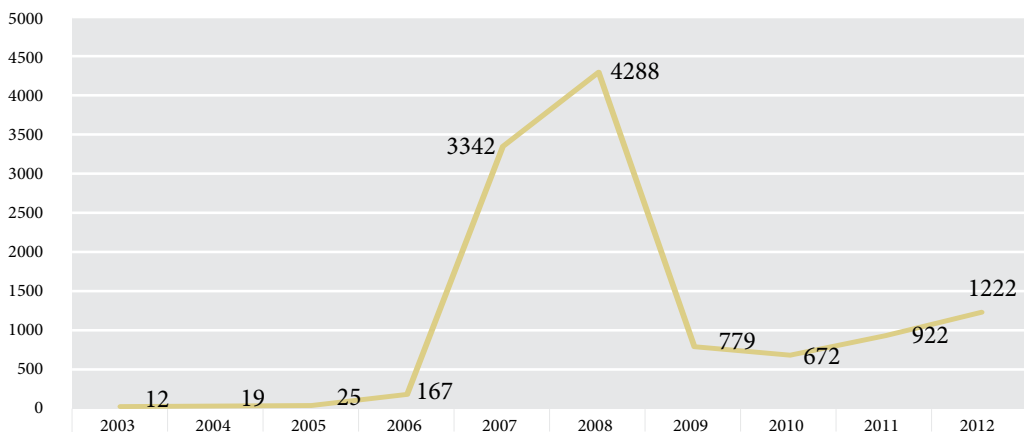
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.137: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj za NPK na II. in III. ravni zahtevnosti v obdobju 2003–2012

NPK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vzdrževalec/vzdrževalka cest	12	19	1	42	12	51	12	50	8	680
Izvajalec/izvajalka betonskih del	0	0	0	0	394	446	48	40	82	68
Izvajalec/izvajalka del nizkih gradenj	0	0	0	0	25	51	4	1	5	4
Izvajalec/izvajalka zidanja in ometavanja	0	0	24	125	2.911	3.740	715	581	827	470

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.68: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj za NPK na II. in III. ravni zahtevnosti v obdobju 2003–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti

Tabela 3.138: Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Tesar/tesarka		SPI Tesar
	Slikopleskar/slikopleskarka-črkoslikar/črkoslikarka		SPI Slikopleskar -črkoslikar
	Zidar/zidarka		SPI Zidar
	Asfalter/asfalterka	da	
	Hidrotehnični delavec/hidrotehnična delavka	da	
	Upravljalca/upravljalca vodne infrastrukture	da	
	Izvajalec/izvajalka suhomontažne gradnje		SPI Izvajalec suhomontažne gradnje

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Pečar/pečarka	SPI Pečar - polagalec keramičnih oblog	
	Polagalec/polagalka keramičnih oblog		
	Stavbni steklar/stavbna steklarka		SSI Tehnik steklarstva
	Cestni preglednik/cestna preglednica	da	
	Strojnik/strojnica gradbene mehanizacije		SPI Upravljalec težke gradbene mehanizacije
	Železokrivce/železokrivka		
	Vgrajevalec/vgrajevalka ognjevdzdržnih materialov	da	
	Polagalec/polagalka talnih oblog	da	SPI Polagalec talnih oblog

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Tesar/Tesarka** je podlaga za izobraževalni program Tesar srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standard **Slikopleskar/slikopleskarka-črkoslikar/črkoslikarka** je podlaga za izobraževalni program Slikopleskar-črkoslikar srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standard **Zidar/zidarka** je podlaga za izobraževalni program Zidar srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Asfalter/asfalterka, Hidrotehnični delavec/hidrotehnična delavka, Upravljalec/upravljalica vodne infrastrukture** so podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standard **Izvajalec/izvajalka suhomontažne gradnje** je podlaga za izobraževalni program Izvajalec suhomontažne gradnje srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicna standarda **Pečar/pečarka in Polagalec/polagalka keramičnih oblog** sta podlaga za izobraževalni program Pečar - polagalec keramičnih oblog srednjega poklicnega izobraževanja.

Poklicni standard **Stavbni steklar/stavbna steklarka** je eden od štirih poklicnih standardov, ki so podlaga za izobraževalni program Tehnik steklarstva srednjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standardi **Cestni preglednik/cestna preglednica, Vgrajevalec/vgrajevalka ognjevdzdržnih materialov, Polagalec/polagalka talnih oblog** so podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standard **Strojnik/strojnica gradbene mehanizacije** je podlaga za izobraževalni program Upravljalec težke gradbene mehanizacije srednjega poklicnega izobraževanja.

Na podlagi poklicnega standarda **Železokrivce/železokrivka** ni razvit izobraževalni program in prav tako ni kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

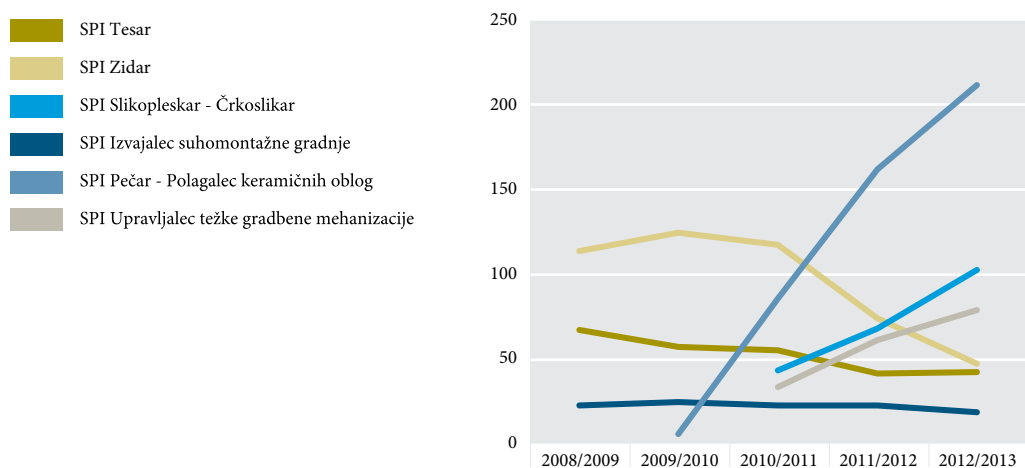
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Tabela 3.139: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Tesar	65	55	53	39	40
SPI Zidar	112	123	116	72	45
SPI Slikopleskar -črkoslikar			41	66	101
SPI Slikopleskar	107	108	65	30	
SPI Črkoslikar	2	2	2		
SPI Izvajalec suhomontažne gradnje	20	22	20	20	16
SPI Pečar - polagalec keramičnih oblog		3	84	161	211
SPI Pečar - keramik	237	239	141	69	
SPI Upravljalet težke gradbene mehanizacije			31	59	77
SPI Strojnik gradbene mehanizacije	141	139	85	48	
SPI Polagalec talnih oblog					

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.69: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje NPK na IV. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.140: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na IV. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Asfalter/asfalterka	2	7	41
	Hidrotehnični delavec/hidrotehnična delavka	1	5	37
	Upravljalec/upravljalica vodne infrastrukture	1	5	7
	Cestni preglednik/cestna preglednica	4	5	510
	Vgrajevalec/vgrajevalka ognjevarnih materialov	1	0	0
	Polagalec/polagalka talnih oblog	3	6	3

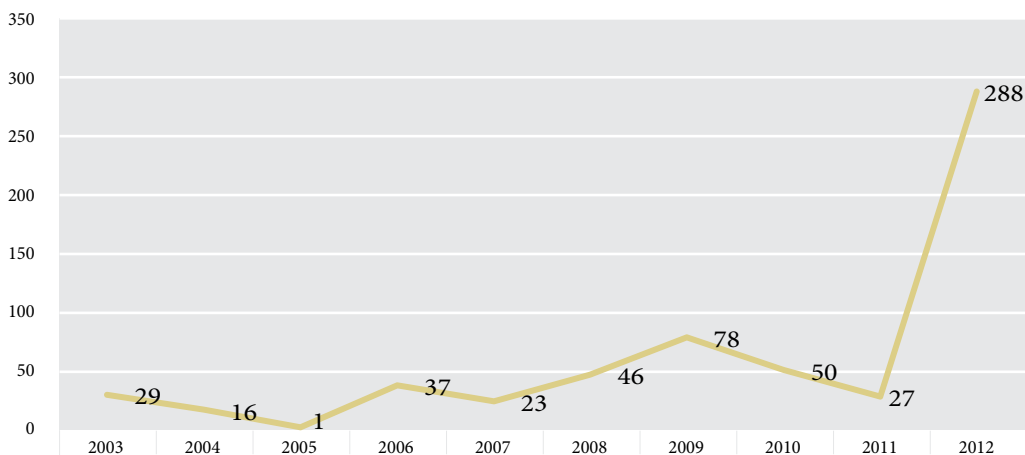
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.141: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na IV. ravni zahtevnosti v obdobju 2003–2012

NPK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Asfalter/asfalterka	41									
Hidrotehnični delavec/ hidrotehnična delavka	37									
Upravljalec/upravljalica vodne infrastrukture	7									
Cestni preglednik/cestna preglednica	29	16	1	37	23	46	37	50	27	244
Polagalec/polagalka talnih oblog	3									

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.70: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj za NPK na IV. ravni zahtevnosti v obdobju 2003–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Poklicni standardi na V. in VI. ravni zahtevnosti

Tabela 3.142: Poklicni standardi na V. in VI. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Tehnik/tehnica za geodezijo		SSI Geodetski tehnik
	Tehnik/tehnica za gradbeništvo		SSI Gradbeni tehnik PTI Gradbeni tehnik
	Vodovarstveni nadzornik/vodovarstvena nadzornica	da	
VI.	Inženir/inženirka gradbeništva		VIŠ Gradbeništvo

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Tehnik/tehnica za geodezijo** je podlaga za izobraževalni program Geodetski tehnik srednjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standard **Tehnik/tehnica za gradbeništvo** je podlaga za izobraževalni program Gradbeni tehnik srednjega strokovnega izobraževanja.

Poklicni standard **Vodovarstveni nadzornik/vodovarstvena nadzornica** je podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standard **Inženir/inženirka gradbeništva** je podlaga za izobraževalni program Gradbeništvo višjega strokovnega izobraževanja.

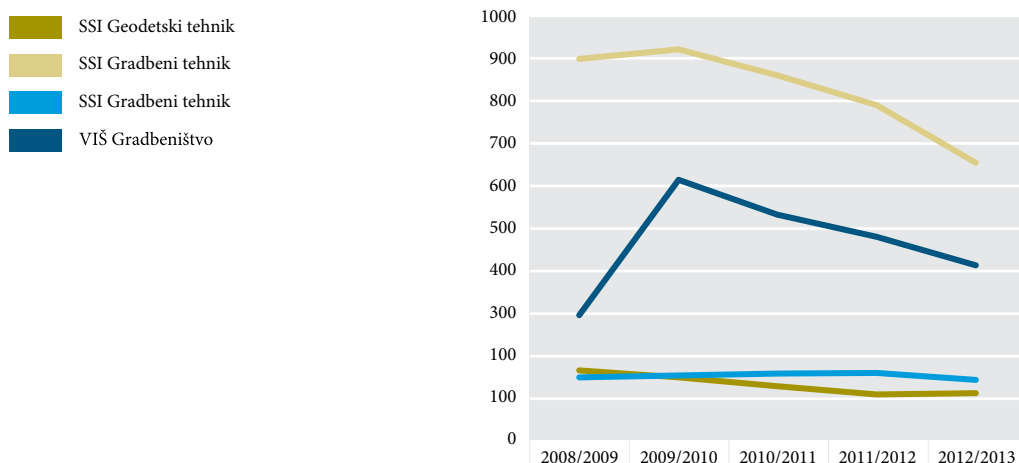
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega (SSI) in višjega (VIŠ) strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Tabela 3.143: Vpis v izobraževalne programe srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Geodetski tehnik	161	144	123	104	107
SSI Gradbeni tehnik	903	926	864	794	656
PTI Gradbeni tehnik	145	149	154	156	138
VIŠ Gradbeništvo	293	616	533	479	412

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.71: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje NPK na V. in VI. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.144: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na V. in VI. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati 2001–2012
V.	Vodovarstveni nadzornik/ vodovarstvena nadzornica	1	6	11

Vir: www.nrpslo.org

Sklepne ugotovitve za področje gradbeništvo

Na II. in III. ravni zahtevnosti imamo na področju gradbeništva 7 poklicnih standardov, na podlagi 4 (Izvajalec/izvajalka zidanja in ometavanja, Tesar/tesarka opažev, Upravljalec/upravljalica lahke gradbene mehanizacije, Polagalec/polagalka keramičnih ploščic) je izdelan in prvič v šolskem letu 2010/2011 razpisan izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v tehnologiji gradnje. Vpis v program je relativno nizek, vendar konstanten: na nacionalni ravni se v prvi letnik vsako leto vpiše okoli 30 dijakov.

Nacionalne poklicne kvalifikacije se izvajajo na področju vzdrževanja cest ter gradbenih del. Na II. in III. ravni zahtevnosti so 4 nacionalne poklicne kvalifikacije razvite in aktivne. Na tem področju je bilo podeljenih veliko število certifikatov. Baza NRP (nacionalna referenčna točka) ne omogoča vpogleda v podatke o osebah, ki so certifikate o NPK pridobile, in zato ne moremo objektivno pojasniti, zakaj so številke na tem področju tako visoke. Podatek, ki omogoča vsaj delno razlago zelo velikega števila certifikatov v letih 2007 in 2008, je, da sta ti dve leti bili hkrati tudi obdobje rasti za celotno panogo, s tem povezano je bilo tudi veliko povpraševanje po delovni sili; s certifikatnim sistemom pa so tuji delavci tudi urejali podaljševanje delovnih viz. Vendar tega s podatki, ki so javno dostopni, ne moremo dokazati.

Na IV. ravni zahtevnosti je na področju gradbeništva največje število poklicnih standardov, in sicer 14, kar je odsev kadrovske strukture ter narave dela v panogi. Lahko rečemo, da so ti poklici jedro gradbeniške industrije, kar pa se ne odraža pri vpisu v izobraževalne programe.

Na podlagi 8 poklicnih standardov je razvitih 7 izobraževalnih programov na ravni srednjega poklicnega izobraževanja. Če primerjamo vpis v izobraževalne programe, lahko vidimo, da ima največji vpis izobraževalni program Pečar - polagalec keramičnih oblog, sledi mu izobraževalni program Slikopleskar - črkoslikar. Oba programa imata relativno dober vpis, če ga primerjamo s preostalimi petimi izobraževalnimi programi. Najmanj je za dijake zanimiv izobraževalni program Polagalec talnih oblog, ki od prvega razpisa v šolskem letu 2010/2011 nima nobenega vpisa. Se pa izvaja v obliki nacionalnih poklicnih kvalifikacij, kjer so do sedaj podelili 3 certifikate.

Preostali 4 izobraževalni programi: Zidar, Tesar, Izvajalec suhomontažne gradnje ter Upravljalec težke gradbene mehanizacije imajo relativno nizek vpis, vendar brez večjih odmikov. Izjema je zadnje opazovano šolsko leto, 2012/2013, ko je opazen padec vpisa v program Zidar in porast vpisa v program Upravljalec težke gradbene mehanizacije.

V sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij imamo na IV. ravni zahtevnosti na področju gradbeništva 6 razvitih katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti. Gre za kvalifikacije, ki jih v večini primerov ni v izobraževalnem sistemu, z izjemo NPK Polagalec talnih oblog. Edini NPK, ki nima imenovanih članov komisije, je Vgrajevalec/vgrajevalka ognjevzdržnih materialov in zato se postopki preverjanja in potrjevanja ne morejo izvajati. Preostalih 5 NPK-jev se izvaja glede na potrebe na trgu dela. Največje število podeljenih certifikatov do leta 2012 ima NPK Cestni preglednik.

Na V. ravni zahtevnosti imamo razvite 3 poklicne standarde in na podlagi njih dva izobraževalna programa in en NPK, na VI. ravni zahtevnosti pa en poklicni standard in en izobraževalni program.

V srednjem strokovnem izobraževanju imamo na tem področju dva programa, in sicer Geodetski tehnik ter Gradbeni tehnik. Oba imata konstanten in visok vpis ne glede na slabo stanje panoge v zadnjih treh letih. Pav tako se gospodarske težave v panogi ne odražajo na številu vpisanih študentov v program višjega strokovnega izobraževanja Gradbeništvo.

Na V. ravni zahtevnosti je razvit en katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti Vodovarstveni nadzornik/vodovarstvena nadzornica, ki je bil potrjen na Strokovnem svetu za poklicno in strokovno izobraževanje leta 2012 in se že uspešno izvaja.

Na področju gradbeništva je večina poklicnih standardov starejših od pet let, zato bi bila potrebna revizija celotnega področja. Na trgu dela je moč zaznati tudi potrebe po pripravi katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za Upravljalca težke in lahke gradbene mehanizacije ter drugih poklicnih standardov na III. ravni zahtevnosti.

Kamnarska industrija

Strokovno področje kamnarska industrija smo oblikovali z namenom, da bolj pregledno in kot celoto predstavimo poklicne standarde ter izobraževalni program in nacionalne poklicne kvalifikacije v enotni strukturi. V klasifikacijskem sistemu izobraževanja in usposabljanja, t. i. Klasius-P, v katerega razvrščamo poklicne standarde, se namreč poklicni standardi v kamnarstvu razvrščajo različno, nekateri v rudarstvo, nekateri pa v umetno obrt.

Obstaja tudi poklicni standard Oblikovalec/oblikovalka izdelkov iz naravnega in umetnega kamna, ki je v Klasius-P razvrščen v področje oblikovanja in je eden od poklicnih standardov v višješolskem izobraževalnem programu Oblikovanje materialov; predstavljen bo v področju oblikovanje.

Opis področja kamnarska industrija

Oblikovanje kamna je prefinjena kamnoseška obrtna spretnost, ki izhaja iz tradicije in je na Krasu in v Istri izredno bogata. Kraška območja so bila tisočletja bogata z najlahtnejšim naravnim materialom, kamnom, ki se je uporabljal v stavbarstvu, ambientalnih ureditvah, kmetijstvu in obrtni umetnosti. Tu je bila zibelka kamnarstva, ki je rodila bogato kulturno kamnito dediščino. Nagel industrijski razvoj je s preusmerjanjem na sodobne materiale in ceneno gradnjo povzročil izumiranje tradicionalnih poklicev na področju obdelave in oblikovanja naravnega kamna. Sodobna tehnologija omogoča masovno proizvodnjo prilagojenih izdelkov individualnim naročnikom. Nova filozofija »mass customization« je plod zahtev kupcev po takih individualiziranih izdelkih, ki ustrezajo zahtevam in pričakovanjem kupcev. Če bo slovenska industrija hotela uspešno konkurirati na globalnem trgu, bo morala čim prej uvesti višjo tehnološko raven izdelkov in procesov, pa tudi višjo raven ročno obdelanih in oblikovanih elementov in kamnitih izdelkov (individualizacija ponudbe), prav tako pa tudi znanja in spretnosti s področja restavratorstva in konzervatorstva kamna.

Prav zaradi velike zahtevnosti uporabnikov/naročnikov izdelkov in storitev in zaradi velike konkurenčnosti ponudbe danes v Sloveniji na področju kamnarske industrije ne moremo tekmovati s podobnimi podjetji v tujini, ki ponujajo celo vrsto kamnitih izdelkov z visoko dodano vrednostjo izvirnih oblikovnih rešitev, ob tem pa še raznovrstne storitve na področju restavratorstva, obnove in preнове, vgradnje in vzdrževanja.

Glede na to, da imamo v Sloveniji surovinsko bazo avtohtonega okrasnega in gradbenega kamna, bi z uvedbo izobraževalnih programov, ki bi ponudili poklicne kompetence za konkurenčno tekmovanje, ustvarili pogoje za odpiranje novih delovnih mest v sedanjih podjetjih in ustanavljanje novih podjetij.

Po podatkih Statističnega urada je leta 2011 v Sloveniji v dejavnosti C23.7 - Obdelava naravnega kamna delovalo 240 podjetij.

Razvoj poklicnih standardov na področju kamnarska industrija

Leta 2005 smo v sodelovanju s podjetji ter obrtniki, ki delujejo v kamnarski industriji, razvili tri poklicne standarde. Poklicni standard Kamnosek/kamnosekinja je zamenjal dotedanjo nomenklaturo; Operater/operaterka kamnarske tehnologije in Kamnarski tehnolog/kamnarska tehnologinja pa sta bila razvita na pobudo podjetij, ki so videla prihodnost panoge v uvajanju sodobnih tehnologij pri obdelavi kamna in načrtovanju obdelovalnih procesov, za kar so potrebni tudi ustrezno usposobljeni kadri.

Leta 2010 smo na pobudo podjetij razvili še tri poklicne standarde na III. ravni zahtevnosti ter njim pripadajoče kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti. Želja podjetij je bila, da s certifikatnim sistemom omogočijo svojim kadrom, ki so bili v pretežni večini priučeni delavci, da pridobijo formalno kvalifikacijo.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za certifikatni sistem. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde na področju kamnarske industrije po ravneh zahtevnosti. V klasifikacijskem sistemu izobraževanja in usposabljanja, t. i. Klasius-P, v katerega razvrščamo poklicne standarde, se poklicni standardi v kamnarstvu razvrščajo različno, nekateri v gradbeništvo, drugi v rudarstvo in nekateri v umetnostno obrt, vendar jih zaradi preglednosti obravnavamo skupaj. Za vsako raven zahtevnosti predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ter obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Tabela 3.145: Poklicni standardi na področju kamnarska industrija po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Montažer/montažerka kamna	da	
	Kamolomec/kamolomka	da	
	Strojni obdelovalec/strojna obdelovalka kamna	da	
IV.	Kamnosek/kamnosekinja		SPI Kamnosek
V.	Operater/operaterka kamnarske tehnologije		
VI.	Kamnarski tehnolog/kamnarska tehnologinja		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Montažer/montažerka kamna**, **Kamolomec/kamolomka**, **Strojni obdelovalec/strojna obdelovalka kamna** so podlaga za kataloge za NPK.

Poklicni standard **Kamnosek/kamnosekinja** je podlaga za izobraževalni program Kamnosek/kamnosekinja srednjega poklicnega izobraževanja.

Na podlagi poklicnih standardov **Operater/operaterka kamnarske tehnologije** ter **Kamnarski tehnolog/kamnarska tehnologinja** nista bila razvita pripadajoča izobraževalna programa, prav tako poklicna standarda nista bila priključena izobraževalnim programom na področju gradbeništva, čeprav v panogi obstajajo želje in potrebe po možnosti nadgradnje znanj iz stroke tudi v formalnem izobraževanju.

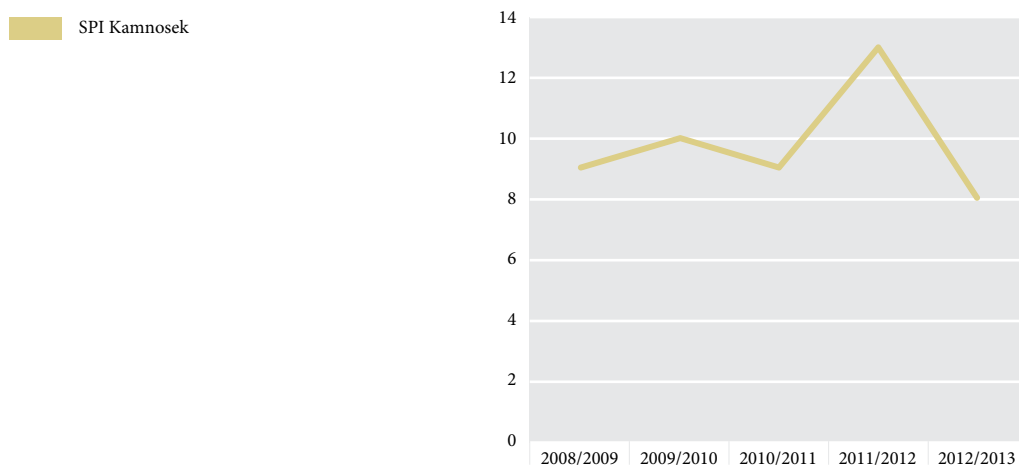
Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne programe na področju kamnarska industrija v letih 2008–2013

Tabela 3.146: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Kamnosek	9	10	9	13	8

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.72: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju kamnarska industrija v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.145: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih na področju Kamnarska industrija

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati 2001–2012
III.	Montažer/montažerka kamna	0	0	0
	Kamolomec/kamolomka	0	0	0
	Strojni obdelovalec/strojna obdelovalka kamna	0	0	0

Vir: www.nrpslo.org

Sklepne ugotovitve za področje kamnarska industrija

Na področju kamnarske industrije imamo 6 poklicnih standardov na III., IV., V. in VI. ravni zahtevnosti, en izobraževalni program, in sicer Kamnosek srednjega poklicnega izobraževanja in tri kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Vpis v edini program, ki obstaja na področju, je konstantno majhen, kljub temu da brezposelnih kvalificiranih kamnosekov skoraj ni.

Katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti omogočajo pridobitev kvalifikacij na III. ravni zahtevnosti in so dokaj novi, zato se še ni vzpostavil sistem preverjanja in potrjevanja. Edina šola, ki izobražuje bodoče kamnoseke, bo tudi izvajalec za preverjanje in potrjevanja NPK-jev. Postopki za pridobitev članov komisije ter vpis izvajalca preverjanja in potrjevanja v register bodo izvedeni v letu 2013. Kandidati za pridobitev kvalifikacij pa že čakajo na vpis izvajalca v register.

*Kmetijstvo,
gozdarstvo,
ribištvo*

V strokovno področje kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo po Klasius-P (SURS, 2006) sodijo:

- kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo,
- poljedelstvo in živinoreja,
- hortikultura,
- gozdarstvo in lov,
- ribištvo.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde razvrščene v tri ožja področja, in sicer v kmetijstvo, kamor vključujemo poljedelstvo, zelenjadarstvo, sadjarstvo, vinogradništvo in živinorejo ter hortikulturo in gozdarstvo.

Kmetijstvo

Opis področja kmetijstvo

Kmetijstvo ali agrikultura je ena osnovnih in prvotnih človekovih dejavnosti. Delimo jo na poljedelstvo in živinorejo. Znanstvena veda o kmetijstvu je agronomija.

Po koncu 2. svetovne vojne se je z novimi načini obdelovanja zemlje, z novo tehnologijo, z odkritjem pesticidov, herbicidov in z novimi načini intenzivnega kmetovanja proizvodnja hrane v razvitem svetu precej povečala. Danes je v razvitih deželah v navadi intenzivno kmetovanje z dognovanjem in škropljenjem rastlin, z uporabo kemikalij, ki preprečujejo rast plevela in pomorijo škodljivce. Pri vzreji domačih živali se je namesto pašništva prav tako uveljavila intenzivna vzreja živali, s katero se poskuša čim prej doseči čim večji prirast mesa.

Kmetijstvo je gospodarska dejavnost posebnega družbenega pomena. Temeljna naloga kmetijstva je zagotavljanje zadostne preskrbe z varno hrano in s tem zadovoljevanje ene od osnovnih potreb človeštva. Hkrati pa ima kmetovanje tudi druge družbeno pomembne funkcije in zagotavlja neblagovne dobrine. Okoljska funkcija kmetijstva je opredeljena z njegovim odločilnim prispevkom h kakovosti voda, tal, zraka in biotski raznovrstnosti. Kmetijstvo tudi pomembno vpliva na podobo kulturne krajine in na njeno estetsko in naravno vrednost. Nesporna je vloga hrane in proizvodnih postopkov pri zagotavljanju zdravja ljudi. S svojo gospodarsko in socialno vlogo kmetijstvo tudi pomembno prispeva k vitalnosti in poseljenosti podeželja. To široko vlogo kmetijstva najbolje povzema pojem trajnostno kmetijstvo.

V Sloveniji kmetijska zemljišča pokrivajo 32 % celotnega ozemlja, gozdovi okoli 59,9 %, 8,2 % površin pa so ostala zemljišča.

V strukturi rabe kmetijskih zemljišč zavzemajo največji delež trajni travniki in pašniki (54,6 %), sledijo jim njive (30,3 %) ter trajni nasadi (8,4 %). Slabih 7 % kmetijskih zemljišč so ostala kmetijska zemljišča. To so opuščena zemljišča, ki se stihijsko zaraščajo.

Slovenija se uvršča med države z nadpovprečnim deležem podeželskih območij v EU. Od skupno 12 statističnih regij v Sloveniji je kar osem pretežno podeželskih, štiri pa so značilno podeželske (po kriterijih

OECD). Značilno podeželska območja predstavljajo 30,5 % celotnega ozemlja države in zajemajo 38,5 % vsega prebivalstva. Ostali del ozemlja in prebivalstva pa spada pod pretežno podeželska območja.

Dejavnosti, povezane s področji Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, veterina, najdemo po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) na področjih A - Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, G - Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, M - Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti in N - Druge raznovrstne poslovne dejavnosti. Prvo področje (A) ima dejavnosti A01 - Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve, A02 - Gozdarstvo ter A03 - Ribištvo in gojenje vodnih organizmov. Skupaj je bilo leta 2008 registriranih 2055 podjetij in 6778 oseb, ki so delali na tem področju. Leto kasneje je število naraslo na 2252, leta 2011 pa je padlo na 2108 registriranih podjetij. Število oseb, ki delajo v tem sektorju, je v obdobju od 2008 do 2011 padalo. Na drugem področju je dejavnost G46.2 - Trgovina na debelo s kmetijskimi surovinami in živimi živalmi. Število registriranih podjetij v tej dejavnosti narašča, leta 2008 jih je bilo 107, leta 2011 pa 114. Število zaposlenih se je zmanjšalo s 739 na 539. Na tretjem področju (M) imamo dejavnosti M.74 - Oblikovanje, aranžerstvo, dekoratorstvo, kjer je bilo leta 2008 registriranih 557 podjetij in 303 zaposleni, leta 2011 pa 815 podjetij in 334 zaposlenih, ter M75 - Veterinarstvo, kjer je bilo leta 2008 113 registriranih podjetij in 683 zaposlenih, leta 2011 pa je bilo 122 podjetij in 729 zaposlenih. Četrto področje ima dejavnost N81.3 - Urejanje in vzdrževanje zelenih površin in okolice. Tudi tukaj se je število podjetij v obdobju od 2008 do 2011 povečalo z 236 na 345, število zaposlenih pa je v enakem obdobju padlo s 712 zaposlenih na 540. (Podatki za področje A so iz baze SURS-a, narejeni so na podlagi analize podatkov AJPEs. Podatki za ostala področja so vzeti iz baze SURS-a, narejeni so na podlagi strukturne statistike.)

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja kmetijstvo in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. V analizo področja kmetijstvo so zajeta naslednja ožja področja: poljedelstvo in živinoreja, sadjarstvo in vinogradništvo. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 2592 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.146: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja kmetijstvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	709	27,35	24,68	75,32
2009	496	19,14	27,02	72,98
2010	525	20,25	19,81	80,19
2011	495	19,10	19,39	80,61
2012	367	14,16	22,89	77,11
Skupaj	2.592	100,00	22,88	77,12

Vir: ZRSZ, baze PDM

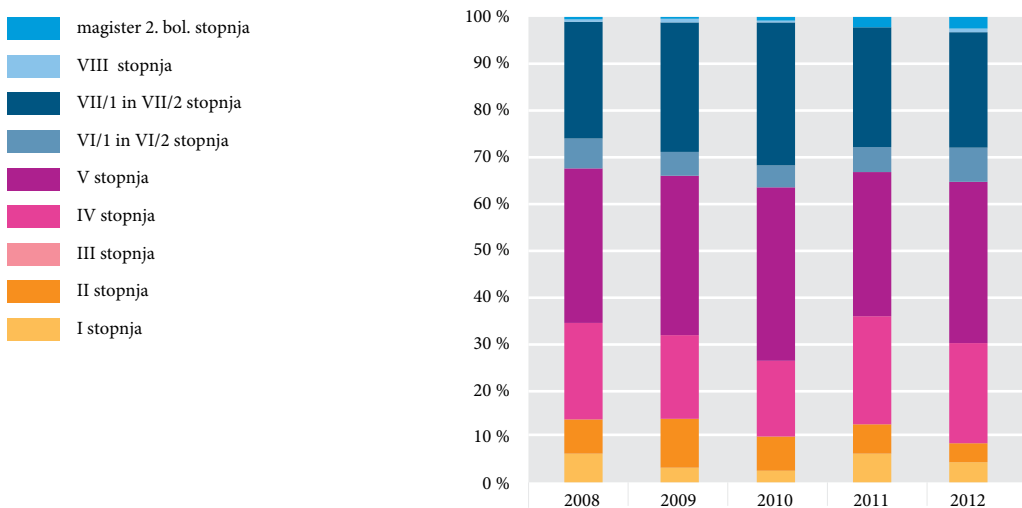
Tabela 3.147: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja kmetijstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	6,21	3,23	2,48	6,26	4,36
II.	7,33	10,48	7,43	6,26	4,09
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	20,73	17,94	16,19	23,23	21,53
V.	33,15	34,27	37,33	30,91	34,60

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
VI./1 in VI./2	6,49	5,04	4,76	5,45	7,36
VII./1 in VII./2	25,11	27,82	30,67	25,66	24,80
VIII.	,42	,81	,38	,00	,82
magister 2. bol. st.	,56	,40	,76	2,22	2,45

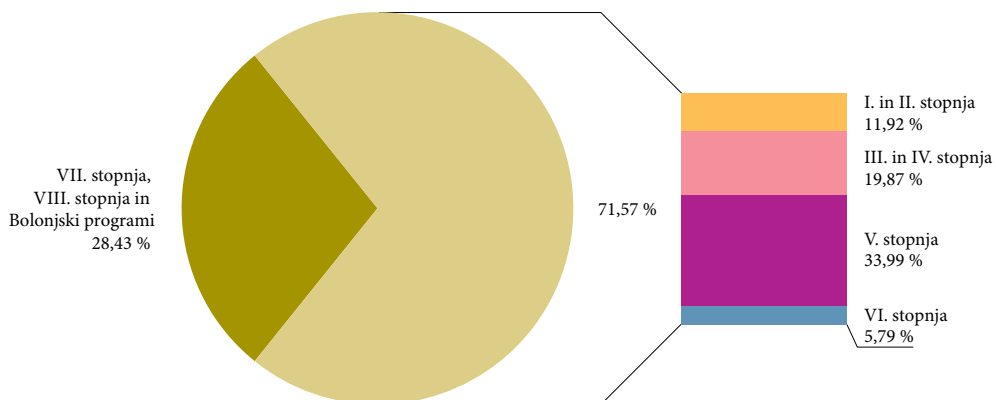
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.73: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja kmetijstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.74: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja kmetijstvo po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Kot kažejo podatki, je bilo največje povpraševanje po kadru s končano srednjo poklicno ali srednjo strokovno šolo, prevladujejo pa zaposlitve za določen čas. Več kot tretjina vseh povpraševanj po kadrih z izobrazbo s področja kmetijstvo je povpraševanje po kmetijskem tehniku.

Razvoj poklicnih standardov, analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 ter izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij v obdobju 2000–2012 na področju kmetijstvo

Na področjih kmetijstva, hortikulture in gozdarstva smo od leta 2003, ko so nastali prvi poklicni standardi, prenovili večino nomenklatur poklicev. V letih 2005 in 2006 je potekala prenova celotnega področja kmetijstva, hortikulture, gozdarstva in veterine; rezultat tega so bili številni prenovljeni izobraževalni programi, ki so svojemu osnovnemu pridelovalnemu področju omogočili še razvojno oziroma bolj trajnostno funkcijo.

Da pridobiva kmetijstvo v širšem pomenu vse večjo vlogo nosilca različnih dejavnosti v naravnem okolju, kažejo tudi številne pobude za nove poklicne standarde. V letu 2007 smo pripravili 12 poklicnih standardov, ki so bili osnova za dva izobraževalna programa s področja naravovarstva. Vsa ta leta se kvalifikacijska struktura za področje kmetijstva, hortikulture in gozdarstva dopolnjuje še z novimi poklicnimi standardi in nacionalnimi poklicnimi kvalifikacijami.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

Poklicni standardi so razvrščeni po ravneh zahtevnosti. Za vsako raven zahtevnosti predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi, bodisi vključenost v izobraževalni program (IP) ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti in s tem možnost pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK).

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni programi, zapisani s poševno nepoudarjeno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti

Tabela 3.148: Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Pomočnik/pomočnica kmetovalca/kmetovalke	da	NPI Pomočnik v biotehniki in oskrbi

Poklicni standard **Pomočnik/pomočnica kmetovalca/kmetovalke** predstavlja temeljni standard, na katerem je bil osnovan izobraževalni program NPI Pomočnik v biotehniki. Le-tega je ob prenovi izobraževalnih programov nadomestil NPI Pomočnik v biotehniki in oskrbi, ki je širše zastavljen in poleg poklicnega standarda Pomočnik/pomočnica kmetovalca/kmetovalke vključuje še naslednje poklicne standarde: **Pomočnik/pomočnica peka in slaščičarja**, **Pomočnik/pomočnica mesarja**, **Čistilec/čistilka prostorov in Pomočnik oskrbnik/pomočnica oskrbnica**.

Poklicni standard je tudi podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

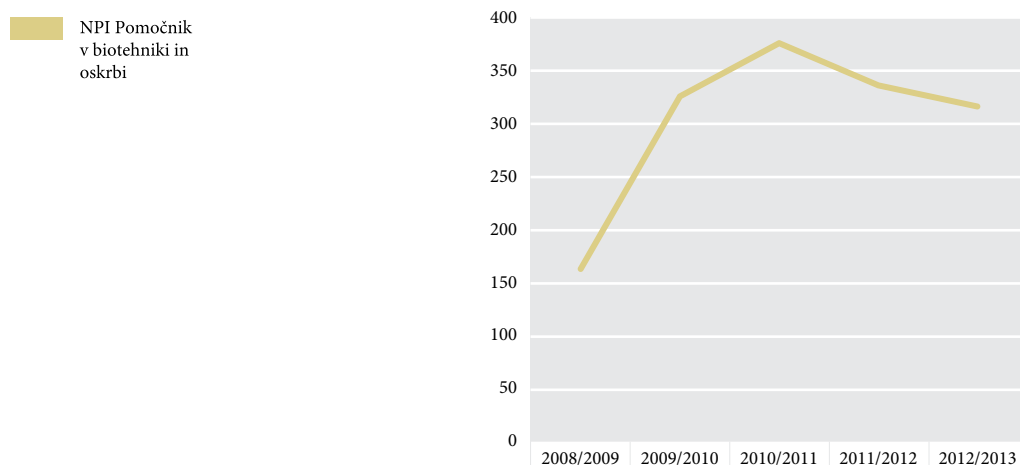
Analiza vpisa v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja (NPI) v letih 2008–2013

Tabela 3.149: Vpis v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v biotehniki in oskrbi

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
NPI Pomočnik v biotehniki	7				
NPI Pomočnik v biotehniki in oskrbi	162	327	377	337	317

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.75: Prikaz vpisa v izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v biotehniki in oskrbi

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Program Pomočnik v biotehniki in oskrbi nadomešča pred tem veljavne programe: Pomočnik/Pomočnica peka in slaščičarja, Pomočnik/Pomočnica v živilstvu, Pomočnik/Pomočnica mesarja, Pomočnik/Pomočnica gospodinje oskrbnice in Pomočnik/Pomočnica v biotehniki. Novi program omogoča izbiro modulov z vseh področij, ki so bili prej samostojni programi, in še izbiro številnih novih modulov.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na III. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.150: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na III. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
III.	Pomočnik/pomočnica kmetovalca/kmetovalke	2	0	0

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti

Tabela 3.151: Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Upravljalec/upravljalica kmetijskih in vrtnarskih strojev in naprav	Da	SPI Gospodar na podeželju
	Hmeljar/hmeljarka	Da	
	Poljedelec/poljedelka	Da	
	Živinorejec/živinorejka	Da	
	Zelenjadar/zelenjadarica	Da	
	Sadjar/sadjarka	Da	
	Vinogradnik/vinogradnica	Da	
	Konjar/konjarka	Da	
	Čebelar/čebelarka	Da	
	Zeliščar/zeliščarka	Da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Poljedelec/poljedelka**, **Zelenjadar/zelenjadarica**, **Sadjar/sadjarka**, **Vinogradnik/vinogradnica**, **Konjar/konjarka**, **Živinorejec/živinorejka** in **Vzdrževalec/vzdrževalka rekreacijskih in športnih zelenih površin** (PS s področja hortikulture) so osnova SPI programa Gospodar na podeželju.

Poklicni standardi **Upravljalec/upravljalica kmetijskih in vrtnarskih strojev in naprav**, **Hmeljar/hmeljarka**, **Čebelar/čebelarka** in **Zeliščar/zeliščarka** so podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

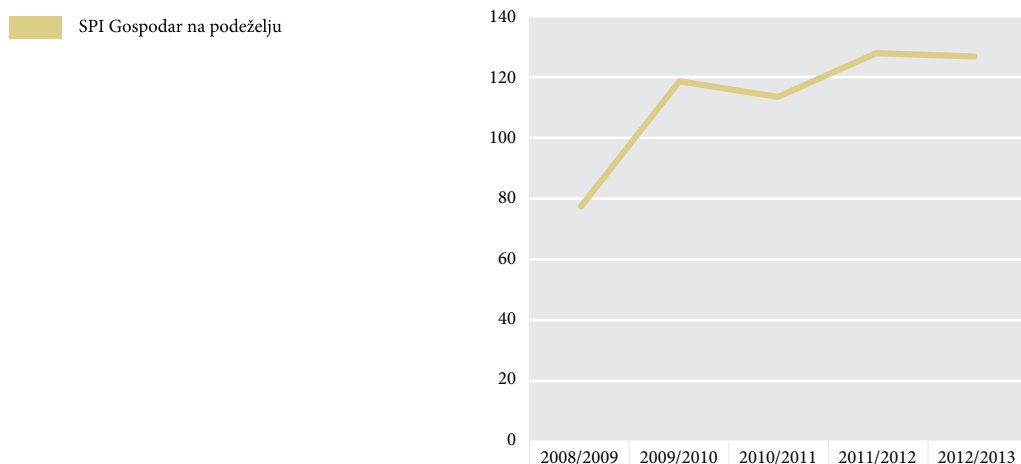
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Tabela 3.152: Vpis v programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Kmetovalec	19				
SPI Kmetovalka - gospodinja	16	4			
SPI Gospodar na podeželju	78	118	113	127	126

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.76: Prikaz vpisa v programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na IV. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.153: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na IV. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Upravljelec/upravljalca kmetijskih in vrtnarskih strojev in naprav	2	0	0
	Hmeljar/hmeljarka	1	3	13
	Poljedelec/poljedelka	4	13	113
	Živinorejec/živinorejka	5	14	638
	Zelenjadar/zelenjadarica	5	8	1
	Sadjar/sadjarka	4	8	22

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Vinogradnik/vinogradnica	3	8	87
	Konjar/konjarka	2	0	0
	Čebelar/čebelarka (aktualni + pretekli)	7	13	789
	Zeliščar/zeliščarka	4	6	4

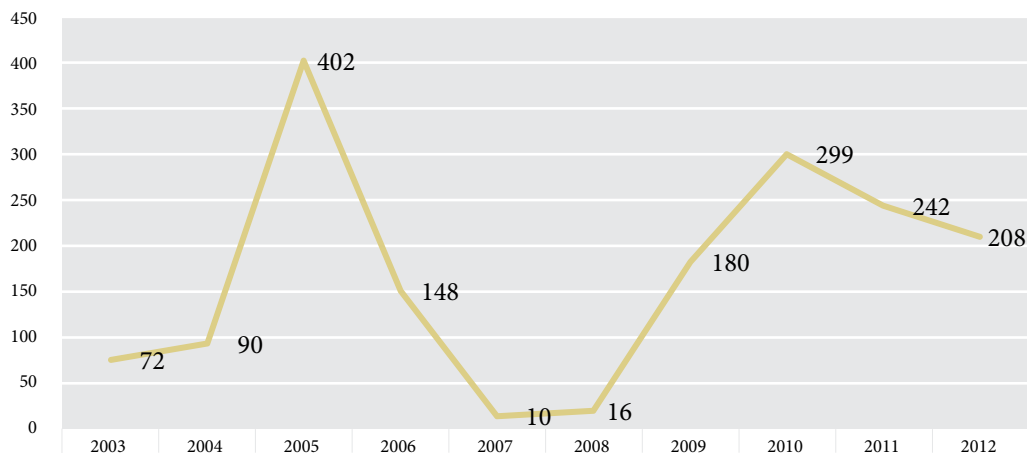
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.154: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na IV. ravni zahtevnosti v obdobju 2003–2012

NPK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Čebelar/čebelarka	72	90	402	145	8	3	28	11	18	12
Hmeljar/hmeljarka										13
Poljedelec/poljedelka		0	0	0	1	0	28	18	45	21
Sadjar/sadjarka		0	0	0	0	0	2	1	4	15
Zelenjadar/zelenjadarica				1						
Zeliščar/zeliščarka		0	0	0	0	0	0	0	0	4
Živinorejec/živinorejka		0	0	0	1	2	110	242	155	128
Vinogradnik/vinogradnica				2		11	12	27	20	15

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.76: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj za NPK na IV. ravni zahtevnosti v obdobju 2003–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti

Tabela 3.155: Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Svetovalec/svetovalka pri prodaji v kmetijstvu		SSI Kmetijsko-podjetniški tehnik
	Vodja kmetijskega gospodarstva		PTI Kmetijsko-podjetniški tehnik
	Ekološki kmetovalec/ekološka kmetovalka	da	
	ČebelarSKI mojster/čebelarska mojstrica		Izpitni katalog za mojstrski izpit

Vir: www.nrpslo.org

Poklicna standarda **Vodja kmetijskega gospodarstva** in **Svetovalec/svetovalka pri prodaji v kmetijstvu** sta temeljna standarda, na katerih je osnovan SSI oz. PTI program Kmetijsko-podjetniški tehnik.

Poklicni standard **Ekološki kmetovalec/ekološka kmetovalka** je podlaga za kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standard **ČebelarSKI mojster/čebelarska mojstrica** je podlaga za izpitni katalog za mojstrski izpit pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije.

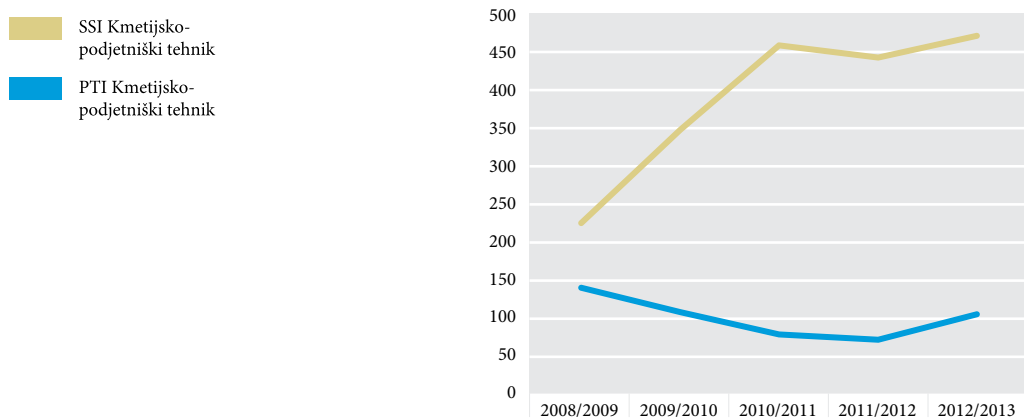
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Tabela 3.156: Vpis v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Kmetijsko-podjetniški tehnik	223	347	459	443	472
PTI Kmetijsko-podjetniški tehnik	137	105	75	68	102

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.77: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na V. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.157: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na V. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Ekološki kmetovalec/ekološka kmetovalka	3	5	0

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti

Tabela 3.158: Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Kmetijski farmacevt/kmetijska farmacevtka		VŠI Upravljanje podeželja in krajine
	Upravitelj/upraviteljica kmetijskega gospodarstva in kmetijske proizvodnje		
	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za konjerejo in konjenišтво	da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Kmetijski farmacevt/kmetijska farmacevtka, Upravitelj/upraviteljica kmetijskega gospodarstva in kmetijske proizvodnje, Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za konjerejo in konjenišтво in Upravljaec/upravljalca rekreacijskih in športnih zelenih površin** (PS s področja hortikulture) so temeljni standardi, na katerih je osnovan VŠI program Inženir/inženirka upravljanja podeželje in krajine.

Poklicni standard **Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za konjerejo in konjenišтво** je podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

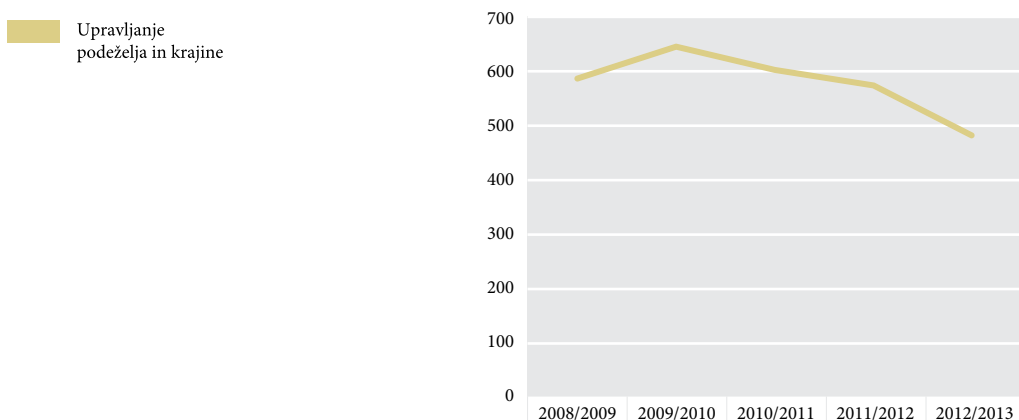
Analiza vpisa v programe višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) v letih 2008–2013

Tabela 3.159: Vpis v program višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
VIŠ Upravljanje podeželja in krajine	586	645	601	572	480

Vir: podatki Višješolske prijavne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.78: Prikaz vpisa v program višjega strokovnega izobraževanja (VIS) v letih 2008–2013

Vir: podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na VI. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.160: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na VI. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
VI.	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za konjerejo in konjeništvu	1	0	0

Vir: www.nrpslo.org

Sklepne ugotovitve za področje kmetijstvo

Na kmetijskem področju so potrebe po zaposlitvi delavcev, ki imajo izobrazbo s področja kmetijstvo, od leta 2008 naprej padale. V letih 2009 in 2011 je bilo povpraševanje približno enako, vendar ni doseglo povpraševanja iz leta 2008. Število zaposlitev za določen čas pa je tudi iz leta v leto naraščalo. Na področju kmetijstvo je potrebno opozoriti na dejstvo velikega števila samozaposlitev, kar ni nujno evidentirano na ZRSZ. Struktura potreb po delavcih na področju kmetijstvo, po stopnjah izobrazbe v letih 2008–2012, je precej porazdeljena. Še vedno so na področju kmetijstvo potrebe po nizko kvalificiranih delavcih oziroma po delavcih brez izobrazbe. Prevladujejo pa potrebe po srednje poklicni in srednje strokovni izobrazbi ter visoki strokovni in univerzitetni izobrazbi.

Na III. ravni zahtevnosti področje kmetijstvo trenutno razpolaga z enim samim poklicnim standardom, Pomočnik/pomočnica kmetovalca/kmetovalke, ki omogoča pridobitev poklicne kvalifikacije le preko izobraževalnega programa. Vpis dijakov v izobraževalni program na tej stopnji zahtevnosti je konstanten. Nacionalne poklicne kvalifikacije ni mogoče pridobiti, saj članom komisije ni podeljena še nobena licenca.

Na IV. stopnji zahtevnosti obstaja široka ponudba poklicnih standardov, med katerimi nekateri pokrivajo zelo široka strokovna področja, nekateri pa so bolj specifični oz. pokrivajo ožja strokovna področja. Šest poklicnih standardov na omenjeni stopnji zahtevnosti je kot podlaga vključenih v izobraževalni program Gospodar na podeželju. Vpis dijakov v izobraževalni program je precej konstanten oz. je zaslediti celo rahel porast. Za vseh deset poklicnih standardov je pripravljen tudi katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti, od katerih so vsi razen dveh (Konjar/konjarka in Upravljalac/upravljalica kmetijskih in vrtnarskih strojev in naprav) aktivni. Razlog, da se ne izvajata, je ta, da ni podeljena nobena licenca članom komisije. Ostalih osem kvalifikacij je dokaj aktivnih, nekatere izmed njih pa so zelo aktivne, npr.: Čebelar/čebelarka, Živinorejec/živinorejka, Poljedelec/poljedelka in nekateri drugi. Na področju kmetijstvo gre večji aktivnosti na področju pridobivanja oz. podeljevanja NPK-jev pripisati zahtevam razpisov, ki jih določa Uredba o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013. Omenjeni razpisi zahtevajo od kandidatov, ki se prijavljajo, določeno izobrazbo oziroma določeno nacionalno poklicno kvalifikacijo.

Na V. stopnji zahtevnosti je pripravljenih pet poklicnih standardov, od tega en mojster, in sicer Čebelarski mojster. Na osnovi dveh poklicnih standardov sta pripravljena SSI in PTI izobraževalna programa z enakim nazivom – Kmetijsko-podjetniški tehnik, v katera se v vsem opazovanem obdobju beleži konstanten vpis dijakov, ki je v zadnjem letu celo v porastu.

Za druga dva poklicna standarda, Ekološki kmetovalec/ekološka kmetovalka in Kletar/kletarka, sta bila pripravljena kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti, pa vendar pri nobenem izmed njiju niso bili še podeljeni certifikati. Pri Kletarju ni podeljena nobena licenca članom komisije, pri Ekološkem kmetovalcu pa kaže, da ni interesa za omenjeno kvalifikacijo ali pa kmetje sploh niso seznanjeni s to možnostjo.

Poklicni standard Čebelarski mojster/čebelarska mojstrica je bil pripravljen zato, da bi pri Obrtni zbornici Slovenije lahko podeljevali naziv »mojster«.

Na področju kmetijstvo imamo na VI. stopnji zahtevnosti pripravljene tri poklicne standarde in vsi trije so podlaga za višješolski izobraževalni program Inženir/inženirka upravljanja podeželja in krajine. Vpis študentov v omenjeni program je konstanten, le v zadnjem šolskem letu je nekoliko manjši.

Za PS Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za konjerejo in konjenišтво je bil pripravljen katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti, a podeljen ni bil še noben certifikat.

Hortikultura

Opis področja hortikultura

V slovenskem knjižnem jeziku beseda hortikultura pomeni dejavnost, ki se iz kulturnih nagibov ukvarja z vrtnarstvom. Strokovno pa je to dejavnost, ki se ukvarja z gojenjem vrtnarskih in sadnih rastlin in so ji po letu 1945 dodali področje urejanja javnih zelenih površin. Razmnoževanje in gojenje sadnih in vrtnarskih rastlin je bilo sprva zaradi občutljivosti in zahtevnosti gojenja omejeno na manjše površine v zavarovanih prostorih. Te občutljive rastline so predvsem drevnine, grmovnice, enoletnice, trajnice,

številine rastline, uporabne za rezano cvetje, lončnice in vrtnine ter večina sadnih rastlin. Prav zaradi tega se je hortikultura sprva razvijala v Slovenskem primorju, od koder so rastline izvažali v nekdanjo Avstro-Ogrsko, Rusijo in še kam. Hortikultura je v zgodovini doživljala vzpone in padce, ki so bili povezani z razvojem širše kmetijske panoge.

V zadnjem času pa se pojem hortikultura uporablja, ko govorimo o urejanju zelenih javnih površin v smislu krajinskega urejanja, tako mestnega kor primestnega in podeželskega okolja. Zavzema faze razvoja in gojenja vrtnih rastlin od semena do sadike ob uporabi različnih načinov gojenja, upoštevanju zakonitosti fiziologije rastlin, proučevanju bolezni, škodljivcev in plevelov ter proučevanju kakovostne uporabne vrednosti določene rastline. Posega na področje vrtno umetnosti z vsemi zakonitostmi oblikovanja, estetike in kulture bivanja.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja hortikultura in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 1967 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštewane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.161: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja hortikultura po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	566	28,77	19,96	80,04
2009	353	17,95	16,71	83,29
2010	333	16,93	16,82	83,18
2011	360	18,30	17,22	82,78
2012	355	18,05	23,66	76,34
Skupaj	1.967	100,00	19,01	80,99

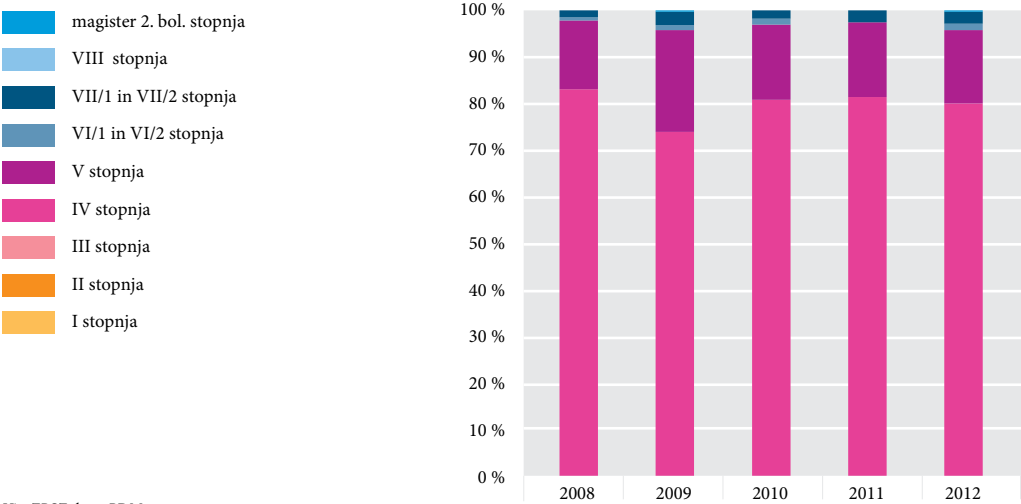
Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.162: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja Hortikultura po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,00	,00	,00	,00	,00
II.	,00	,00	,00	,00	,00
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	83,04	73,94	80,78	81,39	80,00
V.	14,84	21,81	16,22	16,11	15,77
VI./1 in VI./2	,71	1,13	1,20	,00	1,41
VII./1 in VII./2	1,41	2,83	1,80	2,50	2,54
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,28	,00	,00	,28

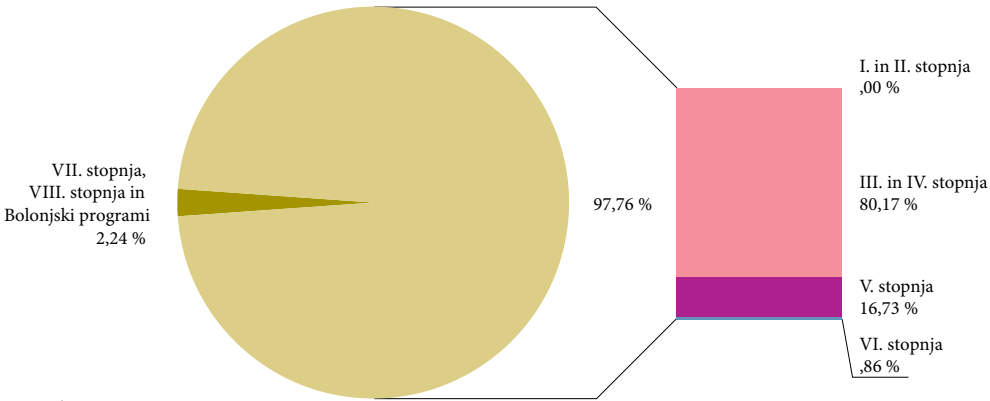
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.79: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja hortikultura po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.80: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja hortikultura po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov, analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 ter izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij v obdobju 2000–2012 na področju hortikultura

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

Poklicni standardi so razvrščeni po ravneh zahtevnosti. Za vsako raven zahtevnosti predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi, bodisi vključenost v izobraževalni program (IP) ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti in s tem možnost pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK).

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so seštet vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni programi, zapisani s poševno nepoudarjeno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti

Tabela 3.163: Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Parkovni vrtnar/parkovna vrtnarica	da	SPI Vrtnar
	Vrtnar pridelovalec/vrtnarica pridelovalka	da	
	Drevesničar trsničar/drevesničarka trsničarka	da	
	Vzdrževalec/vzdrževalka rekreacijskih in športnih zelenih površin	da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Zelenjadar/zelenjadarica** (PS s področja kmetijstvo), **Parkovni vrtnar/parkovna vrtnarica**, **Vrtnar pridelovalec/vrtnarica pridelovalka**, **Drevesničar trsničar/drevesničarka trsničarka**, **Vzdrževalec/vzdrževalka rekreacijskih in športnih zelenih površin** so podlaga za SPI program Vrtnar in hkrati podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

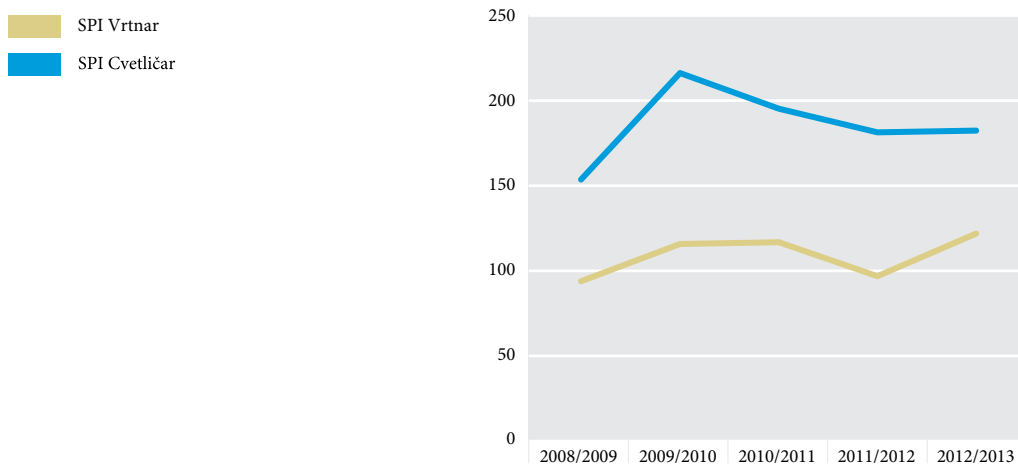
Tabela 3.164: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Vrtnar	41				
SPI Vrtnar	93	115	116	96	121
SPI Cvetličar	58				
SPI Cvetličar	153	216	195	181	182

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izobraževalni program SPI Cvetličar sodi po Klasius-P v področje hortikultura. Podlaga za SPI program Cvetličar sta poklicna standarda, ki sta uvrščena v druga strokovna področja, in sicer: **Oblikovalec/oblikovalka cvetličnih vezav in dekoracij** v strokovno področje umetna obrt, **Izdelovalec/izdelovalka aranžerskega materiala** pa v strokovno področje oblikovanje

Graf 3.81: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na IV. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.165: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na IV. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Parkovni vrtnar/parkovna vrtnarica	3	3	0
	Vrtnar pridelovalec/vrtnarica	2	3	0
	pridelovalka			

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Drevesničar trsničar/drevesničarka trsničarka	3	3	0
	Vzdrževalec/vzdrževalka rekreacijskih in športnih zelenih površin	3	4	0

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti

Tabela 3.166: Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Vodja vrtnarskega podjetja	da	SSI Hortikulturni tehnik PTI Hortikulturni tehnik
	Oblikovalec in urejevalec/oblikovalka in urejevalka okolja z rastlinami		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Vodja vrtnarskega podjetja, Oblikovalec/oblikovalka poslovnih in bivalnih prostorov s cvetjem** (PS vključen v področje umetna obrt), **Oblikovalec in urejevalec/oblikovalka in urejevalka okolja z rastlinami in Svetovalec/svetovalka pri prodaji v kmetijstvu** (PS vključen v področje kmetijstvo) so podlaga SSI in PTI programa Hortikulturni tehnik.

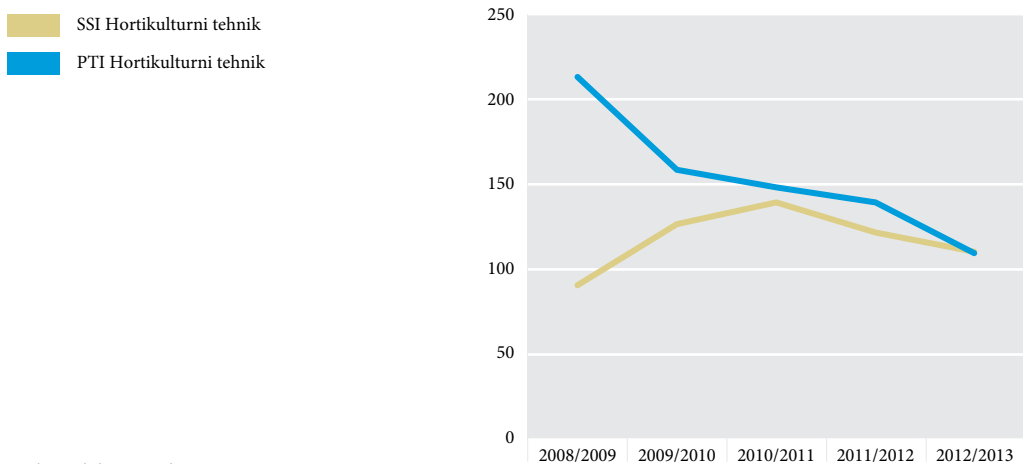
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Tabela 3.167: Vpis v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Hortikulturni tehnik	90	126	139	121	110
PTI Hortikulturni tehnik	213	158	148	139	109

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.82: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na V. ravni zahtevnosti del

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.168: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na V. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Oblikovalec in urejevalec/oblikovalka in urejevalka okolja z rastlinami	3	2	0

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti

Tabela 3.169: Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za krajinsko vrtnarstvo	da	VŠI Inženir/inženirka hortikulture
	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za vrtnarsko tehnologijo		
	Upravljelec/upravljalica rekreacijskih in športnih zelenih površin		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za krajinsko vrtnarstvo**, **Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za vrtnarsko tehnologijo**, **Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka**

za oblikovanje in urejanje poslovnega in bivalnega prostora z rastlinami in Upravljalec/upravljalica rekreacijskih in športnih zelenih površin so temeljni standardi, na katerih je osnovan VŠI program Inženir/inženirka hortikulture.

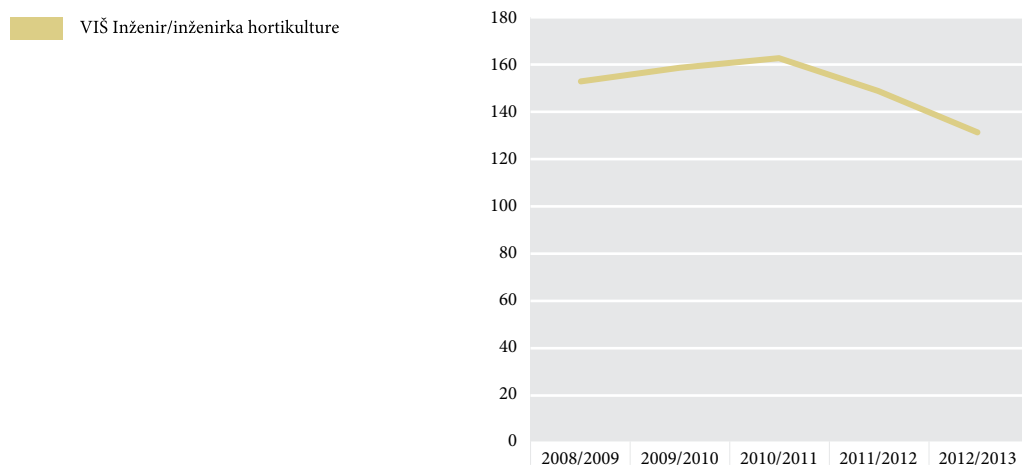
Analiza vpisa v program višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) letih 2008–2013

Tabela 3.170: Vpis v program višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Inženir/inženirka hortikulture	155	161	165	151	133

Vir: podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.83: Prikaz vpisa v program višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) letih 2008–2013

Vir: podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na VI. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.171: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na VI. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
VI.	Upravljaec/upravljalica rekreacijskih in športnih zelenih površin	0	1	0

Vir: www.nrpslo.org

Za področje kmetijstva in hortikulture je predvidena revizija poklicnih standardov.

Sklepne ugotovitve za področje hortikultura

Na trgu dela je s področja hortikulture največje povpraševanje po IV. in V. stopnji izobrazbe.

Na področju hortikulture se začno poklicni standardi na IV. zahtevnostni stopnji, obstaja šest poklicnih standardov, na podlagi katerih sta oblikovana dva SPI programa Vrtnar in Cvetličar.

Vpis dijakov v SPI Vrtnar je po konstantnem padanju v zadnjem šolskem letu doživel skok navzgor, medtem ko vpis v SPI Cvetličar še vedno beleži upadanje oz. stagniranje (v zadnjem šolskem letu) števila vpisanih. Značilno za celotno vertikalno na področju hortikulture je, da sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij ne živi.

Na V. zahtevnostni stopnji so pripravljeni trije poklicni standardi, na podlagi katerih sta pripravljena SSI in PTI programa Hortikulturni tehnik. Zanimivo pri teh programih je to, da je bil vpis dijakov v PTI program vedno večji od vpisa dijakov v redni SSI program, razen v zadnjem letu, ko se beleži rahel padec vpisa pri obeh.

Na VI. stopnji zahtevnosti so pripravljeni štirje poklicni standardi, vsi so podlaga za višješolski izobraževalni program Inženir/inženirka hortikulture. Vpis študentov v omenjeni program je konstanten, a v zadnjih letih upada.

Navkljub pripravljenim številnim katalogom standardov strokovnih znanj in spretnosti ni bil podeljen niti en certifikat. Ponekod ni poskrbljeno za zadostno število članov komisije, pri ostalih pa gre razloge iskati drugje.

Gozdarstvo in lov

Opis področja gozdarstvo in lov

Gozdarstvo ima v Sloveniji pomembno gospodarsko in okoljevarstveno vlogo. Gozd pokriva 59,8 % celotnega ozemlja Slovenije, ta površina pa se je doslej postopoma le povečevala. V gozdovih sta v zadnjih petdesetih letih naraščala lesna zaloga in prirastek lesa. Proizvodna sposobnost zlasti zasebnih gozdov je zaradi različnih vzrokov premalo izkoriščena. V skladu z gozdnogospodarskimi načrti bi lahko izkoriščali okoli 62 % prirastka, realni izkoristek pa znaša le 40 %. Zaradi denacionalizacije se še vedno precej intenzivno spreminja lastniška struktura slovenskih gozdov.

Analiza ob izdelavi gozdnogospodarskih načrtov za obdobje 2001–2010 je pokazala naslednjo strukturo: 71 % je zasebnih gozdov fizičnih oseb, 1 % zasebnih gozdov pravnih oseb, 26 % državnih gozdov in 2 % občinskih gozdov. V obdobju 2000–2005 so zasebni gozdovi gotovo še pridobili odstotek ali dva na račun državnih gozdov. Predvidevamo, da bo po zaključeni denacionalizaciji približno 20 % gozdov ostalo v državni lasti. Družinske kmetije, ki jih je bilo leta 2003 še 68.644, imajo v lasti manj kot polovico zasebnih gozdov (385.361 ha). Zasebna nekmečka posest se v Sloveniji povečuje po skupnem deležu površine zasebnih gozdov (53 %), predvsem pa po številu posesti (78 %).

Donosnost sredstev in kapitala v gozdarstvu zaostaja za povprečjem drugih gospodarskih panog, nadpovprečne pa so kratkoročne finančne in osnovne obveznosti panoge.

Slovensko gozdarstvo izkazuje nizko produktivnost dela. To je mogoče preseči le z izrazitejšim povezovanjem zasebnih lastnikov in solastnikov gozdov, s čimer se bistveno zmanjšajo stroški sečnje, spravila in prodaje lesa, prodaja gozdnih lesnih sortimentov pa se poveča. Za povečanje izkoriščenosti gozdov je potrebno povečati tudi odprtost gozdov z gozdnimi cestami in vlakami.

Politika upravljanja z gozdovi v Sloveniji je in bo ostala naravnana v smeri trajnostne rabe gozdov. Uveljavljeni nacionalni predpisi na tem področju zagotavljajo spoštovanje naravnih zakonitosti, poleg tega pa so vsi posegi v gozdove podvrženi presoji vplivov na okolje.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja gozdarstvo in lov in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 911 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.172: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja gozdarstvo in lov po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	257	28,21	23,74	76,26
2009	171	18,77	11,11	88,89
2010	150	16,47	18,67	81,33
2011	175	19,21	14,86	85,14
2012	158	17,34	10,13	89,87
Skupaj	911	100,00	16,47	83,53

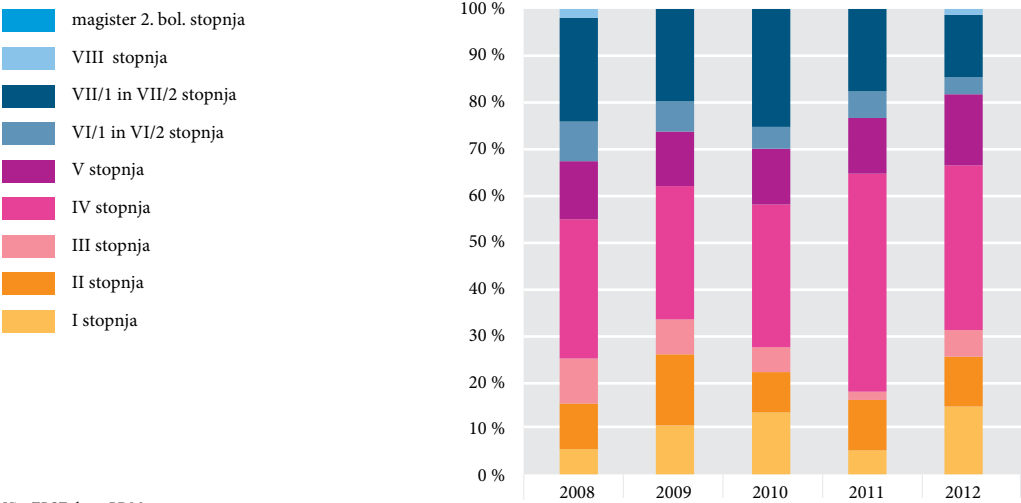
Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.173: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja gozdarstvo in lov po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	5,45	10,53	13,33	5,14	14,56
II.	9,73	15,20	8,67	10,86	10,76
III.	9,73	7,60	5,33	1,71	5,70
IV.	29,96	28,65	30,67	46,86	35,44
V.	12,45	11,70	12,00	12,00	15,19
VI./I in VI./2	8,56	6,43	4,67	5,71	3,80
VII./I in VII./2	22,18	19,88	25,33	17,71	13,29
VIII.	1,95	,00	,00	,00	1,27
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,00	,00

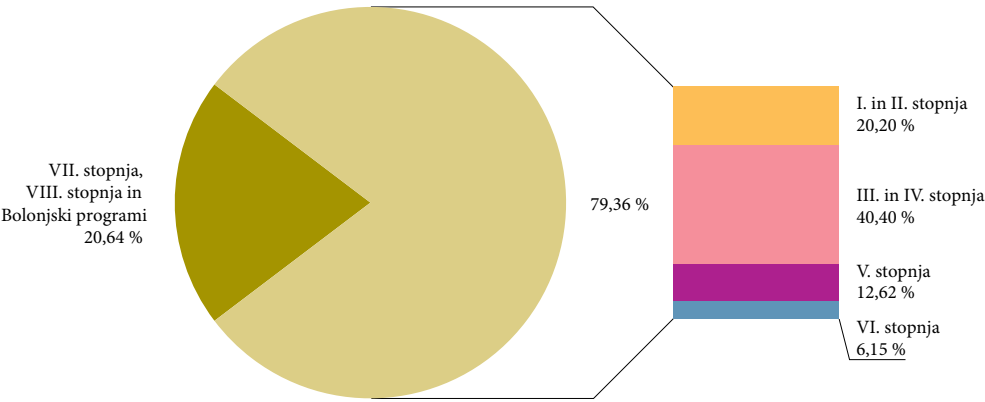
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.84: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja gozdarstvo in lov po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.85: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja gozdarstvo in lov po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov, analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 ter izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij v obdobju 2000–2012 na področju gozdarstvo in lov

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

Poklicni standardi so razvrščeni po ravneh zahtevnosti. Za vsako raven zahtevnosti predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi, bodisi vključenost v izobraževalni program (IP) ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti in s tem možnost pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK).

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni programi, zapisani s poševno nepoudarjeno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti

Tabela 3.174: Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Gozdarski gojitelj/gozdarska gojiteljica	da	SSI Gozdarski tehnik SPI Gozdar
	Gozdarski sekač/gozdarska sekačica	da	
	Gozdarski traktorist/gozdarska traktoristka	da	
	Gozdarski žičničar/gozdarska žičničarka	da	
	Lovec/lovka	da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Gozdarski gojitelj/gozdarska gojiteljica**, **Gozdarski sekač/gozdarska sekačica** in **Gozdarski traktorist/gozdarska traktoristka** so temeljni standardi, na katerih je osnovan SPI program Gozdar. Poklicni standard **Gozdarski gojitelj/gozdarska gojiteljica** je vključen tudi v izobraževalni program SSI Gozdarski tehnik.

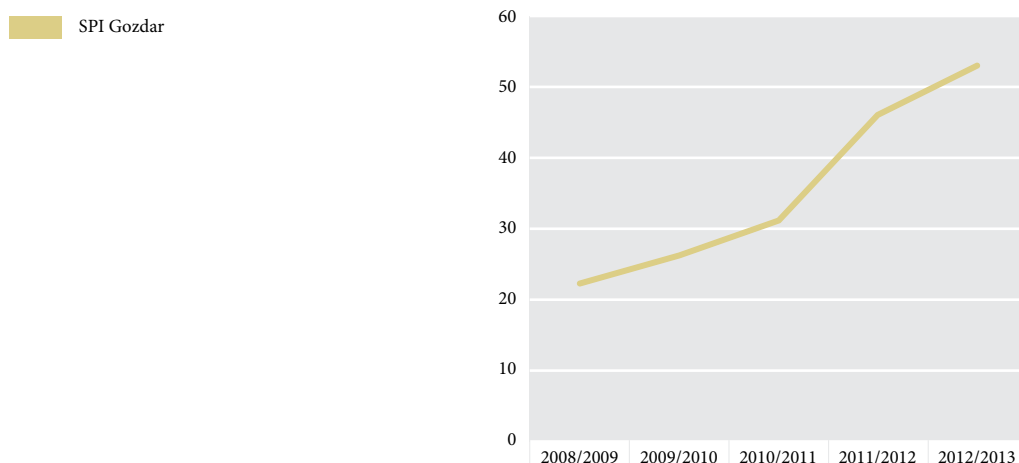
Analiza vpisa v izobraževalne programe SPI v letih 2008–2013 na področju gozdarstva in lova

Tabela 3.175: Vpis v izobraževalni program srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) Gozdar v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Gozdar	8				
SPI Gozdar	14	26	31	46	53

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.86: Prikaz vpisa v izobraževalni program srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) Gozdar v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na IV. ravni zahtevnosti

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.176: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na IV. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Gozdarski gojitelj/gozdarska gojiteljica	2	12	406
	Gozdarski sekač/gozdarska sekačica	2	12	834
	Gozdarski traktorist/gozdarska traktoristka	1	12	511
	Gozdarski žičničar/gozdarska žičničarka	1	11	37
	Lovec/lovka	1	6	6

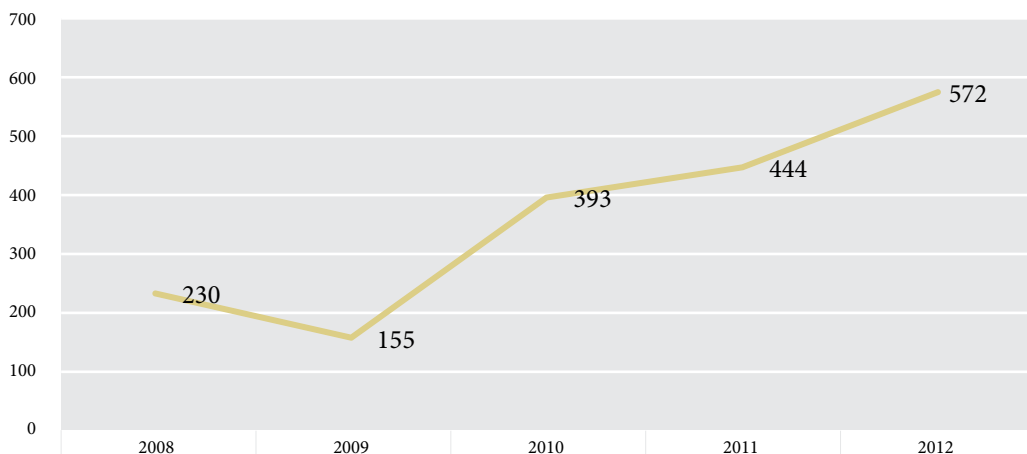
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.177: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na IV. ravni zahtevnosti v obdobju 2008–2012

NPK	2008	2009	2010	2011	2012
Gozdarski gojitelj/gozdarska gojiteljica	27	49	106	110	114
Gozdarski sekač/gozdarska sekačica	152	59	164	169	290
Gozdarski traktorist/gozdarska traktoristka	51	47	123	137	153
Gozdarski žičničar/gozdarska žičničarka				23	14
Lovec/lovka				5	1

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.87: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na IV. ravni zahtevnosti v obdobju 2008–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti

Tabela 3.178: Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Odkupovalec/odkupovalka lesa	da	SSI Gozdarski tehnik
	Vodja gozdne proizvodnje		
	Revirni lovec/revirna lovka	da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Vodja gozdne proizvodnje**, **Gozdarski gojitelj/gozdarska gojiteljica** (IV. raven zahtevnosti) in **Odkupovalec/odkupovalka lesa** so temeljni standardi, na katerih je osnovan SSI program Gozdarski tehnik.

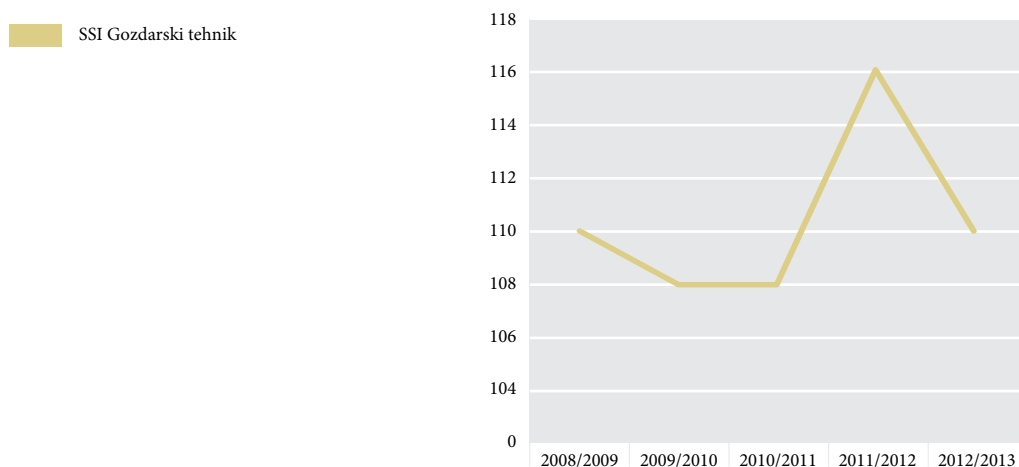
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Tabela 3.179: Vpis v izobraževalni program srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) Gozdarski tehnik v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Gozdarski tehnik	110	108	108	116	110

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.88: Prikaz vpisa v izobraževalni program srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) Gozdarski tehnik v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na V. ravni zahtevnosti del na področju gozdarstvo in lov

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence,) podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.180: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisije in podeljenih certifikatih za NPK na IV. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Odkupovalec/odkupovalka lesa	1	11	5
	Revirni lovec/revirna lovka	1	6	7

Vir: www.nrpslo.org

Tabela 3.181: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na V. ravni zahtevnosti v obdobju 2011–2012

NPK	2011	2012
Odkupovalec/odkupovalka lesa	5	
Revirni lovec/revirna lovka	3	4

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti

Tabela 3.182: Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Svetovalec/svetovalka v gozdarstvu		VŠI
	Svetovalec/svetovalka v lovstvu		Inženir/inženirka gozdarstva in lovstva

Vir: www.nrpslo.org

Poklicna standarda **Svetovalec/svetovalka v gozdarstvu** in **Svetovalec/svetovalka v lovstvu** sta temeljna standarda, na katerih je osnovan VŠI program Inženir/inženirka gozdarstva in lovstva.

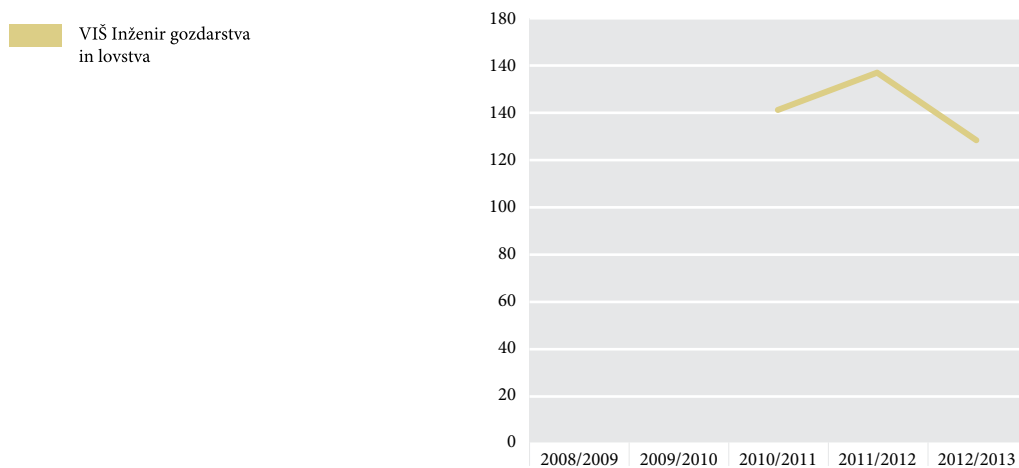
Analiza vpisa v višješolski študijski program (VIŠ) v letih 2008–2013

Tabela 3.183: Vpis v program višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
VIŠ Inženir gozdarstva in lovstva			141	157	128

Vir: podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.89: Prikaz vpisa v program višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) v letih 2008–2013

Vir: podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Sklepne ugotovitve za področje gozdarstvo in lov

Na gozdarskem področju so potrebe po zaposlitvi delavcev, ki imajo izobrazbo s področja gozdarstva, precej konstantne, kljub temu da so v primerjavi z letom 2008 manjše. Zaposlovanje za določen pa je vsa opazovana leta visoko. Struktura potreb po delavcih na področju gozdarstva, po stopnjah izobrazbe v letih 2008–2012 je precej porazdeljena, vendar so še vedno velike potrebe po nizko kvalificiranih delavcih oziroma po delavcih brez izobrazbe. Povpraševanje je po delavcih s srednjo poklicno in srednjo strokovno izobrazbi ter visoko strokovno in univerzitetno izobrazbo.

Na področju gozdarstvo imamo na IV. stopnji zahtevnosti razvitih pet poklicnih standardov. Trije (Gozdarski sekač, Gozdarski traktorist in Gozdarski gojitelj) omogočajo pridobitev poklicne kvalifikacije po obeh poteh, preko vključitve v izobraževalni program Gozdar in preko sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Vpis dijakov v izobraževalni program Gozdar od leta 2008/09 do leta 2012/13 narašča in se je v zadnjem letu več kot podvojil. Za omenjene poklicne kvalifikacije je bilo podeljeno tudi veliko število certifikatov. Na področju gozdarstva je zelo dobro razvit sistem pridobivanja oziroma podeljevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Na IV. stopnji imamo še dve kvalifikaciji, in sicer Gozdarskega žičničarja in Lovca. Obe živita le kot NPK.

Na V. stopnji zahtevnosti so pripravljeni trije poklicni standardi, od katerih sta Vodja gozdne proizvodnje in Odkupovalec lesa podlaga za izobraževalni program Gozdarski tehnik. Vpis dijakov v omenjeni program je dokaj konstanten. Za poklicni standard Odkupovalec lesa je pripravljen tudi katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti. Revirni lovec pa živi le kot nacionalna poklicna kvalifikacija.

Na VI. stopnji zahtevnosti sta bila razvita dva poklicna standarda (Svetovalec/svetovalka v gozdarstvu in Svetovalec/svetovalka v lovstvu) zgolj za višješolski izobraževalni program Inženir gozdarstva in lovstva. Izobraževalni program je bil vzpostavljen šele pred tremi leti in beleži dokaj konstanten vpis.

Veterinarstvo

V strokovno področje veterinarstvo po Klasius-P (SURS, 2006) sodi:

→ veterinarstvo.

Veterinarstvo

Opis področja veterinarstvo

Veterina obsega področje zdravstvenega varstva živali in se ukvarja s preprečevanjem, diagnozo in zdravljenjem bolezni in poškodb pri živalih. Področje dela je obsežno, saj zajema vse možne bolezni in poškodbe pri vseh živalskih vrstah, tako domačih kot divjih.

Dejavnosti, povezane s področjem veterinarstvo, najdemo po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) na področju M - Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti. Na področju M imamo dejavnost M75 - Veterinarstvo, kjer je bilo leta 2008 registriranih 113 podjetij in 683 zaposlenih, leta 2011 pa je bilo 122 podjetij in 729 zaposlenih. (Podatki so vzeti iz baze SURS-a, narejeni so na podlagi strukturne statistike.)

Potrebe po zaposlovanju delavcev iz veterinarske stroke so v letih 2008 in 2012 nihale, izrazitega padca po povpraševanju tega kadra pa ni zaznali.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012 na področju veterinarstvo. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 791 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.184: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja veterinarstvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	186	23,51	33,33	66,67
2009	140	17,70	17,86	82,14
2010	192	24,27	35,94	64,06
2011	129	16,31	22,48	77,52
2012	144	18,20	27,08	72,92
Skupaj	791	100,00	28,32	71,68

Vir: ZRSZ, baze PDM

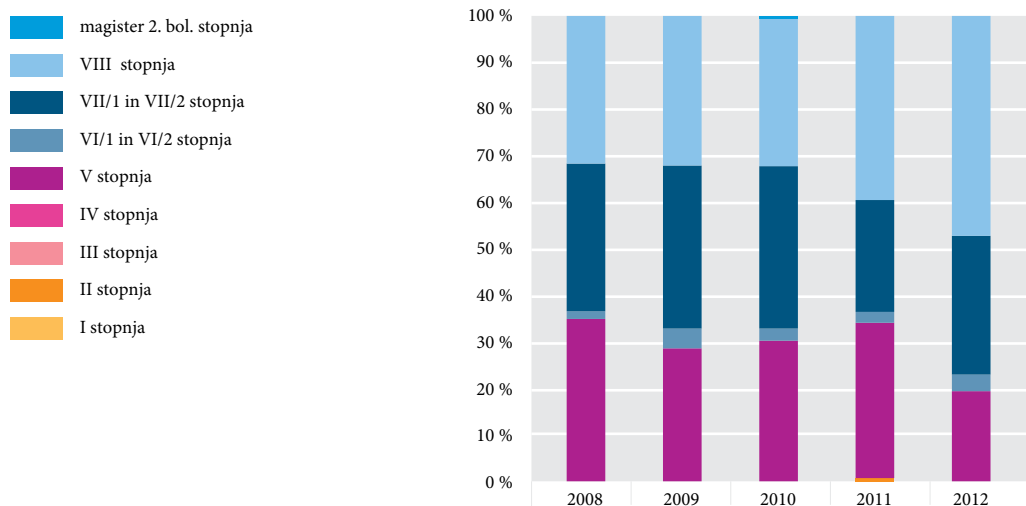
Na področju veterine je zaznati nekoliko drugačno kvalifikacijsko strukturo kot pri ostalih področjih, saj na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja programi niso tako razvejani, organiziran je le štiriletni program veterinarski tehnik. Na spodnjem grafu vidimo, da so delodajalci največ povpraševali po kadrih z VIII., s VII. in V. stopnjo izobrazbe.

Tabela 3.185: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja veterinarstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,00	,00	,00	,00	,00
II.	,00	,00	,00	,78	,00
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	,00	,00	,00	,00	,00
V.	34,95	28,57	30,21	33,33	19,44
VI./1 in VI./2	1,61	4,29	2,60	2,33	3,47
VII./1 in VII./2	31,72	35,00	34,90	24,03	29,86
VIII.	31,72	32,14	31,77	39,53	47,22
magister 2. bol. st.	,00	,00	,52	,00	,00

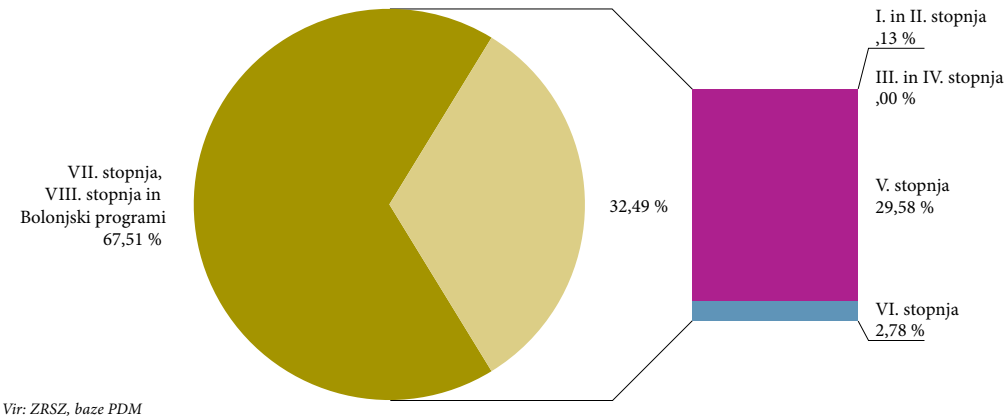
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.90: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja veterinarstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.91: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja veterinarstvo po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Razvoj poklicnih standardov na področju veterinarstvo

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja veterinarstva ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.186: Poklicni standardi na področju veterinarstvo po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Oskrbnik/oskrbnica živali		
V.	Veterinarski pomočnik/veterinarska pomočnica v živinorejski proizvodnji		SSI Veterinarski tehnik
	Veterinarski asistent/veterinarska asistentka		
	Veterinarski higienik/veterinarska higieničarka		
	Veterinarski pomočnik/veterinarska pomočnica v higieni živil		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Oskrbnik/oskrbnica živali, Veterinarski pomočnik/veterinarska pomočnica v živinorejski proizvodnji, Veterinarski pomočnik/veterinarska pomočnica v higieni živil, Veterinarski asistent/veterinarska asistentka, Veterinarski higienik/veterinarska higieničarka** so osnova za izobraževalni program Veterinarski tehnik

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju veterinarstvo v letih 2008–2013

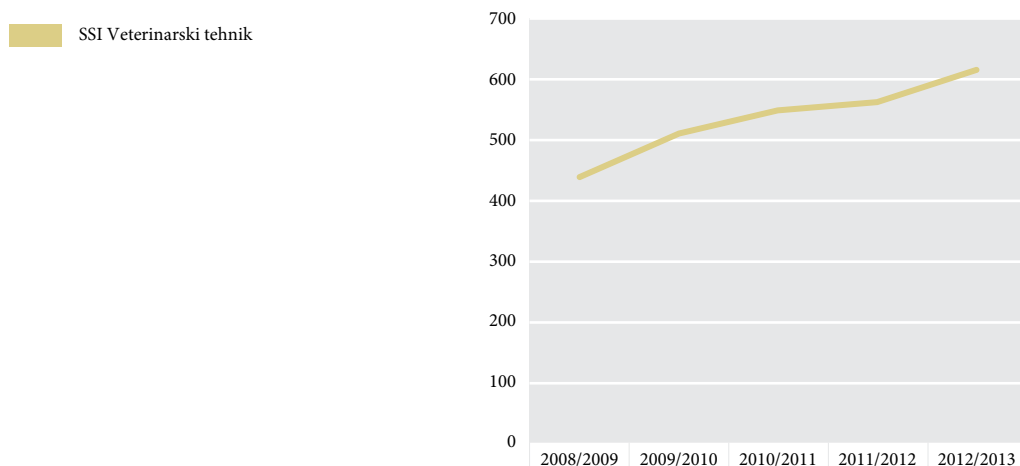
V spodnji tabeli je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis.

Tabela 3.187: Vpis v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Veterinarski tehnik	438	510	548	562	616

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.92: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Sklepne ugotovitve za področje veterinarstvo

Na področju veterine je organiziran le en program srednjega strokovnega izobraževanja, in sicer Veterinarski tehnik, ki beleži visok interes dijakov za vpis.

V izobraževalni program je umeščenih pet poklicnih standardov. Pobude za pripravo katalogov za NPK na področju veterine od potencialnih delodajalcev doslej še nismo prejeli.

Zdravstvo

V strokovno področje zdravstvo po Klasius-P (SURS, 2006) spadajo:

- zdravstvo,
- medicina,
- zdravstvena nega in oskrba,
- zobozdravstvo,
- zdravstvena tehnologija,
- terapija in rehabilitacija,
- farmacija in lekarništvo.

Zdravstvo

Opis področja zdravstvo

Po Zakonu o zdravstveni dejavnosti (Ur. l., 2005) zdravstvena dejavnost obsega ukrepe in aktivnosti, ki jih po medicinski doktrini in ob uporabi medicinske tehnologije opravljajo zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci za varovanje zdravja, za odkrivanje in preprečevanje bolezni ter za zdravljenje bolnikov in poškodovancev. Zdravstvena dejavnost se opravlja na primarni, sekundarni in terciarni ravni. Na primarni ravni obsega osnovno zdravstveno dejavnost in lekarniško dejavnost; na sekundarni specialistično ambulantno in bolnišnično dejavnost; na terciarni ravni obsega opravljanje dejavnosti klinik in inštitutov ter drugih pooblaščenih zdravstvenih zavodov. Kot posebna specialistična dejavnost se na sekundarni in terciarni ravni opravlja socialnomedicinska, higienska, epidemiološka in zdravstveno-ekološka dejavnost.

Po standardni kvalifikaciji dejavnosti (SKD 2008) področje zdravstva vključuje bolnišnično in zunajbolnišnično zdravstveno in zobozdravstveno dejavnost.

Področje zdravstva po standardni klasifikaciji dejavnosti uvrščamo v področje Q - Zdravstvo in socialno varstvo in v dejavnost Q86 - Zdravstvo. V dejavnosti je bilo leta 2008 registriranih 3003 podjetij in 37330 oseb, ki delajo. V obdobju od 2008 do 2011 je naraslo tako število registriranih podjetij kot število oseb, ki delajo. Leta 2011 je bilo registriranih 3562 podjetij in 38761 oseb, ki delajo. V področju Q86 imamo všteta tudi podjetja z dejavnostjo Q86.9 - Druge dejavnosti za zdravljenje (podrazred Q86.901 - Alternativne oblike zdravljenja), ki jo predstavljamo v področju zdravilstvo.

V nadaljevanju podrobneje predstavljamo strukturo potreb po delavcih za področje zdravstva v obdobju 2008–2012.

Tabela 3.188: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja zdravstvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	6689	22,89	26,72	73,28
2009	5387	18,44	27,34	72,66
2010	5900	20,19	24,37	75,63
2011	5947	20,35	20,99	79,01
2012	5298	18,13	20,76	79,24
Skupaj	29221	100,00	24,11	75,89

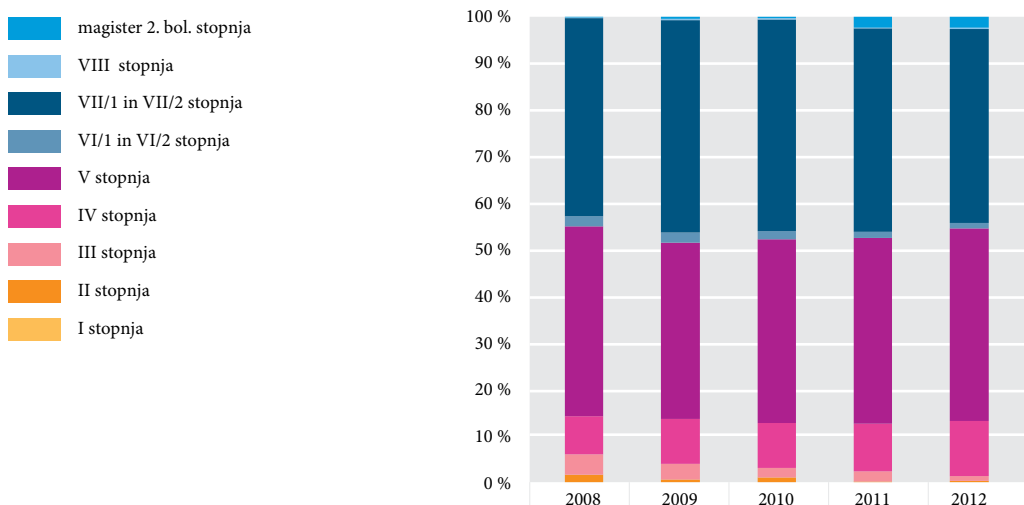
Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.189: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja zdravstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,00	,00	,00	,00	,00
II.	1,66	,56	,95	,18	,26
III.	4,35	3,42	2,07	2,12	1,09
IV.	8,19	9,58	9,71	10,27	11,72
V.	40,71	37,85	39,41	39,90	41,39
VI./1 in VI./2	2,20	2,19	1,78	1,26	1,21
VII./1 in VII./2	42,65	45,72	45,58	43,75	41,77
VIII.	,16	,33	,19	,17	,19
magister 2. bol. st.	,07	,35	,32	2,34	2,36

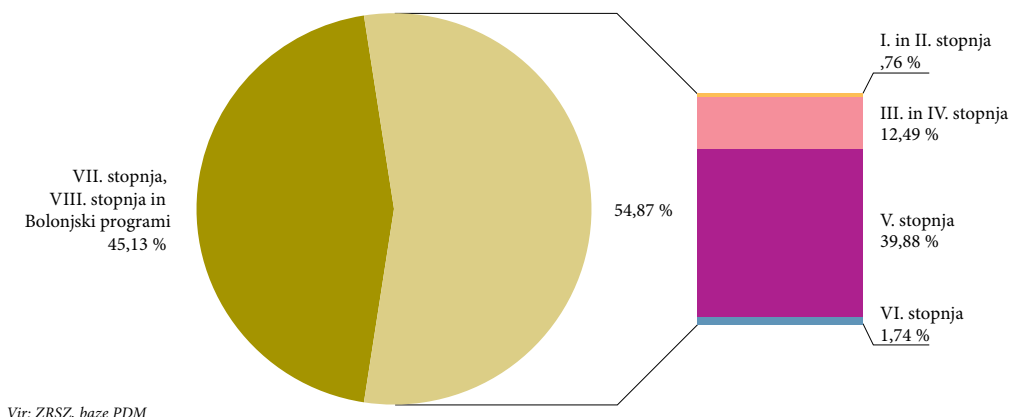
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.93: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja zdravstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.94: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja zdravstvo po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju zdravstvo

Na področju zdravstva smo od leta 2003, ko je nastal prvi poklicni standard na področju zobozdravstva, prenovili večino nomenklatur poklicev. Večina jih je nastala v letih 2007 in 2008, in sicer večina na področju zdravstvene nege, zobozdravstva, zdravstvene tehnologije.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja zdravstva v vertikali ter pot, ki jo omogočajo: vključenost v izobraževalni program ter obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Tabela 3.190: Poklicni standardi na področju zdravstvo po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Bolniški strežnik/bolniška strežnica		
	Biomedicinski laborant/biomedicinska laborantka	da	SSI Tehnik laboratorijske biomedicine
IV.	Bolničar/bolničarka v zdravstvenem zavodu		
	Bolničar/bolničarka v socialnovarstvenem zavodu		SPI Bolničar negovalec
V.	Srednja medicinska sestra		
	Zobozdravstveni asistent/zobozdravstvena asistentka	da	SSI Zdravstvena nega PTI Zdravstvena nega
	Zobotehnik/zobotehnica		SSI Zobotehnik
	Očesni optik/očesna optičarka		SSI Tehnik optik

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Asistent/asistentka laboratorijske patologije		SSI Tehnik laboratorijske biomedicine
	Asistent/asistentka medicinske biokemije		
	Asistent/asistentka medicinske mikrobiologije		
	Asistent/asistentka transfuzijske medicine		
VI.	Dializna medicinska sestra		VIŠ Ustni higienik
	Endoskopska medicinska sestra		
	Geriatrična medicinska sestra		
	Intenzivna medicinska sestra		
	Operacijska medicinska sestra		
	Pediatrična medicinska sestra		
	Psihiatrična medicinska sestra		
	Urgentna medicinska sestra		
	Ustni higienik/ustna higieničarka		
	Ortopedski tehnolog/ortopedska tehnolojinja	da	
	Zdravstveni reševalec/zdravstvena reševalka	da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicna standarda **Bolničar-negovalc/bolničarka-negovalka v socialno varstvenem zavodu in Bolničar/bolničarka v zdravstvenem zavodu** sta podlaga za izobraževalni program SPI Bolničar negovalc.

Poklicna standarda **Srednja medicinska sestra in Zobozdravstveni asistent/zobozdravstvena asistentka** sta podlaga za izobraževalni program SSI in PTI Zdravstvena nega.

Poklicni standardi **Biomedicinski laborant/biomedicinska laborantka, Asistent/asistentka transfuzijske medicine, Asistent/asistentka laboratorijske patologije, Asistent/asistentka medicinske biokemije in Asistent/asistentka medicinske mikrobiologije** so podlaga za izobraževalni program SSI Tehnik laboratorijske medicine .

Poklicni standard **Zobotehnik/zobotehničarka** je podlaga za izobraževalni program Zobotehnik.

Poklicni standard **Ustni higienik/ustna higieničarka** je podlaga za VŠI izobraževalni program Ustni higienik.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju zdravstvo v letih 2008–2013

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju zdravstvo po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabežen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih

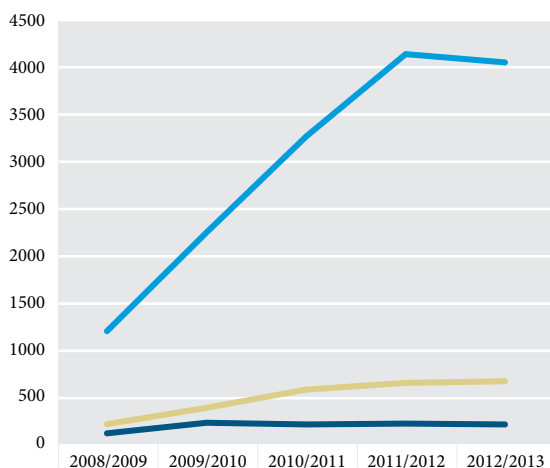
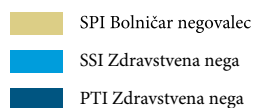
rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešteta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni programi, zapisani s poševno nepoudarjeno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Tabela 3.191: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
<i>SPI Bolničar negovalec</i>	316	159			
SPI Bolničar negovalec	196	372	564	632	650
SSI Tehnik laboratorijske medicine	33	56	86	110	114
<i>SSI Laboratorijski tehnik</i>	72				
SSI Zdravstvena nega	1.187	2.236	3.267	4.143	4.054
<i>SSI Tehnik zdravstvene nege</i>	3.180		1.076		
PTI Zdravstvena nega	98	212	197	201	194
SSI Zobotehnik	64	129	190	245	248
<i>SSI Zobotehnik</i>	184	125	58		
SSI Tehnik optik	29	47	73	90	89
VŠI Ustni higienik		23	25	24	24

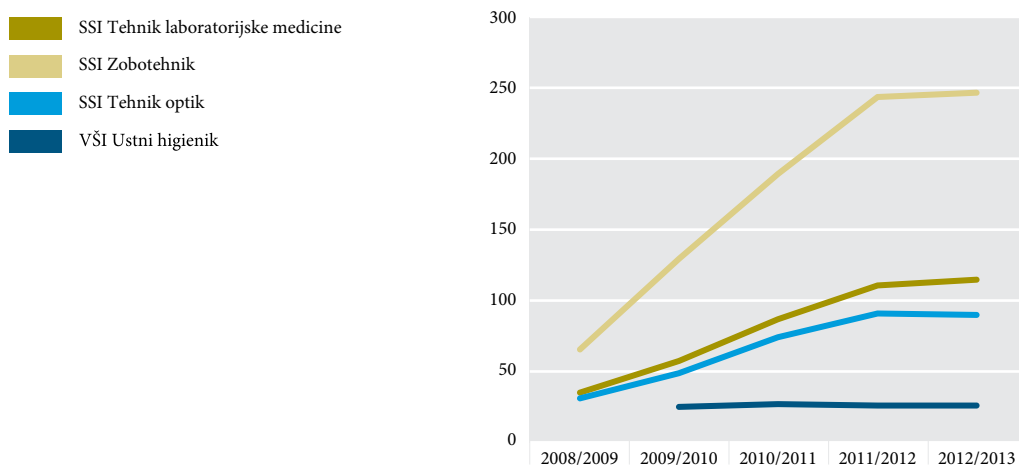
Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.95: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega ter srednjega strokovnega izobraževanja na ožjem področju zdravstvena nega v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.96: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju zdravstva v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.192: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na področju Zdravstvo

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
III.	Biomedicinski laborant/biomedicinska laborantka	0	0	0
V.	Zobozdravstveni asistent/zobozdravstvena asistentka	1	5	148
VI.	Ortopedski tehnolog/ortopedska tehnologinja	2	4	43
	Zdravstveni reševalec/zdravstvena reševalka	2	11	198

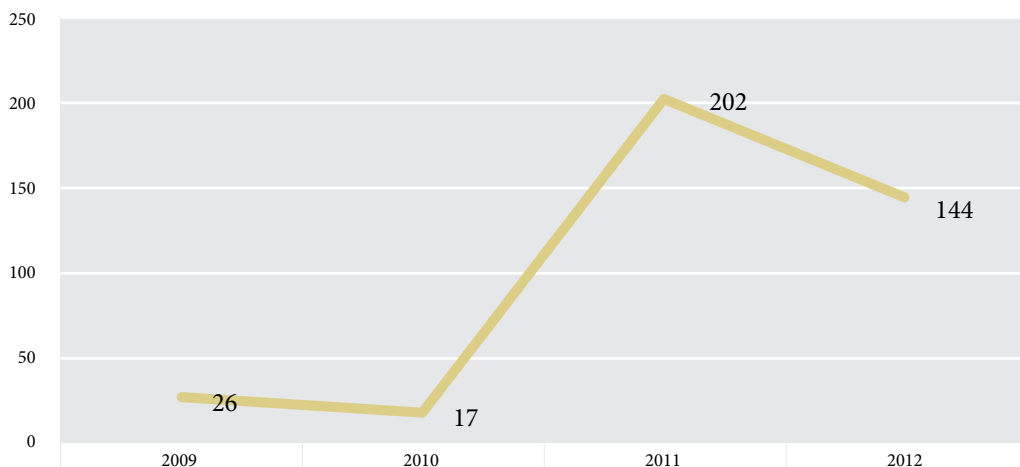
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.193: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju zdravstvo v obdobju 2009–2012

NPK	2009	2010	2011	2012
Ortopedski tehnolog/ortopedska tehnologinja	26	17		
Zdravstveni reševalec/zdravstvena reševalka			113	85
Zobozdravstveni asistent/zobozdravstvena asistentka			89	59

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.97: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj na področju zdravstvo v obdobju 2009–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje zdravstvo

Na področju je razvitih 23 poklicnih standardov, od teh sta 2 na III. ravni zahtevnosti, 2 na IV. ravni zahtevnosti, 8 jih je na V. ravni zahtevnosti in največ, 11, na VI. ravni zahtevnosti. Na podlagi nekaterih od teh poklicnih standardov je razvitih 6 izobraževalnih programov; eden na ravni srednjega poklicnega izobraževanja, 4 na ravni srednjega strokovnega izobraževanja in eden na ravni višjega strokovnega izobraževanja. Posebnost na področju je 8 poklicnih standardov na VI. ravni zahtevnosti, ki nimajo nobenega izhoda v poklicnih kvalifikacijah. Na področju imamo tudi 4 kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti, ki omogočajo pridobitev NPK.

Kot prikazujejo zgornji podatki o vpisu v izobraževalne programe na področju zdravstva, daleč največji vpis beleži SSI Zdravstvena nega, vpis v ta program se je v obravnavanih letih povečal za več kot 3-krat (s 1187 leta 2008 na 4054 leta 2012). Podobno velja za vpis v programe Bolničar negovalec, Tehnik laboratorijske medicine ter Zobotehnik, le da so pri teh programih absolutne številke precej manjše. Vpis se je v obravnavanem obdobju stalno povečeval tudi za ostale IP srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja (Tehnik optik in PTI Zdravstvena nega), medtem ko je bil vpis v VŠI Ustni higienik vsa leta konstanten (24 vpisanih).

Vsi NPK na področju zdravstva, razen Biomedicinskega laboranta, ki nima nobenega izvajalca in nobene izdane licence, se redno izvajajo.

Za delodajalce so bili v obdobju 2008–2012 na področju zdravstv najbolj zaželeni kadri s srednjo strokovno izobrazbo (V. stopnja, 39,88 %) ter s pridobljeno univerzitetno izobrazbo ali magisterijem ali z izobrazbo, pridobljeno z bolonjskimi programi (45,13 %). Povpraševanje po teh kadrih je bilo v obravnavanem obdobju relativno konstantno, takoj za znatnim povečanjem povpraševanja po kadrih z univerzitetno izobrazbo.

Zdravilstvo

Opis področja zdravilstvo

Področje zdravilstvo po Klasius-P uvrščamo v področje terapija in rehabilitacija, ožje področje radiestezija, bioenergija, akupuntura, homeopatija, kiropraktika in druga alternativna zdravilstva.

Področje zdravilstvo ali tudi alternativna medicina uporablja metode zdravljenja, ki se razlikujejo od medicine. Zdravilske metode v nasprotju z metodami v medicini nimajo dokazanih učinkov. Zakon o zdravilstvu (Ur. l. 94/2007) zdravilsko dejavnost opredeljuje kot gospodarsko dejavnost, ki skrbi za izboljšanje zdravja uporabnikov storitev. Po aktualni definiciji obsega zdravilska dejavnost ukrepe in aktivnosti (ne pa sredstev, pripravkov), temelječe na zdravilskih sistemih in zdravilskih metodah in se izvaja na način, ki ne škoduje zdravju. Ta definicija se v različnih državah različno opredeljuje.

Zdravilstvo je v svetu v dolgih dobah razvoja raznih metod zdravljenja razvilo mnogoštevilne terapije, ki omogočajo ljudem zdravljenje in lajšajo razna obolenja. Največ teh terapij je k nam nekoč prihajalo z vzhoda, sedaj pa se jih je veliko razvilo tudi na zahodu. Največ se uporabljajo manipulativne terapije, senzorične terapije, psihoterapije, zeliščne terapije, terapije z gibi (ozaveščenimi), behavioralne terapije in paranormalne terapije.

Področje zdravilstvo po standardni klasifikaciji (SKD) uvrščamo v področje Q - Zdravstvo in socialno varstvo in v dejavnost Q86.9 - Druge dejavnosti za zdravje (razred Q86.90 - Druge dejavnosti za zdravje, ki vsebuje podrazred Q86.901 - Alternativne oblike zdravljenja). V dejavnosti je bilo leta 2008 registriranih 956 podjetij, od tega jih je bilo v podrazredu Q86.901 - Alternativne oblike zdravljenja 267. V obdobju 2008–2011 je število podjetij naraslo, leta 2011 je bilo registriranih 1239, od tega 369v podrazredu Q86.901. Podatka o številu zaposlenih ali o številu oseb, ki delajo, ni.

Razvoj poklicnih standardov na področju zdravilstvo

Prvi poklicni standard na področju zdravilstvo Refleksoterapevt/refleksoterapevtka je bil sprejet leta 2005.

V nadaljevanju je Področni odbor za poklicne standarde Zdravstvo in socialno varstvo v letu 2009 obravnaval in potrdil številne pobude s področja zdravilstva za pripravo poklicnih standardov, na podlagi katerih se lahko začne priprava nacionalnih poklicnih kvalifikacij:

- Zdravilec reikist/zdravilka reikistka
- Zdravilec radiestezist/zdravilka radiestezistka
- Zdravilec bioenergoterapevt/zdravilka bioenergoterapevtka
- Zdravilec tuinolog/zdravilka tuinologinja
- Zdravilec avrikolog/zdravilka avrikologinja
- Shiatsu praktik/praktikantka
- Prana terapevt/terapevtka
- Marma terapevt/terapevtka ali zdravilec terapevt/zdravilka terapevtka ayurvede
- Jogijski učitelj terapevt/jogijska učiteljica terapevtka
- Joga terapevt/terapevtka

Področni odbor za poklicne standarde Zdravstvo in socialno varstvo je predlagal, da so sprejete pobude osnova za pripravo kvalifikacijske strukture na področju zdravilstva. Sklenil je, da se na področju zdravilstva imenuje nacionalna skupina za pripravo kvalifikacijske strukture, v katero naj bodo vključeni pobudniki obravnavanih pobud, predstavniki GZS ter predstavnik Ministrstva za zdravje. Skupina je na svojem delovnem sestanku v letu 2010 s sklepom sprejela odločitev, da se področje priprave poklicnih standardov Zdravilec reikist/zdravilka reikistka, Zdravilec radiestezist/zdravilka radiestezistka ter Zdravilec bioenergoterapevt/zdravilka bioenergoterapevtka združi pod enotnim poklicnim standardom Zdravilec bioenergoterapevt/zdravilka bioenergoterapevtka.

Leta 2012 se je zaradi spremenjenih določil vstopnih pogojev (prenovljena vsebina izobraževalnega programa Bolničar - negovalec) pričela revizija NPK Refleksoterapevt/refleksoterapevtka.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja zdravilstvo ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.194: Poklicni standardi na področju zdravilstvo po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Refleksoterapevt/refleksoterapevtka	da	
	Shiatsu terapevt/terapevtka		
VI.	Zdravilec - ayurvedski terapevt/zdravilka - ayurvedska terapevtka		
	Zdravilec - avrikolog/zdravilka - avrikologinja		
	Zdravilec - tuinolog/zdravilka - tuinologinja		
	Zdravilec - bioenergoterapevt/zdravilec - bioenergoterapevtka		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Refleksoterapevt/refleksoterapevtka**, **Shiatsu terapevt/shiatsu terapevtka**, **Zdravilec - ayurvedski terapevt/ zdravilka - ayurvedska terapevtka**, **Zdravilec - avrikolog/ zdravilka - avrikologinja**, **Zdravilec - bioenergoterapevt/zdravilka - bioenergoterapevtka** in **Zdravilec - tuinolog/zdravilka - tuinologinja** so podlaga izobraževalnemu programu Zdravilstvo višjega strokovnega izobraževanja, ki mora za sprejem na Strokovnem svetu za poklicno in strokovno izobraževanje predložiti še mednarodno primerljivost sorodnih programov po svetu.

Poklicni standard **Shiatsu terapevt/terapevtka** je podlaga istoimenskemu katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti, ki bo obravnavan na Strokovnem svetu za poklicno in strokovno izobraževanje, ko bo pridobljeno pojasnilo Ministrstva za zdravje v zvezi z opravljanjem preizkusa iz zdravstvenih vsebin. Do nadaljnjega se čaka na medresorsko uskladitev resornih ministrstev.

Poklicni standardi **Zdravilec - ayurvedski terapevt/zdravilka - ayurvedska terapevtka**, **Zdravilec - avrikolog/zdravilka - avrikologinja**, **Zdravilec - tuinolog/zdravilka - tuinologinja** in **Zdravilec - bioenergoterapevt/zdravilka - bioenergoterapevtka** so podlaga istoimenskim katalogom standardov strokovnih znanj in spretnosti, ki bodo obravnavani na Strokovnem svetu za poklicno in strokovno izobraževanje, ko bo pridobljeno pojasnilo Ministrstva za zdravje v zvezi z opravljanjem preizkusa iz zdravstvenih vsebin. Do nadaljnjega se čaka na medresorsko uskladitev resornih ministrstev.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju zdravilstvo v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK od leta 2006 do leta 2013.

Tabela 3.195: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na področju zdravilstvo

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Refleksoterapevt/refleksoterapevtka	11	12	492

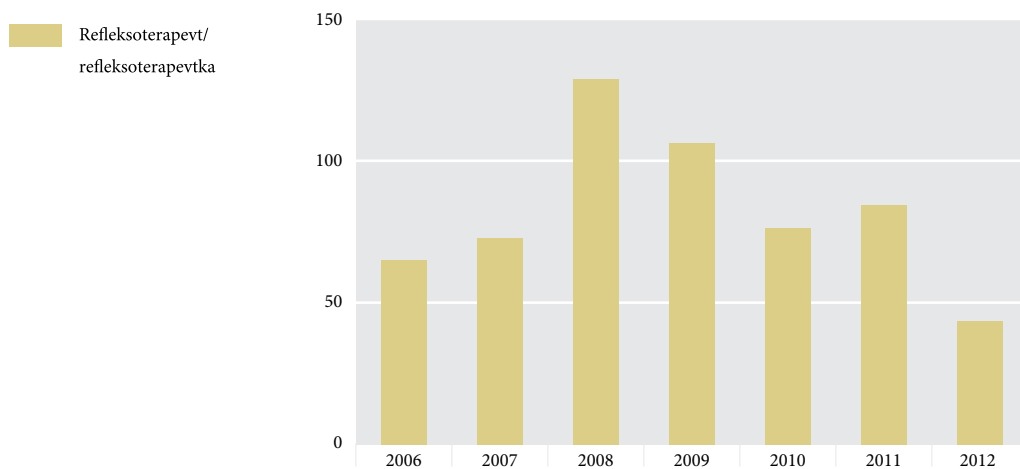
Vir: www.nrpslo.org

Tabela 3.196: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Refleksoterapevt/refleksoterapevtka od leta 2006 do leta 2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
Refleksoterapevt	63	70	134	109	73	84	38	571

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.98: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Refleksoterapevt/refleksoterapevtka od leta 2006 do leta 2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje zdravilstvo

Na področju zdravilstvo je zaradi značilnosti in obsežnosti znanj večina (4) poklicnih standardov na VI. ravni zahtevnosti, pri čemer ima od dveh razvitih na V. stopnji zahtevnosti eden razvit aktivni katalog Refleksoterapevt/refleksoterapevtka, ki ves čas, od kar obstaja, beleži, v primerjavi z ostalimi izdanimi nacionalnimi poklicnimi kvalifikacijami s področja zdravstva, relativno visoke številke.

Ministrstvo za zdravje je s spremembo Zakona o zdravilstvu leta 2011 pričelo izvajati naloge, ki bi jih po pooblastilu morala opravljati zdravilska zbornica. Na podlagi vseh vidikov opravljanja zdravilske dejavnosti, pridobljenih med opravljanjem nalog, bo po določenem času podalo oceno, ali je vključitev sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij dodana vrednost na področju zdravilstva ali ne. Kot gradivo za obravnavo na Strokovnem svetu za poklicno izobraževanje so v pripravi katalogi za izvajanje sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij na vseh razvitih poklicnih standardih.

Farmacija in lekarništvo

Opis področja farmacija in lekarništvo

»Farmacevtska industrija je panoga, katere glavne naloge so odkrivanje, hitro in varno razvijanje novih zdravilnih učinkovin ter proizvodnja in trženje novih in učinkovitih zdravil. Posebna pozornost je namenjena varnosti in učinkovitosti zdravil, saj ne smejo ogrožati zdravja ljudi in živali. Farmacevtska industrija v Sloveniji je dobro razvita gospodarska panoga, saj pripomore k uspešni podobi domačega gospodarstva in pomaga graditi podobo uspešnega slovenskega gospodarstva tudi v tujini. Glavna predstavnik slovenske farmacevtske industrije sta Krka in Lek Sandoz. Uspešnost farmacevtskih podjetij je pogojena z dobro razvitim trgom zdravil in tako lahko razumemo tudi slovenski trg, saj poraba zdravil na prebivalca presega 110 USD na leto. To nas uvršča med srednje razvite trge zdravil. Delež slovenske farmacevtske proizvodnje predstavlja 0,3 do 0,4 % svetovnega prometa, medtem ko doma Krka in Lek Sandoz obvladujeta približno 25 % trga, ki je zelo majhen, saj je vreden približno 220 milijonov USD. Zato je večina domače farmacevtske proizvodnje usmerjena v izvoz.« (Kralj Pučko, 2010)

Področje farmacija po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) najdemo v področjih C - Predelovalne dejavnosti in G - Trgovina, vzdrževanje in popravilo motornih vozil. V prvem je dejavnost C21 - Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov. V tej dejavnosti je bilo leta 2008 registriranih 16 podjetij in 5778 zaposlenih. Število podjetij se je leta 2011 povečalo na 20, povečalo se je tudi število zaposlenih, in sicer na 6514. Na drugem področju G so dejavnosti G46.4 - Trgovina na debelo z izdelki za široko rabo (razred G46.46 - Trgovina na debelo s farmacevtskimi izdelki ter medicinskimi potrebščinami in materiali) ter G47.7 Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah z drugimi izdelki (razreda v dejavnosti sta G47.73 - Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah s farmacevtskimi izdelki in G47.74 - Trgovina na drobno v specializiranih prodajalnah z medicinskimi in ortopedskimi pripomočki). Skupaj je bilo leta 2008 v dejavnostih, ki zadevajo področje farmacija, registriranih 400 podjetij in 4473 zaposlenih. Število podjetij je v obdobju 2008–2011 naraslo na 483, naraslo pa je tudi število zaposlenih, in sicer na 4760.

V tabelah spodaj lahko razberemo, da je zanimanje za poklice s področja farmacije relativno enakomerno razporejeno po posameznih letih, nekoliko manj povpraševanja lahko opazimo v letu 2011 in še manj v letu 2012 (tabela 3.197).

Tabela 3.197: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja farmacija po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	712	21,89	35,53	64,47
2009	695	21,37	24,75	75,25
2010	721	22,17	22,33	77,67
2011	631	19,40	25,83	74,17
2012	493	15,16	18,66	81,34
Skupaj	3.252	100,00	25,86	74,14

Vir: ZRSZ, baze PDM

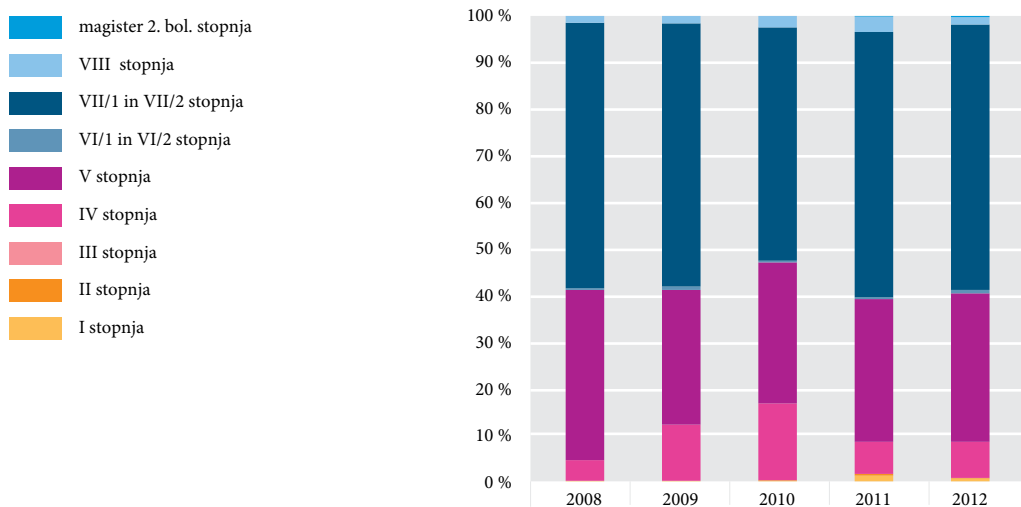
V nadaljevanju (tabela 3.198) si oglejmo, po katerih stopnjah izobrazbe je bilo v posameznih letih največje povpraševanje. Največ povpraševanja je bilo po VII./1, VII./2 in po V. stopnji izobrazbe farmacevtske smeri.

Tabela 3.198: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja farmacija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,14	,14	,14	1,27	,61
II.	,00	,00	,14	,32	,20
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	4,49	12,09	16,50	6,97	7,71
V.	36,52	28,92	30,24	30,59	31,85
VI./1 in VI./2	,42	,72	,42	,48	,81
VII./1 in VII./2	57,02	56,55	50,07	56,89	57,00
VIII.	1,40	1,58	2,50	3,33	1,62
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,16	,20

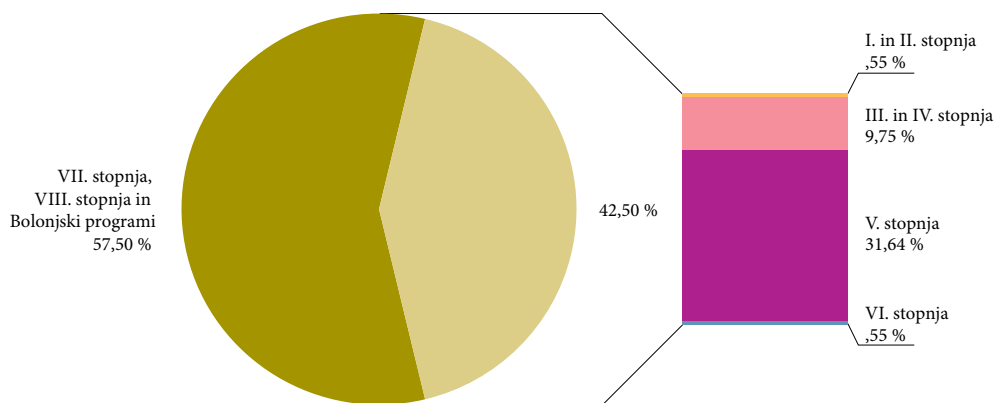
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.99: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja farmacija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.100: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja farmacija po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Skupaj je bilo v letih 2008–2012 3252 potreb po kadrih z izobrazbo s področja farmacija. Delodajalci so se v obdobju 2008–2012 najbolj zanimali za farmacevtske tehnike (1029) in na drugem mestu za magistre farmacije (920). Tudi po farmacevtskih procesničarjih je bilo povpraševanja kar visoko (317 potreb). (ZRSZ, baze PDM)

Razvoj poklicnih standardov na področju farmacija in lekarništvo

V Krki d. d. so dolgo iskali najustreznejšo obliko preverjanja in potrjevanja znanja za delavce, ki so veliko neformalnega znanja, spretnosti in izkušenj pridobili na delovnem mestu z delom v delovnem procesu. Zavedanje o ustrezno izobraženih in usposobljenih zaposlenih je Krko vodilo skozi tri različne sisteme izobraževanja, ki so ustrezali stopnji razvoja in tehnološkim zahtevam v proizvodnji surovin, gotovih izdelkov in logistiki, to je od izvajanja internih kvalifikacij (1955–1983) do prehoda na šolski sistem (usmerjeno izobraževanje, 1983–1996, za II. in IV. stopnjo šolske izobrazbe) in po letu 2000 na sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Priprava in vpeljava novega sistema izobraževanja po sprejetju Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah leta 2000 sta bili zahtevni. Za farmacevtsko in kemijsko dejavnost smo na nacionalni ravni izdelali šest novih nacionalnih poklicnih kvalifikacij za delo v farmacevtski proizvodnji surovin, končnih zdravil in logistiki na zahtevnostni ravni III. in IV. stopnje in šest nacionalnih poklicnih kvalifikacij na V. stopnji tehnika.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja farmacija in lekarništvo ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.199: Poklicni standardi na področju farmacija in lekarništvo po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni sistem oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Upravljalec/upravljalica v farmacevtski industriji	da	SSI Farmacevtski tehnik
	Upravljalec/upravljalica v logistiki farmacevtske industrije	da	
	Upravljalec/upravljalica v proizvodnji farmacevtskih učinkovin	da	
IV.	Procesničar/procesničarka v logistiki farmacevtske industrije	da	
	Procesničar/procesničarka v proizvodnji farmacevtskih učinkovin	da	
	Proizvodni procesničar/proizvodna procesničarka v farmacevtski industriji	da	
V.	Analitik/analitičarka v farmacevtskih laboratorijih	da	
	Operativni tehnolog/operativna tehnologinja v farmacevtski proizvodnji	da	
	Farmacevtski asistent/farmacevtska asistentka v lekarni		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti del: **Analitik/analitičarka v farmacevtskih laboratorijih, Operativni tehnolog/operativna tehnologinja v farmacevtski proizvodnji in Farmacevtski asistent/farmacevtska asistentka v lekarni** so podlaga za pripravo izobraževalnega programa Farmacevtski tehnik.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju farmacije in lekarništva v letih 2008–2013

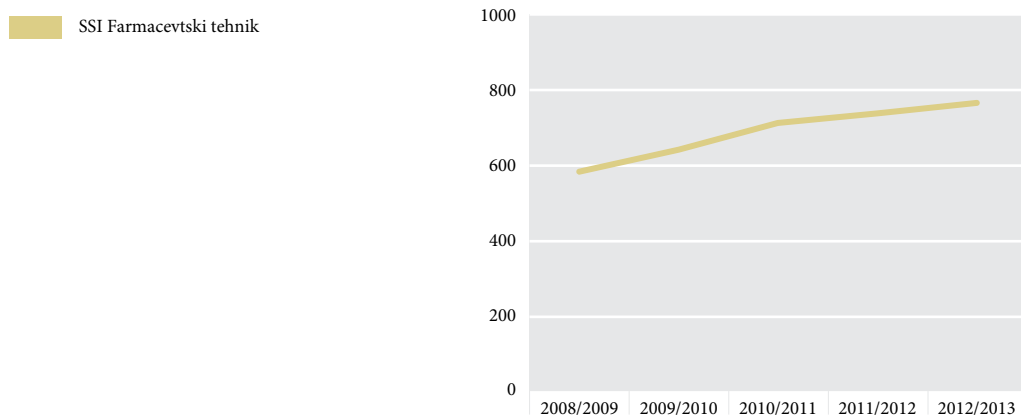
V spodnji tabeli je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju Farmacija in lekarništvo po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis.

Tabela 3.200: Vpis v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Farmaceutski tehnik	189	262	153	737	765
SSI Farmaceutski tehnik	390	376	558		

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.101: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju farmacija in lekarništvo v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.201: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na področju farmacija in lekarništvo

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
III.	Upravljalet/upravljalica v farmacevtski industriji	1	8	155
	Upravljalet/upravljalica v logistiki farmacevtske industrije	1	10	30
	Upravljalet/upravljalica v proizvodnji farmacevtskih učinkovin	1	10	32
IV.	Procesničar/procesničarka v logistiki farmacevtske industrije	1	19	75
	Procesničar/procesničarka v proizvodnji farmacevtskih učinkovin	1	14	226
	Proizvodni procesničar/proizvodna procesničarka v farmacevtski industriji	1	20	645
V.	Analitik/analitičarka v farmacevtskih laboratorijih	0	0	0
	Operativni tehnolog/operativna tehnologinja v farmacevtski proizvodnji	0	0	0

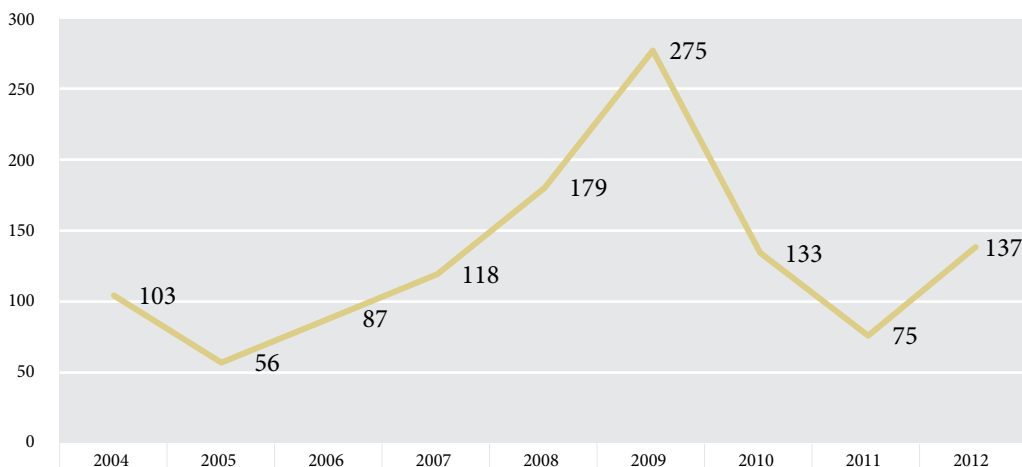
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.202: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju farmacija in lekarništvo v obdobju 2004–2012

NPK	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Upravljalet/upravljalica v farmacevtski industriji				53	30	1	42	1	28
Upravljalet/upravljalica v logistiki farmacevtske industrije					30				
Upravljalet/upravljalica v proizvodnji farmacevtskih učinkovin				32					
Procesničar/procesničarka v logistiki farmacevtske industrije	16					18	12	11	18
Procesničar/procesničarka v proizvodnji farmacevtskih učinkovin	20			32		137	10	10	17
Proizvodni procesničar/proizvodna procesničarka v farmacevtski industriji	67	56	87	1	119	119	69	53	74

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.102: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju farmacija in lekarništvo v obdobju 2004–2012

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje farmacija in lekarništvo

Na celotnem področju farmacija in lekarništvo imamo razvitih osem poklicnih standardov. Večinoma so pripravljeni kot podlaga katalogom standardov strokovnih znanj in spretnosti za namene certificiranja v farmacevtskih podjetjih. Do danes je bilo podeljenih preko 1000 nacionalnih poklicnih kvalifikacij v podjetju Krka d. d. Nacionalne poklicne kvalifikacije podjetju služijo kot interni sistem kadrovanja in napredovanja po različnih nivojih zahtevnosti del. Na področju farmacije in lekarništva imamo tudi dva poklicna standarda in kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti, ki za farmacevtska podjetja nista aktualna, zato nimata imenovanega še nobenega izvajalca ali članov komisije. Sta pa ta dva poklicna standarda podlaga izobraževalnemu programu Farmacevtski tehnik (SSI), ki v zadnjih dveh letih beleži kar visok obisk dijakov. V program je vpisanih vsako leto skupno, v vseh štirih letnikih, približno 700 dijakov.

Socialne storitve

V strokovno področje socialno delo po Klasius-P (SURS, 2006) spadajo:

- varstvo otrok in skrb za mladostnike,
- socialno delo in svetovanje.

Socialne storitve

Opis področja socialne storitve

Kadar si posamezniki ali družine ne morejo sami zagotoviti socialne varnosti, so upravičeni do pomoči, ki jo v okviru različnih socialnih politik, ki segajo na področje zaposlovanja, upokojevanja, družinskega varstva, zdravstva, izobraževanja, stanovanjske problematike, invalidskega varstva, zagotavljata država ali lokalna skupnost. Socialna dejavnost je v slovenskem prostoru zajeta s sistemom socialnega varstva. Slednjega v ožjem pomenu uokvirja socialnovarstvena zakonodaja, ki določa pravice državljanov do zagotavljanja socialnega varstva in opredeljuje upravičenost do storitev iz mreže javnih služb. Prav tako sistem pomembno sooblikujejo socialni programi, ki jih izvajajo nevladne in neprofitne organizacije ter zasebni izvajalci. Slednji skrbijo za izbire, ki uporabnikom zagotavljajo socialno vključevanje.

Pomemben element razvoja socialnega varstva za določeno obdobje je nacionalni program, zadnji predlog načrtuje razvoj socialnega varstva za obdobje do leta 2020, s čimer se strategija razvoja socialnega varstva v slovenskem prostoru usklajuje z evropsko lizbonsko strategijo 2020.

Po standardni kvalifikaciji dejavnosti (SKD 2008) področje socialnega varstva vključuje socialno varstvo z nastanitvijo in socialno varstvo brez nastanitve.

Na podlagi standardne klasifikacije dejavnosti področje Socialno delo uvrščamo v področje Q - Zdravstvo in socialno varstvo, kjer sta dejavnosti Q87 - Socialno varstvo z nastanitvijo in Q88 - Socialno varstvo brez nastanitve. V prvi dejavnosti je bilo leta 2008 registriranih 113 podjetij, leta 2011 pa 122. Tudi število oseb, ki delajo, je naraslo: leta 2008 je bilo registriranih 10235, leta 2011 pa 11882 oseb.

V nadaljevanju podrobneje predstavljamo strukturo potreb po delavcih za področje socialnega varstva oz. socialnih storitev ali t. i. sociale, kot se to področje laično imenuje, za obdobje 2008–2012.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012 na področju socialne storitve. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 2371 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.203: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja socialne storitve po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	418	17,63	25,84	74,16
2009	416	17,55	19,23	80,77
2010	534	22,52	20,22	79,78
2011	537	22,65	14,90	85,10
2012	466	19,65	12,66	87,34
Skupaj	2.371	100,00	18,35	81,65

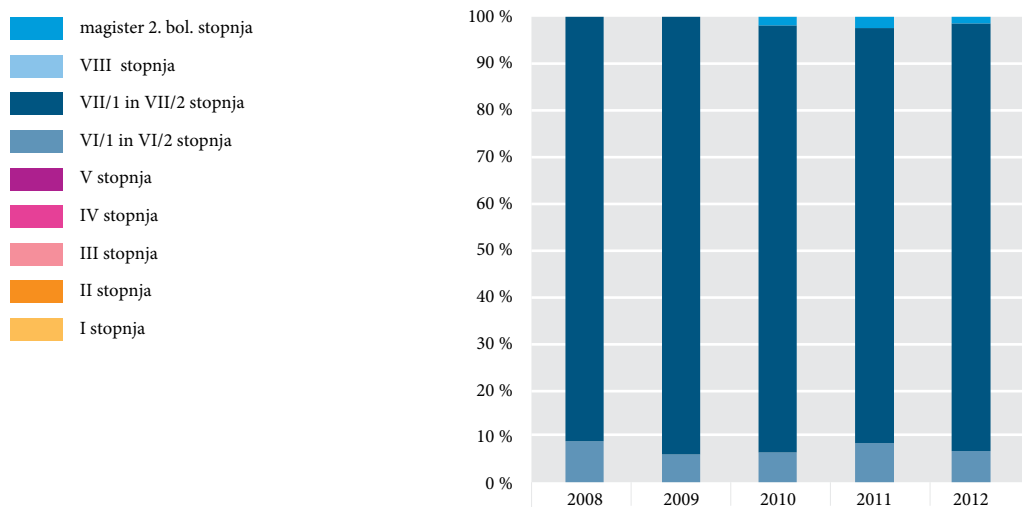
Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.204: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja socialne storitve po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,00	,00	,00	,00	,00
II.	,00	,00	,00	,00	,00
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	,00	,00	,00	,00	,00
V.	,00	,00	,00	,00	,00
VI./1 in VI./2	8,85	6,01	6,37	8,38	6,65
VII./1 in VII./2	91,15	93,99	91,76	89,20	91,85
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	1,87	2,42	1,50

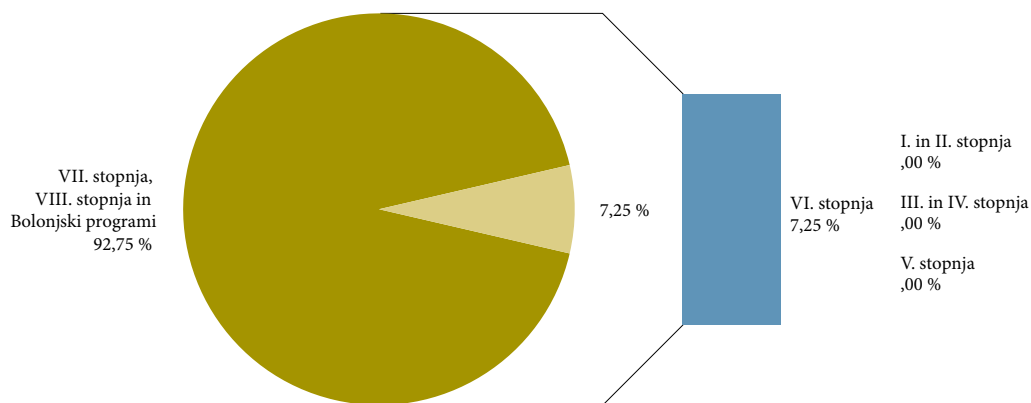
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.103: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja socialne storitve po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.104: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja socialne storitve po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju socialne storitve

Na področju socialnih storitev oz. natančneje socialne oskrbe ranljivih skupin je leta 2001 nastal prvi poklicni standard in sicer Socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka na domu (po takratni metodologiji je šlo le za katalog za NPK). V letu 2010 je potekala revizija poklicnih standardov na področju socialnih storitev. Nastala sta poklicni standard in katalog za NPK Socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka

na domu in Delovni inštruktor/delovna inštruktorica, ki sicer po Klasius-P spadata v področje zdravstvena nega ter terapija in rehabilitacija, a jih v pričujoči analizi po mnenju stroke uvrščamo pod socialne storitve. V zadnjih letih se s strani trga dela kaže velika potreba po pripravi »novih« poklicnih standardov, ki vsebujejo tako socialne kot zdravstvene vsebine, a so bile aktivnosti zaradi nesprejetih zakonov s tega področja (Zakon o dolgotrajni oskrbi, Zakon o osebni asistenci idr.) in neusklajenosti socialnih partnerjev ustavljene. Pripravo kvalifikacij na tem področju narekuje staranje prebivalstva in posledično vse večje potrebe po usposobljenem kadru na celotnem področju socialnih storitev, zlasti za ranljive skupine prebivalstva. Zato na tem področju pričakujemo nove pobude, preden se področje ne bo sistemsko uredilo. Med drugim smo prejeli tudi pobudo za pripravo poklica gospodinje v socialnovarstvenih zavodih, ki ga bomo pripravljali v sklopu revizije področja socialnih storitev.

Na področju socialnega dela je v letu 2007 nastal poklicni standard Organizator/organizatorica socialnega dela na VI. ravni zahtevnosti del, ki je na tem področju edini standard. Ostali poklici v slovenskem prostoru posegajo večinoma na višjo, fakultetno oz. univerzitetno raven (npr. socialni delavci ipd.), zato na področju socialnega dela trenutno ne pričakujemo pobud.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja socialnih storitev v vertikalni, saj gre za manjšo celoto, ter pot, ki jo omogočajo: vključenost v izobraževalni program ter obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Tabela 3.205: Poklicni standardi na področju socialne storitve po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka na domu	da	
V.	Delovni inštruktor/delovna inštruktorica	da	
VI.	Organizator/organizatorica socialne mreže		VIŠ Organizator socialne mreže

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka na domu** je podlaga za katalog za NPK Socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka na domu in je vključen tudi v izobraževalni program SPI Bolničar negovalec, ki je razvit na področju zdravstva.

Poklicni standard **Delovni inštruktor/delovna inštruktorica** je podlaga za katalog za NPK Delovni inštruktor/delovna inštruktorica.

Poklicni standard **Organizator/organizatorica socialne mreže** je podlaga za IP VŠI Organizator socialne mreže.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju socialne storitve v letih 2008–2013

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju socialne storitve po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešeta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

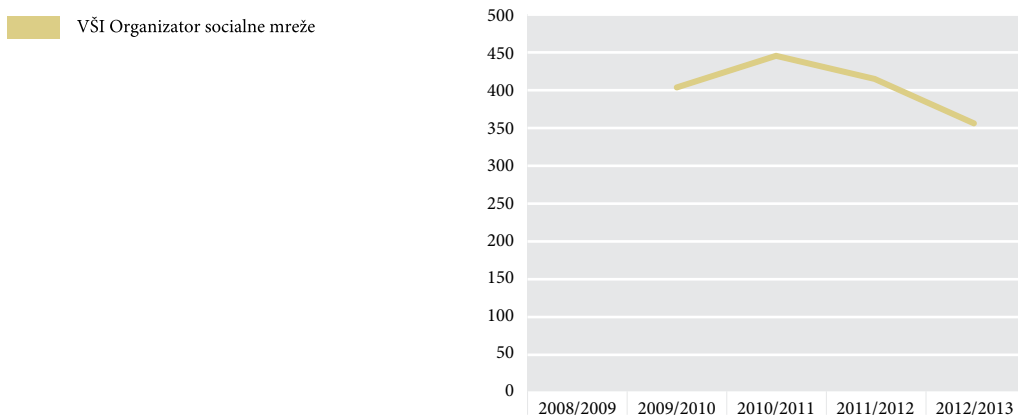
Tabela 3.206: Vpis v program višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) na področju socialne storitve v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
VŠI Organizator socialne mreže		404	447	416	356

Vir: podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Kot prikazuje zgornja tabela je na področju socialnih storitev pripravljen en program, in sicer VŠI Organizator socialne mreže, v katerega se je vpis sprva nekoliko zvišal, od leta 2010/2011 dalje pa se počasi zmanjšuje.

Graf 3.105: Prikaz vpisa v program višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) na področju socialne storitve v letih 2008–2013

Vir: podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju socialne storitve v obdobju 2000–2012

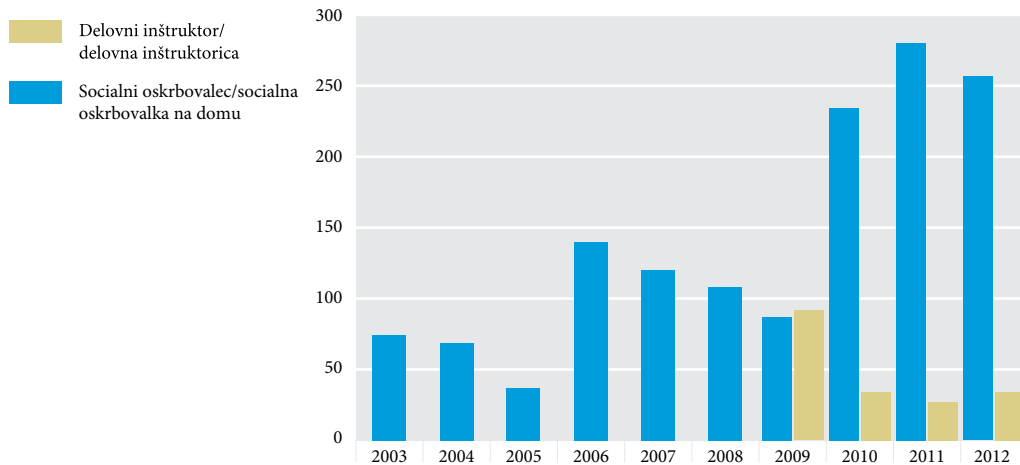
Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK

Tabela 3.207: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na področju socialne storitve

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka na domu	18	23	1.426
V.	Delovni inštruktor/delovna inštruktorica	1	7	183

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.106: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka na domu in Delovni inštruktor/delovna inštruktorica

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

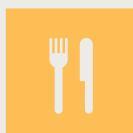
Sklepne ugotovitve za področje socialne storitve

Na področju socialne storitve so razviti trije poklicni standardi, eden na IV., eden na V. in eden na VI. ravni zahtevnosti. Zadnji je podlaga za višješolski program, ki je edini na tem področju. Druga dva poklicna standarda pa sta podlaga za nacionalni poklicni kvalifikaciji.

Višješolski program Organizator socialne mreže je imel dokaj visok vpis ob začetku izvajanja, od leta 2010/2011 dalje pa se počasi zmanjšuje. Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje je bilo v obdobju, ko program obstaja, 2009 – 2013, 5 povpraševanj po tem kadru.

Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje o povpraševanju na trgu dela so bili za delodajalce na področju socialnega varstva v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri z univerzitetno izobrazbo ali magisterijem ali z izobrazbo pridobljeno z bolonjskimi programi (92,75 %). Ostali delež pokrije potrebe po višješolski izobrazbi s 7 % potreb, medtem ko izobrazbe na nivoju srednjega izobraževanja ni in zato tudi ni evidentiranega povpraševanja po tem kadru. Povpraševanje po zgoraj navedenih izobrazbah je v vseh letih dokaj konstantno, večjih nihanj ni zaznati. Opozoriti velja še na to, da je od leta 2010 dalje zaznati rahel vzpon (2011) in kmalu zatem (2012) že upad povpraševanja po magistrskih 2. bolonjske stopnje.

NPK na področju socialnih storitev se redno in precej številčno izvajata. Število izdanih certifikatov je tako visoko tudi zato, ker se ta dva NPK-ja izvajata, eden že od leta 2003 (Socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka na domu) drugi (Delovni inštruktor/delovna inštruktorica) pa od 2004 dalje. Se je pa število podeljenih certifikatov za NPK Socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka na domu precej povečalo v letih 2010, 2011 in 2012.

Osebne storitve

V strokovno področje osebne storitve po Klasius-P (SURS, 2006) sodijo:

- hotelirstvo in gostinstvo,
- potovanja, turizem, prosti čas,
- šport,
- storitve za gospodinjstva,
- frizerstvo in kozmetika.

V nadaljevanju bodo predstavljena področja hotelirstvo in gostinstvo ter potovanja, turizem, prosti čas, storitve za gospodinjstva, frizerstvo in kozmetika, kjer so razviti poklicni standardi in nacionalne poklicne kvalifikacije.

Hotelirstvo in gostinstvo ter potovanja, turizem, prosti čas

Opis področja hotelirstvo in gostinstvo ter potovanja, turizem, prosti čas

Turizem moramo razumeti kot največjo svetovno gospodarsko dejavnost, ki s svojimi lastnostmi predstavlja najznačilnejše področje družbenega razvoja v 21. stoletju. Turizem, gostinstvo in hotelirstvo so dejavnosti, ki so med seboj izredno povezane oz. delujejo celo interdisciplinarno, saj povezujejo tudi mnoge druge dejavnosti (npr. promet). Turizem je civilizacijski dosežek sodobnega časa in eden od temeljnih faktorjev ekonomskega razvoja. Temelji na izhodiščnih potrebah in vrednotah sodobnega človeka, zato je turistično povpraševanje na globalni in dolgoročni ravni eno najbolj stabilnih, na lokalni ravni pa tudi eno najbolj nepredvidljivih poslovnih področij. Turistična ponudba na drugi strani povezuje številne gospodarske in druge dejavnosti in ima velike multiplikacijske učinke. Zato veliko držav ne glede na ekonomsko razvitost, politično usmerjenost in kulturno različnost, poudarja razvoj turizma kot svojo strateško usmeritev.

Multiplikator turizma glede prihodkov in novih delovnih mest je 1,8 in – turizem je priložnost tudi za številne druge dejavnosti. Turizem angažira in povezuje vse tri sektorje narodnega gospodarstva: gospodarskega, javnega in civilnega.

V rekordnem letu 2008 je turizem odprl 1.200 novih delovnih mest. Leto 2009 je bilo zaradi krize odprtih le 200 novih delovnih mest (več hotelskih, igralniških in drugih obratov je zaposlenost zmanjšalo). Turistično gospodarstvo bi v naslednjih letih lahko število delovnih mest povečalo za več kot 10 %. Delež stroškov dela je v turističnih nastanitvenih obratih preko 30 %. Nova določitev minimalne plače bo lahko deloma motivirala zaposlovanje, vendar bo dodatno zvišala stroške dela, česar turizem ne zmore.

Slovenski turizem v zadnjih desetih letih izkazuje izrazito pozitivna gibanja rasti, in sicer po rasti števila turistov in prenočitev ter po rasti prilivov iz turizma. Gospodarska recesija je v letu 2010 sicer vplivala tudi na rast turističnega prometa, vendar se stanje danes že približuje rekordnemu letu 2008. Število prihodov turistov je bilo v letu 2011 večje za 7 % glede na leto 2010 (3.217.966 prihodov v letu 2011), število prenočitev pa za 5,4 % večje kot leta 2010 (9.388.059 prenočitev v letu 2011). V primerjavi z letom 2010 je bilo v letu 2011 za 0,5 % višji priliv iz naslova izvoza potovanj (1,945 milijarde evrov).

Tabela 3.208: Podatki o turizmu

	2011		Ocena za leto 2012	
	Slovenija	Svet	Slovenija	Svet
BDP (neposredni doprinos)	3,5 %	2,8 %	3,3 %	3,0 %
BDP (skupni doprinos)	12,9 %	9,1 %	12,4 %	9,8 %
Število zaposlitev (neposredno)	33.000 (3,9 % vseh zaposlitev)	98.031.500 (3,3 % vseh zaposlitev)	34.000 (3,9 % vseh zaposlitev)	120.427.000 (3,6 % vseh zaposlitev)
Število zaposlitev (skupaj)	111.000 (13,2 % vseh zaposlitev)	260.093.000 (8,7 % vseh zaposlitev)	115.000 (13,0 % vseh zaposlitev)	327.922.000 (9,8 % vseh zaposlitev)
Priliv iz turizma (delež v celotnem izvozu)	8,8 %	5,3 %	7,0 %	4,3 %
Investiranje (delež vseh naložb)	9,9 %	4,9 %	10,7 %	5,1 %

Vir: World Travel & Tourism Council, 2012

Na področje I - Gostinstvo sodijo po SKD dejavnosti I55 - Gostinske nastanitvene dejavnosti ter I56 - Dejavnost strežbe jedi in pijač. Skupaj je bilo na področju gostinstva leta 2008 registriranih 7728 podjetij (od tega v dejavnosti strežbe jedi in pijač 6840). Število podjetij je z leti konstantno naraščalo in do leta 2011 naraslo na 8419 (od tega v dejavnosti strežbe jedi in pijač 7362).

Kljub temu, da je število gostinskih podjetij naraščalo, se je število zaposlenih v obdobju od 2008 do 2011 nekoliko zmanjševalo. Leta 2008 je bilo v gostinski dejavnosti 28665 zaposlenih (od tega 18916 v dejavnosti strežbe jedi in pijač), leta 2011 pa 27683 (od tega 18237 v dejavnosti strežbe jedi in pijač).

Na področje N - Druge raznovrstne poslovne dejavnosti po SKD umeščamo tudi N79 - Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti. Na tem področju je bilo leta 2008 registriranih 559 podjetij. Število podjetij je v obdobju 2008–2011 konstantno naraščalo in leta 2011 doseglo število 672.

Kljub temu da je število podjetij naraščalo, se je število zaposlenih v obdobju 2008–2011 nekoliko zmanjševalo. Leta 2008 je bilo v dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti 1734 zaposlenih, leta 2011 pa 1538.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja hotelirstvo in gostinstvo ter potovanja, turizem, prosti čas in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. V analizo področja hotelirstvo in gostinstvo ter potovanja, turizem, prosti čas so zajeta naslednja ožja področja: gostinstvo, hotelirstvo, turizem. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 39.697 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštewane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.209: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja hotelirstvo in gostinstvo ter potovanja, turizem, prosti čas po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	11412	28,75	30,43	69,57
2009	7979	20,10	24,66	75,34
2010	7523	18,95	22,12	77,88
2011	7100	17,89	20,59	79,41
2012	5683	14,32	18,97	81,03
Skupaj	39697	100,00	24,30	75,70

Vir: ZRSZ, baze PDM

Celotno povpraševanje po delavcih s področja hotelirstvo in gostinstvo ter potovanja, turizem, prosti čas je v štirih letih znašalo 39.697 oseb. Največje povpraševanje je bilo zabeleženo v letu 2008, 28,75 %. Leta 2009 zaznamo precejšen upad povpraševanja, glede na celoto le 20,10 %, kar lahko opravičimo s splošno gospodarsko krizo, ki je prizadela tudi to področje. Tako se je v letih 2010 in 2011 upadanje povpraševanja nadaljevalo ter se do leta 2012 v primerjavi z letom 2008 praktično prepolovilo.

V letih med 2008 in 2012 je bilo največ povpraševanja po delavcih z izobrazbo natakark, sledijo kuhar in kuharski pomočnik, nato gostinski tehnik in turistični tehnik. V rangu povpraševanja po delavcih, ki od celote presegajo vsaj 1 %, si sledijo še pomožni gostinski delavec, kuhar natakark in natakarski pomočnik.

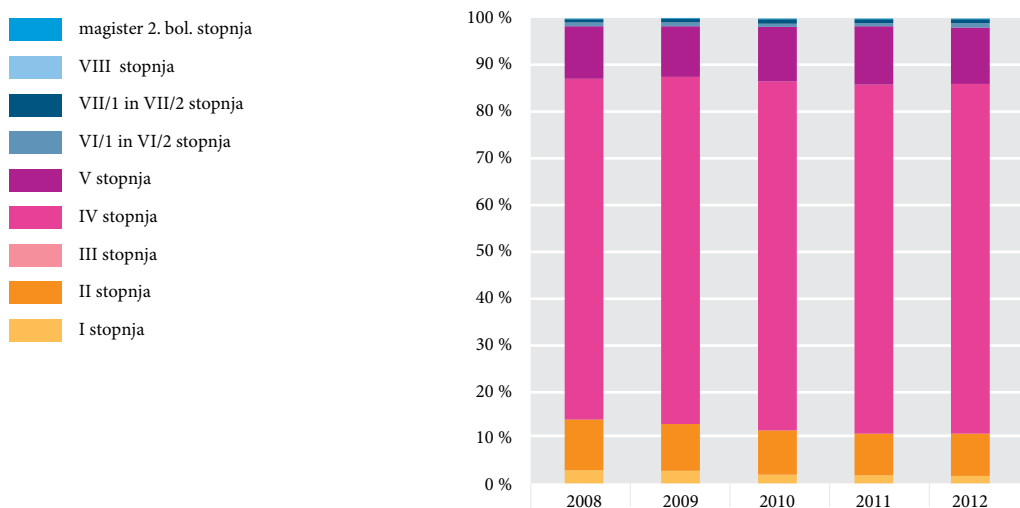
Največ razpisanih del je bilo objavljenih za določen čas, pri čemer dosega največji odstotek povpraševanje po pomožnih gostinskih delavcih – 92,32 %. Največ povpraševanja za zaposlitev delavcev za nedoločen čas je bilo za tehnika strežbe, in sicer 42,65 %.

Tabela 3.210: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja hotelirstvo, gostinstvo in turizem po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	2,89	2,72	1,82	1,77	1,55
II.	10,79	9,98	9,53	8,86	9,20
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	73,40	74,83	75,21	75,17	75,28
V.	11,33	10,87	11,62	12,61	12,02
VI./1 in VI./2	,81	,85	,69	,62	,95
VII./1 in VII./2	,73	,73	1,01	,90	,92
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,05	,03	,12	,07	,09

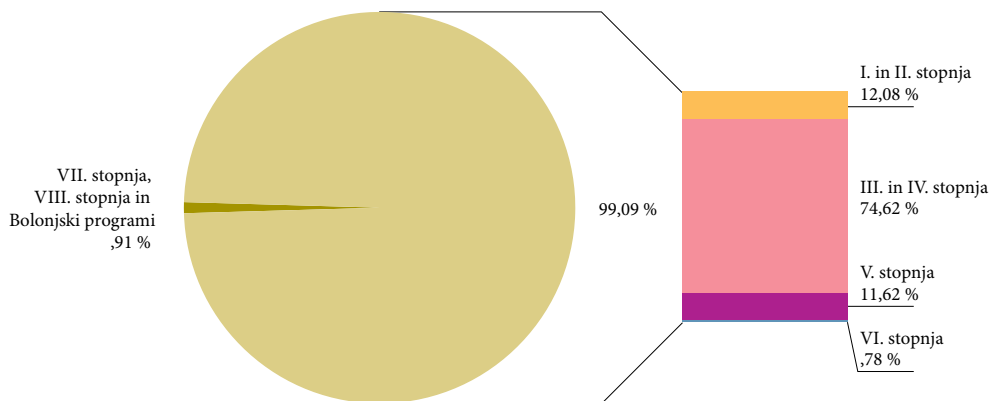
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.107: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja hotelirstvo, gostinstvo in turizem po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.108: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja hotelirstvo, gostinstvo in turizem po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Za delodajalce so bili v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri, ki imajo srednjo poklicno izobrazbo. Ti predstavljajo približno 75 % delež. Sledijo jim povpraševanja po delavcih s srednjo strokovno ali na drugi strani z nižjo poklicno izobrazbo, v obeh primerih nekaj več kot 10 %. Zelo malo povpraševanja je bilo po kadru, ki ima univerzitetno izobrazbo ali več. Strukturo povpraševanja po stopnjah izobrazbe delavcev prikazujeta graf 3.107 in 3.1082, ki nazorno pokažeta, kako velik je delež povpraševanja po zaposlitvah za nižje, poklicno in strokovno izobraževanje.

Razvoj poklicnih standardov, analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 ter izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij v obdobju 2000–2012 na področju hotelirstvo in gostinstvo ter potovanja, turizem, prosti čas

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja hotelirstvo, gostinstvo in turizem, razvrščene po različnih ravneh zahtevnosti del. Za vsako raven zahtevnosti predstavljamo tudi pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju hotelirstvo, gostinstvo in turizem po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešeta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni programi, zapisani s poševno nepoudarjeno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti

Tabela 3.211: Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti po ravneh zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Sobar/sobarica	da	
	Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice	da	SPI Gastronomija in hotelske storitve;
	Pomočnik/pomočnica natakarja/natakarice	da	SSI Gastronomija in turizem PT Gastronomija in turizem
	Pomočnik/pomočnica oskrbnika/oskrbnice	da	NPI Pomočnik v biotehnik in oskrbi

Vir: www.nrpslo.org

Poklicna standarda **Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice** in **Pomočnik/pomočnica natakarja/natakarice** sta podlaga za izobraževalne programe SPI Gastronomija in hotelske storitve ter SSI in PT Gastronomija in turizem.

Poklicni standard **Pomočnik/pomočnica oskrbnika/oskrbnice** je osnova za NPI Pomočnik v biotehnik in oskrbi.

Izvajanje NPK na III. ravni zahtevnosti v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.212: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih za NPK na III. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
III.	Sobar/sobarica	0	0	0
	Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice	15	12	151
	Pomočnik/pomočnica natakarja/natakarice	11	9	5
	Pomočnik/pomočnica oskrbnika/oskrbnice	0	0	0

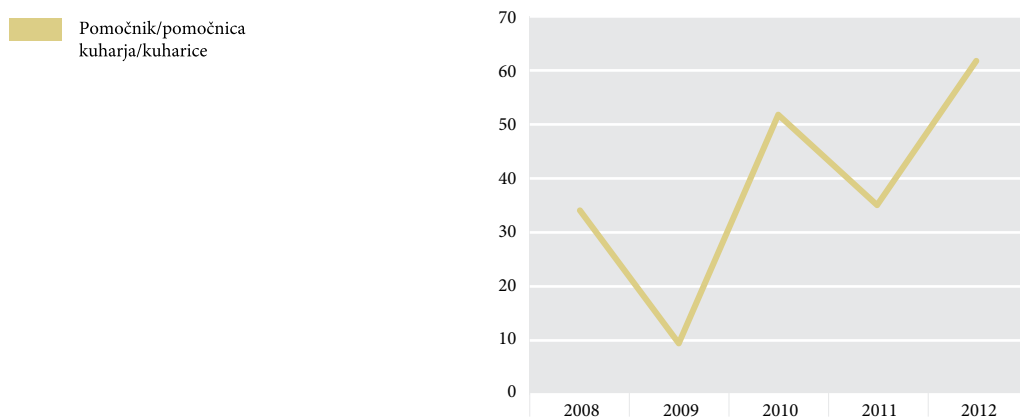
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.213: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice

NPK	2008	2009	2010	2011	2012
Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice	34	9	52	35	62
Pomočnik/pomočnica natakarja/natakarice			5		

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.109: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Za NPK Sobar/sobarica in Pomočnik/pomočnica oskrbnika/oskrbnice lahko ugotovimo, da trenutno ni izvajalcev preverjanj in potrjevanj in tudi ne podeljenih licenc članom komisije, da bi se NPK lahko izvajal. NPK Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice in Pomočnik/pomočnica natakarja/natakarice se redno izvajata.

Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti

Tabela 3.214: Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti po ravneh zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Oskrbnik/oskrbnica	da	SPI Gastronomija in hotelske storitve
	Natakar/natakarica		SPI Gastronomija in hotelske storitve;
	Kuhar/kuharica		SSI Gastronomija in turizem PT Gastronomija in turizem

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Oskrbnik/oskrbnica** je podlaga za izobraževalni program SPI Gastronomija in hotelske storitve ter za NPK Oskrbnik/oskrbnica.

Poklicna standarda **Natakar/natakarica** in **Kuhar/kuharica** sta podlaga za izobraževalne programe SPI Gastronomija in hotelske storitve ter SSI in PT Gastronomija in turizem.

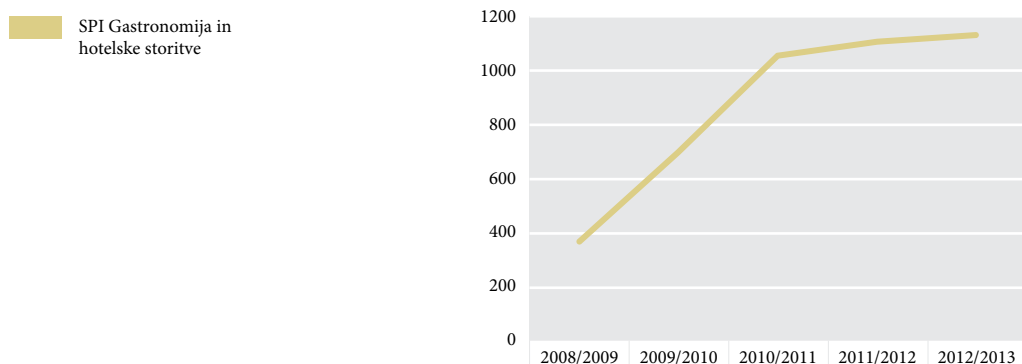
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Tabela 3.215: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Gastronomija in hotelske storitve	362	695	1.054	1.106	1.130
SPI Oskrbnik	52	18			
SPI Kuhar	553	257			
SPI Natakar	142	63			
SPI Kuhar-natakar	53				

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.110: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje NPK na IV. ravni zahtevnosti v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.216: Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na IV. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Oskrbnik/oskrbnica	0	0	0

Vir: www.nrpslo.org

Za NPK Oskrbnik/oskrbnica lahko ugotovimo, da trenutno ni izvajalcev preverjanj in potrjevanj in tudi ne podeljenih licenc članom komisije, da bi se NPK lahko izvajal.

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti

Tabela 3.217: Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti po ravneh zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Turistični informator/turistična informatorka	da	SSI Gastronomija in turizem PT Gastronomija in turizem PTI Gastronomija
	Prodajalec/prodajalka turističnih storitev		
	Dietni kuhar/dietna kuharica	da	
	Vodja cateringa	da	
	Turistični animator/turistična animatorka	da	
	Receptor/receptorka		
	Vinski svetovalec/vinska svetovalka sommelier	da	VŠI Gostinstvo in turizem
	Kuharski mojster/kuharska mojstrica		
	Mojster/mojstrica strežbe		
	Nadzornik/nadzornica sob	da	
	Barman/barmanka	da	
	Svetovalec sirov/svetovalka sirov/sommelier za sire	da	
	Blagajnik/blagajničarka v igralnici	da	
	Krupje/krupjejka	da	
	Operater/operaterka na igralnih avtomatih	da	

Vir: www.nrpslo.org

Poklicna standarda **Dietni kuhar/dietna kuharica** in **Vodja cateringa** sta podlaga za izobraževalne programe SSI in PT Gastronomija in turizem in PTI Gastronomija ter za kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicna standarda **Turistični informator/turistična informatorka** in **Prodajalec/prodajalka turističnih storitev** sta podlaga za izobraževalna programa SSI in PT Gastronomija in turizem. Ob tem

je poklicni standard Turistični informator/turistična informatorka podlaga tudi za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicna standarda **Turistični animator/turistična animatorka** in **Receptor/receptorka** sta podlaga za izobraževalna programa SSI in PT Gastronomija in turizem ter za izobraževalni program PTI Gastronomija. Ob tem je poklicni standard Turistični animator/turistična animatorka podlaga tudi za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standardi **Barman/barmanka**, **Svetovalec sirov/svetovalka sirov/sommelier za sire**, **Vinski svetovalec/vinska svetovalka sommelier**, **Blagajnik/blagajničarka v igralnici**, **Krupje/krupjejka**, **Operater/operaterka na igralnih avtomatih** ter **Nadzornik/nadzornica sob** so izključno podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

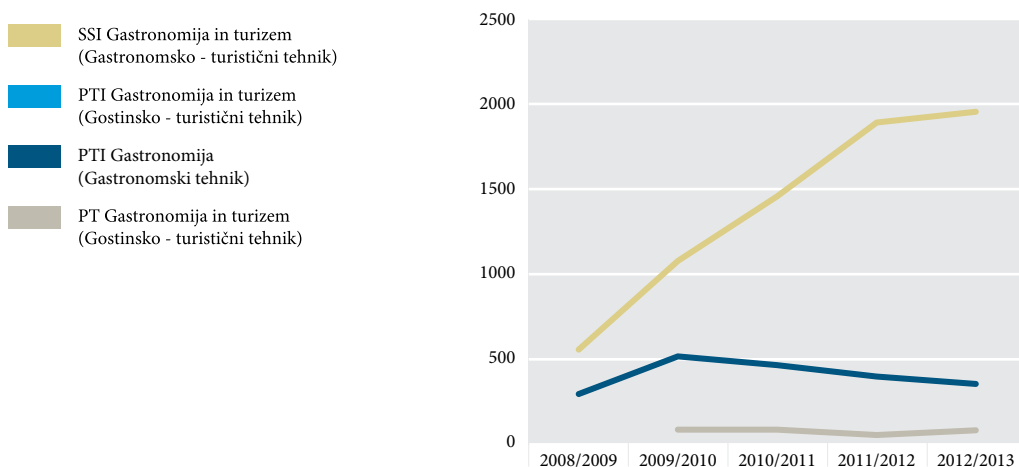
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Tabela 3.218: Vpis v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Gastronomija in turizem (Gastronomsko-turistični tehnik)	543	1.068	1.452	1.892	1.955
PTI Gastronomija in turizem (Gostinsko-turistični tehnik)	181				
PTI Gastronomija (Gastronomski tehnik)	279	501	451	383	340
PT Gastronomija in turizem (Gostinsko-turistični tehnik)		68	68	34	62
SSI Gostinski tehnik	439	270	137		
SSI Turistični tehnik	1.404	895	427		
PTI Gastronomija in turizem (Gostinsko-turistični tehnik)	181				
PT Gostinski tehnik	34				
PT Turistični tehnik	34				

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.111: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje NPK na V. ravni zahtevnosti v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.219: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih za NPK na V. ravni zahtevnosti

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Nadzornik/nadzornica sob	0	0	0
	Dietni kuhar/dietna kuharica	6	13	278
	Vodja cateringa	5	14	16
	Barman/barmanka	4	7	0
	Svetovalec sirov/svetovalka sirov/sommelier za sire	0	1	0
	Vinski svetovalec/vinska svetovalka sommelier	4	10	28
	Blagajnik/blagajničarka v igralnici	1	7	0
	Turistični informator/turistična informatorka	15	11	21
	Turistični animator/turistična animatorka	15	12	79
	Krupje/krupjeja	2	11	575
	Operater/operaterka na igralnih avtomatih	1	6	0

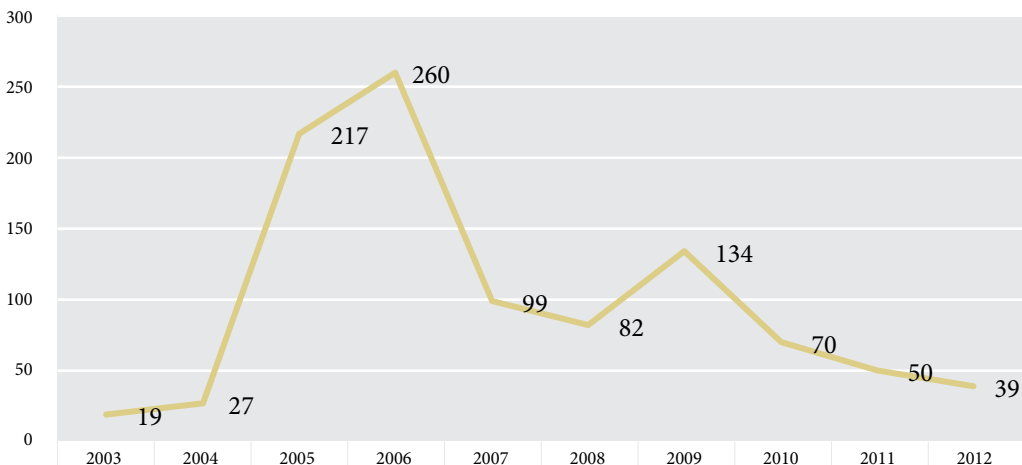
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.220: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK na V. ravni zahtevnosti

NPK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dietni kuhar/dietna kuharica	9	9	72	32	29	34	43	11	13	26
Vodja cateringa	10	5					1			
Vinski svetovalec/vinska svetovalka sommelier								3	25	
Turistični animator/turistična animatorka		13	11		2	1	41	7	1	3
Turistični informator/turistična informatorka						1	1	13	3	3
Krupje/krupjejka			134	228	68	46	48	36	8	7

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.112: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih skupaj za NPK na V. ravni zahtevnosti

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti

Tabela 3.221: Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti po ravneh zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Menedžer/menedžerka manjšega hotela	da	VŠI Gostinstvo in turizem
	Hotelski gospodinjec/hotelska gospodinja	da	
	Vodja hotelske recepcije	da	
	Strokovni svetovalec/strokovna svetovalka za hrano in pijačo (food and beverage menedžer/menedžerka)	da	
	Menedžer/menedžerka turistične agencije	da	
	Organizator/organizatorka kongresnih prireditev	da	
	Organizator/organizatorka velneške dejavnosti		VŠI Velnes

Na VI. zahtevnostni ravni so pripravljene poklicni standardi, ki so osnova za pripravo nekaterih višješolskih izobraževalnih programov gostinstvo in turizem. To so: **Menedžer/menedžerka manjšega hotela, Hotelski gospodinjec/hotelska gospodinja, Vodja hotelske recepcije, Strokovni svetovalec/strokovna svetovalka za hrano in pijačo (food and beverage menedžer/menedžerka), Menedžer/menedžerka turistične agencije, Organizator/organizatorka kongresnih prireditev.** Poklicni standard **Organizator/organizatorka velneške dejavnosti** je osnova za pripravo programa izobraževanja Velnes.

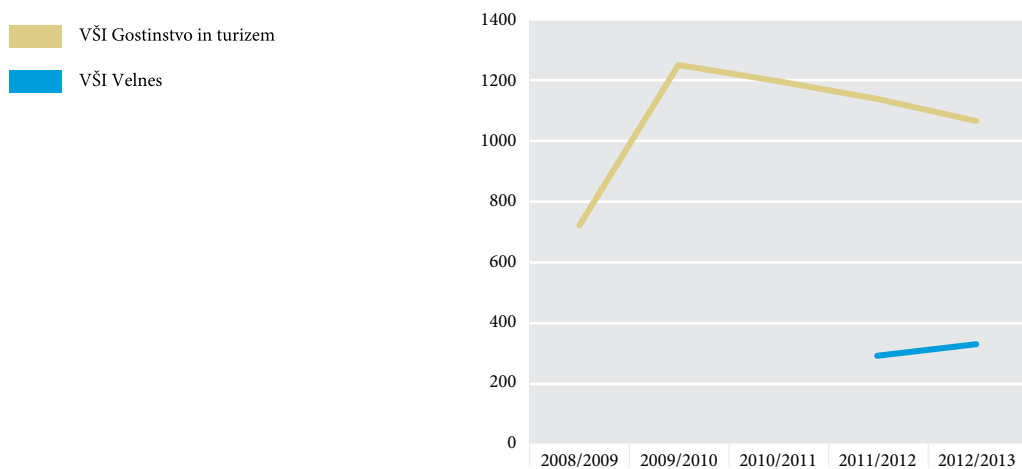
Analiza vpisa v višješolske študijske programe (VIŠ) v letih 2008–2013

Tabela 3.222: Vpis v programe višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
VŠI Gostinstvo in turizem	713	1.242	1.187	1.130	1.057
VŠI Velnes				285	323

Vir: podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.113: Prikaz vpisa v programe višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) v letih 2008–2013

Vir: podatki Višješolske prijavnne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje NPK na VI. ravni zahtevnosti v obdobju 2000–2012

Na VI. ravni področij hotelirstvo, gostinstvo in turizem v certifikatnem sistemu še ni evidentiranih izvajalcev preverjanj in potrjevanj, ki bi lahko kandidatom omogočili pridobitev certifikata usposobljenosti, kljub pogostemu povpraševanju potencialnih kandidatov po možnosti pridobitve teh kvalifikacij.

Sklepne ugotovitve za področje hotelirstvo in gostinstvo ter potovanja, turizem, prosti čas

Na III. ravni zahtevnosti imamo na področju hotelirstvo, gostinstvo in turizem 4 poklicne standarde (Sobar/sobarica, Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice, Pomočnik/pomočnica natakarja/natakarice, Pomočnik/pomočnica oskrbnika/oskrbnice).

Vsi štirje poklicni standardi so osnova za nacionalne poklicne kvalifikacije, Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice, Pomočnika/pomočnica natakarja/natakarice, Pomočnik/pomočnica oskrbnika/oskrbnice pa služijo tudi kot osnova za izobraževalne programe. Poklicna standarda Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice in Pomočnika/pomočnica natakarja/natakarice sta podlagi za izobraževalni program srednjega poklicnega izobraževanja Gastronomija in hotelske storitve ter srednjega strokovnega izobraževanja ter poklicnega tečaja Gastronomija in turizem.

Poklicni standard Pomočnik/pomočnica oskrbnika/oskrbnice je osnova v izobraževalnem programu NPI Pomočnik v biotehniki in oskrbi. V ta izobraževalni program je vpis v obdobju 2009–2012 konstanten, in sicer letno preko 300 dijakov.

Nacionalne poklicne kvalifikacije so se na III. ravni zahtevnosti izvajale za Pomočnika/pomočnico kuharja/kuharice, za katerega je bilo v obdobju 2008–2012 podeljenih 151 certifikatov, in za Pomočnika/pomočnico natakarja/natakarice, za katerega je bilo le v letu 2010 podeljenih 5 certifikatov. Za nacionalni poklicni kvalifikaciji Sobar/sobarica ter Pomočnik/pomočnica oskrbnika/oskrbnice v tem obdobju še ni bilo podeljenih certifikatov.

Na IV. ravni zahtevnosti so na področju hotelirstvo, gostinstvo in turizem pripravljeni trije poklicni standardi. Prvi je Oskrbnik/oskrbnica, ki je edini na tej ravni tudi osnova za nacionalno poklicno kvalifikacijo ter obenem osnova za izobraževalni program srednjega poklicnega izobraževanja Gastronomija in hotelske storitve. Poklicna standarda Natakar/natakarica ter Kuhar/kuharica sta bila pripravljena kot osnova izobraževalnim programom srednjega poklicnega izobraževanja Gastronomija in hotelske storitve, srednjega strokovnega izobraževanja Gastronomija in turizem ter poklicnega tečaja Gastronomija in turizem.

Za nacionalno poklicno kvalifikacijo Oskrbnik/oskrbnica v obdobju 2008–2012 ni bilo podeljenih certifikatov, kar je posledica tega, da za omenjeno nacionalno poklicno kvalifikacijo ni registriranih izvajalcev preverjanja in potrjevanj ter licenciranih članov komisij.

Na V. ravni zahtevnosti imamo razvitih 15 poklicnih standardov. Od tega jih je 7 podlaga za izobraževalne programe.

Na področju NPK-jev je v obdobju 2002–2012 certifikat Dietni kuhar/Dietna kuharica pridobilo 278 oseb. NPK Vodja cateringa je v obdobju 2002–2006 pridobilo 20 oseb, v obdobju 2007–2012 pa ni bilo podeljenega certifikata. NPK Vinski/vinska svetovalac/svetovalka sommelier je certifikat pridobilo 28 oseb, in to izključno v obdobju 2010–2011. NPK Turistični informator/turistična informatorka je v obdobju 2003–2012 pridobilo 21 oseb. V obdobju 2003–2007 za omenjeni NPK ni bilo podeljenega certifikata. NPK Turistični animator/turistična animatorka je v obdobju 2003–2012 pridobilo 79 oseb, od tega 41 samo v letu 2009. Največ NPK certifikatov je bilo v obdobju 2003–2012 na V. ravni zahtevnosti podeljenih za Dietne kuharje/dietne kuharice, in sicer 278, ter za Krupjeje/krupjejeke, 580. Število slednjih v zadnjih letih konstantno upada.

Za NPK Barman/barmanka v obdobju 2006–2012 kljub štirim izvajalcem in sedmim članom komisij, ki so imetniki licenc, ni bilo podeljenega certifikata.

Pri srednjem poklicnem izobraževalnem programu Gastronomija in hotelske storitve in srednjem strokovnem izobraževalnem programu Gastronomija in turizem beležimo v obdobju 2008–2012 konstantno rast vpisov v programa. V zadnjem šolskem letu (2012/2013) je v srednješolski poklicni izobraževalni program Gastronomija in hotelske storitve vpisanih 1130 dijakov, v srednji strokovni izobraževalni program Gastronomija in turizem pa 1955 vpisanih dijakov. Pri poklicnem tehniškem izobraževanju Gastronomija in turizem je bilo v šolskem letu 2008/2009 vpisanih 181 dijakov. Kasnejših vpisov ni bilo zaradi prenove programa. Pri poklicnem tehniškem izobraževanju Gastronomija je bil v zadnjem petletnem obdobju najvišji vpis v šolskem letu 2009/2010, in sicer 501. Naslednja tri šolska leta lahko zaznamo konstanten upad vpisov, tako da se je v šolskem letu 2011/2012 v omenjeni program vpisalo samo še 340 dijakov. Pri poklicnem tečaju Gastronomija in turizem je relativno nizek, vendar konstanten vpis (okoli 60).

Na VI. ravni zahtevnosti imamo razvitih 7 poklicnih standardov in vsi so podlage za izobraževalne programe.

Poklicni standardi Menedžer/menedžerka manjšega hotela, Hotelski gospodinjec/hotelska gospodinja, Vodja hotelske recepcije, Strokovni svetovalec/strokovna svetovalka za hrano in pijači (food and beverage manager), Menedžer/menedžerka turistične agencije in Organizator/organizatorka kongresnih prireditev so podlaga za višješolski izobraževalni program Gostinstvo in turizem, obenem pa tudi podlaga istoimenskih nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Za vseh šest navedenih NPK-jev še ni bilo podeljenih certifikatov, ker ni registriranih izvajalcev preverjanj in potrjevanj ter licenciranih članov komisij.

Poklicni standard Organizator/organizatorka velneške dejavnosti je podlaga za višješolski izobraževalni program Velnes.

Na področju gostinstvo, hotelirstvo in turizem tečejo priprave za poklicne standarde Savnar/savnarka, Svetovalec/svetovalka s področja destinacijskega managementa, Picopek/picopekinja, Pripravljavec/pripravljavka jedi pred gosti in Pripravljavec/pripravljavka sladice po naročilu.

V letu 2012 se je na področju gostinstvo pričela revizija poklicnih standardov Dietni kuhar/kuharica, Kuhar/kuharica, Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice ter katalogov za NPK Dietni kuhar/kuharica, Pomočnik/pomočnica kuharja/kuharice.

Na področju igralništvo pričakujemo 2–3 nove pobude za pripravo poklicnih standardov in katalogov za NPK.

Pri katalogih standardov strokovnih znanj in spretnosti na VI. ravni zahtevnosti je težava v izvajanju, ker ni prijav potencialnih izvajalcev preverjanj in potrjevanj.

Predvideva se priprava kataloga za NPK Organizator/organizatorka velneške dejavnosti.

Storitve za gospodinjstva

Opis področja storitve za gospodinjstva

Storitve za gospodinjstva zajemajo širok razpon dejavnosti, ki prispevajo k blaginji družin in posameznikov.

Na podlagi delovnega dokumenta² služb Evropske komisije imajo storitve za gospodinjstva z vidika politike zaposlovanja več zanimivih značilnosti:

- nizki delež uvoza (dejavnosti se izvajajo lokalno), kar ob javni intervenciji pomeni nizko uvozno izgubo;
- visok delež zaposlovanja, kar ob javni podpori pomeni potencialno velik učinek na ustvarjanje delovnih mest;
- različne stopnje zahtev po tehničnih spretnostih (možnosti „naredi si sam“ na nekaterih področjih, višje zahteve za varstvo in oskrbo), na splošno pa potreba po zadovoljivi ravni e-znanja ter medsebojnih sposobnosti in socialnih spretnosti;
- nizka produktivnost pri nekaterih nalogah, vendar možnost posrednega povečanja produktivnosti, če se uporabniki osebnih in gospodinjstev storitev lahko bolj osredotočijo na svoje lastno delo in tako dosežejo višjo produktivnost;
- glede na razširjenost delavcev na črno v teh sektorjih javna intervencija najbrž ne bo sprožila preusmeritve zaposlovanja iz drugih sektorjev;
- zaradi staranja prebivalstva je potreba po teh storitvah čedalje večja, kaže se tudi težnja po večji udeležbi žensk na trgu dela. Dejavnosti osebnih in gospodinjstev storitev izboljšajo ravnotežje med poklicnim in zasebnim življenjem ter s podaljšanjem delovnega časa ali z vrnitvijo na trg dela povrnejo pozitivne učinke.

Ob predpostavki, da 331 milijonov prebivalcev EU, starih od 15 do 65 let (dejavnih in nedejavnih) vsak dan gospodinjstvom opravilom in varstvu namenijo 2,5 ure, je to +/- 830 milijonov ur/dan gospodinjstvenega dela v EU ali skoraj 100 milijonov ekvivalentov polnega delovnega časa. Eksternalizacija nekaterih navedenih dejavnosti bi bila pomemben vir novih delovnih mest (samozaposlitev, ustanovitev ali razvoj MSP).

Kot je omenjeno v dokumentu služb Evropske komisije, so delavci v sektorju osebnih in gospodinjstev storitev večinoma ženske, v glavnem delajo s krajšim delovnim časom, so relativno nizko kvalificirane in pogosto s priseljenskim ozadjem. Pogosto jih družine zaposlijo neposredno in delo opravljajo občasno, kar lahko vpliva na kakovost storitve, zlasti storitve varstva in oskrbe. Za zagotovitev kakovostnih storitev bi delavci morali imeti redno zaposlitev z minimalnim delovnim časom, ustrezne spretnosti in dobre delovne razmere. Evropski socialni partnerji s področja storitev čiščenja so leta 1996 podpisali skupni memorandum o novih virih zaposlovanja³, v katerem so poudarili pomen izboljšanja usposobljenosti in kakovosti delovnih razmer za razvoj dejavnosti čiščenja na domu.

² Dostopno na: http://www.google.si/url?sa=t&rc=t=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0CE4QFjAE&url=http%3A%2F%2Feur-lex.europa.eu%2FLEXUriServ%2FLEXUriServ.do%3Furi%3DSDWD%3A2012%3A0095%3AFIN%3ASL%3ADOC&ei=Hjs3UbD_BpDE4gTW94GQCQ&usq=AFQjCNGv4e3eo98xtDhp3gdqujNjCvso3w&sig2=veGa87ol71SqYc_8YP0idQ&bvm=bv.43287494,d.bGE, dne 6. 3. 2013 ob 13.50.

³ http://ec.europa.eu/employment_social/dsw/public/actRetrieveText.do?id=10713.

Na področju storitve za gospodinjstva najdemo poslovne subjekte registrirane v SKD (2008) pod področjem N - Druge raznovrstne poslovne dejavnosti, znotraj tega pa še podpodročje N81 - Dejavnost oskrbe stavb in okolice. Na tem področju je bilo leta 2008 registriranih 1660 podjetij. Število podjetij je v obdobju 2008–2011 konstantno naraščalo in do leta 2011 naraslo na 2269.

Kljub temu da je število podjetij naraščalo, se je število zaposlenih v istem obdobju nekoliko zmanjševalo. Leta 2008 je bilo v Dejavnosti oskrbe stavb in okolice 8181 zaposlenih, leta 2011 pa 7095.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja storitve za gospodinjstva in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 856 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštewane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.223: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja storitve za gospodinjstva po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	244	28,50	15,16	84,84
2009	194	22,66	32,99	67,01
2010	166	19,39	17,47	82,53
2011	130	15,19	11,54	88,46
2012	122	14,25	10,66	89,34
Skupaj	856	100,00	18,46	81,54

Vir: ZRSZ, baze PDM

Celotno povpraševanje po delavcih s področja storitve za gospodinjstva je v štirih letih znašalo 856 oseb. Največ povpraševanja je bilo zabeleženega v letu 2008, 28,50 %. Z letom 2009 je povpraševanje pričelo enakomerno upadati, kar lahko pojasnimo s splošno gospodarsko krizo, ki je prizadela tudi to področje. V letih 2010 in 2011 se je upadanje povpraševanja nadaljevalo ter se do leta 2012 v primerjavi z letom 2008 prepolovilo.

V obdobju med 2008 in 2012 je bilo največ povpraševanja po snažilkah.

Največ del je razpisanih za določen čas, pri čemer dosega največji odstotek povpraševanje po vzdrževalcu tekstilij in postreščku (100 %). Največ povpraševanja za zaposlitev delavcev za nedoločen čas je bilo za kemične čistilce in pralce, in sicer 42,65 %.

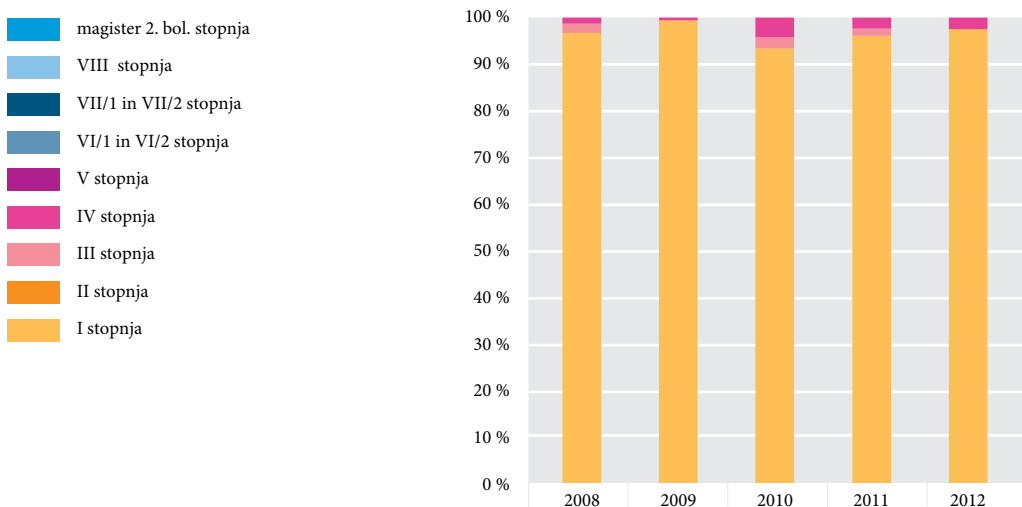
Tabela 3.224: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja storitve za gospodinjstva po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	96,72	99,48	93,37	96,15	97,54
II.	,00	,00	,00	,00	,00
III.	2,05	,00	2,41	1,54	,00
IV.	1,23	,52	4,22	2,31	2,46
V.	,00	,00	,00	,00	,00
VI./1 in VI./2	,00	,00	,00	,00	,00

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
VII./1 in VII./2	,00	,00	,00	,00	,00
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,00	,00

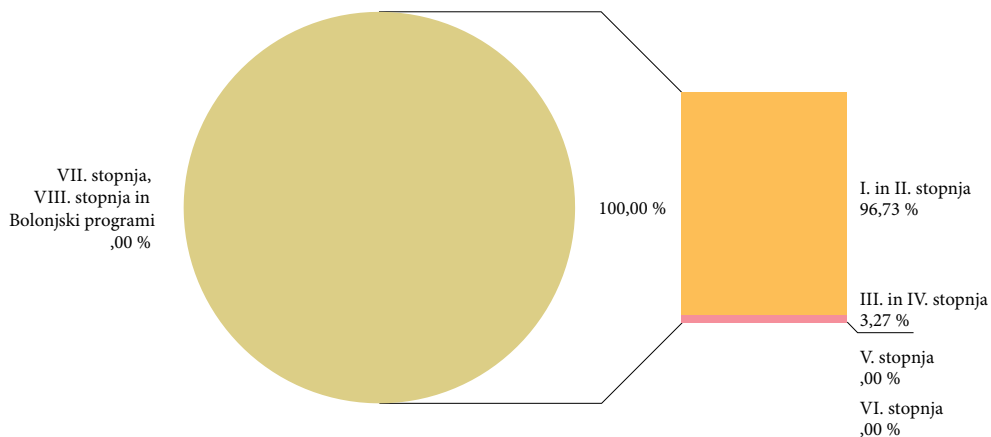
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.114: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja storitve za gospodinjstva po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.115: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja storitve za gospodinjstva po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Za delodajalce so bili v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri, ki imajo najnižjo stopnjo izobrazbe. Ti predstavljajo skoraj 97 % delež. Zalo skromno povpraševanje lahko zasledimo še po delavcih s tretjo in četrto stopnjo izobrazbe. Povpraševanj po kadru, ki ima univerzitetno izobrazbo ali več, na tem področju praktično ni zaznati.

Strukturo povpraševanja po stopnjah izobrazbe delavcev prikazujeta graf 8 in 9, ki nazorno prikazujeta, kako velik je delež povpraševanja po zaposlitvah glede na stopnjo izobrazbe.

Razvoj poklicnih standardov na področju storitve za gospodinjstva

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja storitve za gospodinjstva ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.225: Poklicni standardi na področju storitve za gospodinjstva po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Vključenost v izobraževalni program
II.	Pomočnik/pomočnica čistilca/čistilke prostorov	da	
III.	Čistilec/čistilka prostorov	da	NPI Čistilec/čistilka objektov NPI Pomočnik v biotehniki in oskrbi
	Pomožni vzdrževalec/pomožna vzdrževalka tekstilij	da	NPI Preoblikovalec tekstilij
	Postrešček	da	
	Obdukcijski pomočnik/obdukcijska pomočnica	da	
IV.	Vzdrževalec/vzdrževalka tekstilij	da	SSI Ustvarjalec modnih oblačil SPI Izdelovalec oblačil PTI Ustvarjalec modnih oblačil
	Hišnik/hišnica	da	
	Dimnikar/dimnikarka		SPI Dimnikar

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi **Pomočnik/pomočnica čistilca/čistilke prostorov**, **Čistilec/čistilka prostorov**, **Pomožni vzdrževalec/pomožna vzdrževalka tekstilij**, **Postrešček**, **Obdukcijski pomočnik/obdukcijska pomočnica**, **Vzdrževalec/vzdrževalka tekstilij** in **Hišnik/hišnica** so pripravljeni za potrebe nacionalne poklicne kvalifikacije.

Poklicni standard **Čistilec/čistilka prostorov** je obenem tudi podlaga za izobraževalna programa NPI Čistilec/čistilka objektov (op. program je v izteku) in NPI Pomočnik v biotehniki in oskrbi.

Poklicni standard **Pomožni vzdrževalec/pomožna vzdrževalka tekstilij** je osnova za NPI Preoblikovalec tekstilij, poklicni standard **Vzdrževalec/vzdrževalka tekstilij** je osnova za SSI Ustvarjalec modnih oblačil, PTI Ustvarjalec modnih oblačil in SPI Izdelovalec oblačil.

Poklicni standard **Dimnikar/dimnikarka** je podlaga za SPI program Dimnikar.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju storitve za gospodinjstva v letih 2008–2013

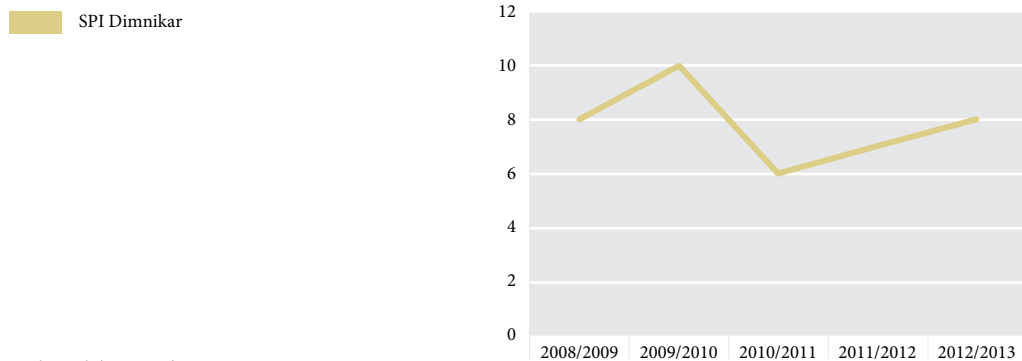
V spodnji tabeli je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis.

Tabela 3.226: Vpis v izobraževalni program nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
NPI Čistilec/čistilka objektov	0	2	3	0	0
SPI Dimnikar	8	10	5	3	
SPI Dimnikar			1	4	8

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.116: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja (SPI) Dimnikar v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju storitve za gospodinjstva v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.227: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na področju storitve za gospodinjstva

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
II.	Pomočnik/pomočnica čistilca/čistilke prostorov	4	4	76
III.	Čistilec/čistilka prostorov	5	3	1
	Pomožni vzdrževalec/pomožna vzdrževalka tekstilij	2	5	0
	Postrešček	0	0	0
	Obdukcijski pomočnik/obdukcijska pomočnica	0	0	0
IV.	Vzdrževalec/vzdrževalka tekstilij	2	5	13
	Hišnik/hišnica	10	10	173

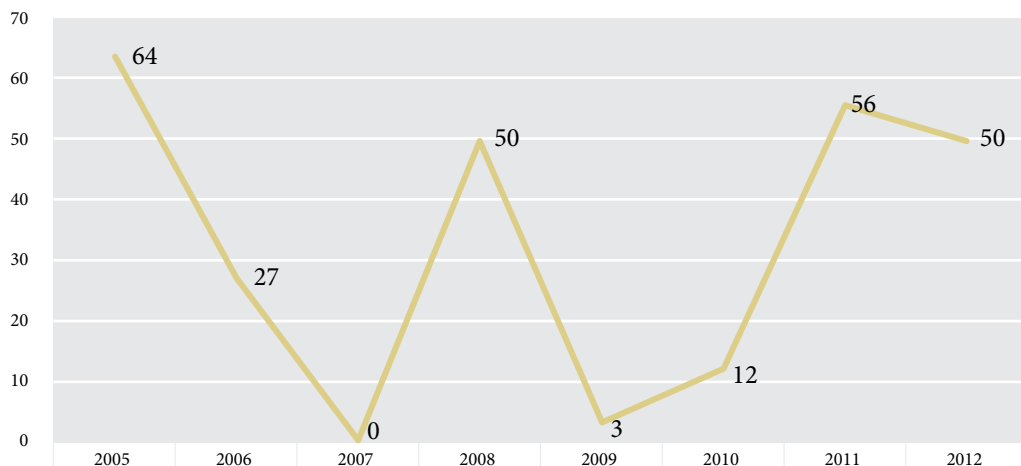
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.228: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju storitve za gospodinjstva

NPK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pomočnik/pomočnica čistilca/čistilke prostorov							43	33
Vzdrževalec/vzdrževalka tekstilij						6		7
Hišnik/hišnica	64	27	0	50	3	6	13	10

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.117: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju storitve za gospodinjstva

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje storitve za gospodinjstva

Na II. ravni zahtevnosti imamo na področju storitve za gospodinjstva en poklicni standard (Pomočnik/pomočnica čistilca/čistilke prostorov), ki je namenjen izključno kot podlaga za pripravo nacionalne poklicne kvalifikacije. Za omenjeni NPK je bilo v obdobju 2011–2012 podeljenih 76 certifikatov.

Na III. ravni zahtevnosti so na področju storitve za gospodinjstva pripravljene trije poklicni standardi, in sicer Čistilec/čistilka prostorov, Pomožni vzdrževalec/pomožna vzdrževalka tekstilij in Postrešček. Vsi trije poklicni standardi so pripravljene kot podlaga za nacionalne poklicne kvalifikacije, podeljen pa je bil en samcertifikat, in sicer za Čistilec/čistilka prostorov. Poklicni standard Čistilec/čistilka prostorov je bil podlaga izobraževalnemu programu nižje poklicno izobraževanje Čistilec/čistilka prostorov (program se je iztekel v letu 2012). Vpis v program je bil zelo skromen, in sicer 2 dijaka v šolskem letu 2009/2010 ter 3 dijaki v šolskem letu 2010/2011. Od šolskega leta 2008/2009 je ta poklicni standard podlaga izobraževalnemu programu nižjega poklicnega izobraževanja Pomočnik v biotehnikih in oskrbi, ki pa ima konstanten vpis preko 300 dijakov na letni ravni.

Na IV. ravni zahtevnosti so razviti 3 poklicni standardi. Poklicni standard Vzdrževalec/vzdrževalka tekstilij je podlaga za istoimensko nacionalno poklicno kvalifikacijo, za katero je bilo v obdobju 2010–2012 podeljenih 13 certifikatov. Obenem je podlaga za srednje strokovno izobraževanje, program Ustvarjalec modnih oblačil, srednje poklicno izobraževanje, program Izdelovalec oblačil ter poklicno-tehniško izobraževanje, program Ustvarjalec modnih oblačil. Za slednjega je bil vpis zgolj v šolskih letih 2009/2010 in 2010/2011, skupno je bilo vpisanih 20 dijakov.

Poklicni standard Hišnih/hišnica pa je podlaga izključno istoimenski nacionalni poklicni kvalifikaciji, za katero je bilo v obdobju 2004–2012 podeljenih 172 certifikatov.

Poklicni standard Dimnikar/dimnikarica je bil pripravljen le kot osnova za izobraževalni program SPI Dimnikar. Vpis dijakov v ta program je zelo majhen, a konstanten. Posebej lahko poudarimo, da je bilo v letih 2008–2012 v Sloveniji največ povpraševanja po kadrih s srednjo poklicno izobrazbo dimnikar, in sicer kar 68,17 % vseh izkazanih potreb po kadrih na tem področju. V realnih številkah je bilo v teh letih 651 povpraševanj po kadru s srednjo poklicno izobrazbo dimnikar, na drugi strani pa je vpis v izobraževalni program zelo majhen (v šolskem letu 2012/2013 se je vpisalo 8 dijakov).

Frizerstvo in kozmetika

Opis področja frizerstvo in kozmetika

Po znanju, kakovosti in hitrosti razvoja se lahko slovenska kozmetična industrija kosa s svetovno. Dejavnost kozmetike pa se lahko izvaja marsikje: v kozmetičnih in lepotnih salonih, središčih dobrega počutja, domovih za ostarele, znotraj bolnišnične dejavnosti, v športnih in ne nazadnje tudi trgovskih centrih. Razvoj kozmetične in negovalne panoge je v Sloveniji hiter. Že leta 1999 se je Obrtna zbornica Slovenije (OZS) kot nacionalna organizacija slovenskih kozmetikov včlanila tudi v Mednarodno organizacijo za estetiko in kozmetologijo (CIDESCO). Od takrat skrbi za usposabljanje kozmetičark in kozmetikov, izmenjavo mednarodnih strokovnih informacij, znanj in izkušenj, omogoča opravljanje izpitov CIDESCO ter zagotavlja, da se tudi v slovenskem sistemu uveljavljajo visoki standardi CIDESCO.

V novem tisočletju se je slovenski kozmetični trg odprl svetu, nastajajo nove znamke, stare se dopolnjujejo in razvijajo v smeri ponudbe naravnih izdelkov, uvajajo se nove metode za nego, lepoto, sprostitve in dobro počutje. Hitremu razvoju v kozmetični in negovalni industriji sledijo tudi potrošniki, ki imajo vedno bolj oster »okus« in vedno več znanja in zavedanja o najboljšem. Sorazmerno pa raste tudi zanimanje za izobraževanje, nadgradnjo znanja in spoznavanje svetovnih trendov in novosti na slovenskem tržišču, kar botruje vse večji paleti izobraževalnih institucij tudi pri nas. Tako uporabniki, delodajalci kot tudi različni strokovnjaki poudarjajo, da je delo na področju kozmetike zahtevno in odgovorno, ker so se v zadnjem času naloge zelo razširile. Pri delu se uporablja vedno zahtevnejše naprave, kar zahteva še dodatna znanja. V nobenem primeru pa se ne posega na kurativno področje zdravstva.

Prav tako se glede na zahteve Evropske unije postavljajo nekatera merila in zahteve v zvezi z izvajanjem storitev na ljudeh in za ljudi. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo so se povečale zahteve v zvezi z izvajanjem kozmetične prakse in prakse dobrega počutja. Racionalna kozmetična nega in druge storitve na področju kozmetike z dobro organiziranostjo, standardiziranimi postopki, opremo in pripomočki bodo pomembno vplivali na finančno poslovanje organizacij. Vse te elemente se lahko zagotovi le z zadostnim številom ustrezno usposobljenega kadra.

Kozmetiki Slovenije se odgovorno soočajo z etičnimi vprašanji. To enako velja za učitelje, člane in kandidate v edukaciji posameznih kozmetičnih NPK-jev in alternativnih kozmetičnih združenj. Intenzivno dogajanje lahko zasledimo tudi na področju nacionalnih poklicnih kvalifikacij, saj je število podeljenih certifikatov tega področja v samem vrhu certifikatnega sistema.

Področje frizerstvo in kozmetika po SKD sodi v področje S96 - Druge storitvene dejavnosti. To področje sicer vključuje tudi dejavnosti, ki v klasifikaciji Klasius niso del frizerstva in kozmetike. To so Dejavnosti pralnic in kemičnih čistilnic, Pogrebne dejavnosti ter Druge storitvene dejavnosti, druge nerazvrščene.

Na področju S96 - Druge storitvene dejavnosti je bilo leta 2008 registriranih 4531 podjetij (od tega 3436 na področju frizerske, kozmetične in pedikerske dejavnosti ter Dejavnosti za nego telesa). Število podjetij je v obdobju 2008–2011 konstantno naraščalo in leta 2011 doseglo število 5331.

Število oseb, ki so delale v dejavnosti S96 - Druge storitvene dejavnosti, se je v obdobju 2008–2011 postopoma zvečevalo. Leta 2008 je delalo 8760 oseb, leta 2011 pa 9147.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po kadrih z izobrazbo s področja frizerstvo in kozmetika in po stopnjah izobrazbe, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 6213 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.229: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja frizerstvo in kozmetika po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	1.742	28,04	29,91	70,09
2009	1.296	20,86	24,54	75,46
2010	1.227	19,75	18,17	81,83
2011	974	15,68	18,38	81,62
2012	974	15,68	18,28	81,72
Skupaj	6.213	100,00	22,84	77,16

Vir: ZRSZ, baze PDM

Celotno povpraševanje po delavcih s področja frizerstvo in kozmetika je v štirih letih znašalo 6.213 oseb. Največ povpraševanja je bilo zabeleženega v letu 2008, 28,04 %. Z letom 2009 lahko zaznamo znaten upad povpraševanja, kar lahko pojasnimo s splošno gospodarsko krizo, ki je prizadela tudi to področje; povpraševanje je glede na celoto znašalo 20,86 %. Tako se je v letih 2010 in 2011 upadanje povpraševanja nadaljevalo, v letu 2012 pa se je v primerjavi z letom 2011 stabiliziralo.

V obdobju med 2008 in 2012 je bilo največ povpraševanja po frizerjih, sledijo kozmetični tehniki in maserji ter kozmetiki (srednje poklicno izobraževanje).

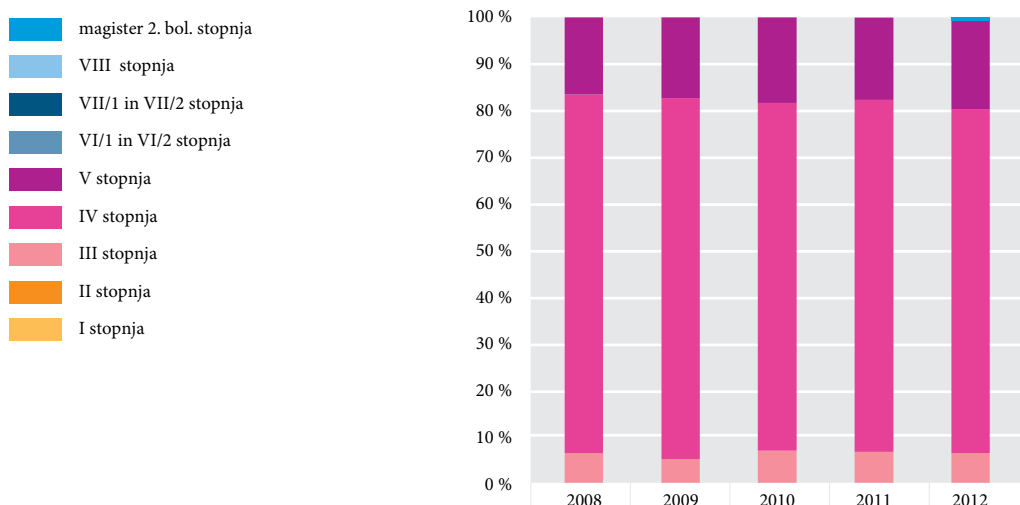
Največ del je razpisanih za določen čas, pri čemer dosega največji odstotek povpraševanje po maserjih 85,56 %.

Tabela 3.230: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja frizerstvo in kozmetika po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,00	,00	,00	,00	,00
II.	,00	,00	,00	,00	,00
III.	6,43	5,17	7,01	6,67	6,47
IV.	77,10	77,47	74,57	75,56	73,72
V.	16,48	17,36	18,42	17,66	18,99
VI./1 in VI./2	,00	,00	,00	,10	,21
VII./1 in VII./2	,00	,00	,00	,00	,00
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,00	,62

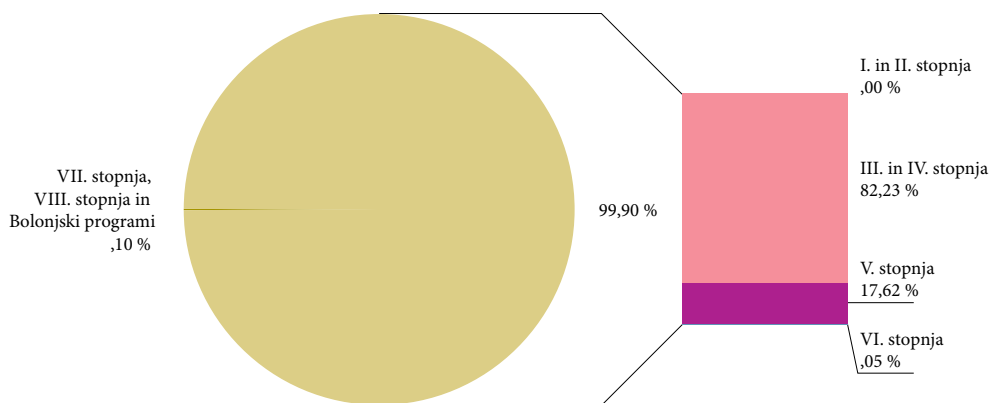
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.118: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja frizerstvo in kozmetika po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.119: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja frizerstvo in kozmetika po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Za delodajalce so bili v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri, ki imajo četrto stopnjo izobrazbe. Ti predstavljajo približno 75 % delež. Sledijo jim povpraševanja po delavcih s peto (okoli 17 %) in tretjo (okoli 7 %) stopnjo izobrazbe. Zanemarljivo malo povpraševanj je bilo po kadru, ki ima univerzitetno izobrazbo ali več. Strukturo povpraševanja po stopnjah izobrazbe delavcev prikazujeta graf 3.118 in 3.119 2, ki nazorno kažeta, kako velik delež povpraševanja po zaposlitvah zavzemajo izobrazbe nižjega, poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Razvoj poklicnih standardov na področju frizerstvo in kozmetika

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja frizerstvo in kozmetika ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.231: Poklicni standardi na področju frizerstvo in kozmetika po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Lasničar lasuljar/lasničarka lasuljarka		
	Frizer/frizerka		
	Maniker/manikerka	da	SPI Frizer
	Vizažist/vizažistka	da	
V.	Kozmetik/kozmetičarka		SSI Kozmetični tehnik
	Pediker/pedikerka	da	
	Maser/maserka	da	SPI Bolničar negovalec
	Masker/maskerka		
	Frizer stilist oblikovalec pričeske/frizerka stilistka oblikovalka pričeske		
	Frizer tehnolog/frizerka tehnologinja		
VI.	Oblikovalec maske/oblikovalka maske	da	
	Kozmetik/kozmetičarka za področje svetovanja in trženja		VŠI Kozmetika
	Tehnolog kozmetične nege/tehnologinja kozmetične nege		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi Kozmetik/kozmetičarka za področje svetovanja in trženje, Frizer/frizerka in Lasničar lasuljar/lasničarka lasuljarka so pripravljeni izključno za potrebe izobraževalnih programov, in sicer **Frizer/frizerka** in **Lasničar lasuljar/lasničarka lasuljarka** za SPI Frizer, **Kozmetik/kozmetičarka za področje svetovanja in trženja** pa za VŠI Kozmetika.

Poklicni standard **Oblikovalec maske/oblikovalka maske** je pripravljen izključno kot podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standard **Kozmetik/kozmetičarka** je podlaga izključno za izobraževalni program SSI Kozmetični tehnik.

Poklicni standardi **Maniker/manikerka**, **Vizažist/vizažistka**, **Pediker/pedikerka** in **Maser/maserka** so pripravljeni kot podlaga za izobraževalne programe in tudi za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicna standarda **Maniker/manikerka**, **Vizažist/vizažistka** sta podlaga izobraževalnima programoma SPI Frizer in SSI Kozmetični tehnik.

Poklicna standarda **Pediker/pedikerka** in **Maser/maserka** sta podlaga izobraževalnima programoma SSI Kozmetični tehnik in SPI Bolničar negovalec.

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju frizerstvo in kozmetika v letih 2008–2013

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju Frizerstvo in kozmetika po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so seštetata vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

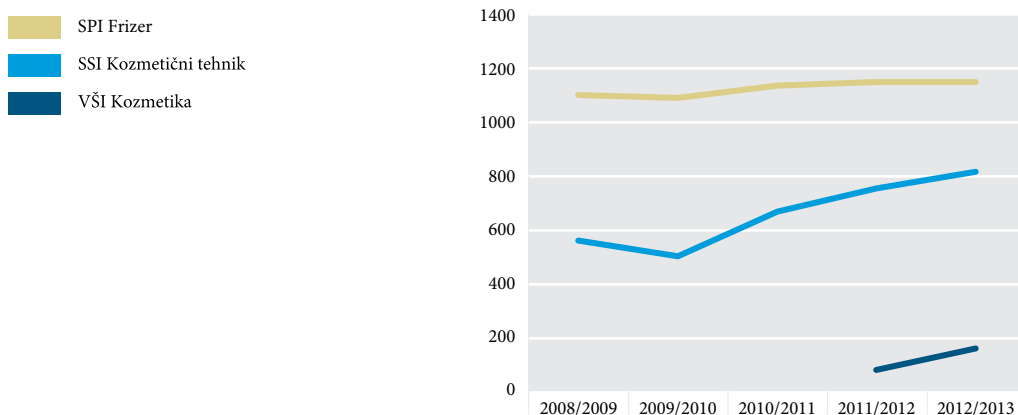
Tabela 3.232: Vpis v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SPI Frizer	1.101	1.088	1.134	1.150	1.150
SSI Kozmetični tehnik	556	497	664	750	814
VŠI Kozmetika				72	152

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Zgornja tabela kaže, da je v zadnjih šolskih letih število vpisov v izobraževalne programe, kjer so osnove za pripravo le-teh poklicni standardi s področja frizerstvo in kozmetika, rahlo naraščalo.

Graf 3.120: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju frizerstvo in kozmetika v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.233: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na področju frizerstvo in kozmetika

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Maniker/manikerka	15	16	587
	Vizažist/vizažistka	13	16	722
V.	Pediker/pedikerka	7	6	609
	Maser/maserka	12	15	2.764
VI.	Oblikovalec maske/oblikovalka maske	2	7	28

Vir: www.nrpslo.org

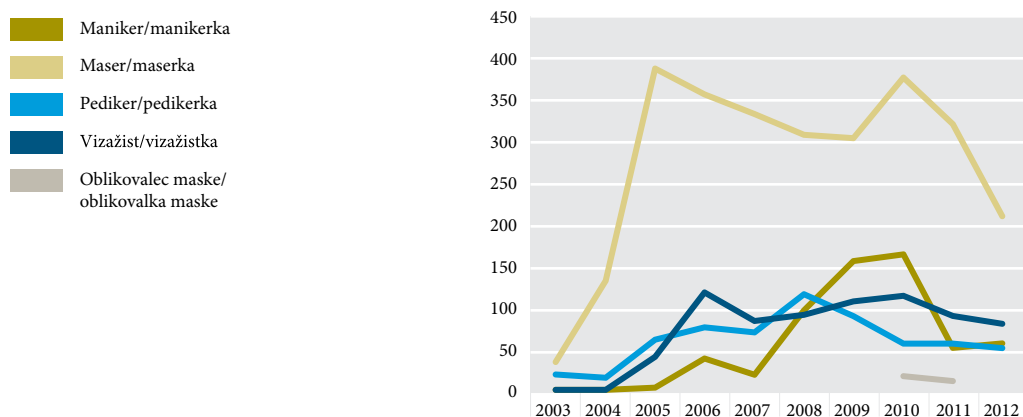
Opomba: V zgornji tabeli so pri NPK Maser/maserka in NPK Pediker/pedikerka navedeni seštevki podeljenih certifikatov tako po preteklih kot po aktualnih katalogih standardov strokovnih znanji n spretnosti.

Tabela 3.234: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju frizerstvo in kozmetika

NPK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Maniker/manikerka	0	0	3	38	18	96	156	164	51	56
Maser/maserka	34	132	388	357	333	308	304	377	321	210
Pediker/pedikerka	19	15	61	76	70	116	89	56	56	51
Vizažist/vizažistka	0	0	40	118	83	91	107	114	89	80
Oblikovalec maske/oblikovalka maske								17	11	

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.121: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju frizerstvo in kozmetika

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje frizerstvo in kozmetika

Pri vseh treh izobraževalnih programih, SPI Frizer, SSI Kozmetični tehnik in SPI Bolničar negovalec, lahko ugotovimo, da vpis v programe v obravnavanem obdobju 2008/09–2012/13 konstantno raste.

Pri višješolskem programu Kozmetika je razlog za tolikšno razliko med šolskima letoma 2011/12 ter 2012/13 v tem, da se je program pričel izvajati prvič šele v šolskem letu 2011/12, v letu 2012/13 pa je evidentirano skupno število študentov prvega in drugega letnika.

Na področju kozmetike je bilo predvsem na IV. In V. ravni zahtevnosti v obdobju 2002–2012 podeljenih nadpovprečno veliko certifikatov.

Na področju frizerstva in kozmetike je bilo v letu 2011 v skladu z nacionalno skupino področja ugotovljeno, da je potrebna revizija na delu področja kozmetike. PS in KAT Maser/maserka ter Pediker/pedikerka so bili v letu 2012 že revidirani in objavljeni.

Trenutno se zaključuje revizija PS in KAT Maniker/manikerka in Vizažist/vizažistka.

Nadaljevali bomo revizijo PS Kozmetik/kozmetičarka, Kozmetik/kozmetičarka za področje svetovanja in trženja, Tehnolog/tehnologinja kozmetične nege.

Transportne storitve

V strokovno področje transportne storitve po Klasius-P (SURS, 2006) spadajo ožja področja:

- transportne (prevozne) storitve,
- cestni promet,
- železniški promet,
- letalski promet,
- pomorski in rečni promet,
- poštni promet,
- upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov.

Transportne storitve

Opis področja transportne storitve

Transportne storitve imajo v Republiki Sloveniji glede na geografske razmere in obči razvoj države pomembno družbeno vlogo, ker povezujejo slovenske pokrajine in zamejstvo in ker morajo omogočati kar se da nemotene prometne, blagovne in razvojne tokove, ki so zelo dinamični. Transportne storitve so tudi eden od ključnih dejavnikov za razvoj konkurenčnih gospodarstev. Gledano z vidika transportnih subjektov (prevoznikov, uporabnikov, družbe in zaposlenih) so pričakovanja velika. Prav tako je Republika Slovenija s svojo ugodno geografsko lego in z drugimi značilnostmi okolje, kjer se križajo pomembni evropski prometni tokovi. Slovensko gospodarstvo jih lahko izkoristi za občutno razvojno spodbudo. Ob vse izrazitejših naporih EU za spoštovanje načel trajnostnega razvoja družbe, ki se odraža predvsem pri spodbujanju okolju prijaznejših oblik transportnih storitev, je takšna usmeritev še posebej priporočljiva. Z vstopom v Evropsko unijo se je Republika Slovenija že pred časom vključila v enotni gospodarski prostor, ki za svojo konkurenčnost v svetovnem merilu zahteva učinkovit transportni sistem. Ta učinkovitost se ne odraža le v izgradnji ustrezne prometne in logistične infrastrukture, ampak tudi v zagotavljanju ustreznih možnosti mobilnosti in ustrezne usposobljenosti prometnega gospodarstva.

V Sloveniji se je v področju transportne storitve razvila panoga logistika, ki postaja vse pomembnejši vzvod za doseganje poslovnih ciljev v vseh industrijah in panogah. Vse več podjetij uporablja specializirane ponudnike logističnih storitev, ki poleg nižjih stroškov omogočajo nove prijeme, večjo prilagodljivost, dostop do novih znanj in e-tehnologij. Logistika ima v današnjem času čedalje večjo veljavo pri organizaciji in delu vsakega podjetja, saj se vsi udeleženci v podjetju čedalje bolj zavedajo njene pomembnosti za uspešno vodenje poslovnih procesov. Prav pri procesni usmerjenosti delovanja podjetja lahko v logistiki odkrijemo še velike rezerve tako na organizacijskem kot na stroškovnem področju. Organiziranost logistične funkcije je močan izziv za vsako podjetje, saj se mora ta funkcija nenehno prilagajati razmeram na trgu. Prilagajati se mora transportnim dogodkom, nabavnim in prodajnim gibanjem, pogosto pa tudi političnim razmeram na posameznem trgu. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo se je tržišče za ponudbo in povpraševanje izvajanja logističnih storitev še povečalo. S tem pa se je povečala tudi konkurenca, kar je prisililo logistične operaterje, da v boju za tržni delež ponujajo celovite logistične rešitve in svojo ponudbo nepretrgoma razvijajo ter dopolnjujejo.

Po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) področje transportnih storitev uvrščamo v kategorijo H - Promet in skladiščenje. Dejavnosti, ki se ukvarjajo s transportnimi storitvami, so: H49 - Kopenski promet, H50 - Vodni promet, H51 - Zračni promet in H52 - Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti.

V obdobju od 2008 do 2011 je bilo daleč največ podjetij registriranih na področju kopenskega prometa, v letu 2008 kar 7.490 podjetij, število zaposlenih na istem področju in v istem letu pa je bilo 31.282. Od leta 2008 do leta 2011 je na področju kopenskega prometa število podjetij in število zaposlenih enakomerno upadalo. V letu 2011 tako na tem področju beležimo 6.860 registriranih podjetij in 23.202 zaposlenih.

Na področju skladiščenja in spremljajoče prometne dejavnosti je opaziti naraščanje števila podjetij. V letu 2008 je bilo registriranih 783 podjetij, do leta 2011 pa je število podjetij na tem področju naraslo na 958. Ravno obratno pa je z zaposlovanjem na tem področju, saj se je v obdobju 2008–2011 število zaposlenih nekoliko zmanjšalo, in sicer s 7855 na 7383 zaposlenih.

Na področju vodnega prometa in zračnega prometa so vrednosti precej nižje. Na področju vodnega prometa tako v obdobju 2008–2011 beležimo med 70 in 80 registriranih podjetij, število zaposlenih pa je v teh štirih letih dokaj enakomerno, to je med 230 in 240 zaposlenih. Na področju zračnega prometa so vrednosti še najnižje. V obdobju 2008–2010 je bilo registriranih 40 podjetij, v letu 2011 pa 50 podjetij. Zanimivo pa je število zaposlenih na področju zračnega prometa, saj je iz povprečno 800 zaposlenih v obdobju 2008–2010 število zaposlenih v letu 2011 padlo na 600.

Poklicni standardi na področju transportne storitve so nastali na 4 podpodročjih, in sicer: cestni promet, železniški promet, pomorski in rečni promet ter upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po stopnjah izobrazb, po katerih so delodajalci povpraševali v 5-letnem obdobju 2008–2012. V analizo področja transporta so zajeta naslednja ožja področja: cestni promet, upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov, železniški promet, ladijski promet. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih skoraj 25000 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenih področij. Upoštewane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.235: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja transportne storitve po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Lepo povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	7.786	31,58	30,46	69,54
2009	4.028	16,34	23,98	76,02
2010	4.554	18,47	21,43	78,57
2011	4.508	18,28	17,66	82,34
2012	3.781	15,33	19,57	80,43
Skupaj	24.657	100,00	23,73	76,27

Vir: ZRSZ, baze PDM

Celotno povpraševanje po delavcih s področja transporta je v petih letih (2008–2012) znašalo 24.657 oseb. Posebej je treba izpostaviti, da gre večinski delež pripisati potrebam po delavcih na področju cestnih prevozov blaga in potnikov, saj je bilo od celotnega povpraševanja na področju transporta izraženih kar 22000 potreb po voznikih tovornjakov in avtobusov. Največ povpraševanja je bilo zabeleženega v letu 2008, iz zgornje tabele vidimo, da je bila tretjina povpraševanj po delavcih s področja transportnih storitev izražena samo v tem letu. V obdobju 2009–2012 je po posameznih letih

zaznati velik padec povpraševanja. Če je bilo v letu 2008 na področju transporta 7800 povpraševanj po delavcih, je bilo v vseh preostali letih (2009–2012) povprečno okoli 4000 povpraševanj po posameznih letih.

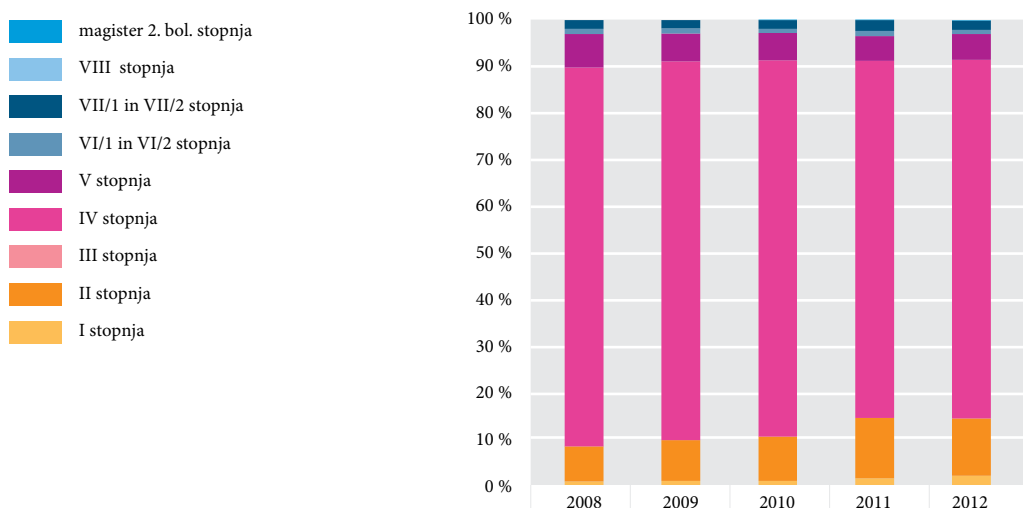
Tabela 3.236: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja transportne storitve po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,81	,89	,86	1,46	2,04
II.	7,50	8,79	9,60	12,91	12,27
III.	,05	,00	,02	,00	,00
IV.	81,42	81,43	80,87	76,82	77,15
V.	7,21	5,98	5,88	5,28	5,50
VI./1 in VI./2	1,10	1,07	,79	1,18	,90
VII./1 in VII./2	1,91	1,84	1,95	2,28	2,01
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,02	,07	,13

Vir: ZRSZ, baze PDM

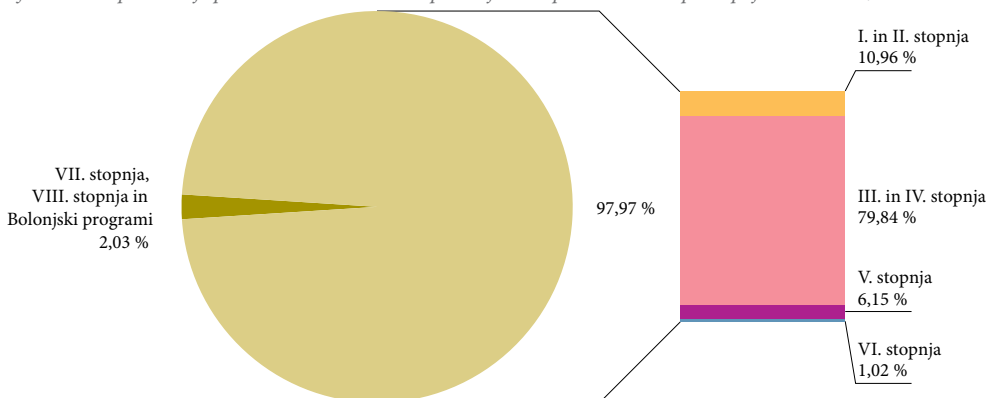
Iz tabele 3.236 in grafa 3.122 lahko razberemo, da so bili za delodajalce v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri, ki imajo triletno poklicno šolo, saj zajemajo približno 80 % delež. Veliko manj je bilo povpraševanja po kadrih, ki imajo univerzitetno izobrazbo ali več. V letu 2011 in 2012 lahko opazimo nekoliko več zaposlovanja kadra z nižjo izobrazbo.

Graf 3.122: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja transportne storitve po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.123: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja transportne storitve po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

V grafu 3.123 podajamo podatke še skupaj za pet let. Iz zgornjega grafa lahko razberemo, da je bilo veliko manj povpraševanja po kadrih, ki imajo univerzitetno izobrazbo ali več. Veliko bolj množično je zaposlovanje kandidatov s triletno poklicno šolo na področju transporta.

V nadaljevanju podajamo podrobnejše podatke o povpraševanju po delavcih s podpodročja cestnega prometa, ki predstavljajo daleč največji delež (89 %) med vsemi poklici s področja transporta, in povpraševanje po delavcih s podpodročja upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov. Za vsako podpodročje podajamo najprej podatke o vseh potrebah na izbranem podpodročju po posameznih letih od 2008 do 2012, v nadaljevanju pa še podatek o potrebah po določenih poklicih.

Cestni promet

Spodnji tabeli kažeta na povpraševanje na podpodročju cestnega prometa. Vidimo, da je bilo v letu 2008 največ povpraševanja po poklicih s podpodročja cestnega prometa. Večje povpraševanje lahko vidimo še v letih 2010 in 2011, v letih 2009 in 2012 (tabela 3.238) pa je bil interes delodajalcev po teh poklicih precej manjši. Največ povpraševanja je bilo po različnih voznikih tovornjakov in avtobusov (vozniki predstavljajo polovico vseh zaposlenih na področju cestnega prometa v opazovanem obdobju). Iz tabele 3.238 lahko razberemo, da so bili za delodajalce na podpodročju cestnega prometa v obdobju 2008–2012 najbolj zaželeni kadri, ki imajo triletno poklicno šolo. V letih 2011 in 2012 lahko opazimo nekoliko večje število zaposlovanja kadra z nižjo, II. stopnjo izobrazbe.

Tabela 3.237: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo na podpodročju cestni promet po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	6.866	31,21	31,42	68,58
2009	3.682	16,74	23,11	76,89
2010	4.113	18,70	21,47	78,53
2011	4.004	18,20	17,28	82,72
2012	3.335	15,16	19,10	80,90
Skupaj	22.000	100,00	23,73	76,27

Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.238: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo na podpodročju cestni promet po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,10	,27	,29	,20	,27
II.	6,22	7,44	7,78	11,86	10,97
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	85,87	84,95	84,17	79,95	80,78
V.	4,94	4,64	5,20	4,62	5,10
VI./1 in VI./2	,89	,95	,61	,87	,60
VII./1 in VII./2	1,98	1,74	1,92	2,42	2,13
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,02	,07	,15

Vir: ZRSZ, baze PDM

Upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov

Spodnje tabele kažejo na povpraševanje na podpodročju dejavnosti upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov. Vidimo, da je bilo v letu 2008 največ povpraševanja po poklicih s področja dejavnosti upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov, po kar močnem upadu povpraševanja v nadaljnjih dveh letih pa je zaznati ponoven dvig povpraševanja po kadrih s tega področja v letih 2011 in 2012 (tabela 3.239). Največ povpraševanja je bilo po viličaristih, žerjavarjih, skladiščnikih ipd. Prikaz najbolj iskanih stopenj izobrazb kaže (tabela 3.240), najbolj iskani so bili kandidati s končano triletno poklicno šolo.

Tabela 2.239: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo na podpodročju upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	616	29,32	22,89	77,11
2009	261	12,42	25,29	74,71
2010	380	18,09	15,53	84,47
2011	439	20,89	15,49	84,51
2012	405	19,28	19,75	80,25
Skupaj	2.101	100,00	19,70	80,30

Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.240: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo na podpodročju upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	9,09	9,96	6,58	12,76	16,54
II.	15,42	28,35	29,47	23,46	23,95
III.	,00	,00	,00	,00	,00

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
IV.	70,13	56,70	57,89	59,00	53,83
V.	5,36	4,98	4,74	2,96	2,96
VI./1 in VI./2	,00	,00	1,32	1,82	2,72
VII./1 in VII./2	,00	,00	,00	,00	,00
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,00	,00

Vir: ZRSZ, baze PDM

Ob zaključku pregleda povpraševanja po poklicnih oz. strokovnih nazivih na področju transporta v obdobju 2008–2012 si poleg cestnega prometa in dejavnosti skladiščenja oglejmo še nekatera ostala podpodročja, ki jih zaradi manjših vrednosti nismo posebej omenjali.

Železniški promet

Na podpodročju železniškega prometa je bilo v opazovanem obdobju največ povpraševanja po prometno-transportnih tehnikih (160), strojevodjih električnih vlečnih vozil (34), progovnih manipulantih (31) in vozovnih preglednikih (28). Daleč največ povpraševanj je bilo po V. in veliko manj po II. stopnji izobrazbe.

Ladijski promet

Na podpodročju ladijskega prometa je bilo v obdobju 2008–2012 približno enako povpraševanje po inženirjih prometa za pomorstvo, diplomiranih inženirjih pomorstva (vs), plovbnih tehnikih, ladijskih tehnikih in luških transportnih delavcih (za vse povprečno po 32 povpraševanj). Za inženirja ladijskega stroja in ladijskega strojnega tehnika je bilo v omenjenem obdobju za vsakega po 10 povpraševanj. Približno enakomerno je bilo povpraševanje po srednji strokovni izobrazbi ter nižji poklicni izobrazbi.

Razvoj poklicnih standardov na področju transportne storitve

V letu 2002 so nastali prvi poklicni standardi na področju cestnega prevoza, ki so bili podlaga za kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti za certifikatni sistem.

Prva večja prelomnica na področju priprave poklicnih standardov s področja transportnih storitev je bilo leto 2006, ko smo skupaj s socialnimi partnerji pripravili kvalifikacijsko strukturo za poklice s področja cestnega, železniškega in pomorskega prometa ter področja upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov. Kvalifikacijska struktura poleg starih, ki so nastali na podlagi prenove nomenklature poklicev, vsebuje tudi številne nove poklicne standarde, ki so jih narekovala takratne aktualne potrebe na trgu dela.

Po letu 2006 smo pričeli prvo revizijo poklicnih standardov s področja cestnih prevozov, ki so bili pripravljeni prvi na področju transportnih storitev. V nadaljevanju so bili leta 2012 revidirani poklicni standardi s področja upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov. V letu 2013 bomo pričeli revizijo področja pomorskega prometa.

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za certifikatni sistem.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja transportnih storitev, razvrščene po različnih ravneh zahtevnosti del. Za vsako raven zahtevnosti del predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi, tj. vključenost v izobraževalni sistem ali v sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

Tabela 3.241: Poklicni standardi na področju transportne storitve po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Premikač/premikačica v železniškem prometu		
	Član/članica posadke v sestavi krovne straže		
	Mornar/mornarka		
	Viličarist/viličaristka	da	
IV.	Operater/operaterka pri prevozu nevarnega blaga	da	
	Voznik/voznica v cestnem prometu	da	SPI Voznik
	Poveljnik/poveljnica in častnik/častnica krovne straže na ladji		
V.	Prometnik/prometnica v cestnem prometu	da	
	Špediter/špediterka	da	SSI Logistični tehnik PTI Logistični tehnik
	Upravljallec/upravljalica dvigal	da	
	Upravljallec/upravljalica mobilnih dvigal	da	
	Prometnik/prometnica v železniškem prometu		
	Strojevodja/strojevodkinja		
	Častnik/častnica krova		SSI Plovni tehnik
	Poštni uslužbenec/poštna uslužbenka		SSI Ekonomski tehnik PTI Ekonomski tehnik
VI.	Odgovorna oseba v cestnem prometu	da	
	Organizator/organizatorka prevoza blaga		VIŠ Logistični inženir
	Organizator/organizatorka prevoza potnikov		
	Varnostni svetovalec/varnostna svetovalka za prevoz nevarnega blaga	da	
	Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za poštni promet		VIŠ Ekonomist
	Poveljnik/poveljnica ladje		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi s področja transportnih storitev na III. ravni zahtevnosti del niso podlaga nobenemu izobraževalnemu programu.

Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti **Premikač/premikačica v železniškem prometu, Član/članica posadke v sestavi krovne straže, Mornar/mornarka**, poklicni standard na IV. ravni zahtevnosti **Poveljnik/poveljnica in častnik/častnica krovne straže na ladji**, poklicna standarda na V. ravni

zahtevnosti **Prometnik/prometnica v železniškem prometu, Strojevodja** ter poklicni standard na VI. ravni zahtevnosti **Poveljnik/poveljnica ladje** nimajo nobenega izhoda v poklicnih kvalifikacijah.

Poklicni standard **Viličarist/viličaristka** je podlaga za katalog za NPK.

Poklicni standard na IV. ravni zahtevnosti del **Voznik/voznica v cestnem prometu** je podlaga za pripravo programa usposabljanja za odrasle Voznik (SPI).

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti del **Prometnik/prometnica v cestnem prometu, Špediter/špediterka, Skladiščnik/skladišnica v logistiki in Upravljalec/upravljalca dvigal** so podlaga za pripravo izobraževalnega programa Logistični tehnik (SSI).

Poklicni standard **Častnik/častnica krova** je podlaga za pripravo izobraževalnega programa Plovbni tehnik (SSI).

Poklicni standard **Poštni uslužbenec/poštna uslužbenka** je eden od poklicnih standardov, ki so podlaga za pripravo izobraževalnega programa Ekonomski tehnik (SSI).

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti del **Organizator/organizatorica prevoza blaga, Organizator/ organizatorica prevoza potnikov in Odgovorna oseba v cestnem prometu** so podlaga za pripravo Višješolskega izobraževalnega programa Logistični inženir (VŠI).

Poklicni standard **Strokovni sodelavec/strokovna sodelavka za poštni promet** je eden od poklicnih standardov, ki so podlaga za pripravo Višješolskega izobraževalnega programa Ekonomist (VŠI).

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 na področju transportne storitve

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju transportne storitve po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavne službe. V posameznem študijskem programu so sešeta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah. Izobraževalni programi, zapisani s poševno nepoudarjeno pisavo, so tisti, ki so se v navedenem obdobju iztekli in se ne izvajajo več.

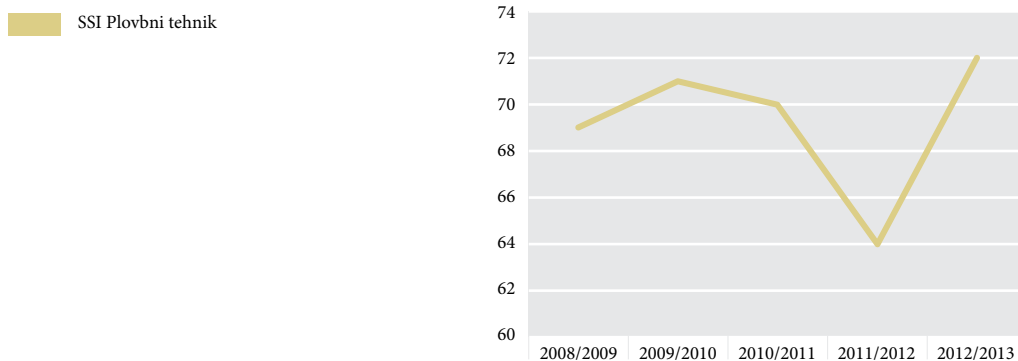
Tabela 3.242: Vpis v izobraževalne programe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Prometni tehnik	716	468	239		
SSI Prometni tehnik	27	29	16		
SSI Logistični tehnik	275	509	663	803	742
PTI Logistični tehnik			32	49	46
SSI Plovbni tehnik				17	42
SSI Plovbni tehnik	69	71	70	47	30
VIŠ Logistično inženirstvo	620	1.218	1.326	1.333	903

Izobraževalni program usposabljanja za odrasle Voznik

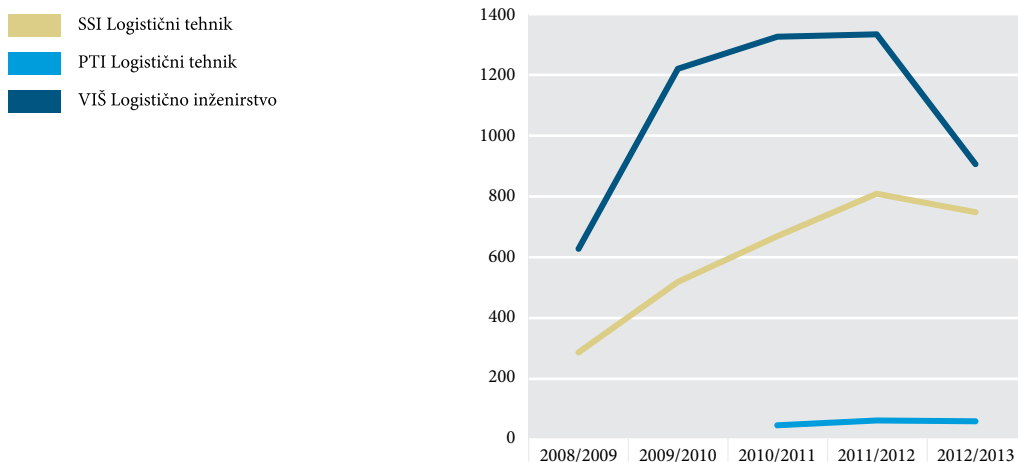
Po podatkih Centra RS za poklicno izobraževanje je bil prvi program usposabljanja za odrasle Voznik prvič sprejet na Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje leta 1998 in se mu je vsako leto podaljševala veljavnost. Do priprave nacionalne poklicne kvalifikacije za Voznika/voznico v cestnem prometu je program Voznik vsako leto beležil visok vpis kandidatov. Po pripravi nacionalne poklicne kvalifikacije za voznika v letu 2003 in regulaciji dejavnosti (nacionalna poklicna kvalifikacija je bila z Zakonom o cestnih prevozih predpisana kot pogoj za opravljanje cestnih prevozov) je vpis v program Voznik popolnoma upadel. Prenovljeni program usposabljanja za odrasle je bil potrjen na Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje v letu 2011. Ker je v trenutni zakonodaji, ki regulira dejavnost cestnih prevozov, pogoj za opravljanje te dejavnosti temeljna kvalifikacija za voznika, v prenovljeni program usposabljanja za voznika ni več nobenega vpisa.

Graf 3.124: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja plovni tehnik v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.125: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega in višjega strokovnega izobraževanja na področju dejavnost skladiščenja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavnice službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju transportne storitve v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.243: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na področju transportne storitve

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
III.	Viličarist/viličaristka	9	6	0
IV.	Operater/operaterka pri prevozu nevarnega blaga	8	13	423
	Voznik/voznica v cestnem prometu	13	26	28.976
V.	Prometnik/prometnica v cestnem prometu	1	4	0
	Špediter/špediterka	4	6	0
	Upravljalec/upravljalica dvigal	0	0	0
	Upravljalec/upravljalica mobilnih dvigal	0	0	0
VI.	Odgovorna oseba v cestnem prometu	5	22	0
	Varnostni svetovalec/varnostna svetovalka za prevoz nevarnega blaga	4	6	436

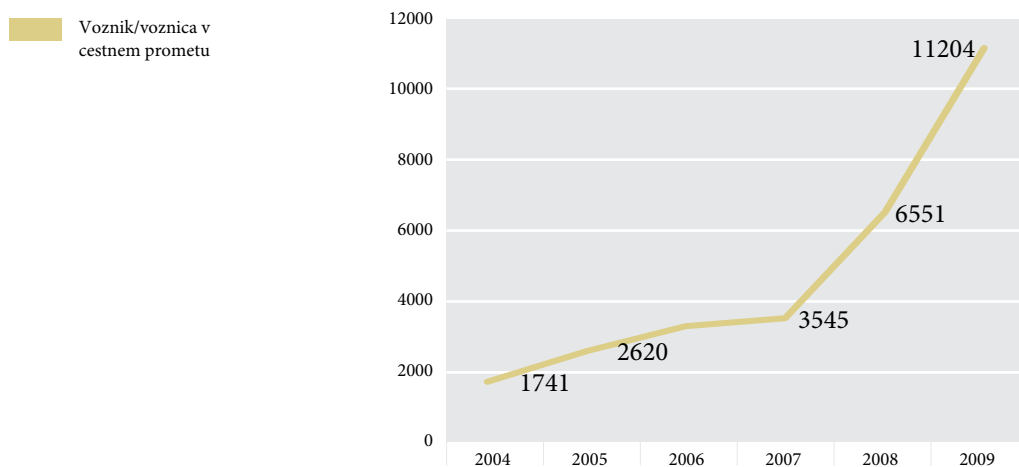
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.244: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju transportne storitve

NPK	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Voznik/voznica v cestnem prometu				1.741	2.620	3.315	3.545	6.551	11.204	0	0	0
Varnostni svetovalec/varnostna svetovalka za prevoz nevarnega blaga	38	35	30	27	45	94	61	48	10	19	17	12
Operater/operaterka pri prevozu nevarnega blaga								112	25	71	101	114

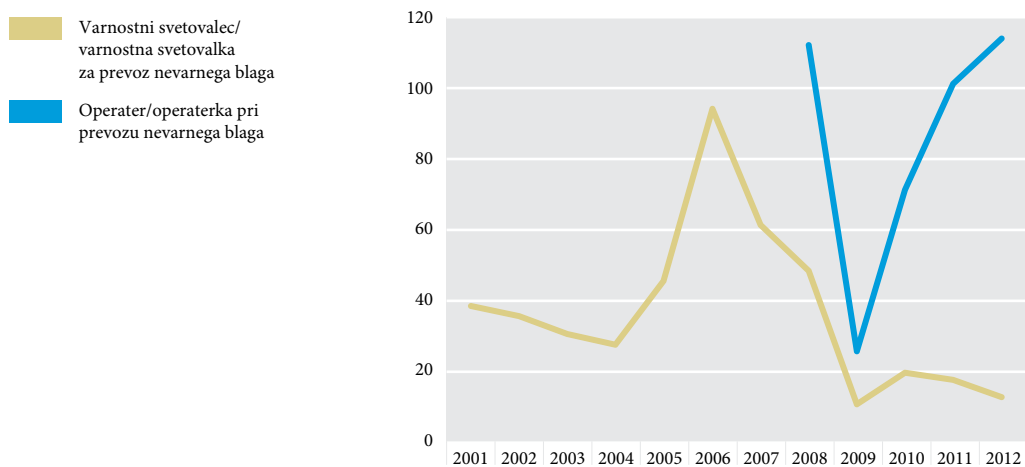
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.126: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za NPK Voznik/voznica v cestnem prometu

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.127: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih za področje prevoza nevarnega blaga

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje transportne storitve

Na celotnem področju transportne storitve imamo razvitih 20 poklicnih standardov.

Na tretji ravni zahtevnosti del imamo pripravljen poklicni standard in katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti s področja upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov (Viličarist/viličaristka). Trenutno za nacionalno poklicno kvalifikacijo Viličarist/viličaristka še ni bil izdan noben certifikat, čeprav je za omenjeno kvalifikacijo trenutno registriranih 9 izvajalcev in 6 članov komisij. Pripravljena sta tudi dva poklicna standarda s področja pomorskega prometa (Član/članica posadke v sestavi krovne straže, Mornar/mornarka) in eden s področja železniškega prometa (Premikač/premikačica v železniškem prometu), vendar za njih ni bilo pripravljenih katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti. Na podlagi poklicnih standardov na III. ravni zahtevnosti del za raven nižje poklicne izobrazbe ni pripravljen noben izobraževalni program.

Na četrti ravni zahtevnosti del imamo pripravljena poklicna standarda s področja cestnih prevozov (Operater/operaterka pri prevozu nevarnega blaga, Voznik/voznica v cestnem prometu) in enega s področja pomorskega prometa (Poveljnik/poveljnica in častnik/častnica krovne straže na ladji). Za poklicne standarde na področju cestnih prevozov so razviti tudi katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti. Daleč največ certifikatov je bilo podeljenih za nacionalno poklicno kvalifikacijo Voznik/voznica v cestnem prometu, kjer je bilo do leta 2009 podeljenih skupno 27976 certifikatov. Od omenjenega leta dalje je dejavnost cestnih prevozov z Zakonom o cestni prevozih regulirana s temeljno kvalifikacijo za voznika, zato je podeljevanje nacionalne poklicne kvalifikacije za voznika popolnoma upadlo. Za nacionalno poklicno kvalifikacijo Operater/operaterka pri prevozu nevarnega blaga je bilo v letih od 2008 do 2012 podeljenih skupno 408 certifikatov. Na podlagi poklicnega standarda za voznika je bil leta 1998 pripravljen in leta 2011 prenovljen tudi izobraževalni program Voznik (SPI), ki od priprave nacionalne poklicne kvalifikacije za voznika (leta 2003) in pozneje temeljne kvalifikacije za voznika ne beleži več nobenega vpisa.

Na peti ravni zahtevnosti del imamo pripravljene tri poklicne standarde in kataloge standardov strokovnih znanj in spretnosti s področja upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov (Skladiščnik/skladiščnica v logistiki, Upravljelec/upravljalca dvigal, Upravljelec/upravljalca mobilnih dvigal) ter dva poklicna standarda in kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti s področja cestnih prevozov (Prometnik/prometnica v cestnem prometu, Špediter/špediterka). Nacionalni poklicni kvalifikaciji Upravljelec/upravljalca dvigal in Upravljelec/upravljalca mobilnih dvigal sta bili pripravljene pred kratkim, v letu 2012, zaradi česar še ni določenih izvajalcev oziroma članov komisij. Prav tako certificiranje za skladiščnika še ni mogoče, saj zanj še do danes ni nobenega izvajalca. Preostali dve nacionalni poklicni kvalifikaciji na peti ravni zahtevnosti del, NPK Prometnik/prometnica v cestnem prometu in Špediter/špediterka, imata izpolnjene pogoje za certificiranje, vendar so certifikati podeljeni le za Prometnika/prometnico v cestnem prometu, in sicer je za to kvalifikacijo podeljenih 9 certifikatov.

Na podlagi poklicnih standardov na peti ravni zahtevnosti del s področja upravljanje viličarjev, dvigal, žerjavov in cestnih prevozov je pripravljen izobraževalni program Prometnik tehnik, ki ga je v šolskem letu 2008/2009 začel nadomeščati nov izobraževalni program Logistični tehnik. Logistični tehnik in pred njim veljavni Prometni tehnik v vseh letih, ki smo jih zajeli z analizo, beležita visoko število skupno vpisanih dijakov. Kljub visokemu številu vpisanih dijakov pa lahko omenimo, da je v letih od 2008 do 2012 opazen negativen trend vpisovanja v izobraževalni program Logistični tehnik. Na peti ravni zahtevnosti del imamo pripravljena še dva poklicna standarda, ki sta podlaga izobraževalnima programoma na področju pomorstva. Poklicni standard Častnik/častnica krova je podlaga izobraževalnemu programu Plovni tehnik (SSI), v katerega je bilo v posameznih letih vpisanih skupno povprečno po 60 dijakov na leto. Poklicni standard Častnik/častnica ladijskega stroja je podlaga

izobraževalnemu programu Ladijski strojni tehnik, ki v vseh letih obstoja zaradi majhnega števila prijavljenih kandidatov še ni bil nikoli razpisan.

Na šesti ravni zahtevnosti del imamo pripravljene 4 poklicne standarde s področja cestnih prevozov (Odgovorna oseba v cestnem prometu, Organizator/organizatorka prevoza blaga, Organizator/organizatorka prevoza potnikov, Varnostni svetovalec/varnostna svetovalka za prevoz nevarnega blaga) in en poklicni standard na področju dejavnosti skladiščenja (Vodja skladišča). Katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti je pripravljen le za Odgovorno osebo v cestnem prometu in Varnostnega svetovalca/varnostno svetovalko za prevoz nevarnega blaga. Medtem ko za Odgovorno osebo še ni bilo podeljen noben certifikat, čeprav so na voljo izvajalci in člani komisij, pa je bilo za Varnostnega svetovalca/varnostno svetovalko podeljenih skupno že 292 certifikatov. Na podlagi poklicni standardov na šesti ravni zahtevnosti del s področja cestnih prevozov (z izjemo področja za prevoz nevarnega blaga) je pripravljen višješolski izobraževalni program Logistični inženir, ki ima v študijskem programu vsako leto vpisanih preko 1000 študentov.

Varstvo okolja

V strokovno področje varstvo okolja po Klasius-P (SURS, 2006) sodijo:

- varstvo okolja,
- nadzor nad onesnaževanjem okolja,
- naravno okolje in divje živali,
- komunalne sanitarne storitve.

Varstvo okolja

Opis področja varstvo okolja

Stanje okolja je posledica mnogih pritiskov na okolje, ki se kažejo predvsem kot posledica človeške dejavnosti. Največkrat se kaže preko emisij snovi in energij v okolje (v vodo, zrak, tla) ter odpadkov.

Namen varstva okolja je spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Posamezna področja varstva okolja:

- varstvo voda,
- varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami,
- varstvo pred hrupom,
- varstvo tal,
- varstvo zraka (kakovost zraka) in
- varstvo pred odpadki (ravnanje z odpadki).

Cilji varstva okolja so zlasti:

- preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja,
- ohranjanje in izboljševanje kakovosti okolja,
- trajnostna raba naravnih virov, zmanjšanje rabe energije in večja uporaba obnovljivih virov energije,
- odpravljanje posledic obremenjevanja okolja,
- izboljšanje porušenega naravnega ravnovesja in ponovno vzpostavljanje njegovih regeneracijskih sposobnosti,
- povečevanje snovne učinkovitosti proizvodnje in potrošnje ter
- opuščanje in nadomeščanje uporabe nevarnih snovi.

Varovanje okolja se nanaša na vsa področja človekovega delovanja, ki tako ali drugače obremenjujejo in dolgoročno uničujejo življenjski prostor. Na tem področju je bil leta 1972 sprejet pomemben dokument, Stockholmska deklaracija, ki je nekakšen okoljski mejnik v zgodovini današnje civilizacije. Sporočilo konference je bilo prvo resno opozorilo človeštvu, da moramo spremeniti način življenja in se zavedati posledic, ki jih prinaša porušenje harmonije med človekom in naravo.

V Sloveniji se je na področju poklicnega izobraževanja uveljavil izraz Naravovarstvo, ki v okviru profesionalne dejavnosti pomeni izvajanje Zakona o ohranjanju narave in drugih aktov v povezavi s sistemskimi zakonom, ratificiranih mednarodnih sporazumov ter skupne zakonodaje Evropske unije z namenom ohranjanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Širšo javnost je potrebno vse bolj ozaveščati in spodbujati k pravilnemu obnašanju oziroma ravnanju, da bomo lahko skupaj dosegali zastavljene cilje zgoraj omenjenega Zakona. Veliko vlogo pri tem igrajo lastniki zemljišč in drugih naravnih vrednot. Med naravne vrednote sodi vsa naravna dediščina: redki, dragoceni, znameniti in drugi vredni naravni pojavi, biotska raznovrstnost pa vključuje raznovrstnost znotraj samih vrst, med vrstami in raznovrstnost ekosistemov. Z namenom njihovega ohranjanja se v okviru naravovarstva izvajajo predpisani ukrepi varstva narave. Naravovarstvene naloge ter pogoji in način organiziranja služb za izvajanje naravovarstvenih nalog so zakonsko opredeljene.

Varstvo narave v širšem smislu obsega vse družbene aktivnosti posameznikov, skupin in organizacij, s katerimi se prispeva k ohranjanju narave. Prispevek dejavnosti in ravnanj, ki se izvajajo naravi prijazno, z upoštevanjem naravnih zakonitosti, življenjskih potreb rastlinskih in živalskih vrst ter naravnih vrednot, je za doseganje cilja ohranitve narave, izjemnega pomena. Vse te družbene aktivnosti so lahko poimenovane naravovarstvo, vendar se področje profesionalne dejavnosti varstva narave (naravovarstva) povsem razlikuje od naravovarstvenih dejavnosti in ravnanj v družbi, ki prispevajo k ohranjanju narave. Značaj teh ravnanj ni identičen nalogam, ki se na področju profesionalne dejavnosti varstva narave izvajajo v javnih službah. Dejavnosti in ravnanja v družbi, ki lahko prispevajo k ohranjanju narave, segajo skoraj na vsa področja družbenih aktivnosti, med drugim na področje rabe in izkoriščanja naravnih virov, rabe prostora, urbanizacije, turizma ... Človek je namreč v svojem bistvu del narave in s svojimi ravnanji nanjo močno vpliva. Zato je bistvenega pomena, da upošteva naravne zakonitosti in se jim prilagaja. Narava se ohranja z ohranjanjem naravnega ravnovesja, ki je stanje medsebojno uravnoteženih odnosov in vplivov živih bitij med seboj in z njihovimi habitati.

Ena od dejavnosti, ki najbolj vplivajo na naravo, je kmetijstvo. Današnje stanje narave je v veliki meri odraz preteklih kmetijskih praks ter načinov življenja podeželskega prebivalstva in sodobnih načinov kmetovanja in življenja. Poseben vidik je krajina, pri čemer je kmetijstvo eden od pglavitnih deležnikov oblikovanja in negovanja krajine. K ohranjanju narave kmetijstvo prispeva z ravnanji, s katerimi se ohranjajo številčno in kakovostno ugodno stanje življenjskih združb rastlinskih in živalskih vrst, struktura in naravna sestava njihovih habitatov, sposobnosti delovanja ekosistemov in se zagotavlja medsebojna povezanost ekosistemov ali populacij vrst. Posebna pozornost pri izvajanju kmetijske dejavnosti je z vidika prispevanja k ohranjanju narave potrebna v zvezi s kmetovanjem na habitatih ogroženih in mednarodno varovanih rastlinskih in živalskih vrst, na habitatnih tipih, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, na ekološko pomembnih območjih, na območjih Natura 2000 in na območjih naravnih vrednot. Poleg tega so pomembna ravnanja, s katerimi se ohranjajo krajinske strukture, prostorska razporejenost naravnih in antropogenih krajinskih elementov, zlasti tistih, s katerimi se prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti. Kmetijstvo ima torej pri nas ključno vlogo pri ohranjanju raznovrstnosti ekosistemov ter medvrstne in znotrajvrstne raznolikosti.

Področje varstvo okolja v standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) najdemo v področju E - Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in saniranje okolja. Dejavnosti v tem področju so: E36 - Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode, E37 - Ravnanje z odpadki, E38 - Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin in E39 - Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki. Skupaj je bilo leta 2008 na področju E 328 podjetij, od tega jih je bilo največ, 217, na dejavnosti E38 - Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin. Leta 2011 je število registriranih podjetij naraslo na 383. Število zaposlenih je bilo leta 2008 na

področju 8996, leta 2011 pa 9547. Največ zaposlenih je na dejavnostih E36 - Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode ter E38 - Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin. Za drugi dve dejavnosti so podatki zaupni.

V nadaljevanju bomo prikazali pregled povpraševanja po stopnjah izobrazb, po katerih so delodajalci povpraševali v obdobju od leta 2008 do leta 2012 na področju varstvo okolja, posebej na podpodročju: komunalne sanitarne storitve, kjer so trenutno edino evidentirane potrebe na Zavodu RS za zaposlovanje. Skupno je v celotnem analiziranem obdobju izkazanih 955 povpraševanj po delavcih z izobrazbo z omenjenega področja. Upoštevane so vse stopnje in vrste izobrazbe v tem obdobju.

Tabela 3.245: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja varstvo okolja - komunalne sanitarne storitve po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	322	33,72	57,76	42,24
2009	194	20,31	55,67	44,33
2010	138	14,45	47,83	52,17
2011	143	14,97	53,15	46,85
2012	158	16,54	57,59	42,41
Skupaj	955	100,00	55,18	44,82

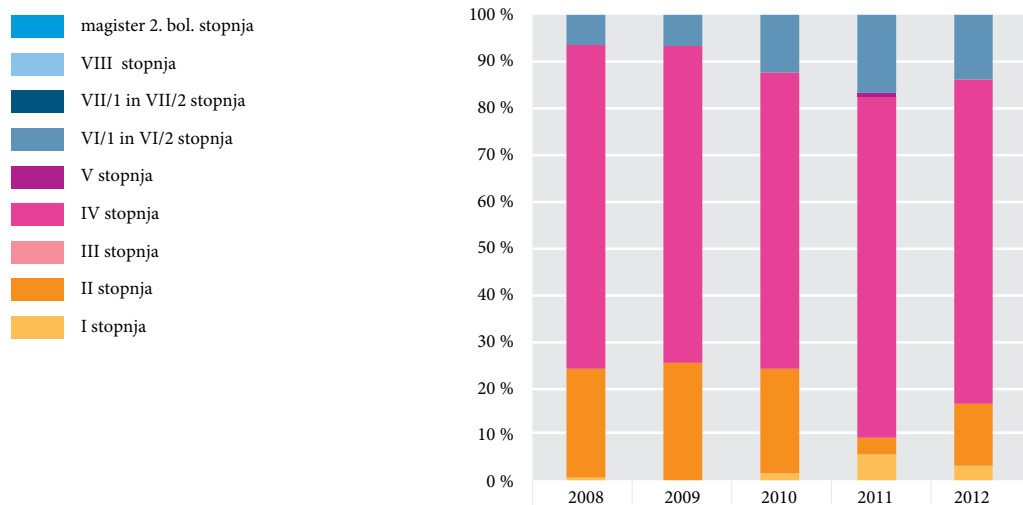
Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.246: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja varstvo okolja po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
I.	,62	,00	1,45	5,59	3,16
II.	23,29	25,26	22,46	3,50	13,29
III.	,00	,00	,00	,00	,00
IV.	69,57	68,04	63,77	73,43	69,62
V.	,00	,00	,00	,70	,00
VI./1 in VI./2	6,52	6,70	12,32	16,78	13,92
VII./1 in VII./2	,00	,00	,00	,00	,00
VIII.	,00	,00	,00	,00	,00
magister 2. bol. st.	,00	,00	,00	,00	,00

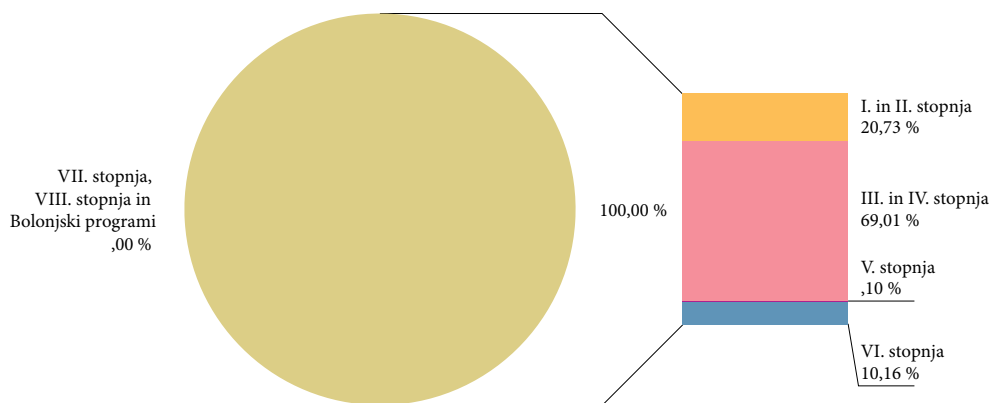
Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.128: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja varstvo okolja po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Graf 3.129: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja varstvo okolja po stopnjah izobrazbe, 2008–2012

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov in analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe v letih 2008–2013 na področju varstvo okolja

Prvi poklicni standardi so bili pripravljeni na področju okoljevarstva v letu 2005, vsi ostali pa v letu 2007. Večina poklicnih standardov je bila pripravljena za namene izobraževalnih programov na obeh področjih.

V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde, razvrščene po ravneh zahtevnosti. Za vsako raven zahtevnosti predstavljamo pot, ki jo omogočajo poklicni standardi, bodisi vključenost v izobraževalni program (IP) ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti in s tem možnost pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK).

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe na področju varstvo okolja po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljavci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijave službe. V posameznem študijskem programu so sešeta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti

Tabela 3.247: Poklicni standardi na III. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Manipulant/manipulantka odpadkov	da	
	Predelovalec/predelovalka izrabljenih motornih vozil		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Manipulant/manipulantka odpadkov** je podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti. Poklicni standard **Predelovalec/predelovalka izrabljenih motornih vozil** je trenutno nefunkcionalen.

Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti

Tabela 3.248: Poklicni standardi na IV. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Upravljaavec/upravljalnica strojev in naprav za ravnanje z odpadki	da	SSI Naravovarstveni tehniki
	Proizvajalec/proizvajalka biodizla		
	Proizvajalec/proizvajalka bioplina		
	Predelovalec/predelovalka lesne biomase		
	Predelovalec/predelovalka organskih odpadkov in upravljaavec/upravljalnica bioloških in rastlinskih čistilnih naprav		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Upravljevac/upravljavka strojev in naprav za ravnanje z odpadki** je podlaga za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standardi **Proizvajalec/proizvajalka biodizla, Proizvajalec/proizvajalka bioplina, Predelovalec/predelovalka lesne biomase, Predelovalec/predelovalka organskih odpadkov in upravljevac/upravljavka bioloških in rastlinskih čistilnih naprav** so osnova SSI programa Naravovarstveni tehnik.

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti

Tabela 3.249: Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
V.	Manipulant/manipulantka nevarnih odpadkov	da	SSI
	Izvajalec/izvajalka okoljevarstvenih procesov		Okoljevarstveni tehnik
	Vzdrževalec/vzdrževalka naravne in kulturne krajine		
	Vodnik/vodnica na zavarovanih območjih		SSI
	Koordinator/koordinatorka za sonaravni razvoj in urejanje krajine		Naravovarstveni tehnik
	Naravovarstveni laborant/naravovarstvena laborantka		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicna standarda **Manipulant/manipulantka nevarnih odpadkov** in **Izvajalec/izvajalka okoljevarstvenih procesov** sta podlaga za SSI program Okoljevarstveni tehnik.

Manipulant/manipulantka nevarnih odpadkov je podlaga tudi za katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti.

Poklicni standardi **Vzdrževalec/vzdrževalka naravne in kulturne krajine, Vodnik/vodnica na zavarovanih območjih, Koordinator/koordinatorka za sonaravni razvoj in urejanje krajine in Naravovarstveni laborant/naravovarstvena laborantka** so podlaga SSI programa Naravovarstveni tehnik.

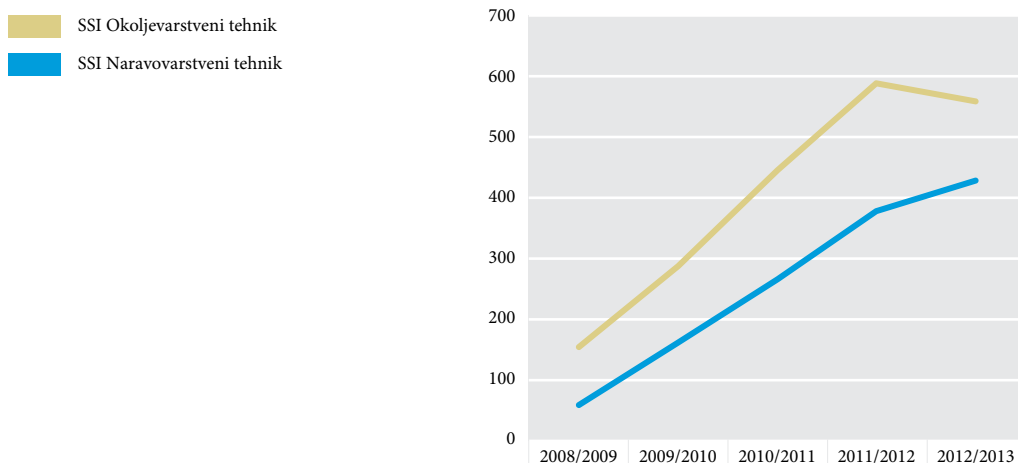
Analiza vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v obdobju 2008–2013

Tabela 3.250: Vpis v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Okoljevarstveni tehnik	150	285	446	591	561
SSI Naravovarstveni tehnik	53	158	263	377	428

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.130: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti

Tabela 3.251: Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Tehnolog/tehnologinja varstva okolja in komunale		VŠI Inženir varstva okolja in komunale
	Skrbnik/skrbnica naravnih vrednot in ekoremediacij		
	Tehnolog upravljelec/tehnologinja upravljalca alternativnih virov energije		VIŠ Inženir naravovarstva
	Skrbnik/skrbnica naravnih ravnovesij		
	Nadzornik/nadzornica na zavarovanih območjih		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standard **Tehnolog/tehnologinja varstva okolja in komunale** je podlaga za VŠI program Inženir okoljevarstva.

Poklicni standardi **Skrbnik/skrbnica naravnih vrednot in ekoremediacij**, **Tehnolog upravljelec/tehnologinja upravljalca alternativnih virov energije**, **Skrbnik/skrbnica naravnih ravnovesij** in **Nadzornik/nadzornica na zavarovanih območjih** so temeljni standardi, na katerih je osnovan VŠI program Inženir/inženirka naravovarstva.

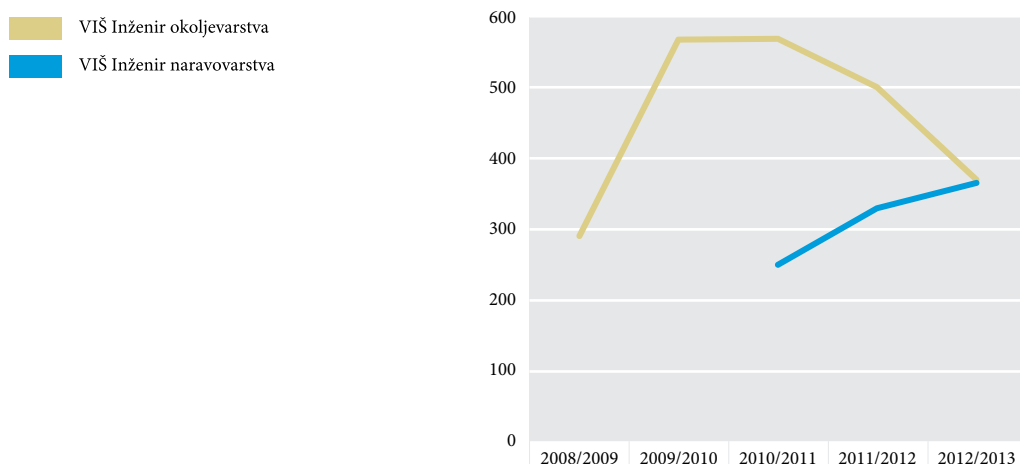
Analiza vpisa v višješolske študijske programe (VIŠ) v obdobju 2008–2013

Tabela 2.252: Vpis v programe višjega strokovnega izobraževanja (VIŠ) v letih 2008–2013

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
VIŠ Inženir okoljevarstva	289	569	570	501	369
VIŠ Inženir naravovarstva			248	329	365

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Graf 3.131: Vpis v VIŠ izobraževalne programe

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ> in podatki Višješolske prijavne službe o vpisu v višješolske študijske programe 2008–2013

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju varstvo okolja

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.253: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na področju varstvo okolja

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
III.	Manipulant/manipulantka odpadkov	0	0	0
IV.	Upravljalec/upravljalca strojev in naprav za ravnanje z odpadki	0	0	0
V.	Manipulant/manipulantka nevarnih odpadkov	0	0	0

Vir: www.nrpslo.org

Sklepne ugotovitve za področje varstvo okolja

Področje varstvo okolja s komunalnimi in sanitarnimi storitvami je novejša panoga, ki je na trgu dela področje, na katerem se zaposlovanje počasi, a vztrajno povečuje. Zaenkrat je še težko slediti povpraševanju po konkretnih izobrazbah, saj tudi izobraževalni programi s tega področja nimajo dolge zgodovine.

Na III. stopnji zahtevnosti sta razvita dva poklicna standarda, in sicer Manipulant odpadkov in Predelovalec rabljenih vozil. Oba sta nefunkcionalna.

Na IV. stopnji zahtevnosti je razvit poklicni standard Upravljavec strojev in naprav za ravnanje z odpadki, ki ima razvit katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti in realno ne živi.

Na V. stopnji zahtevnosti sta pripravljena dva poklicna standarda, ki sta osnova za SSI program Okoljevarstveni tehnik. Vpis v omenjeni program je visok in konstanten. Pri Manipulantu nevarnih odpadkov je razvit tudi katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti, ki pa ni nikoli zaživel.

Na VI. stopnji zahtevnosti je bil razvit le en zelo obširen poklicni standard za namen izobraževalnega programa Inženir okoljevarstva. Vpis študentov v omenjeni program je zelo velik, a v zadnjem letu se beleži dokajšen upad.

Naravovarstvo je popolnoma nova panoga, ki se uveljavlja šele zadnja leta, zaradi česar ne moremo govoriti o konkretnih potrebah po tovrstnem kadru na trgu dela.

Na področju naravovarstva imamo na IV. stopnji zahtevnosti razvite štiri poklicne standarde in trenutno vsi služijo le kot podlaga za SSI program Naravovarstveni tehnik.

Na V. stopnji zahtevnosti so ravno tako pripravljeni štirje poklicni standardi, vsi kot podlaga za SSI program Naravovarstveni tehnik. Izobraževalni program se je pričel izvajati v letu 2008/09 in beleži dober vpis dijakov.

Na VI. stopnji zahtevnosti so ravno tako razviti štirje poklicni standardi, ki so vsi podlaga le za višješolski program Inženir naravovarstva. Ta izobraževalni program se je pričel izvajati šele v letu 2010/11 in trenutno beleži dober vpis študentov.

Varovanje

V strokovno področje varovanje po Klasius-P (SURS, 2006) sodijo:

- varovanje oseb in premoženja,
- varno delo in varovanje zdravja,
- vojaške in obrambne vede.

V nadaljevanju bo podrobneje predstavljeno področje varovanje oseb in premoženja. Področje vojaške in obrambne vede pa predstavljamo kot samostojno področje.

Varovanje oseb in premoženja

Opis področja varovanje oseb in premoženja

Varnost je ena izmed človekovih pravic in svoboščin, katere zagotavljanje je temeljna naloga države, saj le v varnem okolju lahko ljudje uresničujemo tudi ostale pravice in izpolnjujemo svoje obveznosti in dolžnosti. Na področju varovanja oseb in premoženja bomo v nadaljevanju podrobneje opredelili dejavnost policije, občinskega redarstva in dejavnost gasilstva. Poleg državnih organov in institucij pa se v zagotavljanje varnosti vključujejo tudi družbe za zasebno varovanje in varnostno osebje, ki opravlja dejavnost zasebnega varovanja.

Zasebno varovanje

Zasebno varovanje je varovanje ljudi in premoženja na varovanem območju, določenem objektu ali prostoru pred nezakonitimi dejanji, poškodovanjem ali uničenjem z varnostnim osebjem ter sistemi tehničnega varovanja. Ustrezno usposobljeno varnostno osebje strokovno in učinkovito varuje ljudi in njihovo premoženje, prevoze denarja, varuje javna zbiranja in izvaja ostale oblike varovanja. Zasebno varovanje je del nacionalne varnostne politike in temelji na dejavnosti podjetij, ki vzpostavljajo pogodbeno razmerje z naročnikom, za katerega opravljajo eno ali več oblik varovanja, ki ga ne zagotavlja država. Zasebno varovanje lahko opravlja, ga ponuja ali o njem svetuje v okviru svoje usposobljenosti kot pridobitno dejavnost za naročnike na podlagi pogodbenega odnosa gospodarska družba ali samostojni podjetnik posameznik, ki ima registrirano dejavnost, ima veljavno licenco in izpolnjuje pogoje za opravljanje zasebnega varovanja v skladu z zakonom. (Utemeljitev poklicnih standardov in katalogov za NPK na področju zasebnega varovanja oseb in premoženja. Interno gradivo CPI, 2012)

V nadaljevanju bomo predstavili pregled zaposlovanja po poklicih na področju zasebnega varovanja v obdobju 2008–2012 po podatkih Ministrstva RS za notranje zadeve.

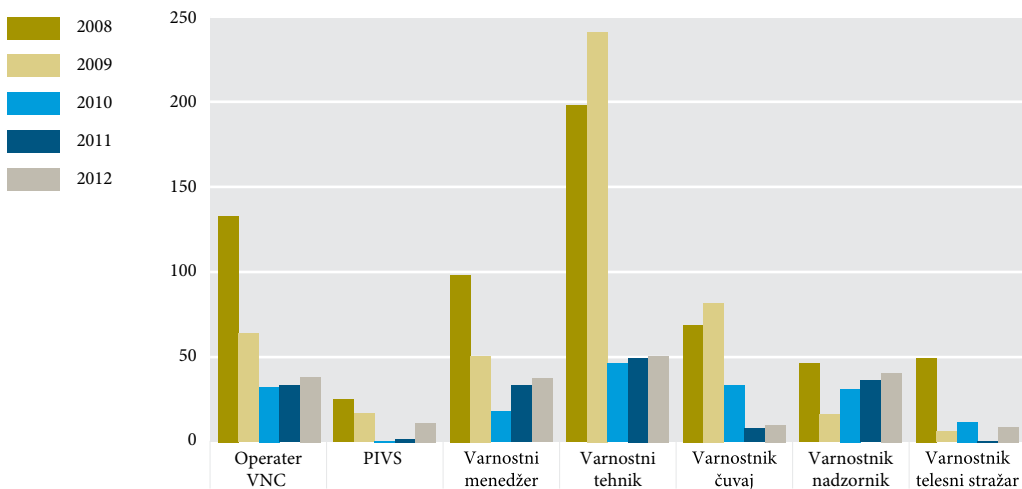
Tabela 3.254: Zaposlovanje na področju varovanja oseb in premoženja

	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
Operater VNC	131	63	32	33	38	297
PIVS	25	17	1	2	11	56
Varnostni menedžer	97	50	18	33	37	235
Varnostni tehnik	195	238	46	49	50	578
Varnostnik	2.788	3.332	671	731	794	8.316
Varnostnik čuvaj	68	81	33	8	10	200
Varnostnik nadzornik	46	16	31	36	40	169
Varnostnik telesni stražar	49	6	12	1	9	77
SKUPAJ	3.399	3.803	844	893	989	9.928

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve - evidenca imetnikov službenih izkaznic na dan 15. 1. 2012

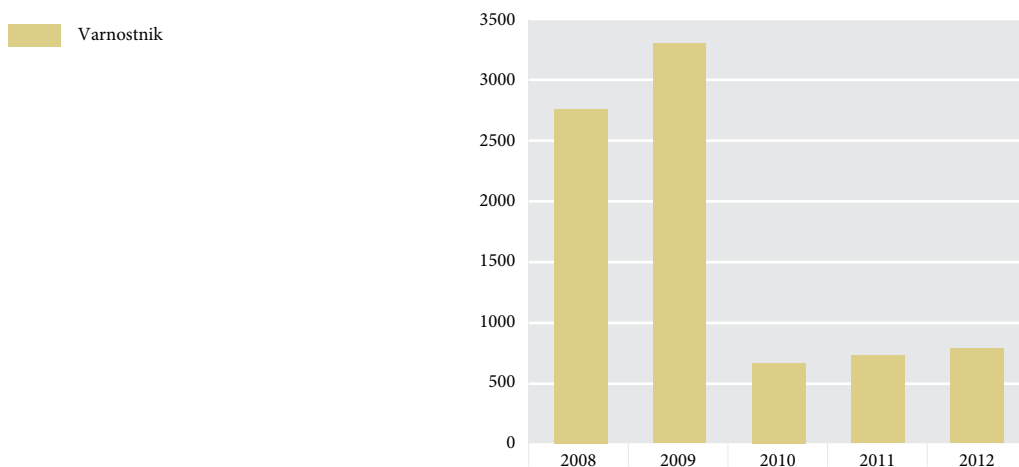
V zgornji tabeli 3.254 in spodnjih grafih (graf 3.132 in 3.133) je razvidno, da je bilo že v letu 2008, ko so se poklici s področja zasebnega varovanja z Zakonom o zasebnem varovanju pravno-formalno oblikovali, izjemno veliko zaposlovanja na področju zasebnega varovanja. Tudi v naslednjem letu (leto 2009) je bilo zaposlenih veliko kandidatov na tem področju. V vseh nadaljnjih letih, do leta 2012, pa je viden občuten upad zaposlovanja na tem področju, čeprav še vedno lahko govorimo o kar množičnem zaposlovanju. Med vsemi poklici na področju zasebnega varovanja prednjači zaposlovanje za poklic varnostnik, ki predstavlja kar 84 % delež vseh zaposlitev na področju zasebnega varovanja.

Graf 3.132: Zaposlovanje na področju varovanja oseb in premoženja (brez prikaza varnostnika)

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve - evidenca imetnikov službenih izkaznic na dan 15. 1. 2012

Graf 3.133: Zaposlovanje varnostnikov na področju varovanja oseb in premoženja

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve - evidenca imetnikov službenih izkaznic na dan 15. 1. 2012

Gasilstvo

Gasilci se v Sloveniji ločijo na prostovoljne in poklicne. Naloga obojih je požarna zaščita in reševanje. Slovenski prostovoljni gasilci so združeni pod okriljem Gasilske zveze Slovenije, poklicni gasilci pa v Združenje slovenskih poklicnih gasilcev. Prostovoljni gasilci so organizirani kot prostovoljna gasilska društva (PGD) in prostovoljna industrijska gasilna društva (PIGD), ki so namenjena predvsem gašenju v tovarnah in drugih industrijskih objektih, kjer obstaja velika nevarnost požarov in drugih nesreč (npr. naftna industrija, kemijska industrija itd.). Prostovoljna gasilska društva se združujejo v gasilske zveze (na nivoju ene ali več občin), gasilske zveze pa v t. i. regijske svete. Izobraževanje gasilcev poteka na nivoju gasilskih društev, gasilskih zvez in Gasilske zveze Slovenije. Osrednji center je Izobraževalni center RS za zaščito in reševanje (ICZR) na Igu, s podenotama v Pekrah in Sežani. Izobraževalni center za zaščito in reševanje RS deluje v okviru Uprave RS za zaščito in reševanje. V njem potekajo vsi programi izobraževanja in usposabljanja iz državne pristojnosti. (Utemeljitev poklicnih standardov na področju gasilstva. Interno gradivo CPI, 2011)

V nadaljevanju podajamo podrobnejše podatke o povpraševanju po delavcih za področje gasilstvo.

V tabeli 3.255 vidimo strukturo povpraševanja po vseh poklicih s področja gasilstva od leta 2008 do 2012. Glede povpraševanja po določeni stopnji izobrazbe pa vidimo, da je bil v vseh opazovanih letih v ospredju interes po IV. stopnji izobrazbe, manj pa interes po V. stopnji izobrazbe. Skupno gledano je bilo največ povpraševanja za poklic gasilca, več kot polovico manj pa je bilo izkazanih potreb po gasilskih tehnikih.

Tabela 3.255 : Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja gasilstvo po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	27	24,55	81,48	18,52
2009	15	13,64	40,00	60,00
2010	16	14,55	25,00	75,00
2011	30	27,27	36,67	63,33
2012	22	20,00	36,36	63,64
Skupaj	110	100,00	46,36	53,64

Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.256: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja gasilstvo po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
IV.	70,37	80,00	75,00	66,67	45,45
V.	29,63	20,00	25,00	33,33	54,55

Vir: ZRSZ, baze PDM

V tabeli 3.257 prikazujemo število zaposlenih gasilcev v 13 poklicnih gasilskih enotah na dan 18. 2. 2013 po podatkih Ministrstva RS za obrambo, Uprave RS za zaščito in reševanje. Podatki predstavljajo skupno število zaposlenih brez razreza po delovnih mestih, ki se je uveljavilo z uveljavitvijo Zakona o sistemu plač javnih uslužbencev.

Tabela 3.257: Število zaposlenih gasilcev po posameznih letih v obdobju 2009–2012

	2009	2010	2011	2012	Skupaj
Gasilec	609	612	625	647	1.272

Vir: Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje

Občinsko redarstvo

Na podlagi sprejetega Zakona o lokalni samoupravi v letu 1993, ki je občini med izvirne naloge določil tudi samostojno organiziranje in upravljanje komunalno-redarskih služb kot služb lokalno-javnega pomena, je bila na območju samostojne R Slovenije dana osnova za ustanovitev redarske službe. Po sprejemu Zakona o varnosti cestnega prometa (ZVCP) leta 1998, ki je preimenoval komunalne redarje v občinske redarje in jim podelil pristojnost nadzora nad ustavljenimi in parkiranimi vozili, je jasno opredelil naloge občin na področju prometa, ki so po novem postale odgovorne za nemoten in varen promet na občinskih cestah. Naloge so se preoblikovale oziroma dopolnile z ZVCP iz let 2004 in 2008, ki sta nekoliko bolje opredelila delovne naloge občinskih redarjev pri zagotavljanju varnosti cestnega prometa. ZVCP določa pristojnost občine oziroma pooblastila redarstva na področju nadzora nad mirujočim prometom, in sicer tako, da so predpisana pooblastila, ki jih hkrati z državnimi organi (policijo) izvajajo redarstva. Z zadnjo dopolnitvijo ZVCP-1E so se naloge občinskih redarjev na področju zagotavljanja varnosti cestnega prometa še povečale. V skladu z občinskim programom varnosti občinsko redarstvo skrbi za javno varnost in javni red; na območju občin je občinsko redarstvo pristojno za nadzorovanje varnega in neoviranega cestnega prometa v naseljih, za varovanje ceste in

okolja v naseljih in na občinskih cestah zunaj naselij, za skrb za varnost na občinskih javnih poteh, rekreacijskih in drugih javnih površinah, za varovanje javnega premoženja, naravne in kulturne dediščine in vzdrževanja javnega reda in mira. (Utemeljitve poklicnih standardov in katalogov za NPK na področju varovanja oseb in premoženja – občinsko redarstvo. Interno gradivo CPI, 2010)

V nadaljevanju bomo predstavili zaposlovanje občinskih redarjev glede na podatke Centra za izpopolnjevanje in usposabljanje policijske akademije in podatke slovenskih občin. Do konca leta 2012 je bilo v Centru za izpopolnjevanje in usposabljanje Policijske akademije usposobljenih 262 občinskih redarjev po programu strokovnega usposabljanja občinskega redarstva in 135 po programu obdobjnega izpopolnjevanja občinskega redarstva. Po podatkih, ki smo jih prejeli od 13 slovenskih občin, je bila dinamika zaposlovanja naslednja:

Tabela 3.258: Število zaposlenih občinskih redarjev po posameznih letih od 2008 do 2012

	2008	2009	2010	2011	2012	skupaj
Bela Krajina	0	2	0	0	0	2
Škofja Loka	2	3	3	3	3	11
Bovec, Kobarid, Tolmin in Kanal ob Soči	2	1	1	0	0	3
Radovljica	3	3	3	3	3	6
Murska Sobota	4	4	4	4	4	16
Lendava, Dobrovnik in Kobilje	4	4	4	3	3	18
Velenje	2		3			5
Kranj	10	11	15	14	13	63
Kočevje	1	1	1	1	1	4
Vojnik	1	3	3	3	4	11
Ptuj	0	4	1	2	1	7
Gornja Radgona, Apače in Sveti Jurij ob Ščavnici	0	0	1	0	0	1
Nova Gorica	3	4	4	4	4	19
	29	37	27	37	36	166

Vir: Center za izpopolnjevanje in usposabljanje policijske akademije in podatke Slovenskih občin.

Policija

Policija je vladna organizacija, ki je odgovorna za vzdrževanje reda in uveljavljanje zakonov. Policija je del varnostnih sil, ki so odgovorne za varovanje države, njenih državljanov ter zakonov znotraj državnih meja. Policija kot organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve opravlja naslednje naloge, določene v Zakonu o policiji in drugih zakonskih in podzakonskih predpisih:

- varuje življenje, osebno varnost in premoženje ljudi,
- preprečuje, odkriva in preiskuje kazniva dejanja in prekrške, odkriva in prijema storilce kaznivih dejanj in prekrškov, druge iskane osebe ter jih izroča pristojnim organom,
- zbira dokaze in raziskuje okoliščine, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov,
- vzdržuje javni red,

- nadzoruje in ureja promet na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet; varuje državno mejo in opravlja mejno kontrolo,
- opravlja naloge, določene v predpisih o tujcih,
- varuje določene osebe, organe, objekte in okoliše,
- varuje določena delovna mesta in tajnost podatkov državnih organov, če z zakonom ni drugače določeno,
- izvaja naloge, določene v tem in drugih zakonih in podzakonskih predpisih.

Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje (baze PDM) je bilo v obdobju 2008–2012 največje povpraševanje po kadrih z univerzitetno izobrazbo, sledijo pa potrebe po kadrih s srednjo strokovno izobrazbo

Tabela 3.259 Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja policija po posameznih letih in času zaposlitve, 2008–2012

Leto povpraševanja	N	Delež v %	Nedoločen čas v %	Določen čas v %
2008	33	24,81	51,52	48,48
2009	22	16,54	59,09	40,91
2010	17	12,78	35,29	64,71
2011	32	24,06	34,38	65,63
2012	29	21,80	27,59	72,41
Skupaj	133	100,00	41,35	58,65

Vir: ZRSZ, baze PDM

Tabela 3.260: Povpraševanje po delavcih z izobrazbo s področja policija po stopnjah izobrazbe in letu povpraševanja, 2008–2012

Stopnja izobrazbe	2008	2009	2010	2011	2012
V.	42,42	27,27	17,65	50,00	44,83
VII./1 in VII./2	54,55	63,64	82,35	50,00	48,28
magister 2. bol. st.	3,03	9,09	,00	,00	6,90

Vir: ZRSZ, baze PDM

Razvoj poklicnih standardov na področju varovanja oseb in premoženja

Prvi poklicni standardi na področju varovanja ljudi in premoženja so bili sprejeti v obdobju 2004–2006, in sicer za področje **zasebnega varovanja**. Vsi poklicni standardi s področja zasebnega varovanja so bili v osnovi podlaga za pripravo katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za certifikatni sistem. Z Zakonom o zasebnem varovanju in podzakonskimi predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, je bil namreč vzpostavljen enoten sistem poklicnega usposabljanja in izpopolnjevanja odraslih za vse oblike poklicev v dejavnosti zasebnega varovanja na način, kot ga določa Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah. Ustrezna strokovna usposobljenost varnostnega osebja je postala pogoj za kvalitetno strokovno opravljanje nalog, kar je želja njihovih delodajalcev, predvsem pa je to v interesu naročnikov zasebnih varnostnih storitev. Zaradi tega je bil celoten sistem ugotavljanja in potrjevanja znanja za varnostno osebje usklajen z zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, ki ureja postopek, telesa in

organizacije, pristojne za ugotavljanje in potrjevanje znanja. Namen te rešitve je bil tudi uvesti ustrezne programe priprav na preverjanje in potrjevanje posameznih nacionalnih poklicnih kvalifikacij oziroma obvezno strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje kandidatov za poklic varnostnega osebja.

Vsi poklicni standardi s področja zasebno varovanje so bili v osnovi podlaga za pripravo katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK, nekateri pa so pozneje postali podlaga tudi za pripravo izobraževalnih programov.

Zaradi sprememb Zakona o zasebnem varovanju ter na podlagi izkušenj, pridobljenih v postopkih za pridobivanje NPK s področja zasebnega varovanja, se je v obdobju 2008 – 2011 začela revizija celotne kvalifikacijske strukture s področja zasebnega varovanja oseb in premoženja in se leta 2012 zaključila.

Za potrebe izobraževalnih programov za **policijo** sta bila razvita dva poklicna standarda. Poklicni standard za Policista/policistko, ki je bil pripravljen leta 2004, je bil leta 2011 revidiran, hkrati je bila narejena sprememba ravni zahtevnosti s V. na VI. raven zahtevnosti del. Na področju policije je pripravljen poklicni standard Policijski inšpektor/policijska inšpektorica za potrebe višješolskega izobraževalnega programa s področja dejavnosti policije.

Na področju varovanje oseb in premoženja sta pripravljena tudi poklicna standarda za potrebe **gasilstva** in poklicni standard za potrebe **občinskega redarstva**.

Tabela 3.261: Poklicni standardi na področju varovanje oseb in premoženja po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v izobraževalni program oziroma sistem NPK

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
III.	Varnostnik čuvaj/varnostnica čuvajka	da	
IV.	Varnostnik/varnostnica	da	
V.	Varnostnik nadzornik/varnostnica nadzornica	da	SSI Tehnik varovanja PTI Tehnik varovanja
	Varnostni tehnik/varnostna tehnica	da	
	Operater/operaterka varnostno-nadzornega centra	da	
	Občinski redar/občinska redarka	da	
	Gasilec/gasilka		
VI.	Policijski inšpektor/policijska inšpektorica		VIŠ Policist
	Policist/policistka		VIŠ Policist
	Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka	da	VIŠ Varovanje
	Varnostni menedžer/varnostna menedžerka	da	
	Pooblaščen inženir/pooblaščen inženirka varnostnih sistemov	da	
	Gasilec častnik/gasilka častnica		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicni standardi na V. ravni zahtevnosti del **Varnostnik nadzornik/Varnostnica nadzornica**, **Operater/Operaterka varnostno-nadzornega centra** in **Varnostni tehnik/Varnostna tehnica** so podlaga za pripravo izobraževalnega programa Tehnik varovanja (SSI).

Poklicni standardi na VI. ravni zahtevnosti del **Varnostni menedžer/varnostna menedžerka** in **Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka** so podlaga za pripravo Višješolskega izobraževalnega programa Varovanje (VIŠ).

Poklicni standard na VI. ravni zahtevnosti del **Policist/policistka** je podlaga za pripravo Višješolskega izobraževalnega programa Policist/policistka (VŠI).

Analiza vpisa v srednješolske izobraževalne in višješolske študijske programe na področju varovanja oseb in premoženja v obdobju 2008–2013

Pri analizi vpisa v srednješolske izobraževalne programe je predstavljen vpis v srednješolske izobraževalne programe po podatkih MIZŠ. Navedeno je število vpisanih dijakov/vajencev, vključno s ponavljajci, v vse letnike izobraževalnih programov, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis. Pri analizi vpisa v višješolske študijske programe je število vpisanih rednih in izrednih študentov v vse letnike, ki so imeli v navedenem obdobju zabeležen vpis po podatkih Višješolske prijavnice službe. V posameznem študijskem programu so sešeta vsa izvajanja študijskega programa z istim nazivom na različnih javnih in zasebnih višjih šolah.

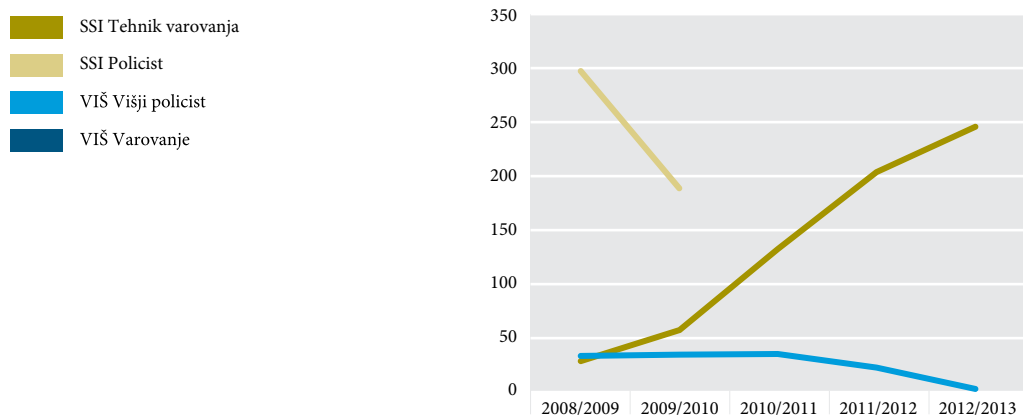
Od leta 2008 izobraževalni program Tehnik varovanja (SSI) izvajajo tudi zasebne izobraževalne ustanove, od leta 2010 zasebne izobraževalne ustanove izvajajo tudi Tehnika varovanja (PTI), vendar se podatki o vpisu v zasebne izobraževalne ustanove ne nahajajo v evidenci Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter niso zajeti v tabeli 12.

Tabela 3.262: Vpis v izobraževalne programe srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Izobraževalni program	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SSI Tehnik varovanja	26	55	131	203	246
PTI Tehnik varovanja					
SSI Policist	298	188			
VIŠ Višji policist	31	32	33	20	
VIŠ Varovanje					52

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Graf 3.134: Prikaz vpisa v izobraževalne programe srednjega in višjega strokovnega izobraževanja v letih 2008–2013

Vir: <https://kokra1.mss.edus.si/COMZ>

Izobraževalni program za odrasle za pridobitev srednje strokovne izobrazbe Policist se je izvajal do ukinitve leta 2009/2010. Podlaga temu programu je bil poklicni standard za policista na V. ravni zahtevnosti del. Z ukinitvijo poklicnega standarda na V. ravni zahtevnosti del po letu 2010 se je ukinil tudi izobraževalni program. V skladu s kolektivnimi pogodbami v policiji se je namreč pripravil nov poklicni standard in izobraževalni program za Policista na VI. ravni zahtevnosti del.

Višješolski izobraževalni program Policist je bil pripravljen na podlagi poklicnega standarda Policijski inšpektor/policijska inšpektorica na VI. ravni zahtevnosti del, vendar se ne izvaja več. Nov višješolski izobraževalni program Policist, ki je bil pripravljen na podlagi novega poklicnega standarda Policist/policistka na VI. ravni zahtevnosti del, pa se zaradi zakona o javnih uslužbencih, ki prepoveduje zaposlovanje novih uslužbencev v javnem sektorju, trenutno še ne izvaja. Razlog je v tem, da je po internih pravilnikih policije pogoj za vpis v višješolski izobraževalni program Policist redno delovno razmerje pri policiji (Vir: Policijska akademija).

Višješolski izobraževalni program varovanje se je pričel izvajati v letu 2012–2013 in je imel vpisanih 52 kandidatov.

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju varovanje oseb in premoženja v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.163: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na področju varovanja oseb in premoženja

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
III.	Varnostnik čuvaj/varnostnica čuvajka	6	33	321
IV.	Varnostnik/varnostnica	9	37	7.175
V.	Varnostnik nadzornik/varnostnica nadzornica	6	20	184
	Varnostni tehnik/varnostna tehnica	7	20	412
	Operater/operaterka varnostno-nadzornega centra	7	24	326
	Občinski redar/občinska redarka	1	18	80
VI.	Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka	6	30	80
	Varnostni menedžer/varnostna menedžerka	6	25	611
	Pooblaščen inženir/pooblaščen inženirka varnostnih sistemov	7	13	67

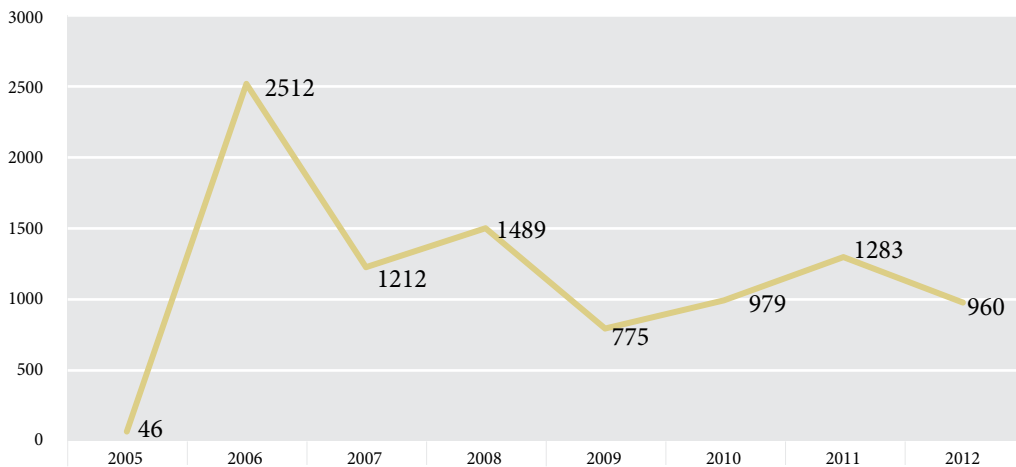
Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Tabela 3.264: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju varovanje oseb in premoženja

NPK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Varnostni menedžer/varnostna menedžerka			36	33	30	34	454	24
Varnostni tehnik/varnostna tehnica		110	74	83	44	36	34	31
Varnostnik čuvaj/varnostnica čuvajka	3	138	41	29	48	47	9	6
Varnostnik nadzornik/varnostnica nadzornica		20	25	18	9	45	44	23
Varnostnik telesni stražar/varnostnica telesna stražarka		11	36	22	6	4	0	1
Varnostnik/varnostnica	43	2.066	937	1.252	610	782	692	793
Operater/operaterka varnostno nadzornega centra		130	61	43	22	29	23	18
Občinski redar/občinska redarka							26	54
Pooblaščen inženir/pooblaščen inženirka varnostnih sistemov		37	2	9	6	2	1	10

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.135: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju varovanje oseb in premoženja

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje varovanje oseb in premoženja

Na celotnem področju varovanja imamo razvitih 13 poklicnih standardov.

Največji delež poklicnih standardov (8 poklicnih standardov) je pripravljenih za potrebe certificiranja na področju dejavnosti zasebnega varovanja. Ker so nacionalne poklicne kvalifikacije regulirane z Zakonom o zasebnem varovanju, je število izdanih certifikatov na tem področju izjemno veliko. Če pogledamo poklicne standarde s področja zasebnega varovanja na vseh ravneh zahtevnosti del, vidimo, da je daleč največ izdanih certifikatov za nacionalno poklicno kvalifikacijo Varnostnik/varnostnica, ki do danes beleži 7175 izdanih certifikatov. Z manjšim številom izdanih certifikatov ji sledita Varnostni tehnik/varnostna tehnica in Varnostni menedžer/varnostna menedžerka, ki imata vsak povprečno po 500 izdanih certifikatov. Najmanj podeljenih certifikatov (65 podeljenih certifikatov) na področju zasebnega varovanja ima Pooblaščen inženir/pooblaščen inženirka varnostnih sistemov. Na peti ravni zahtevnosti del imamo še nacionalno poklicno kvalifikacijo s področja redarstva, kjer je bilo od leta 2010, ko je bila pripravljena, podeljenih že skoraj 100 certifikatov. Na podlagi poklicnih standardov s področja zasebnega varovanja na peti ravni zahtevnosti del (Varnostnik nadzornik/varnostnica nadzornica, Varnostni tehnik/varnostna tehnica, Operater/operaterka varnostno-nadzornega centra) je oblikovan izobraževalni program Tehnik varovanja (SSI). Izobraževalni program ima v opazovanih letih vse večji vpis dijakov.

Poklicni standardi na šesti ravni zahtevnosti del so podlaga za dva višješolska Izobraževalna programa. Višješolski izobraževalni program Policist ima podlago v poklicnem standardu Policist/policistka, višješolski izobraževalni program Varovanje pa ima za osnovo poklicna standarda Varnostni menedžer/varnostna menedžerka in Pooblaščen inženir/pooblaščen inženirka varnostnih sistemov. Medtem ko se program Policist zaradi zakona o javnih uslužbencih, ki prepoveduje zaposlovanje novih uslužbencev v javnem sektorju, trenutno še ne izvaja, pa je bilo v programu Varovanje v prvem letu njegovega izvajanja (2012/2013) vpisanih preko 50 študentov.

Vojaščina

V strokovno področje varovanje po Klasius–P (SURS, 2006) uvrščamo tudi področje vojaške in obrambne vede, ki ga v nadaljevanju predstavljamo samostojno. V procesu profesionalizacije Slovenske vojske je bil namreč narejen velik premik kadrovanja Slovenske vojske - od internega kadrovanja na podlagi vojaško-evodenčnih dolžnosti (VED) do kadrovanja Slovenske vojske na podlagi nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Glede na to, da je bilo v te namene pripravljeno izredno veliko število poklicnih standardov in katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti in da je Slovenska vojska tudi ena od temeljenjih integritet Republike Slovenije, se nam zdi ločena predstavitev področja preglednejša in ustreznejša.

Vojaščina

Opis področja vojaščina

Slovenska vojska predstavlja obrambne sile Republike Slovenije, vojaško obrambo izvaja samostojno ali v sodelovanju z zavezništvom na podlagi mednarodnih pogodb. Slovenska vojska se deli na naslednje rodove: pehoto, oklepne enote, letalstvo, pomorstvo, artilerijo, zračno obrambo, inženirstvo, jedrsko-radiološko-kemično-biološko obrambo in zveze. Slovensko vojsko sestavljajo pripadniki stalne in rezervne sestave.

Stalna sestava so poklicni pripadniki Slovenske vojske, rezervna pa državljani, ki sklenejo pogodbo o službi v rezervni sestavi, in vojaški obvezniki, ki so dolžni služiti v rezervni sestavi. Stalna sestava so poklicni pripadniki vojske: vojaki, podčastniki, častniki in vojaški uslužbenci (vojaške osebe) ter civilne osebe. Civilne osebe delajo v vojski, vendar ne opravljajo vojaške službe.⁴

Tabela 3.265: Zaposlovanje na področju vojaščina

STALNA SESTAVA SV	31. 12. 2007	31. 12. 2008	31. 12. 2009	31. 12. 2010	31. 12. 2011	31. 12. 2012
Častniki	1.309	1.234	1.164	1.175	1.157	1.133
Podčastniki	1.836	1.861	1.981	1.981	1.993	1.991
Vojaki	2.694	2.673	3.072	3.253	3.340	3.296
Vojaški uslužbenci	715	753	746	691	623	605
Civilne osebe	514	493	523	486	472	441
Uradniki	/	22	15	14	15	17
Skupaj	7.068	7.037	7.501	7.600	7.600	7.483

Vir: Ministrstvo RS za obrambo, na dan 15. 01. 2013

Razvoj poklicnih standardov na področju vojaščina

S profesionalizacijo Slovenske vojske in njenim preoblikovanjem ter vključevanjem v mednarodne integracije se je pokazala potreba po večji normativni urediti poklicnega opravljanja dela. Področje poklicev je bilo treba urediti, da bi s tem zaposlenim omogočili družbeno veljavnost poklicnih dolžnosti v Slovenski vojski in mednarodno primerljivost. Po enotni metodologiji je bilo pripravljenih 49

4 Vir: Spletna stran Ministrstva RS za obrambo, <http://www.slovenskavojska.si/o-slovenski-vojski/>

poklicnih standardov in katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za vojaške poklice. Ob zaposlitvi v Slovenski vojski se poleg nekaterih specifičnih pogojev zahteva za posamezno dolžnost le ustrezna stopnja izobrazbe brez določene smeri. Zato so se v Slovenski vojski odločili, da vojaške poklice uredijo z vpeljavo sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

Sistem NPK se je torej v slovenski vojski uvedel kot posledica profesionalizacije. Ureditev nacionalnih poklicnih kvalifikacij je bila podprojekt v okviru profesionalizacije slovenske vojske. Nacionalne poklicne kvalifikacije so pomemben dejavnik pri opravljanju profesionalnih nalog vojakov, podčastnikov in častnikov. V naborniški vojski so opravljanje različnih dolžnosti in nalog zadovoljivo okvalificirali in poimenovali z vojaško-evidenčnimi dolžnostmi. Za poklicno opravljanje teh del in dolžnosti pa so potrebovali tako v organizaciji, zlasti pa z vidika posameznika nekaj več. To so v slovenski vojski zagotovili z nacionalnimi poklicnimi kvalifikacijami. Pripadniki slovenske vojske se namreč stalno izobražujejo in usposablajo za različna dela in naloge ter s tem pridobivajo dodatna nova znanja in usposobljenost. Nacionalne poklicne kvalifikacije nam s tem omogočajo certificiranje vseh pridobljenih znanj in njihovo primerljivost s poklici v civilni sferi.

Poklicni standardi za vojaške poklice so zasnovani dokaj široko in omogočajo večjo mobilnost posameznika v civilnem okolju. Poklicni standardi so hkrati tudi družbeno priznani. To omogoča medsebojno ugotavljanje doseženih znanj in s tem dokaj dobre možnosti za zaposlitev v civilnem okolju po preteku pogodbenih obveznosti v Slovenski vojski. Za Slovensko vojsko pomeni uvedba nacionalnih poklicnih kvalifikacij velik dosežek pri zagotavljanju primerljivosti poklicev z drugimi vojskami in civilnim okoljem, predvsem pa daje posameznikom ustrezno dokazilo o njihovi dodatni usposobljenosti in znanju. To pripadnikom po končanem delu v Slovenski vojski omogoča lažje prehajanje v druga delovna okolja. (Majcenovič, 2010)

Poklicni standardi so skupna osnova za razvoj izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja in višješolskega strokovnega izobraževanja. Poklicni standardi so prav tako podlaga za razvoj katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. V nadaljevanju predstavljamo poklicne standarde s področja vojaščina ter pot, ki jo omogočajo poklicni standardi: vključenost v izobraževalni program ali obstoj kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti (katalog za NPK).

Tabela 3.266: Poklicni standardi s področja vojaščina po ravneh zahtevnosti del in njihova vključenost v sistem NPK oziroma izobraževalni sistem

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Vojak strelec/vojakinja strelka	da	
	Vojak/vojakinja pehote	da	
	Vojak/vojakinja posebnih enot	da	
	Vojak/vojakinja artilerije	da	
	Vojak/vojakinja nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)	da	
	Vojak bolničar/vojakinja bolničarka	da	
	Operater/operaterka orožja in oborožitvenih sistemov oklepnega vozila	da	
	Vojak informatik/vojakinja informatičarka		
	Vojak/vojakinja inženirstva	da	
	Vojak mornar/vojakinja mornarka	da	
	Vojak mornarski potapljač/vojakinja mornarska potapljačica	da	

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
IV.	Vojak veterinarski bolničar/vojakinja veterinarska bolničarka	da	
	Vojak/vojakinja za oskrbo	da	
	Vojaški voznik/vojaška voznica	da	
	Voznik/voznica oklepnega vozila	da	
V.	Vojaški policist/vojaška policistka	da	
	Vojak specialist-izvidnik nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (nrkbo)/vojakinja specialistka-izvidnica nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)	da	
	Vojak operater/vojakinja operaterka radarskega sistema	da	
	Vojak operater/vojakinja operaterka sistema nadzora zračnega prostora	da	
	Vojak specialist – laborant/vojakinja specialistka – laborantka nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)	da	
	Vojak specialist artilerije – izvidnik/vojakinja specialistka artilerije – izvidnica	da	
	Vojak specialist artilerije – meteorolog/vojakinja specialistka artilerije – meteorologinja	da	
	Vojak specialist artilerije – računar/vojakinja specialistka artilerije – računkarka	da	
	Vojak specialist artilerije – topograf/vojakinja specialistka artilerije – topografka	da	
	Vojak specialist/vojakinja specialistka inženirstva	da	
	Vojak/vojakinja zračne obrambe	da	
	Vojak/vojakinja zvez	da	
	Letalski tehnik/letalska tehnica za vojaške zrakoplove	da	
	Podčastnik/podčastnica artilerije	da	
	Podčastnik/podčastnica inženirstva	da	
	Podčastnik mornar/Podčastnica mornarka	da	
	Podčastnik mornarski potapljač/podčastnica mornarska potapljačica	da	
	Podčastnik/podčastnica nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)	da	
	Podčastnik/podčastnica oklepnih enot	da	
	Podčastnik operater/podčastnica operaterka radarskega sistema	da	
	Podčastnik operater/podčastnica operaterka sistema nadzora in kontrole zračnega prostora	da	
	Podčastnik/podčastnica pehote	da	
	Podčastnik/podčastnica posebnih enot	da	
	Podčastnik/podčastnica vojaške policije	da	
	Podčastnik/podčastnica zračne obrambe	da	
	Podčastnik/podčastnica zvez	da	
	Podčastnik/podčastnica informatik		
	Podčastnik/podčastnica premikov in transportov	da	
	Podčastnik/podčastnica za oskrbo	da	
	Tehnik letalec/tehnica letalka na vojaškem zrakoplovu	da	
	Veterinarski podčastnik/veterinarska podčastnica	da	
	Zdravstveni podčastnik/zdravstvena podčastnica	da	

Raven zahtevnosti	Ime poklicnega standarda	Katalog za NPK	Podlaga za IP
VI.	Višji enotovni podčastnik/višja enotovna podčastnica		Višješolski izobraževalni program za podčastnike
	Višji štabni podčastnik/višja štabna podčastnica		

Vir: www.nrpslo.org

Poklicna standarda na VI. ravni zahtevnosti del **Višji enotovni podčastnik/višja enotovna podčastnica** in **Višji štabni podčastnik/višja štabna podčastnica** sta podlaga višješolskega izobraževalnega programa za podčastnike v Slovenski vojski .

Izvajanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij na področju vojaščina v obdobju 2000–2012

Spodnja tabela prikazuje število inštitucij (Izvajalci), ki so vpisane v register izvajalcev preverjanja in potrjevanja NPK za posamezno kvalifikacijo, število licenc (Licence), podeljenih članom komisije za preverjanje NPK, ter število podeljenih certifikatov kandidatom za NPK.

Tabela 3.267: Podatki o izvajalcih, licencah za člane komisij in podeljenih certifikatih na področju vojaščina

Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
IV.	Vojak strelec/vojakinja strelka	1	18	184
	Vojak/vojakinja pehote	1	13	63
	Vojak/vojakinja posebnih enot	1	8	21
	Vojak/vojakinja artilerije	1	3	8
	Vojak/vojakinja nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)	1	5	20
	Vojak bolničar/vojakinja bolničarka	1	6	10
	Operater/operaterka orožja in oborožitvenih sistemov oklepnega vozila	1	5	4
	Vojak/vojakinja inženirstva	1	4	1
	Vojak mornar/vojakinja mornarka	1	5	13
	Vojak mornarski potapljač/vojakinja mornarska potapljačica	1	5	7
	Vojak veterinarski bolničar/vojakinja veterinarska bolničarka	1	3	0
	Vojak/vojakinja za oskrbo	1	4	0
	Vojaški voznik/vojaška voznica	1	5	0
	Voznik/voznica oklepnega vozila	1	6	10
	Vojaški policist/vojaška policistka	1	7	39
V.	Vojak specialist-izvidnik/vojakinja specialistka – izvidnica nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)	1	5	1
	Vojak operater/vojakinja operaterka radarskega sistema	1	4	0

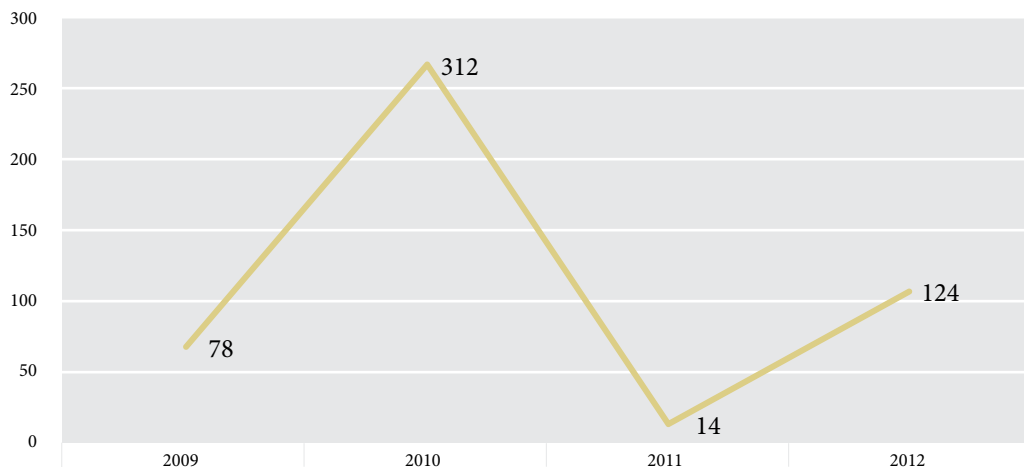
Raven zahtevnosti	Ime kataloga za NPK	Izvajalci	Licence	Izdani certifikati
V.	Vojak operater/vojakinja operaterka sistema nadzora zračnega prostora	1	7	0
	Vojak specialist – laborant/vojakinja specialistka – laborantka nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)	1	5	0
	Vojak specialist/vojakinja specialistka artilerije – izvidnica	1	3	2
	Vojak specialist artilerije – meteorolog/vojakinja specialistka artilerije – meteorologijna	1	3	1
	Vojak specialist artilerije – računar/vojakinja specialistka artilerije – računarka	1	3	1
	Vojak specialist artilerije – topograf/vojakinja specialistka artilerije – topografska	1	3	3
	Vojak specialist/vojakinja specialistka inženirstva	1	4	5
	Vojak/vojakinja zračne obrambe	1	6	0
	Vojak/vojakinja zvez	1	7	0
	Letalski tehnik/letalska tehnica za vojaške zrakoplove	1	5	0
	Podčastnik/podčastnica artilerije	1	3	0
	Podčastnik/podčastnica inženirstva	1	4	1
	Podčastnik mornar/Podčastnica mornarka	1	5	18
	Podčastnik mornarski potapljač/podčastnica mornarska potapljačica	1	5	11
	Podčastnik/podčastnica nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)	1	5	0
	Podčastnik/podčastnica oklepni enot	1	6	8
	Podčastnik operater/podčastnica operaterka radarskega sistema	1	4	0
	Podčastnik operater/podčastnica operaterka sistema nadzora in kontrole zračnega prostora	1	7	0
	Podčastnik/podčastnica pehote	1	10	6
	Podčastnik/podčastnica posebnih enot	1	7	48
	Podčastnik/podčastnica vojaške policije	1	9	47
	Podčastnik/podčastnica zračne obrambe	1	6	0
	Podčastnik/podčastnica zvez	1	7	0
	Podčastnik/podčastnica premikov in transportov	1	4	0
	Podčastnik/podčastnica za oskrbo	1	4	0
	Tehnik letalec/tehnica letalka na vojaškem zrakoplovu	1	6	0
	Veterinarski podčastnik/veterinarska podčastnica	1	3	0
	Zdravstveni podčastnik/zdravstvena podčastnica	1	6	0

Tabela 3.268: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju vojaščina

NPK	2009	2010	2011	2012
Vojak vojakinja artilerije		8		
Vojak bolničar/vojakinja bolničarka		10		
Vojak/vojakinja inženirstva		1		
Vojak mornar/vojakinja mornarka		13		
Vojak mornarski potapljač/vojakinja mornarska potapljačica		7		
Vojak/vojakinja nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)		20		
Vojak/vojakinja pehote		10		53
Vojak/vojakinja posebnih enot	15		6	
Vojak specialist artilerije – izvidnik/vojakinja specialistka artilerije – izvidnica		2		
Vojak specialist artilerije – meteorolog/vojakinja specialistka artilerije – meteorologinja		1		
Vojak specialist artilerije – računar/vojakinja specialistka artilerije – računarka		1		
Vojak specialist artilerije – topograf/vojakinja specialistka artilerije – topografka		3		
Vojak/vojakinja specialistka inženirstva		5		
Vojak specialist-izvidnik/vojakinja specialistka – izvidnica nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO)		1		
Vojak/vojakinja strelka		175		9
vojaški policist/vojaška policistka				39
Voznik/voznica oklepnega vozila		10		
Podčastnik/podčastnica inženirstva		1		
Podčastnik mornar/Podčastnica mornarka		18		
Podčastnik mornarski potapljač/podčastnica mornarska potapljačica		11		
Podčastnik/podčastnica oklepnih enot		8		
Podčastnik/podčastnica pehote		6		
Podčastnik/podčastnica posebnih enot	38		8	2
Podčastnik/podčastnica vojaške policije	25	1		21

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Graf 3.136: Prikaz podeljenih certifikatov po posameznih letih na področju vojaščina

Vir: www.nrpslo.org, mag. Jelka Kozjak Jezernik, RIC in Veronika Šlander, CPI

Sklepne ugotovitve za področje vojaščina

Na področju vojaščina je pripravljenih 49 poklicnih standardov. Dva poklicna standarda na šesti ravni zahtevnosti del; Višji enotovni podčastnik/višja enotovna podčastnica in Višji štabni podčastnik/višja štabna podčastnica nista namenjena sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij, temveč sta pripravljena le kot podlaga višješolskega izobraževalnega program za podčastnike. Vsi ostali poklicni standardi pa so pripravljeni izključno za namene certificiranja na področju različnih rodov Slovenske vojske.

Skupno je bilo na področju vojaščina od leta 2010 do 2012 podeljenih 532 nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Največ je bilo podeljenih certifikatov za nacionalno poklicno kvalifikacijo Vojak strelec/vojakinja strelka (184 podeljenih certifikatov). Sledijo ji Vojak pehote/vojakinja pehote, Podčastnik/podčastnica posebnih enot in Podčastnik/podčastnica vojaške policije z okoli 50 do 60 izdanih certifikatov, med 20 in 40 certifikatov je bilo izdanih za Vojaka/vojakinjo nuklearno-radiološko-kemično-biološke obrambe (NRKBO), Vojaškega policista/vojaško policistko, Vojaka/vojakinjo posebnih enot in Podčastnika mornarja/podčastnico mornarko. Za preostale nacionalne poklicne kvalifikacije je bilo izdanih okoli 10 certifikatov. Za 18 nacionalnih poklicnih kvalifikacij s področja vojaščina še ni bil izdan noben certifikat.

4

*Pregled poklicnih
standardov in
nacionalnih
poklicnih
kvalifikacij
na strokovnih
področjih v obdobju
2000–2012*

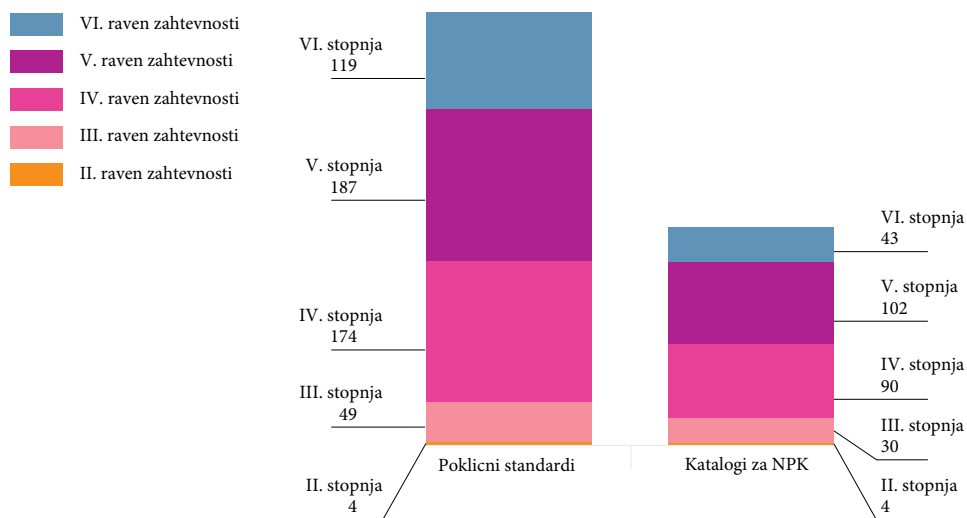
V tem poglavju želimo predstaviti kratek pregled števila poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti in število podeljenih certifikatov skupaj za vsa strokovna področja in tudi ločeno po strokovnih področjih v obdobju 2000–2012.

V obdobju 2000–2012 smo skupaj razvili **533 poklicnih standardov** (brez revizije poklicnih standardov), in sicer: 4 na drugi ravni zahtevnosti, 49 na tretji ravni zahtevnosti, 174 na četrti ravni zahtevnosti, 187 na peti ravni zahtevnosti in 119 na šesti ravni zahtevnosti. V istem obdobju smo razvili tudi **269 nacionalnih poklicnih kvalifikacij** (brez revizije katalogov za NPK), od tega 4 na drugi ravni zahtevnosti, 30 na tretji ravni zahtevnosti, 90 na četrti ravni zahtevnosti, 102 na peti ravni zahtevnosti in 43 na šesti ravni zahtevnosti. Skupno število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 prikazujeta Tabela 4.1 in Graf 4.1.

Tabela 4.1: Skupno število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
II.	4	4
III.	49	30
IV.	174	90
V.	187	102
VI.	119	43
Skupaj	533	269

Graf 4.1: Skupno število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012

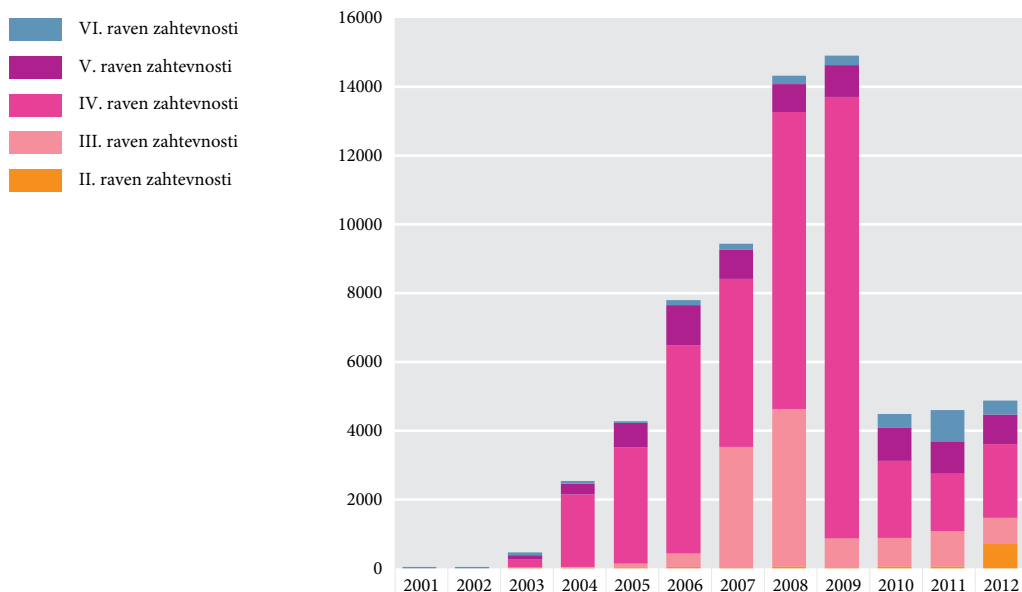

V obdobju 2000–2012 je bilo **podeljenih 67.941 certifikatov**, največ, kar 44.275 je bilo podeljenih na IV. ravni zahtevnosti, veliko certifikatov je bilo podeljenih tudi na III. ravni zahtevnosti (12.164 certifikatov) in V. ravni zahtevnosti (7.646 certifikatov). Skupno število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2000–2012 prikazujeta Tabela 4.2 in Graf 4.2.

Tabela 4.2: Skupno število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2000–2012

Raven zahtevnosti	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
II.	0	0	12	19	1	42	12	51	12	50	51	713	963
III.	0	0	16	23	131	392	3.524	4.589	860	838	1.027	764	12.164
IV.	0	0	245	2.116	3.392	6.055	4.893	8.657	12.862	2.237	1.678	2.140	44.275
V.	0	0	112	303	710	1.172	843	814	925	960	942	865	7.646
VI.	38	35	77	90	58	158	188	234	279	418	915	403	2.893
Skupaj	38	35	462	2.551	4.292	7.819	9.460	14.345	14.938	4.503	4.613	4.885	67.941

Graf 4.2: Skupno število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2000–2012

V nadaljevanju sledi prikaz števila poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti ter števila podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih po strokovnih področjih v obdobju 2000–2012.

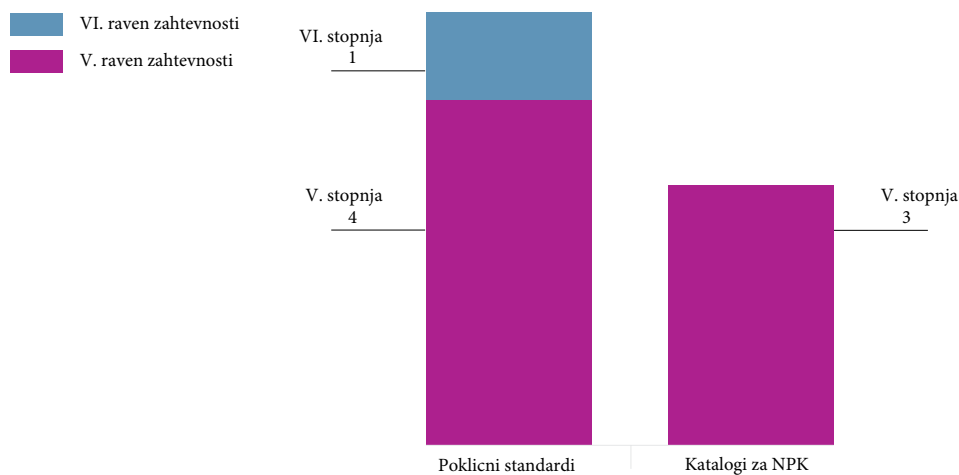
4.1 Izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev

V obdobju 2000–2012 je bilo na področju izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev razvitih 5 poklicnih standardov in 3 katalogi za NPK. Skupaj je bilo podeljenih 32 certifikatov v letu 2011.

Tabela 4.3: Število poklicnih standardov, katalogov za NPK in podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK	Podeljeni certifikati
IV.			
V.	4	3	32
VI.	1		
Skupaj	5	3	32

Graf 4.3: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev

4.2 Umetnost

Na področju umetnost je bilo razvitih 83 poklicnih standardov in 53 katalogov NPK. Skupaj so bili v obdobju 2000–2012 podeljeni 603 certifikati.

Tabela 4.4: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju umetnost

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
IV.	26	21
V.	30	20
VI.	27	12
Skupaj	83	53

Graf 4.4: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju umetnost

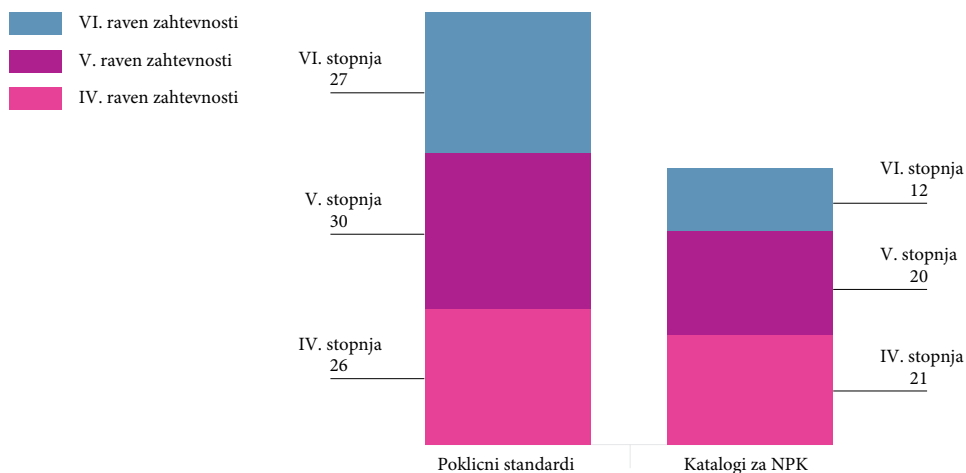
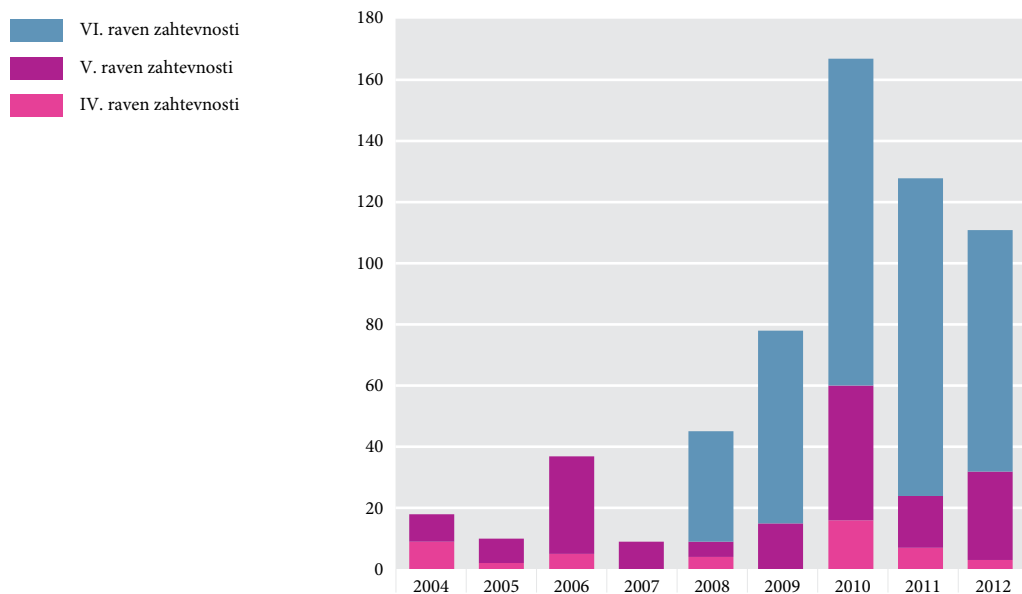

Tabela 4.5: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju umetnost

Raven zahtevnosti	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
IV.	9	2	5	0	4	0	16	7	3	46
V.	9	8	32	9	5	15	44	17	29	168
VI.					36	63	107	104	79	389
Skupaj	18	10	37	9	45	78	167	128	111	603

Graf 4.5: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju umetnost

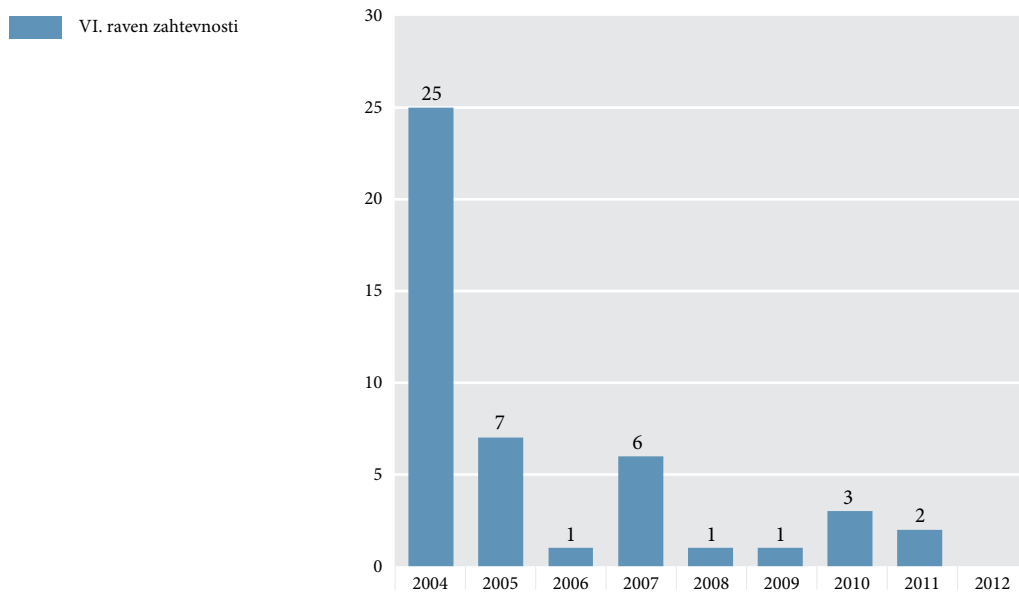
4.3 Humanistika

Na področju humanistika sta razvita 2 poklicna standarda in katalog za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 46 certifikatov.

Tabela 4.6: Število poklicnih standardov, katalogov za NPK in podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju humanistika

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK	Podeljeni certifikati
V.	1		
VI.	1	1	46
Skupaj	2	1	46

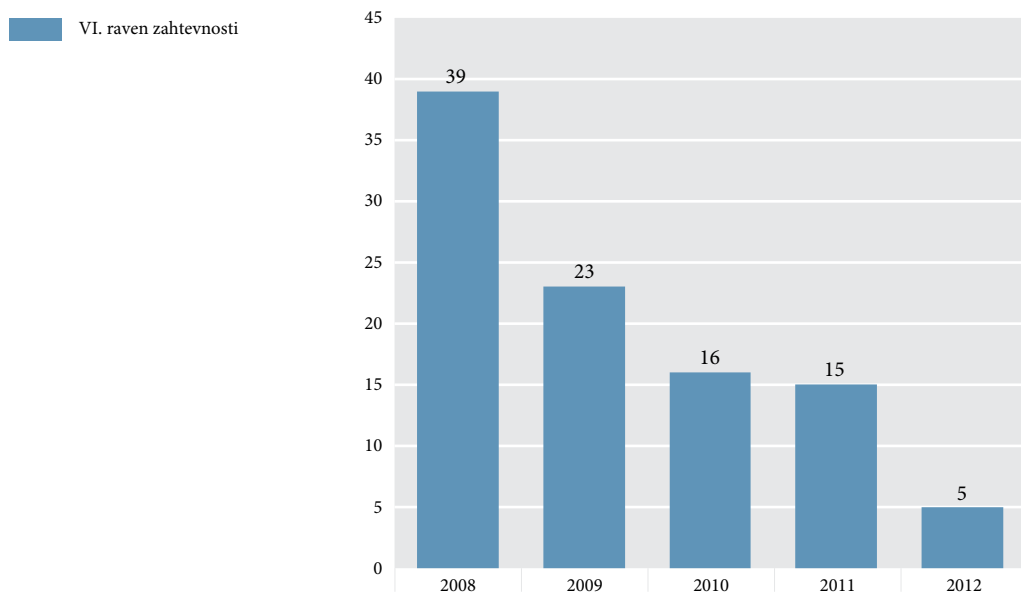
Graf 4.6: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju humanistika

4.4 Novinarstvo in obveščanje

Na področju novinarstvo in obveščanje je razvit poklicni standard in katalog za NPK na šesti ravni zahtevnosti, ki se redno izvaja. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljeni 98 certifikatov.

Graf 4.7: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju novinarstvo in obveščanje

4.5 Poslovne in upravne vede

Na področju poslovne in upravne vede je bilo razvitih 28 poklicnih standardov in 9 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 919 certifikatov.

Tabela 4.7: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju poslovne in upravne vede

Raven zahtevnosti	POKLICNI STANDARDI	KATALOGI ZA NPK
III.	1	
IV.	2	
V.	12	5
VI.	13	4
Skupaj	28	9

Graf 4.8: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju poslovne in upravne vede

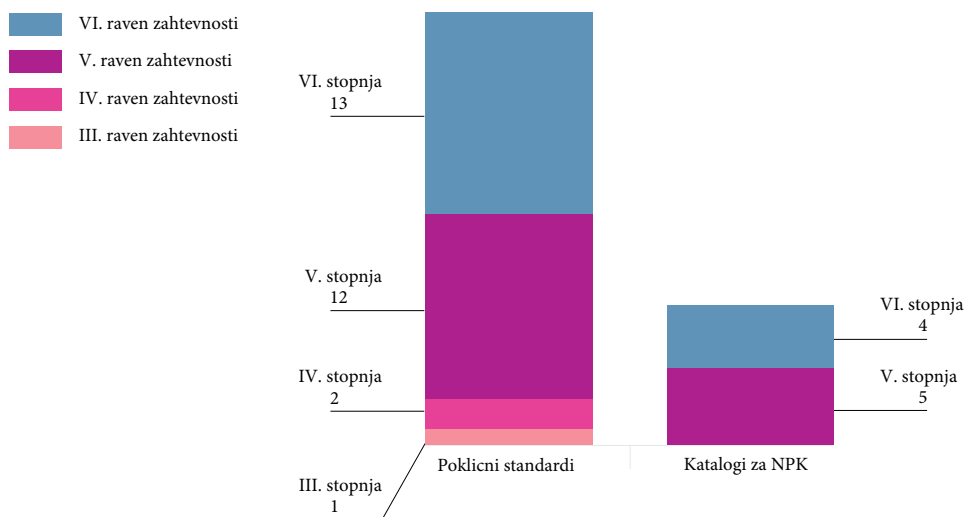
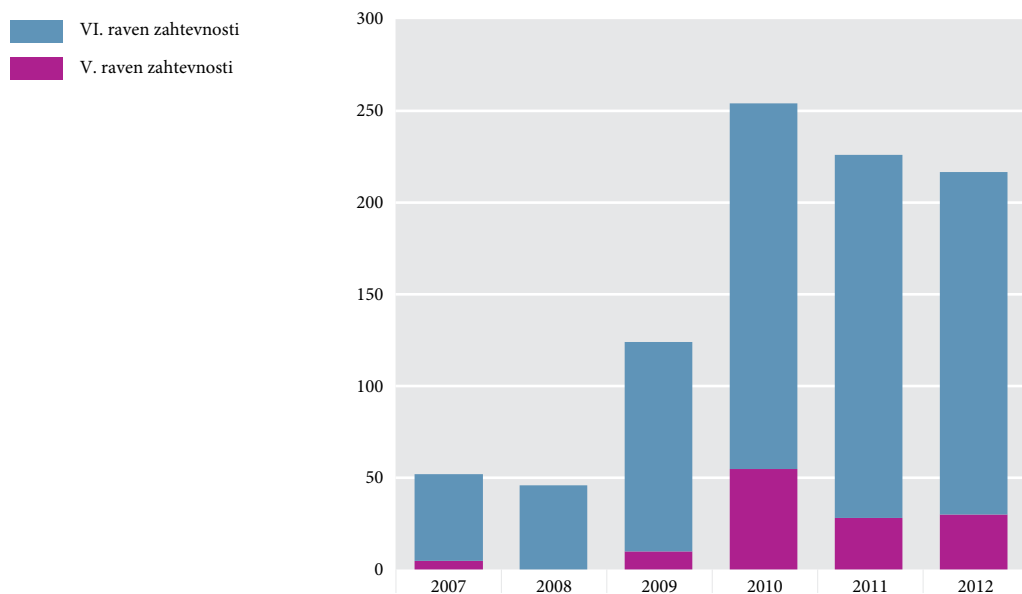

Tabela 4.8: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju poslovne in upravne vede

Raven zahtevnosti	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
V.	5		10	55	28	30	128
VI.	47	46	114	199	198	187	791
Skupaj	52	46	124	254	226	217	919

Graf 4.9: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju poslovne in upravne vede

4.6 Računalništvo

Na področju računalništvo je bilo razvitih 9 poklicnih standardov in 9 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 164 certifikatov.

Tabela 4.9: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju računalništvo

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
IV.	2	2
V.	5	5
VI.	2	2
Skupaj	9	9

Graf 4.10: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju računalništvo

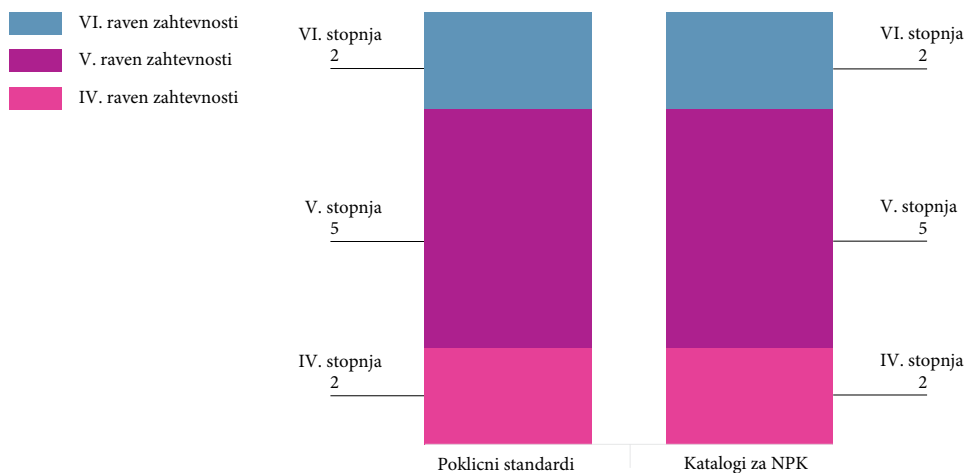
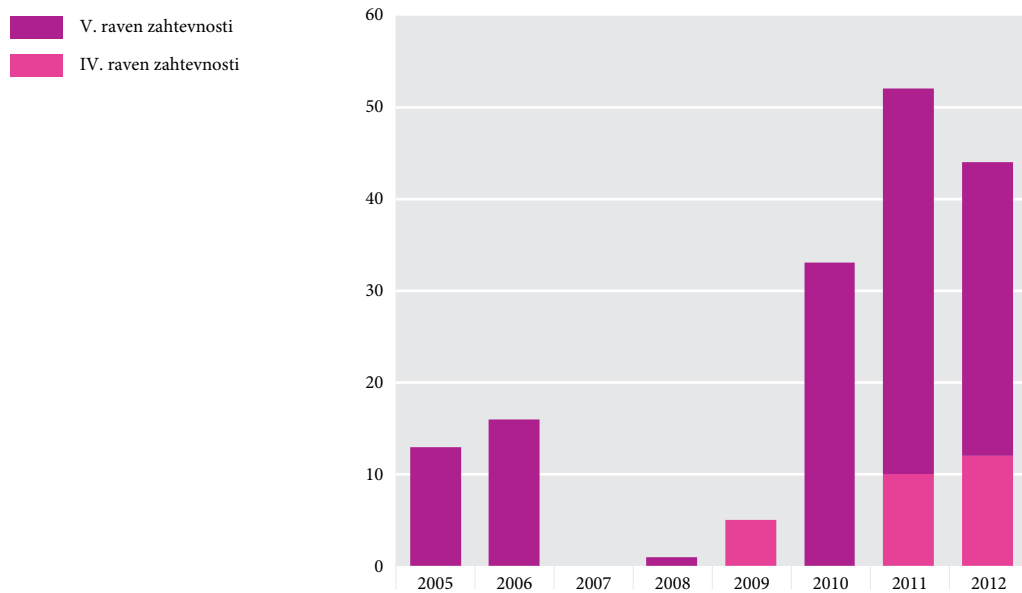

Tabela 4.10: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju računalništvo

Raven zahtevnosti	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
V.					5	0	10	12	27
VI.	13	16		1		33	42	32	137
Skupaj	13	16	0	1	5	33	52	44	164

Graf 4.11: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju računalništvo

4.7 Tehnika

Na področju tehnika je bilo razvitih 68 poklicnih standardov in 22 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 1313 certifikatov.

Tabela 4.11: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju tehnika

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
III.	7	4
IV.	26	11
V.	17	5
VI.	18	2
Skupaj	68	22

Graf 4.12: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju tehnika

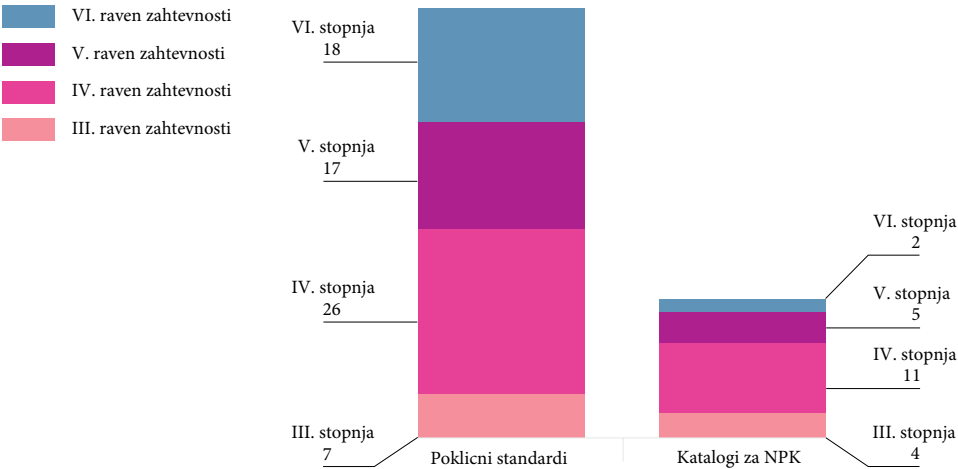
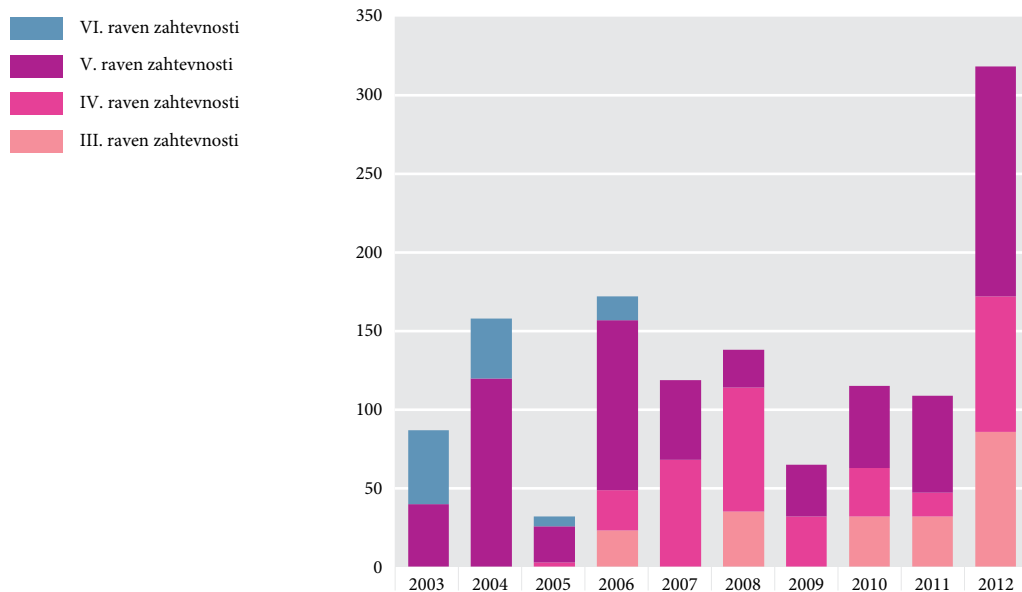

Tabela 4.12: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju tehnika

Raven zahtevnosti	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
III.				23		35		32	32	86	208
IV.			3	26	68	79	32	31	15	86	340
V.	40	120	23	108	51	24	33	52	62	146	659
VI.	47	38	6	15							106
Skupaj	87	158	32	172	119	138	65	115	109	318	1.313

Graf 4.13: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju tehnika

4.8 Proizvodna tehnologija

Na področju proizvodna tehnologija je bilo razvitih 77 poklicnih standardov in 11 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 1458 certifikatov.

Tabela 4.13: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju proizvodna tehnologija

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
II.	2	2
III.	11	4
IV.	41	4
V.	17	1
VI.	6	
Skupaj	77	11

Graf 4.14: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju proizvodna tehnologija

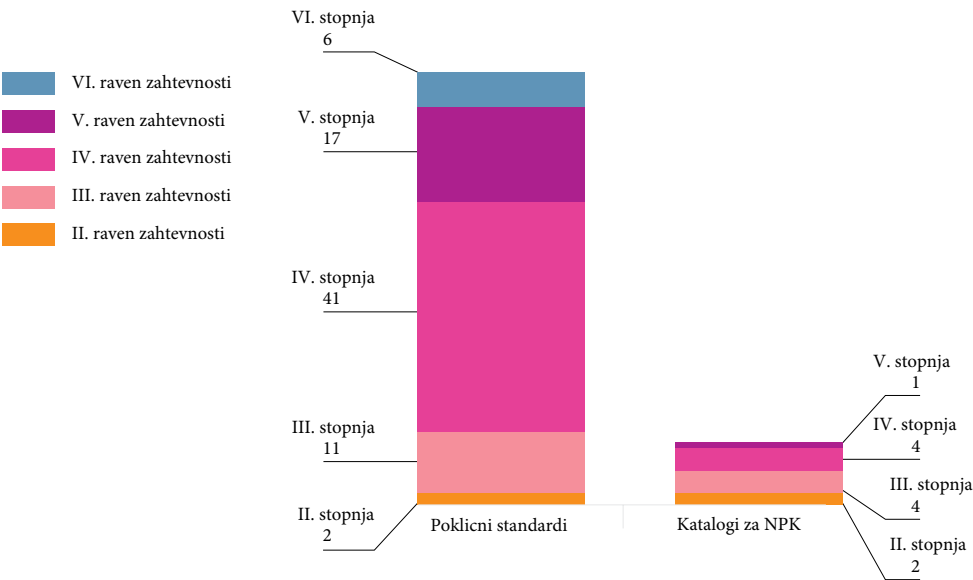
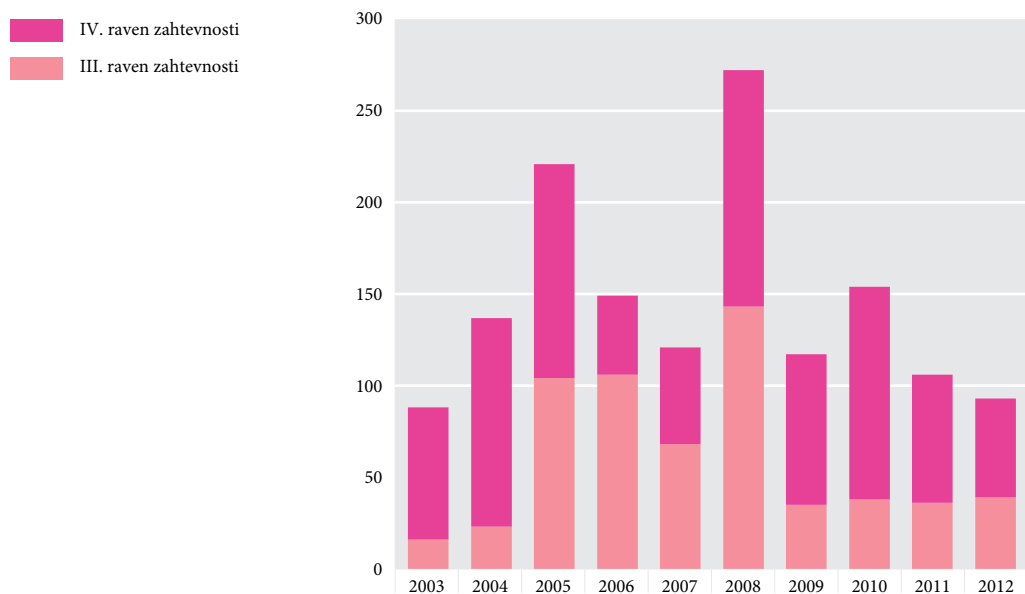

Tabela 4.14: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju proizvodna tehnologija

Raven zahtevnosti	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
III.	16	23	104	106	68	143	35	38	36	39	608
IV.	72	114	117	43	53	129	82	116	70	54	850
Skupaj	88	137	221	149	121	272	117	154	106	93	1.458

Graf 4.15: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju proizvodna tehnologija

4.9 Arhitektura, urbanizem in gradbeništvo

Na področju arhitektura, urbanizem in gradbeništvo je bilo razvitih 32 poklicnih standardov in 14 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 12.108 certifikatov.

Tabela 4.15: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju arhitektura, urbanizem in gradbeništvo

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
II.	1	1
III.	9	6
IV.	16	6
V.	4	1
VI.	2	
Skupaj	32	14

Graf 4.16: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju arhitektura, urbanizem in gradbeništvo

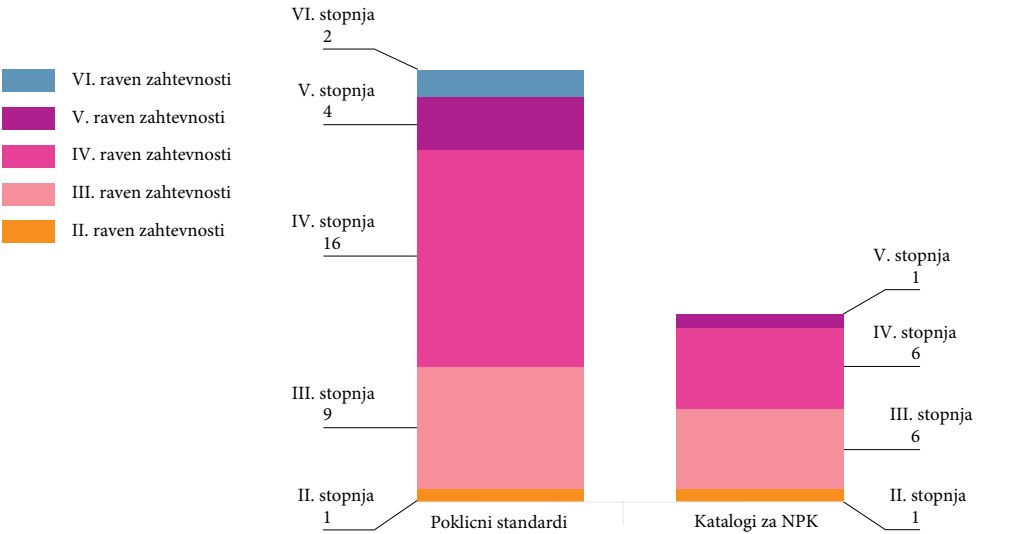
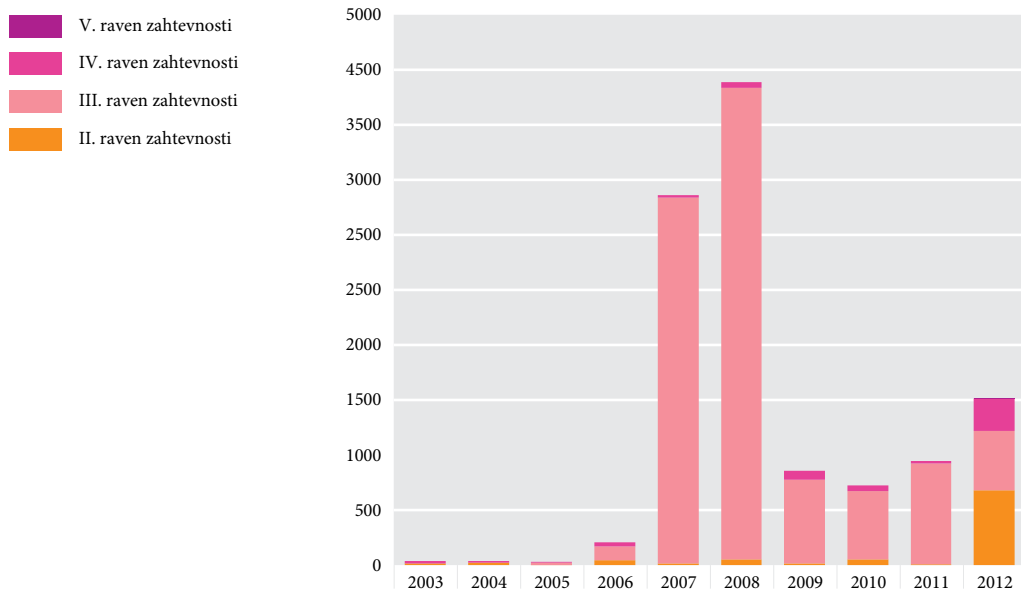

Tabela 4.16: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju arhitektura, urbanizem in gradbeništvo

Raven zahtevnosti	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
II.	12	19	1	42	12	51	12	50	8	680	887
III.			24	125	3.330	4.288	767	622	914	542	10.612
IV.	29	16	1	37	23	46	78	50	27	291	598
V.										11	11
Skupaj	41	35	26	204	3.365	4.385	857	722	949	1.524	12.108

Graf 4.17: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju arhitektura, urbanizem in gradbeništvo

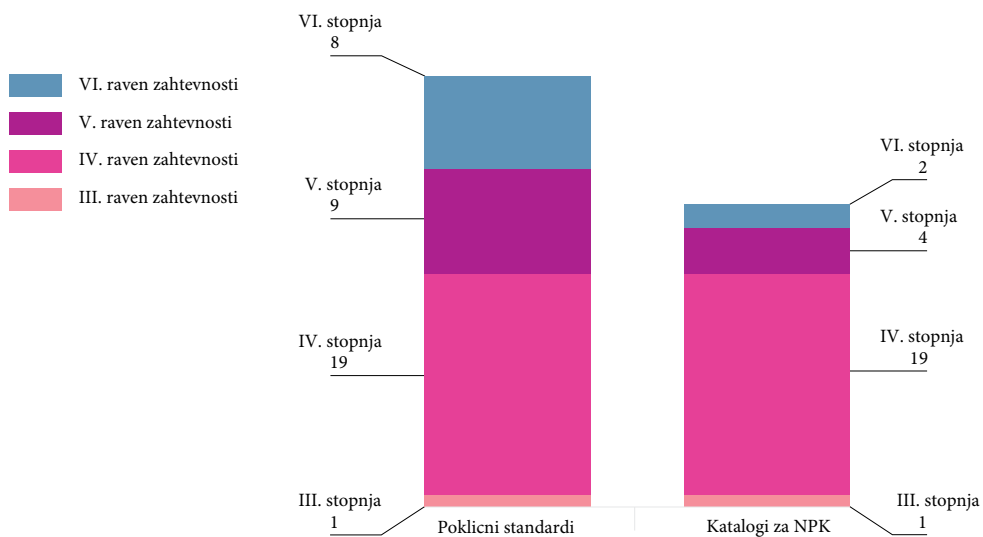
4.10 Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo

Na področju kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo je bilo razvitih 37 poklicnih standardov in 26 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 1667 certifikatov.

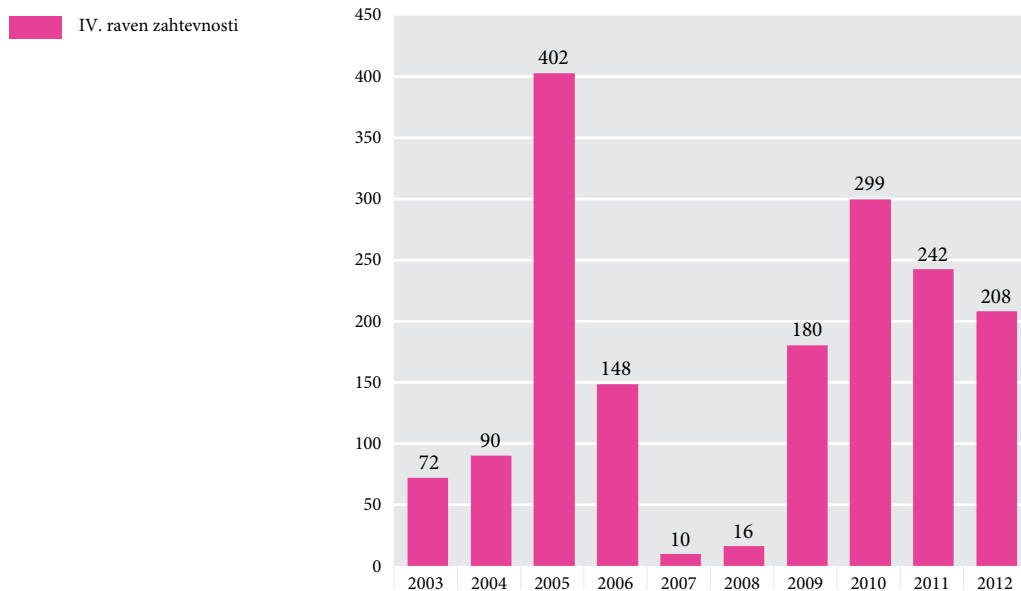
Tabela 4.17: Število poklicnih standardov, katalogov za NPK in podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK	Podeljeni certifikati
III.	1	1	
IV.	19	19	1.667
V.	9	4	
VI.	8	2	
Skupaj	37	26	1.667

Graf 4.18: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo

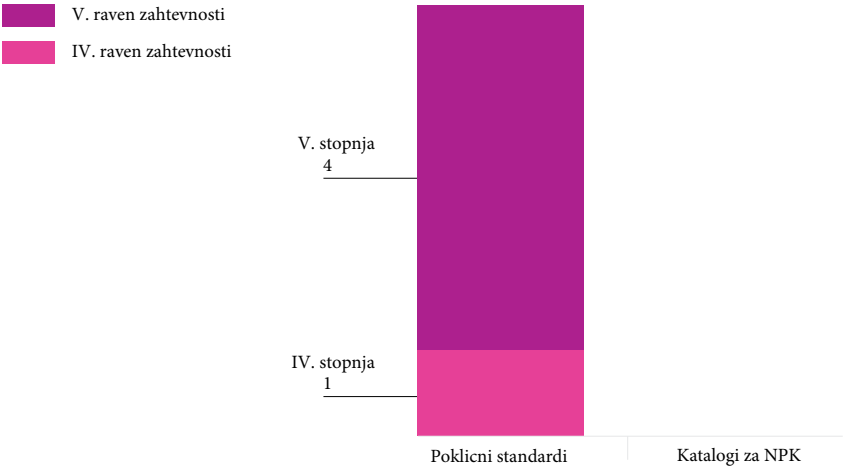
Graf 4.19: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo

4.11 Veterinarstvo

Na področju veterinarstvo je bilo razvitih 5 poklicnih standardov, in sicer: 1 na četrti ravni zahtevnosti in 4 na peti ravni zahtevnosti. Na tem področju ni razvitih katalogov za NPK.

Graf 4.20: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju veterinarstvo

4.12 Zdravstvo

Na področju zdravstvo je bilo razvitih 38 poklicnih standardov in 13 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 2123 certifikatov.

Tabela 4.18: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju zdravstvo

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
III.	5	4
IV.	5	3
V.	13	4
VI.	15	2
Skupaj	38	13

Graf 4.21: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju zdravstvo

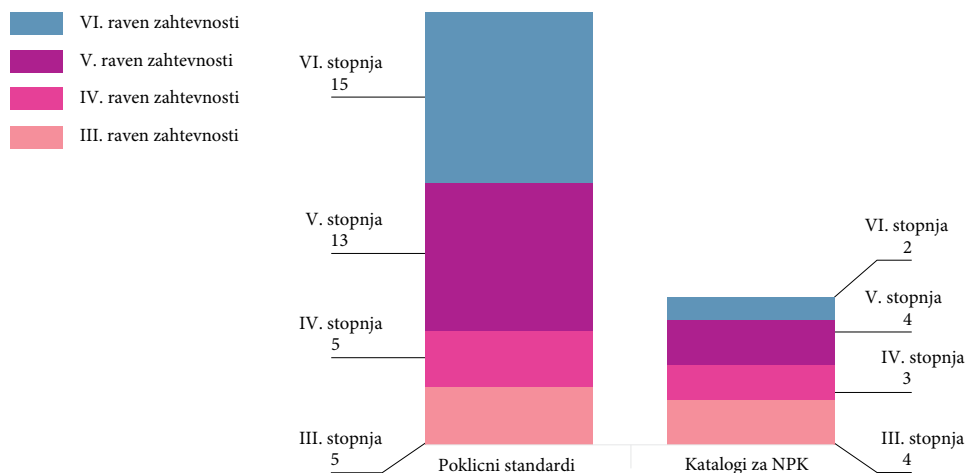
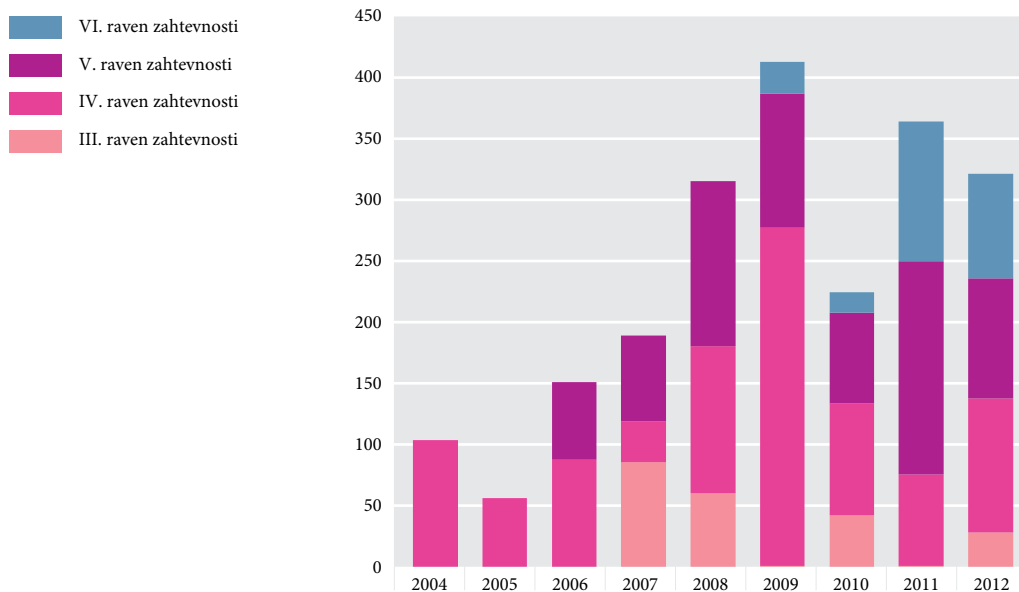

Tabela 4.19: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju zdravstvo

Raven zahtevnosti	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
III.				85	60	1	42	1	28	217
IV.	103	56	87	33	119	274	91	74	109	946
V.			63	70	134	109	73	173	97	719
VI.						26	17	113	85	241
Skupaj	103	56	150	188	313	410	223	361	319	2.123

Graf 4.22: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju zdravstvo

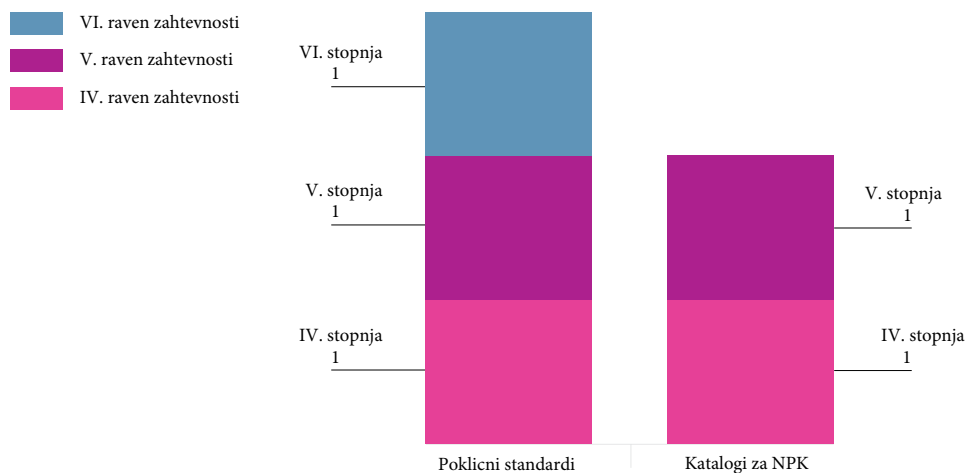
4.13 Socialne storitve

Na področju Socialne storitve so bili razviti 3 poklicni standardi in 2 kataloga za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 1609 certifikatov.

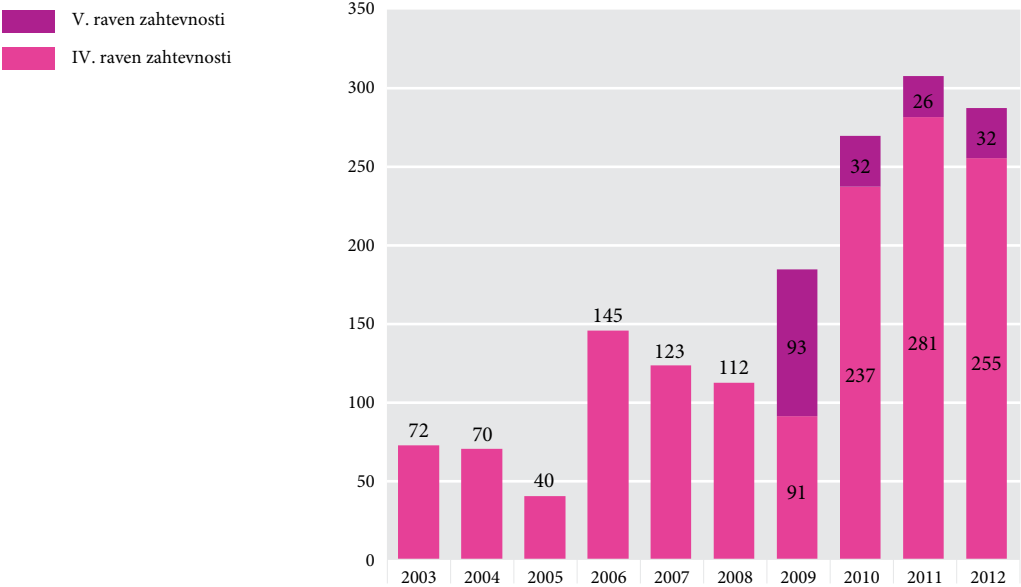
Tabela 4.20: Število poklicnih standardov, katalogov za NPK in podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju socialne storitve

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK	Podeljeni certifikati
IV.	1	1	1.426
V.	1	1	183
VI.	1		
Skupaj	3	2	1.609

Graf 4.23: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju socialne storitve

Graf 4.24: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju socialne storitve

4.14 Osebnostne storitve

Na področju osebne storitve je bilo razvitih 50 poklicnih standardov in 34 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 6209 certifikatov.

Tabela 4.21: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju osebne storitve

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
II.	1	1
III.	8	8
IV.	10	5
V.	21	13
VI.	10	7
Skupaj	50	34

Graf 4.25: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju osebne storitve

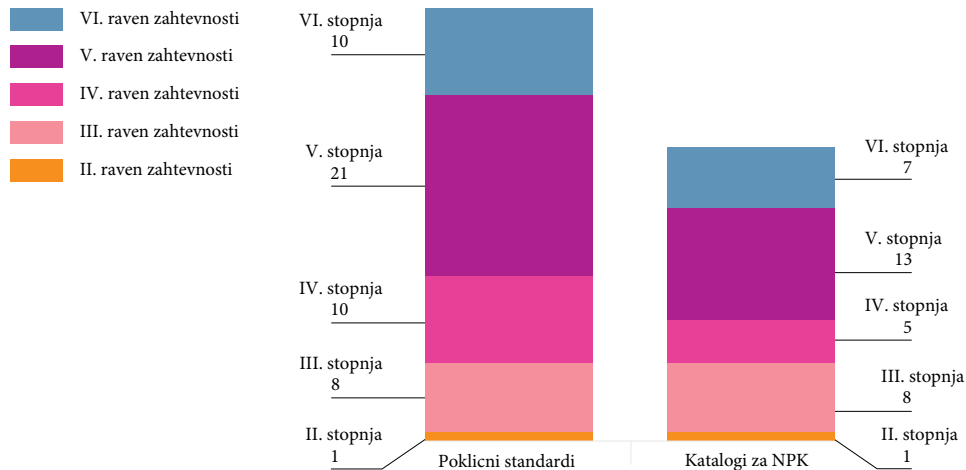
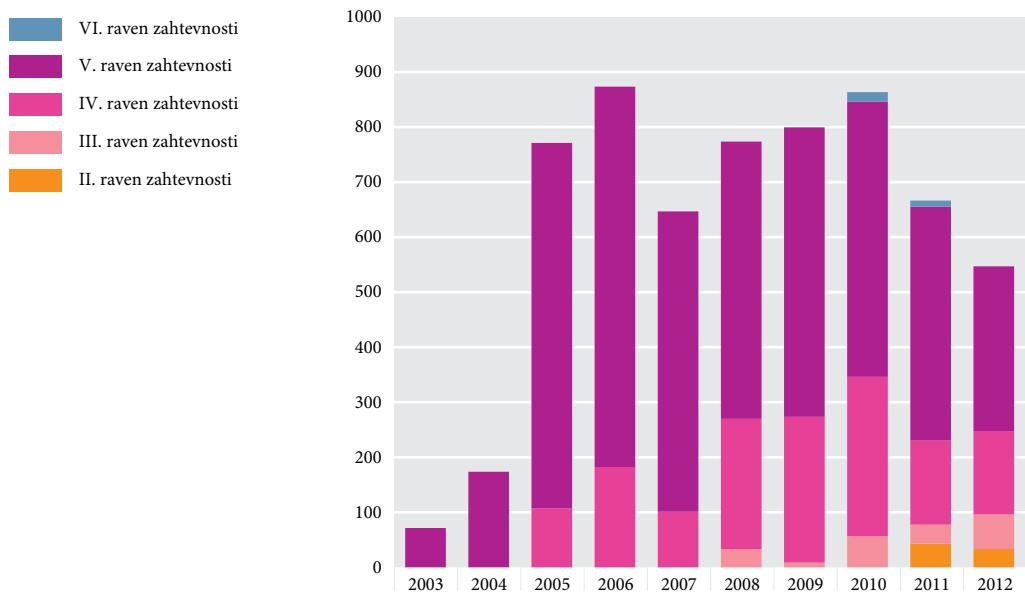

Tabela 4.22: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju osebne storitve

Raven zahtevnosti	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
II.									43	33	76
III.						34	9	57	35	63	198
IV.			108	183	101	237	266	290	153	153	1.491
V.	72	174	666	693	548	506	527	503	427	300	4.416
VI.								17	11		28
Skupaj	72	174	774	876	649	777	802	867	669	549	6.209

Graf 4.26: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju osebne storitve

4.15 Transportne storitve

Na področju transportne storitve je bilo razvitih 21 poklicnih standardov in 9 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 29.808 certifikatov.

Tabela 4.23: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju transportne storitve

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
III.	4	1
IV.	3	2
V.	8	4
VI.	6	2
Skupaj	21	9

Graf 4.27: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju transportne storitve

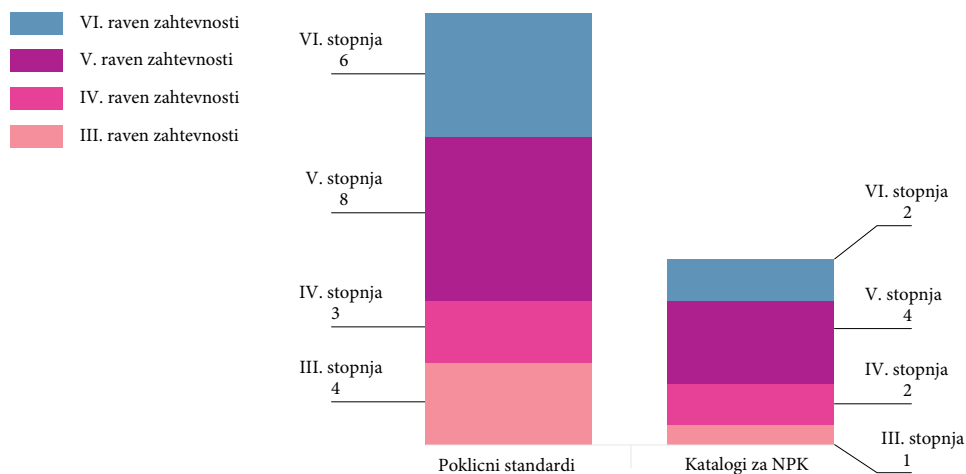
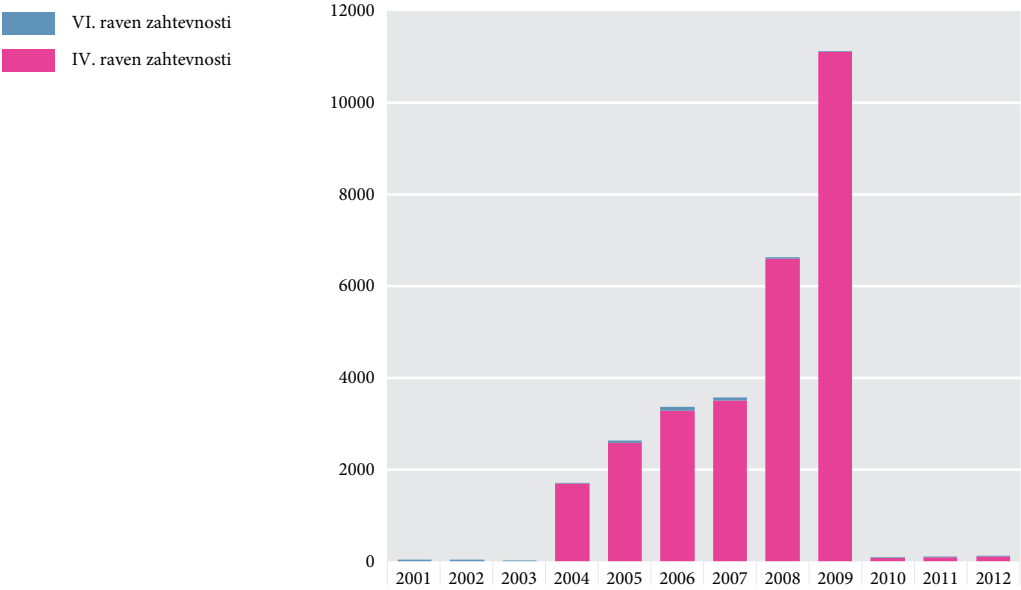

Tabela 4.24: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju transportne storitve

Raven zahtevnosti	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
IV.				1.714	2.620	3.315	3.545	6.663	11.229	71	101	114	29.372
VI.	38	35	30	27	45	94	61	48	10	19	17	12	436
Skupaj	38	35	30	1.741	2.665	3.409	3.606	6.711	11.239	90	118	126	29.808

Graf 4.28: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju transportne storitve

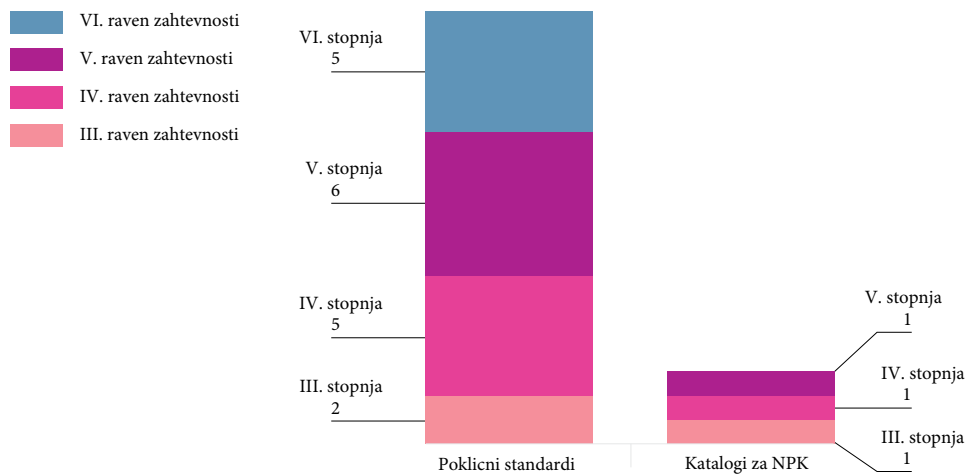
4.16 Varstvo okolja

Na področju varstvo okolja je bilo razvitih 18 poklicnih standardov in 3 katalogi za NPK. Na strokovnem področju varstvo okolja še ni bilo podeljenih certifikatov.

Tabela 4.25: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju varstvo okolja

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
III.	2	1
IV.	5	1
V.	6	1
VI.	5	
Skupaj	18	3

Graf 4.29: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju varstvo okolja

4.17 Varovanje

Na področju varovanje je bilo razvitih 13 poklicnih standardov in 9 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012podeljenih 9256 certifikatov.

Tabela 4.26: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju varovanje

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
III.	1	1
IV.	1	1
V.	5	4
VI.	6	3
Skupaj	13	9

Graf 4.30: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju varovanje

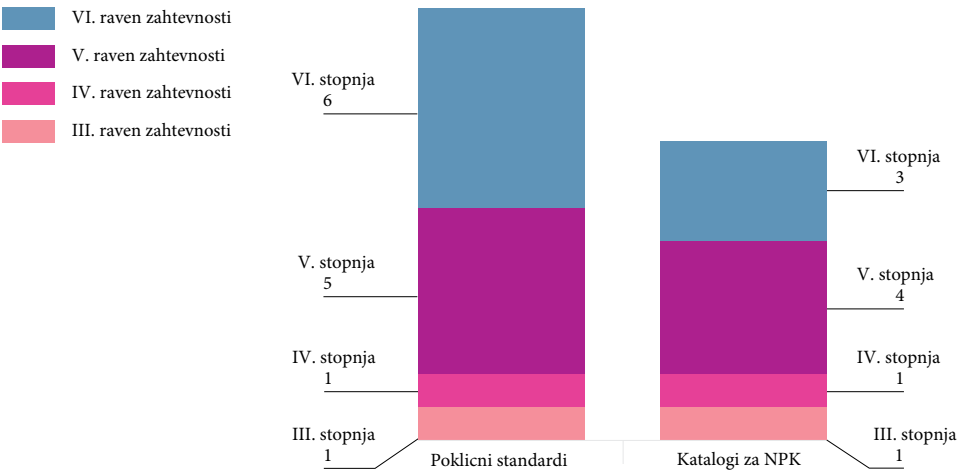
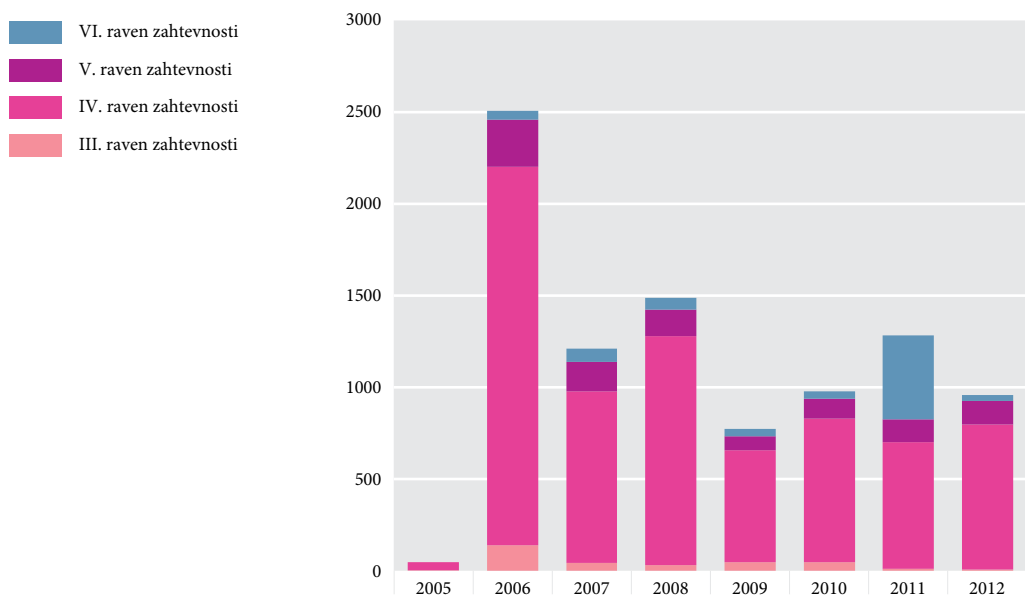

Tabela 4.27: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju varovanje

Raven zahtevnosti	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skupaj
III.	3	138	41	29	48	47	9	6	321
IV.	43	2.066	937	1.252	610	782	692	793	7.175
V.		260	160	144	75	110	127	126	1.002
VI.		48	74	64	42	40	455	35	758
Skupaj	46	2.512	1.212	1.489	775	979	1.283	960	9.256

Graf 4.31: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju varovanje

4.18 Vojaščina

Na področju vojaščina je bilo razvitih 49 poklicnih standardov in 45 katalogov za NPK. Skupaj je bilo v obdobju 2000–2012 podeljenih 528 certifikatov.

Tabela 4.28: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju vojaščina

Raven zahtevnosti	Poklicni standardi	Katalogi za NPK
IV.	15	14
V.	32	31
VI.	2	
Skupaj	49	45

Graf 4.32: Število poklicnih standardov in katalogov za NPK po ravneh zahtevnosti v obdobju 2000–2012 na področju vojaščina

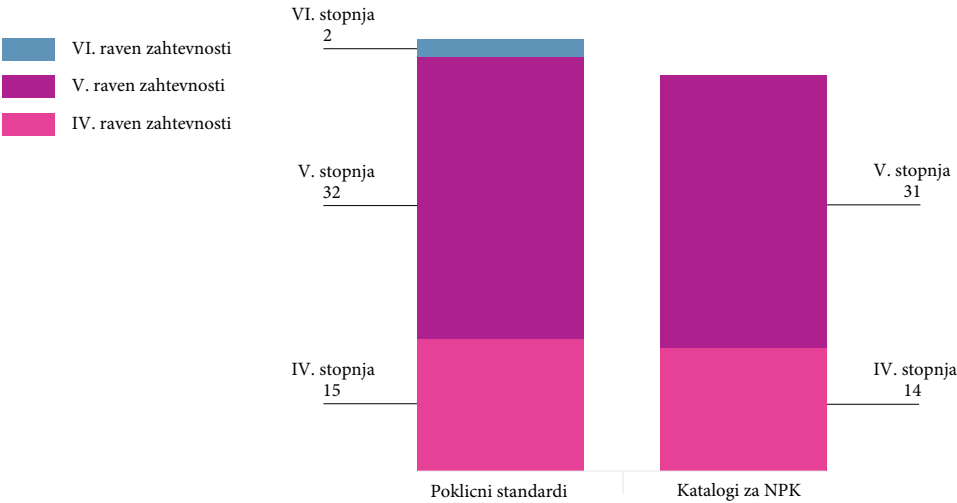
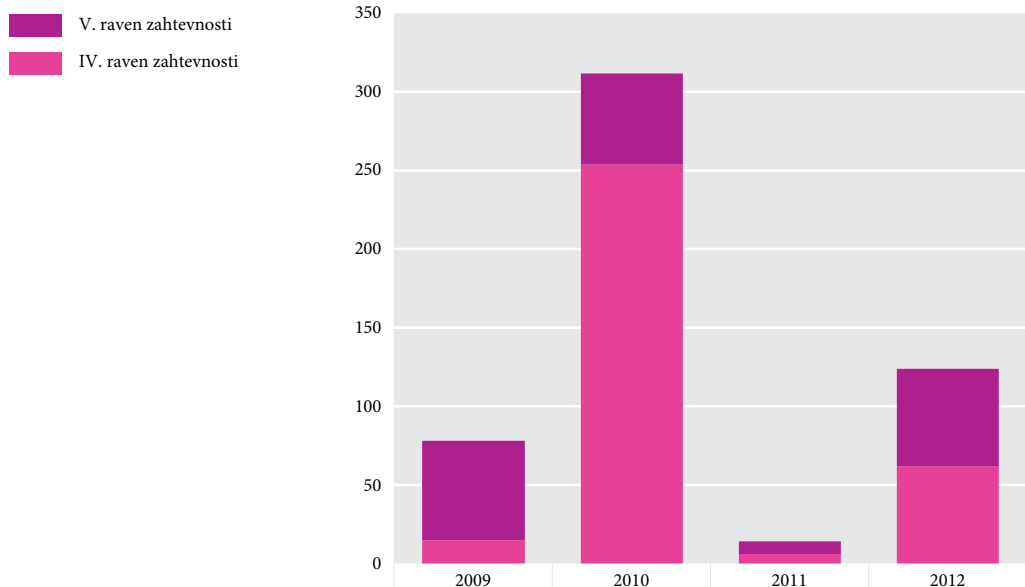

Tabela 4.29: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju vojaščina

Raven zahtevnosti	2009	2010	2011	2012	Skupaj
IV.	15	254	6	62	337
V.	63	58	8	62	191
Skupaj	78	312	14	124	528

Graf 4.33: Število podeljenih certifikatov po ravneh zahtevnosti in po letih v obdobju 2004–2012 na področju vojaščina

5

*Namesto
zaključka*

V publikaciji smo želeli prikazati delo Centra RS za poklicno izobraževanje na področju poklicnih standardov, katalogov za NPK in izobraževalnih programov v letih od 2000 do 2012. V pregled smo vključili trenutno dostopne baze Statističnega urada RS, Zavoda RS za zaposlovanje, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport in Centra RS za poklicno izobraževanje po strokovnih področjih Klasius-P. Želimo si, da bi iz pričujoče publikacije pristojne institucije lahko črpale pomembne podatke za odločanje o razvoju poklicnih kvalifikacij v Sloveniji.

Ugotavljamo, da bo potrebno v prihodnosti razmisliti o uvajanju novega, bolj fleksibilnega poklicnega standarda, ki bo omogočil hitrejšo prilagajanje novim zahtevam delovnih okolij. Z vidika transparentnosti, prenosljivosti, primerljivosti in priznavanja učnih izidov mora poklicni standard določiti znanja, spretnosti in kompetence, kar bo predstavljalo osnovo za določanje kvalifikacije znotraj strokovnega področja v državi.

Posebej bi še radi izpostavili, da bo potrebno na strokovnih področjih, kjer so evidentirane potrebe na trgu dela, ni pa razvitih izobraževalnih programov oziroma v programe ni vpisanih dijakov, razmišljati o alternativnih poteh, po katerih bi posamezniki z delovnimi izkušnjami pridobili te kvalifikacije. Iz grafa 4.1 je razvidno, da več kot polovica poklicnih standardov nima izhoda v nacionalni poklicni kvalifikaciji. Poleg tega je največje razhajanje v številu razvitih katalogov za NPK na peti in šesti ravni zahtevnosti, kar vzdržuje nizko družbeno vrednost certifikata NPK.

V Analizi uresničevanja resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih 2005–2008 (2010) ugotavljajo, da je bilo največ NPK v letih 2004–2007 pridobljenih na ravni srednješolskega izobraževanja, kar kaže na to, da so NPK namenjeni manj izobraženi populaciji, ki je tudi najbolj izpostavljena socialnemu izključevanju. Z NPK bi bilo potrebno omogočiti ljudem pridobitev kvalifikacije na šesti in višji ravni zahtevnosti, s čimer bi tudi certifikat pridobil večjo vrednost na trgu dela in družbenem zavedanju.

6

Literatura in viri

Beltram, P., Drofenik, O., Možina, E. (2010). Analiza uresničevanja resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih (ReNPIO) 2005–2008 in Izhodišča za oblikovanje resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih (ReNPIO) 2010–2013.

Barle Lakota A. (et al.) (2004). Strategija vzgoje in izobraževanja Romov v RS, delovna skupina za pripravo strategije vključevanja Romov v vzgojo in izobraževanje.

Delovni dokument služb Evropske komisije o izkoriščanju zaposlitvenega potenciala osebnih in gospodinskih storitev. Dostopno prek: [Dobnikar, M., Svetina, M., Mlinar, V., Radovan, M. \(2010\). Evalvacija certifikatnega sistema. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, Digitalna knjižnica, <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-5YLS9UYR>](http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0CE4QFjAE&url=http%3A%2F%2Feurlex.europa.eu%2FLEXUriServ%2FLEXUriServ.do%3Furi%3DSDWD%3A2012%3A0095%3AFIN%3ASL%3ADOC&ei=Hjs3UbD_BpDE4gTW94GQCQ&usg=AFQjCNGv4e3eo98xtH3p3gdquJNycvso3w&sig2=veGa87ol71SqYC_8YP0idQ&bvm=bv.43287494,d.bGE, dne 6.3.2013.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Ivančič, A. (2010). NPK spodbuja motivacijo odraslih za vključevanje v izobraževanje. V: Drofenik, K. (ur.). Koristi NPK za posameznike, podjetja in družbo. Ljubljana: CPI.

Kelava, P. (2013). Neformalno pridobljeno znanje in njegovo priznavanje v predpisih in priporočilih. V: Kelava, P., (ur.) (2013). Neformalno učenje? Kaj pa je to?. Ljubljana: Pedagoški inštitut, Digitalna knjižnica, Dissertationes 24, <http://193.2.222.157/Sifranti/StaticPage.aspx?id=140>.

Klenovšek Vilič, T., Mlinar, V., Pavlič, U., Svetina, M. (2012). Evalvacija certifikatnega sistema. Evalvacija vloge delodajalcev za razvoj certifikatnega sistema/sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Končno poročilo. Ljubljana, Andragoški center Slovenije, http://arhiv.acs.si/porocila/Evalvacija_certifikatnega_sistema-koncno_porocilo.pdf.

Kovač, M., Škapin, D. (ur.) (2011). Center RS za poklicno izobraževanje. Ljubljana: CPI.

Kozjak Jezernik, J. (2012). Analiza preverjanja in potrjevanja NPK od leta 2007 do 2012. Ljubljana: RIC.

Kralj Pučko, A., Novak, P. (2010). KRKA, d.d. V: Drofenik, K. (ur.). Koristi NPK za posameznike, podjetja in družbo. Ljubljana: CPI.

Kumar, M. (2008). Tehnologija grafičnih procesov. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

Kunčič, B., Marentič, U. (et al.) (2008). Spremljava certifikatnega sistema. Ljubljana: CPI.

Logaj, V. (et al.). Umeščanje slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij: zaključno poročilo, Slovenija. Ljubljana: CPI, 2013.

Majcenovič, J. (2010). Slovenska vojska. Z NPK do večje vrednosti vojaškega poklica tudi v civilnem okolju. V: Drofenik, K. (ur.). S poklicno kvalifikacijo do motiviranih, usposobljenih in kompetentnih zaposlenih. Ljubljana: CPI.

Marentič, U. (2007). Razvoj poklicnih standardov. V: Kovač, M. (ur.). CPI pri razvoju skupnega evropskega prostora za poklicno izobraževanje. Ljubljana: CPI.

Mirčeva, J., Dobnikar, M. (2011). Posledice recesije na izobraževanje za potrebe trga dela in vpliv tega dejavnika na izhod iz recesije. Končno poročilo. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, http://arhiv.acs.si/porocila/Posledice_recesije_na_izobrazevanje_za_potrebe_trga_dela.pdf

O Slovenski vojski. <http://www.slovenskavojska.si/o-slovenski-vojski/>

OZS, Sekcija kozmetikov. Dostopno prek: <http://www.ozs.si/Ozbornici/Sekcijeinodbori/Sekcijakozmetikov/Odbor.aspx>

OZS, Sekcija frizerjev. Dostopno prek: <http://www.ozs.si/Ozbornici/Sekcijeinodbori/Sekcijافرizerjev.aspx>

Pevec Grm, S., Skubic Ermenč, K. Razvoj programov poklicnega in strokovnega izobraževanja. V: Kovač, M. (ur.). CPI pri razvoju skupnega evropskega prostora za poklicno izobraževanje. Ljubljana: CPI.

Slovenski turizem v številkah, junij 2013. SPITIT Slovenija, javna agencija; Sektor za turizem.

Smernice za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za obdobje 2012–2015. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti___pdf/smernice_apz_2012_2015.pdf

Strategija razvoja slovenskega turizma 2012–2016. (2012).

Šlander, V., Marentič, U., Kunčič, B. (2004). Priprava poklicnih standardov. Formalne podlage in metodološki pripomočki. Ljubljana: CPI.

Utemeljitev poklicnih standardov in katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti s področja izobraževanja Romov. Interno gradivo CPI, 2006.

Utemeljitev poklicnega standarda in kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti s področja radijskega napovedovanja. Interno gradivo CPI, 2006.

Utemeljitev poklicnih standardov s področja fotografije. Interno gradivo CPI, 2007.

Utemeljitev revizije poklicnih standardov in katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti s področja socialnih storitev. Interno gradivo CPI, 2010.

Utemeljitev poklicnih standardov na področju plesa. Interno gradivo CPI, 2011.

Utemeljitev revizije poklicnih standardov in katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti s področja računalništva. Interno gradivo CPI, 2011.

Utemeljitev poklicnih standardov s področja medijev. Interno gradivo CPI, 2007–2012

Utemeljitev poklicnega standarda s področja slovenskega znakovnega jezika. Interno gradivo CPI, 2011.

Utemeljitev poklicnega standarda in kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti s področja varovanja otrok. Interno gradivo CPI, 2012.

Utemeljitev poklicnih standardov in katalogov za NPK na področju varovanja oseb in premoženja (občinskega redarstva). Interno gradivo CPI, 2010.

Utemeljitev poklicnih standardov na področju gasilstva. Interno gradivo CPI, 2011.

Utemeljitev poklicnih standardov in katalogov za NPK na področju transportnih storitev. Interno gradivo CPI, 2006.

Utemeljitev poklicnih standardov in katalogov za NPK na področju zasebnega varovanja oseb in premoženja. Interno gradivo CPI, 2012.

Verša Paič, D. (2013). Pregled statistik za obdobje 2008–2012 o potrebah trga dela, kot jih beleži Zavod za zaposlovanje za panogo gradbeništvo, ter statistike in trendi zaposljivosti gradbenih delavcev. Vzroki in rešitve ZZRS za neravnotežje?. Gradivo za posvet: Srednje strokovno in poklicno izobraževanje ter usposabljanje za potrebe gradbene dejavnosti, stanje in izzivi v prihodnosti. Ljubljana, 21. 2. 2013.

Vidmar, G. (2006). Kratka zgodovina kozmetike. Cenim se, 19. januar. Dostopno prek: <http://www.cenim.se/64-a.html>

Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah. Uradni list RS, št. 85/2009.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Uradni list RS, št. 20/2011.

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju. Uradni list RS, št. 79/2006.

Zakon o policiji. Uradni list RS, št. 78/2006.

Zakon o varstvu kulturne dediščine. Uradni list RS, št. 7/1999.

Zakon o vrtcih. Uradni list RS, št. 36/2010.

Zakonu o zdravstveni dejavnosti. Uradni list RS, št. 77/2008.

Ocenimo lahko, da je pričujoča publikacija sistematičen, pregleden in dragocen prikaz razvoja poklicnih standardov in nacionalnih poklicnih kvalifikacij od leta 2000 dalje. Njena vrednost je poleg dokumentacijske predvsem v tem, da lahko svetovalci na področju izobraževanja in zaposlovanja in tudi mladi in njihovi starši, kateri se odločajo za vpis v izobraževalne programe, ter brezposelni in drugi iskalci zaposlitve na enem mestu najdejo koristne informacije o možnostih, ki jih v Sloveniji nudita sistem poklicnega izobraževanja in sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij za njihovo karierno pot od druge do šeste zahtevnostne stopnje. Zato jo potrebujejo vse osnovne in srednje šole, kakor tudi službe zavoda za zaposlovanje in zasebne agencije, ki delujejo na področju izobraževanja in zaposlovanja.

(povzeto iz recenzije: dr. Ivan Svetlik)